

รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย
ของไทยและต่างประเทศ กรณีศึกษา
ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

รายงานการศึกษา
รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยและต่างประเทศ
กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

วิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ สภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งแต่ละประเทศล้วนตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงเตรียมความพร้อมให้คนในประเทศที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ให้สามารถรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ทันการณ์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาปฐมวัย จึงเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาในช่วงเด็กเล็กจะเป็นช่วงที่พัฒนาการทั้งทางด้านสมองและการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ สามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ จึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบกับองค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจ (Organization for Economic CO-operation and Development: OECD) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและการดูแลเด็กเล็ก และผลักดันให้ประเทศในกลุ่ม OECD พัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ประเทศไทยเป็นประเทศในกลุ่ม OECD ที่จัดว่ามีคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับกลาง ส่วนประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งมีการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง ได้มีการทบทวนและปรับปรุงการจัดการศึกษาปฐมวัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา ดังนั้น การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของทั้ง 4 ประเทศดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญในการนำมาพิจารณาปรับรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทของไทย ที่จะพัฒนาเด็กให้สามารถเผชิญกับสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเข้มแข็ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายใต้พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 จึงได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยและต่างประเทศ กรณีศึกษา ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพและผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยและประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ และเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยกับ 4 ประเทศดังกล่าว รวมทั้งนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่พึงประสงค์ของประเทศไทยในยุค 4.0 เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

(๒)

รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยและต่างประเทศ
กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

สำนักงานฯ ขอขอบคุณ ผศ.ดร.ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส และคณะนักวิจัยจากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ศึกษาวิจัยจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้รายงานการศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์กับหน่วยงานทุกสังกัดที่มีภารกิจในการดูแล พัฒนาและจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลองค์ความรู้ รวมถึงรูปแบบแนวทางที่ดีในการจัดการศึกษาปฐมวัยของต่างประเทศไปประยุกต์ใช้และปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยตามบริบทของตนได้ต่อไป

(ดร.สุภัทร จำปาทอง)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำนำคณะผู้วิจัย

องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจ (Organization for Economic CO-operation and Development: OECD) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและการดูแลเด็กเล็ก และผลักดันให้ประเทศในกลุ่ม OECD พัฒนาการรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ประเทศไทยเป็นประเทศในกลุ่ม OECD ที่จัดว่ามีคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอยู่ในระดับกลาง ส่วนประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จัดอยู่ในระดับสูง ซึ่งการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ประถมศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กในวัยที่สูงขึ้น

การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศในกลุ่มสูงแถบเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รวมทั้งประเทศไทยใช้เวลาดำเนินการ 6 เดือน ทำให้บางประเด็นมีรายละเอียดไม่เพียงพอ ซึ่งคงต้องทำการศึกษาในครั้งต่อไป อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ได้ทราบแนวคิด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คุณภาพครู มาตรฐานการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำมาพิจารณาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยให้มีพื้นฐานที่ดีในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความพร้อมต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ Assoc. Prof. Joseph Seyram Agbenyega จาก Monash University ประเทศออสเตรเลีย Dr. Wendy Holley จาก Massey University ประเทศนิวซีแลนด์ Professor Tanaka Toshiaki จาก Kyushu Woman's University & Kyushu Woman's Junior College ประเทศญี่ปุ่น National Institute of Early Childhood Development (NIEC) ประเทศสิงคโปร์ และผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในทุกประเทศดังกล่าวข้างต้น ที่ช่วยประสานงาน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ และขอขอบคุณสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่สนับสนุนให้เกิดการศึกษาในครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากในช่วงปีแรกของชีวิต สมอ้งมีการพัฒนาเกี่ยวกับการรับรู้สึกและภาษาอย่างรวดเร็ว และพัฒนาการทางความคิดจะมากที่สุดในช่วงอายุ 2-3 ปี การกระตุ้นพัฒนาการทางสมองด้านการควบคุมอารมณ์ ทักษะทางสังคม ภาษา และตัวเลขควรกระทำในช่วงอายุ 3 ปีแรก ประเทศต่าง ๆ ในแถบเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ จึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ สภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว และเกิดสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งแต่ละประเทศมีความตระหนักในเรื่องดังกล่าว จึงเตรียมความพร้อมให้คนในประเทศที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในอนาคต ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ทำให้ตั้งแต่ปี 2017 เป็นต้นมา ทั้ง 4 ประเทศดังกล่าวได้มีการทบทวนและปรับปรุงการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนั้น การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของทั้ง 4 ประเทศดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญในการนำมาพิจารณารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยที่จะพัฒนาเด็กให้สามารถเผชิญกับสังคมในศตวรรษที่ 21 เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยและประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ และเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยกับ 4 ประเทศดังกล่าว รวมทั้งนำเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่พึงประสงค์ของประเทศไทยในยุค 4.0 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความ รายงานวิจัย คู่มือ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการศึกษาปฐมวัยของจังหวัดและสำนักงานเขต จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศญี่ปุ่น

สถานศึกษาปฐมวัยในประเทศญี่ปุ่นประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล และสถานศึกษาที่ให้บริการดูแลเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล เรียกว่า Kodomoen โดยศูนย์ดูแลเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสุขภาพ สวัสดิการและแรงงานภายใต้กฎหมายสวัสดิการเด็ก โรงเรียนอนุบาลอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายใต้กฎหมายสถานศึกษา Kodomoen อยู่ในความรับผิดชอบของทั้ง 2 กระทรวงแบ่งตามระดับอายุภายใต้กฎหมายการศึกษาเด็กปฐมวัยและการดูแลเด็กและประกาศที่ออกโดยจังหวัดรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนรวมได้หากมีระดับ

ความรุนแรงไม่มาก แนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัยแบ่งได้ 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม ไม่เน้นการสอนอ่านออกเขียนได้แต่จะสอดแทรกไปกับการเล่น 2) การดำรงชีวิตอิสระและการมีลักษณะนิสัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต 3) ครูต้องมีความเชี่ยวชาญในการทำแผนการสอน การสอน การบันทึกผล 4) รัฐบาลกลางและท้องถิ่นหรือจังหวัดต้องกำหนดมาตรฐานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูในการทำงาน กำหนดทิศทางของกิจกรรมทางการศึกษา 5) การวิจัยที่เชื่อมโยงกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย หลักสูตรหรือกรอบแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยมีเป้าหมายเพื่อปูพื้นฐานในการดำรงชีวิต ให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนาน ได้ทำงานร่วมกับครอบครัว และปูพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น เนื้อหาของหลักสูตรแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านสัมพันธภาพ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านภาษา 5) ด้านการแสดงออก การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนใช้กิจกรรมการเล่น ครูเล่นกับเด็กเหมือนเพื่อน กระตุ้นให้เด็กเล่น ไม่สั่งการ ไม่ปกป้องเด็กจนเกินไป ให้เด็กได้เล่น สัมผัสในพื้นที่ธรรมชาติ สนุกสนานกับการลองผิดลองถูก ครูเลือกเรื่องที่จะจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับฤดูกาล ครูหรือผู้ดูแลเด็กจะต้องสอบเพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพ สถานศึกษาจัดสถานที่ให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้มาทำกิจกรรมหรือสามารถสังเกตการสอนของครูได้ การจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่เอกชนเป็นผู้ลงทุนและดำเนินการมากกว่ารัฐบาล โดยควบคุมการดำเนินการผ่านกฎหมาย และให้การสนับสนุนบางส่วน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2019 การใช้บริการศูนย์ดูแลเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลจัดเป็นบริการที่พ่อแม่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย การเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาไม่ต้องมีการสอบเข้าแต่จะมีการประสานข้อมูลพัฒนาการของเด็กระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับโรงเรียนประถมศึกษา

2. การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์

สถานศึกษาเด็กปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์ประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล รับผิดชอบตั้งแต่อายุ 2 เดือนถึง 6 ปี โดยศูนย์ดูแลเด็กอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสังคมและพัฒนาครอบครัวภายใต้กฎหมายศูนย์ดูแลเด็ก โรงเรียนอนุบาลอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการภายใต้กฎหมายการศึกษา มีการตั้งหน่วยงานเพื่อกำหนดระเบียบ พัฒนาระบบ และความก้าวหน้าของครูปฐมวัยและกำกับดูแลการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะ เรียกว่า Early Childhood Development Agency (ECDA) และมีการจัดตั้งสถาบันระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เรียกว่า National Institute of Early Childhood Development (NIEC) หลักสูตรปฐมวัยพัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า Nurturing Early Learners (NEL) หรือ NEL Framework สำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กวัย 4-6 ปี ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ 1) การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้แบบองค์รวม 2) การเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ที่น่าสนใจแก่เด็ก 4) การเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ 5) การเล่นเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้แบ่งได้ 8 ด้าน ได้แก่ 1) รู้จักว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด 2) รู้จักให้และแบ่งปันผู้อื่น

3) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น 4) มีความอยากรู้อยากเห็นเพื่อสำรวจสิ่งรอบตัว 5) มีความสามารถในการฟังและพูด 6) มีความสุขในชีวิต 7) มีพัฒนาการและทักษะในการทำงานของร่างกาย 8) มีความรักครอบครัว เพื่อน ครู โรงเรียน ทั้งนี้ สารการเรียนรู้ในหลักสูตรประกอบด้วย สุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การค้นหาโลกรอบตัว ภาษาและการรู้หนังสือ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว ความรู้ด้านการคำนวณ พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีหลักการที่เรียกว่า iTech ได้แก่ การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวม (Integrated Approach to Learning) เช่น เรื่องราว โครงการ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Teachers as Facilitators of Learning) การให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย (Engaging Children in Learning Through Purposeful Play) การให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการสัมผัสและการกระทำในสภาพจริง (Authentic Learning Through Quality Interactions) การให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์เดิม (Children as Constructors of Knowledge) การพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Development)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำกรอบการประกันคุณภาพสำหรับการศึกษาปฐมวัย เรียกว่า Singapore Pre-school Accreditation Framework (SPARK) เพื่อรับรองและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยให้มีความพยายามในการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหาร และการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาแบบองค์รวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อโตขึ้น องค์ประกอบของเกณฑ์ประกันคุณภาพ แบ่งได้ 7 ด้าน ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำ 2) แผนและการบริหารจัดการ 3) การจัดการบุคคล 4) แหล่งทรัพยากร 5) หลักสูตร 6) การสอน 7) สุขภาพ สุขอนามัย และความปลอดภัย ครูปฐมวัยต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาด้านปฐมวัยและผู้ดูแลเด็กจะต้องผ่านการอบรมในหลักสูตรที่ได้รับการรับรอง นอกจากนี้ รัฐบาลส่งเสริมให้ครูปฐมวัยเข้าอบรมเพื่อเรียนรู้ภาษาแม่ทั้งสามภาษา ได้แก่ ภาษาจีน มาเลย์ และทมิฬ มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรอนุบาลสำหรับพ่อแม่ เรียกว่า Nurturing Early Learners-A Curriculum Framework for Kindergartens in Singapore: A Guide for Parents ซึ่งอธิบายผลลัพธ์ที่สำคัญในแต่ละชั้น แนวทางการจัดหลักสูตรธรรมชาติของเด็ก การเรียนรู้ของเด็ก พ่อแม่จะสนับสนุนได้อย่างไร การแบ่งปันข้อมูลกับครู เป็นต้น ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างบ้านกับโรงเรียน การเข้าเรียนในระดับประถมไม่มีการสอบเข้า

3. การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศออสเตรเลีย

สถานศึกษาปฐมวัยในประเทศออสเตรเลียประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล สถานรับเลี้ยงเด็กสำหรับครอบครัว และสถานบริการดูแลเด็กนอกเวลาเรียน สถานศึกษาปฐมวัยรับเด็กตั้งแต่อายุ 2-6 ปี และรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวม โดยจัดทำหลักสูตรปฐมวัย เรียกว่า The Early Learning Framework (EYLF) ซึ่งกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ 5 ข้อ คือ 1) เด็กสามารถรู้สึกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง 2) เด็กมีความรู้สึกเชื่อมโยงและช่วยเหลือในโลกของตนเอง 3) เด็กมีความรู้สึกเป็นสุข 4) เด็กมีความมั่นใจและเป็นผู้มีส่วนร่วม 5) เด็กสามารถสื่อสาร

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หลักสูตรมีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging) คือรู้ว่า ตนเองอยู่ไหนกับใครบ้าง การเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวชุมชน 2) การเป็นตัวของตัวเอง (Being) คือการค้นหาความหมายหรือสิ่งที่อยากเป็น ได้ทำสิ่งที่ต้องการ 3) การพัฒนาตน (Becoming) คือการเปลี่ยนแปลงของตัวตน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสัมพันธ์ในระหว่างช่วงวัยเด็กตอนต้น สำหรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะใช้การสอนผ่านการเล่นซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก การต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กโดยไม่เข้าไปควบคุมหรือไปมีบทบาทในการเล่นแทนที่เด็ก นอกจากนี้ ครูจะต้องรู้ว่าจะสอนอะไร (Intentional teaching) ทำไม่ต้องสอนเรื่องนี้ จะใช้สื่ออะไรในการสอน ต้องมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนที่จะสอน การประเมินผลการเรียนรู้จะเป็นการรายงานพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคการศึกษา แต่ครูจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กเป็นระยะ โดยการสังเกต การจดบันทึก ถ่ายรูปผลงานเด็ก ถ่ายวิดีโอเวลาเด็กทำกิจกรรม มีการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

ประเทศออสเตรเลียจัดทำกรอบมาตรฐานคุณภาพระดับชาติสำหรับเด็กปฐมวัย เรียกว่า National Quality Framework for Early Childhood and Care (NQF) ซึ่งประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ 1) โปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ 2) สุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก 3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 4) การจัดเตรียมบุคลากร 5) ความสัมพันธ์กับเด็ก 6) การทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน 7) ระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ นอกจากนี้ กรอบมาตรฐานคุณภาพระดับชาติสำหรับเด็กปฐมวัยได้กำหนดให้ครูอนุบาลต้องลงทะเบียนแต่ไม่ได้บังคับในทุกรัฐ และจะต้องได้รับการตรวจสอบประวัติ

รัฐบาลออสเตรเลียให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การทำโปรแกรมกิจกรรมในแต่ละวัน การให้ข้อคิดเห็นในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น จากรายงานการประเมินคุณภาพในปี 2018 พบว่าสถานศึกษาปฐมวัยร้อยละ 52 มีมาตรฐานระดับ 5 คือมีความเป็นเลิศ ร้อยละ 33 มีมาตรฐานเกินระดับชาติ ร้อยละ 45 เทียบเท่ามาตรฐานระดับชาติ การเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาไม่มีการสอบเข้าแต่จะมีการเตรียมเด็กในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระดับชั้นที่สูงขึ้น มีการประสานข้อมูลของเด็กระหว่างโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถมศึกษา

4. การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์

สถานศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์ประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลบ้าน Te Kura และ Play Centres/Play Group รับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี และรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวม ประเทศนิวซีแลนด์จัดทำหลักสูตรปฐมวัยเรียกว่า Te Whariki และปรับปรุงเมื่อปี 2017 มีหลักการสำคัญ คือ 1) การสร้างความเข้มแข็ง 2) การพัฒนาแบบองค์รวม 3) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 4) ความสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การอยู่ดีมีสุข (Wellbeing) 2) การเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging) 3) การสนับสนุน (Contribution) 4) การสื่อสาร (Communication) 5) การสำรวจ (Exploration) โดยมีผลลัพธ์

การเรียนรู้คือ เด็กสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นรวมทั้งความปลอดภัย รู้จักการตนเองและควบคุมอารมณ์ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานที่และสิ่งต่าง ๆ ในโลก การแสดงตนเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาสถานที่ของตน การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียม มีทักษะในการเล่นกับผู้อื่น เข้าใจและภูมิใจในความสามารถของตน การสื่อสารโดยใช้ท่าทาง ภาษาพูด การฟังหรือเล่าเรื่องราว มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับอักษร สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ การแสดงความรู้สึก มีจินตนาการ การหาเหตุและผลเพื่อแก้ปัญหา ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น และมีการกำหนดกิจกรรมการเล่นแบบกลุ่ม จำนวน 23 กิจกรรม ได้แก่ งานไม้ ดินเหนียว กิจกรรมดนตรี การแกะกระดาษชิ้นเล็กให้เป็นรูปภาพ การเล่นทำอาหาร การเล่นดินทราย การไปทัศนศึกษา การเล่นน้ำ เป็นต้น การประเมินผลการเรียนรู้ใช้วิธีการสังเกต มีการรวบรวมผลการเรียนรู้และจัดทำเป็นเล่ม เรียกว่า Learning Stories ครูหรือผู้ปกครองจะเขียนสิ่งสำคัญที่เด็กทำได้ มีการถ่ายรูป วิดีโอ มีการรายงานผลโดยใช้ระบบออนไลน์ ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการประเมินผล ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับครู ผู้ปกครอง สามารถดูได้ในเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐบาลนิวซีแลนด์จัดให้มีหน่วยตรวจสอบคุณภาพ เรียกว่า Education Review Office (ERO) ซึ่งในการประเมินคุณภาพจะพิจารณา 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ เป็นการประเมินตามผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้งห้าข้อ 2) ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ ประกอบด้วย ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การประเมินเพื่อการปรับปรุงผู้นำ การมีส่วนร่วมและการปรับปรุงการให้บริการและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูจะต้องได้รับใบรับรองหรือใบประกอบวิชาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษาสาขาปฐมวัยต้องผ่านการประเมินคุณสมบัติการเป็นครูจาก New Zealand Qualification Authority (NZQA) ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นครูจากสภาการสอน (Teaching Council) และต้องได้รับใบรับรองว่าไม่มีประวัติต่างพร้อยจากหน่วยงานของตำรวจ การเข้าเรียนระดับประถมศึกษาไม่มีการสอบ มีการเตรียมเด็กเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ระดับประถมศึกษา

5. การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

สถานศึกษาปฐมวัยของไทยประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ที่เรียกชื่อหลากหลายตามกระทรวงที่รับผิดชอบ โดยศูนย์ดูแลเด็กเล็กจะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข โรงเรียนอนุบาล ประถม/มัธยมที่จัดการศึกษาระดับอนุบาล อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร รับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ปี ดำเนินการจัดการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 โดยมีหลักการสำคัญคือ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กทุกคน การเลี้ยงดูและการศึกษาเน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงพัฒนาการและการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมผ่านการเล่น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต ปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย มีความสุข สร้างความรู้ความเข้าใจ และร่วมมือกับพ่อแม่

ครอบครัว ชุมชน หลักสูตรปฐมวัยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และอายุ 3-6 ปี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์คล้ายคลึงกัน สารการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก 2) เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก 3) ธรรมชาติรอบตัว 4) สิ่งต่าง ๆ รอบตัว การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใช้แนวทางการเรียนรู้ผ่านการเล่น การจัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก และลงมือทำ เน้นเด็กเป็นสำคัญ กิจกรรมแบบบูรณาการ มีการประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

รัฐบาลเห็นชอบการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพของสถานศึกษาปฐมวัยทุกสังกัด มีองค์ประกอบ 3 มาตรฐาน ได้แก่ การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ครูและผู้ดูแลเด็ก คุณภาพของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ ครูปฐมวัยจะต้องสำเร็จการศึกษาขั้นต่ำปริญญาตรี สาขาปฐมวัยหรือที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการอบรม/เรียนด้านปฐมวัยไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง สำหรับผู้ดูแลเด็กต้องผ่านการอบรมจากหลักสูตรที่ได้รับการรับรอง รัฐบาลกำหนดบทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ มีสิทธิรับรู้ข่าวสารและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

6. การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และไทย พบว่าส่วนใหญ่สถานศึกษาเด็กปฐมวัยประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย คือกระทรวงด้านการศึกษาสังคม รับผิดชอบศูนย์ดูแลเด็กเล็ก ส่วนกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบโรงเรียนอนุบาล ยกเว้นประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ที่มีกระทรวงศึกษาธิการเพียงหน่วยงานเดียวรับผิดชอบ ส่วนประเทศไทยมีจำนวนหน่วยงานที่รับผิดชอบเกิน 2 หน่วยงาน ส่วนใหญ่เริ่มให้บริการการศึกษาตั้งแต่อายุแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี ยกเว้นประเทศออสเตรเลียเริ่มให้บริการตั้งแต่อายุ 2-3 ปี และประเทศสิงคโปร์ซึ่งเริ่มที่เด็กอายุ 2 เดือน และวัยอนุบาลจะเริ่มเมื่อเด็กอายุ 4-6 ปี เกือบทุกประเทศ การสมัครเข้าเรียนจะดำเนินการโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่สามารถสมัครได้โดยตรงกับทางสถานศึกษา ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นศูนย์ดูแลเด็กต้องสมัครผ่านสำนักงานเขตของแต่ละจังหวัด ส่วนโรงเรียนอนุบาลพ่อแม่สามารถสมัครได้โดยตรงที่โรงเรียน ประเทศสิงคโปร์สถานศึกษาของรัฐพ่อแม่สามารถลงทะเบียนสมัครเข้าเรียนทางออนไลน์ของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับสถานศึกษาของเอกชนสามารถสมัครได้ที่สถานศึกษาโดยตรง สำหรับช่วงเวลาให้บริการพบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์มีระยะเวลาขั้นต่ำใกล้เคียงกันคือ ในศูนย์ดูแลเด็กเล็กใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมงต่อวันและในระดับอนุบาลไม่ต่ำกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศไทยมีระยะเวลาใกล้เคียงกันคือประมาณ 7 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนประเทศที่กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำน้อยที่สุดคือประเทศออสเตรเลียกำหนดไว้ 3 ชั่วโมงต่อวัน

กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยในทุกประเทศคือ การออกกฎหมาย โดยจะมีกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะสำหรับจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น School Education Law, Article 2 และ Act on Child Education and Child Care Support ของประเทศญี่ปุ่น ระเบียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของ The Early Childhood Education Agency (ECDA) ของประเทศสิงคโปร์ Early Childhood Services Regulations 2008 ของประเทศนิวซีแลนด์ และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ของประเทศไทย เป้าหมายของหลักสูตรของทุกประเทศที่เหมือนกันคือเรื่องการให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่มีความสุข สนุกสนาน แต่อาจจะแตกต่างกันในระดับความสำคัญ ในสี่ประเทศให้ความสำคัญในเรื่องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร ยกเว้นประเทศไทยที่เน้นพัฒนาการโดยรวมทุกด้าน เนื้อหาของหลักสูตรพบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศนิวซีแลนด์มีความคล้ายคลึงกัน ประเทศออสเตรเลียเน้นการให้เด็กได้รู้จักตนเอง การมีอยู่ของตนเอง ที่เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม ประเทศสิงคโปร์ยังเน้นในเรื่องการอ่านออก การคิดคำนวณและสุนทรียศาสตร์ ประเทศไทยเน้นที่ตัวเด็กและสิ่งแวดล้อมของเด็ก ทุกประเทศระบุให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-Based Approach) ทั้งส่วนใหญ่กำหนดให้ครูปฐมวัยต้องมีใบรับรองวิชาชีพครูปฐมวัย ยกเว้นประเทศไทยที่ใช้ใบรับรองวิชาชีพครูทั่วไป ส่วนผู้ดูแลเด็กเล็กไม่มีใบประกอบวิชาชีพที่ต้องต่ออายุเหมือนใบประกอบวิชาชีพทั่วไป แต่จะต้องผ่านการอบรมจากสถาบันที่ได้รับการรับรองและ/หรือสอบผ่านจะได้ใบรับรองเพื่อทำงานในศูนย์ดูแลเด็กได้ ในแต่ละประเทศจะมีสัดส่วนครูต่อเด็กใกล้เคียงกันคือ ครู 1 คน ต่อเด็กจำนวน 3-4 คน และในประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ กำหนดให้มีการตรวจสอบประวัติครูปฐมวัย

เมื่อพิจารณาในด้านมาตรฐานสถานศึกษาพบว่า ประเทศญี่ปุ่นและนิวซีแลนด์ ใช้กฎหมายเป็นเกณฑ์ในการกำกับมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัย ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ ออสเตรเลีย และไทย มีหน่วยงานด้านประกันคุณภาพมาดำเนินการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สำหรับการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไม่มีการสอบเข้า แต่จะมีการเตรียมเด็กเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่โรงเรียนประถมศึกษาและเด็กจะเรียนในเขตที่อยู่อาศัย

7. รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยไทยที่พึงประสงค์ในยุค 4.0

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ร่วมกับเป้าหมายประเทศไทย 4.0 และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยควรมีการทบทวนเพื่อเตรียมพร้อมเด็กที่จะเติบโตและเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยในยุค 4.0 อาจสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีจำนวนไม่มากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน การใช้ทรัพยากรร่วมกัน รวมทั้งความเชี่ยวชาญ

2. เป้าหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยควรระบุอย่างชัดเจนไม่หลากหลายหรือกว้างเกินไป ซึ่งตามบริบทของเป้าหมายประเทศไทย 4.0 และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาเด็กปฐมวัยควรให้ความสำคัญในเรื่อง 1) เด็กมีสุขภาพดี ตระหนักถึงความปลอดภัย 2) มีความรัก ธรรมชาติ 3) การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. สถานศึกษาปฐมวัยควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ภายนอกและภายในห้องเรียน การมีอุปกรณ์ สื่อ ของเล่นที่เพียงพอ การจัดสภาพแวดล้อมที่เด็กได้รับประสบการณ์ของธรรมชาติ การมีห้องสำหรับขงนม เครื่องล้างขงนม เครื่องซักผ้า การเก็บและจัดทุกอย่างให้เป็นระเบียบและสะอาด รวมทั้งการจัดอาหารว่างและอาหารกลางวันควรสั่งจากผู้ประกอบการที่ไว้ใจได้ การให้บริการรถรับส่ง ควรปรับสภาพภายในรถให้เหมาะสมกับการใช้งานของเด็กปฐมวัย เช่น ที่นั่ง เข็มขัดนิรภัย เป็นต้น

4. เนื้อหาของหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยที่จะเติบโตในยุค 4.0 ควรมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ 1) การจักตนเอง รู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและประชากรโลก 2) การอยู่ร่วมกับ ธรรมชาติ ความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตรอบตัว 3) การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การรู้จัก ใจเขาใจเรา การร่วมมือกันทำกิจกรรม 4) การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัยทั้งตัวเราและ ต่อผู้อื่น รวมทั้งการรักษากฎ กติกา 5) การสื่อสาร การถาม การบอกเล่าเรื่อง การฟังผู้อื่น

5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรใช้การเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างอิสระและการเล่น อย่างมีวัตถุประสงค์ (Play-Based Learning Approach) การทำโครงการ (Project-Based Learning) การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ตลอด เวลา การจัดประสบการณ์ตรงให้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน การให้เด็กคุ้นเคยกับการใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในทุกกิจกรรมเด็กควรทำอย่างมีความสุข รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ

6. การประเมินผลไม่ใช้การสอบข้อเขียนแต่เป็นการสังเกตพัฒนาการของเด็ก โดยการจด บันทึกรูปกิจกรรม ผลงานของเด็ก การบันทึกวิดีโอ การสอบถามพ่อแม่

7. ครูควรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและได้รับใบประกอบวิชาชีพ ผู้ดูแลเด็กควร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและได้รับการอบรม มีใบประกอบวิชาชีพ มีการอบรม ครู/ผู้ดูแลเด็กทุก 5 ปี เพื่อให้มีสมรรถนะในการพัฒนาเด็กและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ครูปฐมวัย ควรได้รับเงินเดือนที่สอดคล้องกับภาระความรับผิดชอบ ควรมีการตรวจประวัติครู/ผู้ดูแลเด็ก

8. ครูไม่ควรคาดหวังหรือบอกให้พ่อแม่ต้องไปทำกิจกรรมเฉพาะเพื่อพัฒนาเด็ก แต่ควร แนะนำให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องทำในแต่ละวันอยู่แล้ว ทำให้ พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้เห็นพัฒนาการเด็กในทุกด้าน และควรจัดให้มีสมาคมผู้ปกครอง ครู (Parent Teacher Association: PTA) เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลการพัฒนาเด็ก จะช่วยลด ความกังวลของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระดับประถม

8. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรจัดเวทีเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละกระทรวงที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัย และความเป็นไปได้ในการลดกระทรวงที่รับผิดชอบหรือกำหนดภาระงานที่ชัดเจนของแต่ละกระทรวง
2. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรวางแผนทางร่วมกับกระทรวงที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัยรวมทั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาในการตรวจสอบและให้คำแนะนำสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงสาธารณสุข วางแผนแนวทางการผลิตและพัฒนาผู้ดูแลเด็กเล็กและครูปฐมวัยให้มีความรู้ ทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กในยุค 4.0 และมีคุณภาพตามเกณฑ์อย่างยั่งยืนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
4. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรผลักดันให้สถานศึกษาปฐมวัยจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป
5. รัฐบาลควรทบทวนการจัดสรรงบประมาณแก่สถานศึกษาปฐมวัย ควรให้สถานศึกษาได้รับงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้อสื่อ อุปกรณ์ หนังสือ รวมทั้งค่าอาหารกลางวัน ตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน
6. รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีทั้งที่กำหนดหัวข้อและแบบอิสระ เป็นงานวิจัยที่ไม่ได้ต้องการคำตอบหลาย ๆ อย่าง แบบกว้าง ๆ ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ แต่ควรเป็นงานวิจัยที่ตอบคำถามประเด็นเดียวอย่างชัดเจน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
คำนำคณะผู้วิจัย	(ค)
บทสรุปผู้บริหาร	(ง)
สารบัญ	(จ)
สารบัญตาราง	(ฉ)
สารบัญภาพ	(ต)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 วิธีดำเนินการ	2
บทที่ 2 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศญี่ปุ่น	3
2.1 ประวัติความเป็นมา	3
2.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา	8
2.3 หลักสูตร	11
2.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ	17
2.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา	21
2.6 งบประมาณและการลงทุน	23
2.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย	24
2.8 ผลการจัดการศึกษา	29
บทที่ 3 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์	32
3.1 ประวัติความเป็นมา	32
3.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา	34
3.3 หลักสูตร	36
3.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ	43
3.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา	47
3.6 งบประมาณและการลงทุน	57
3.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย	58
3.8 ผลการจัดการศึกษา	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศออสเตรเลีย	61
4.1 ประวัติความเป็นมา	61
4.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา	62
4.3 หลักสูตร	65
4.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ	68
4.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา	75
4.6 งบประมาณและการลงทุน	86
4.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย	88
4.8 ผลการจัดการศึกษา	90
บทที่ 5 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์	92
5.1 ประวัติความเป็นมา	92
5.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา	94
5.3 หลักสูตร	95
5.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ	97
5.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา	103
5.6 งบประมาณและการลงทุน	108
5.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย	111
5.8 ผลการจัดการศึกษา	112
บทที่ 6 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย	113
6.1 ประวัติความเป็นมา	113
6.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา	114
6.3 หลักสูตร	118
6.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ	126
6.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา	132
6.6 งบประมาณและการลงทุน	136
6.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย	137
6.8 ผลการจัดการศึกษา	138

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 7 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยกับต่างประเทศ	140
บทที่ 8 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยไทยที่พึงประสงค์ในยุค 4.0	152
8.1 บริบท	152
8.2 ปัจจัย	156
8.3 การดำเนินงาน	158
8.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	163
บรรณานุกรม	164

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานศึกษาและศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย	7
ตารางที่ 3.1 จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของหลักสูตรจำแนกตามสาระการเรียนรู้	41
ตารางที่ 3.2 สัดส่วนบุคลากรในสถานศึกษาต่อเด็ก	56
ตารางที่ 4.1 มาตรฐานด้านโปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ	76
ตารางที่ 4.2 มาตรฐานด้านสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก	77
ตารางที่ 4.3 มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	78
ตารางที่ 4.4 มาตรฐานด้านการจัดเตรียมบุคลากร	79
ตารางที่ 4.5 มาตรฐานด้านความสัมพันธ์กับเด็ก	80
ตารางที่ 4.6 มาตรฐานด้านการทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน	80
ตารางที่ 4.7 มาตรฐานด้านระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ	81
ตารางที่ 4.8 นโยบายการลงทะเบียนในการเป็นครูของแต่ละรัฐและองค์กรที่ดูแล	83
ตารางที่ 4.9 การสนับสนุนและงบประมาณในการพัฒนาการบริการการศึกษาปฐมวัย	86
ตารางที่ 4.10 ผลคะแนนการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละรัฐ ของประเทศออสเตรเลีย	90
ตารางที่ 4.11 ผลคะแนนการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในประเทศออสเตรเลีย แบ่งตามเกณฑ์มาตรฐาน	91
ตารางที่ 5.1 สาระการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และผลลัพธ์การเรียนรู้	96
ตารางที่ 5.2 ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์การเรียนรู้จำแนกตามสาระการเรียนรู้	104
ตารางที่ 5.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ	105
ตารางที่ 5.4 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนเต็มวัน ในศูนย์ดูแลเด็ก	109
ตารางที่ 5.5 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะคาบ ในศูนย์ดูแลเด็ก	109
ตารางที่ 5.6 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะคาบ และเต็มวันในโรงเรียนอนุบาล	110
ตารางที่ 5.7 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนที่บ้าน	110
ตารางที่ 6.1 จุดมุ่งหมายเมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย	119
ตารางที่ 6.2 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับปฐมวัย	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.3 ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ปีงบประมาณ 2555-2560	137
ตารางที่ 6.4 จำนวนนักเรียนปฐมวัย ปีการศึกษา 2562	138
ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์กับประเทศไทย	145

- (๓) รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยและต่างประเทศ
กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 3.1 กระบวนการเรียนรู้ผ่านการเล่น	38
ภาพที่ 3.2 วงจรการเรียนรู้	39
ภาพที่ 3.3 หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	40
ภาพที่ 3.4 แนวคิดเกณฑ์การประเมินคุณภาพ	52
ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างบัตรสำหรับผู้ทำงานกับเด็ก	64
ภาพที่ 8.1 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่พึงประสงค์ในยุค 4.0	162

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการเหตุผล

ในช่วงปีแรกของชีวิตสมองมีพัฒนาการเร็วมากในเรื่องที่เกี่ยวกับการรับรู้สีและภาษา ส่วนพัฒนาการทางความคิดจะมากที่สุดตอนช่วงอายุ 2-3 ปี (Essa, 2007) นอกจากนี้เด็กในช่วง 3 ปีแรกการกระตุ้นพัฒนาการของสมองที่สำคัญมากคือในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมอารมณ์ ทักษะทางสังคม ภาษา และตัวเลข (OECD, 2017) และจากรายงานการศึกษาขององค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) พบว่าเด็กที่อายุ 15 ปีที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ มักจะเป็นเด็กที่ได้รับประสบการณ์จากการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างน้อย 2 ปี ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ ในกลุ่ม OECD จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับปฐมวัยโดยเพิ่มการลงทุนกับสถานศึกษาและสถานรับเลี้ยงเด็ก ตลอดจนผลักดันให้ประเทศในกลุ่มสมาชิกมีการพัฒนากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและสร้างความตระหนักว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพจะไม่เกิดประโยชน์หากไม่มีการจัดการประถมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Adreas & Schleicher, 2017) สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) ได้จัดกลุ่มประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิกจากทั้งหมด 148 ประเทศ เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศที่พัฒนาเศรษฐกิจระดับสูง ระดับกลาง และระดับต้น พบว่ากลุ่มประเทศพัฒนาเศรษฐกิจระดับสูงมีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในอันดับต้น เช่น ญี่ปุ่น (21) สิงคโปร์ (3) ออสเตรเลีย (22) นิวซีแลนด์ (6) ส่วนประเทศไทยอยู่ในกลุ่มระดับกลาง (86) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ซึ่งประเทศในกลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจระดับสูงดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้ทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เช่น ประเทศญี่ปุ่นที่เน้นให้เด็กรู้จักการดำรงชีวิตพื้นฐานและนิสัยการเรียน การทำงานเป็นกลุ่ม และการเล่น (Research Center for Child and Adolescent Development and Education, n.d.) ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับครอบครัวและชุมชนซึ่งมีบทบาทสำคัญ โดยมีเป้าหมายให้เด็กรู้สึกมั่นคง มั่นใจ ปลอดภัยและสุขภาพดี (Secure, Confident, Safe and Healthy) (Early Childhood Development Agency, 2013) ประเทศออสเตรเลียได้มีการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณภาพระดับชาติสำหรับเด็กปฐมวัย (National Quality Framework for Early Childhood and Care) และกำหนดวิสัยทัศน์ของการศึกษาปฐมวัยว่าเด็กทุกคนต้องได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดึงดูดใจและสร้างความสำเร็จ

ในชีวิต (Engaging and Builds Success for Life) มีเป้าหมายให้เด็กมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเป็นเจ้าของ (Belonging) คือรู้ว่าตนเองอยู่ที่ไหนกับใครบ้าง การค้นหาความหมายหรือสิ่งที่อยากเป็น (Being) และสิ่งที่จะเป็น (Becoming) คือการเปลี่ยนแปลงของตัวตน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสัมพันธ์ในระหว่างช่วงวัยเด็กตอนต้น (Australia Government Department of Education and Training, 2017) สำหรับประเทศนิวซีแลนด์มีการจัดทำวางแผนพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยระยะยาว 10 ปี (2019-2029) โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Multicultural) เน้นชีวิตปัจจุบันและขณะนี้ (Here-and-Now) และสิทธิของเด็กที่จะสนุกกับชีวิตในฐานะพลเมืองนิวซีแลนด์ มีเป้าหมายให้เด็กเกิดความมั่นใจ มีส่วนร่วมและเรียนรู้ตลอดชีวิต (Confident, Connected Actively Involved, Lifelong Learning) (New Zealand Government, 2018) การจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มีการกำหนดแผนการพัฒนา วิสัยทัศน์และจุดเน้นในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่แตกต่างกัน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนของประเทศให้มีศักยภาพโดยเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก จึงน่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการนำมาศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยและเปรียบเทียบกับการศึกษาในระดับปฐมวัยของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพและผลการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทย และของต่างประเทศ รวม 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์

1.2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่พึงประสงค์ของประเทศไทยในยุค 4.0

1.2.3 จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทย

1.3 วิธีดำเนินการ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการวิจัยในคนสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ดำเนินการวิจัย จากนั้น คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย คู่มือ ระเบียบ ประกาศ แผ่นพับ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และประเทศไทย นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็ก ได้เยี่ยมชมโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็ก รวมทั้งสัมภาษณ์อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านการศึกษาปฐมวัยของจังหวัดและสำนักงานเขต นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการศึกษา

บทที่ 2

การจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น

2.1 ประวัติความเป็นมา

เริ่มจากปี 1996 สภาการศึกษากลางได้ให้ความสำคัญในเรื่องความสามารถในการดำรงชีวิต ในสิ่งแวดล้อมอย่างอิสระ เน้นความสามารถของเด็กในการค้นหาเรื่องต่าง ๆ การเรียนรู้และคิด ด้วยตนเอง การตัดสินใจ การริเริ่มที่จะทำสิ่งต่าง ๆ และการทำสิ่งต่าง ๆ นั้นให้เกิดความสำเร็จ นอกจากนี้ ยังหมายถึงการเป็นคนที่ยืดหยุ่น สามารถควบคุมตนเองได้ อยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกันได้ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีใจที่จะยอมรับผู้อื่นและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ต่อมาในปี 1998 สภาหรือคณะกรรมการด้านหลักสูตรได้ทบทวนหลักสูตรการเรียนใหม่ให้มี วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) พัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์คือ มีความรู้สึกรับรู้อ่อน สนใจสังคม ตระหนักในการเป็นคนญี่ปุ่นที่จะอยู่ในสังคมนานาชาติ 2) พัฒนาศักยภาพของเด็กในการเรียนรู้ การคิดด้วยตนเอง 3) การจัดกิจกรรมทางการศึกษาอย่างอิสระเพื่อให้เด็กมีทักษะและพื้นฐานที่จำเป็น รวมทั้งการพัฒนา บุคลิกภาพ 4) โรงเรียนแต่ละแห่งควรแสดงความคิดริเริ่มทางการศึกษาที่จะพัฒนาโรงเรียนตาม ลักษณะเฉพาะของตน นโยบายพื้นฐานนี้ได้นำไปใช้ในการปรับหลักสูตรสำหรับโรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และโรงเรียนเฉพาะความพิการ โดยเฉพาะโรงเรียนเฉพาะความพิการได้ พิจารณาในประเด็นของการพัฒนาความสามารถเด็กให้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิต อิสระในสังคมได้ 5) การให้ความสำคัญมากขึ้นกับกิจกรรมทางการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนา ผ่านพื้นความยากลำบากอันมีสาเหตุจากความพิการ ในปี 1999 กระทรวงการศึกษา วิทยาศาสตร์ กีฬา และวัฒนธรรมได้ประกาศหลักสูตรใหม่ซึ่งกำหนดทิศทางการศึกษาในโรงเรียนในช่วงเริ่มต้น ศตวรรษที่ 21 หลักสูตรระดับชาติจัดทำโดยรัฐบาลเพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน ทั่วประเทศ แนวทางนี้เป็นพื้นฐานให้แต่ละโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรของตนเองและเป็นนโยบายหลัก ในการพัฒนาโรงเรียนด้วย (ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส, 2553)

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาโรงเรียนโดยนำสมาชิกในชุมชนที่ทำดีมาเป็นครูบางเวลา ซึ่งเป็น ระบบจ้างคนเก่งในชุมชนที่ไม่มีคุณสมบัติจะเป็นครูอย่างเป็นทางการได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ การศึกษาของจังหวัดจะต้องพิจารณาก่อนที่จะให้สอนที่โรงเรียนได้ และจัดให้มีระบบที่ปรึกษาโรงเรียน ซึ่งเริ่มเมื่อปี 2000 ครูใหญ่จะฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครองและคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ความร่วมมือกับชุมชน สังคม ให้สามารถทำกิจกรรมทางการศึกษาได้จริง (ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส, 2553)

การจัดการศึกษาปฐมวัยของญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โรงเรียนอนุบาล จัดสำหรับเด็กอายุ 3 ปี หรือมากกว่า จัดบริการเป็นเวลา 3 ปีเพื่อเข้าเรียนระดับประถมเมื่อสิ้นสุดบริการแล้ว 2) ศูนย์ดูแลเด็ก เป็นบริการที่รับเด็กทารกและเด็กที่มีอายุน้อยกว่าเกณฑ์เข้าศึกษาระดับประถมศึกษา 3) โรงเรียนที่มีทั้งอนุบาลและสถานดูแลเด็ก เกือบ 100% ของเด็กญี่ปุ่นเข้าสู่ระบบปฐมวัย (Ochanomizu University, n.d.)

2.1.1 โรงเรียนอนุบาล

โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ของญี่ปุ่นเกิดขึ้นครั้งแรกโดยอยู่ภายใต้การดูแลของ Ochanomizu University (ในสมัยนั้นเป็น Tokyo Women's Model School) เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 1867 (พ.ศ. 2410) ซึ่งในช่วงแรกผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้ไปศึกษาอบรมในประเทศอังกฤษ เยอรมัน และได้้นำแนวคิดสมัยใหม่และการสอนตามแนวคิดของ Froebel's Playground มาใช้ โรงเรียนอนุบาลในสมัยเมจิจะถูกจำกัดให้ผู้ที่มิฐานะทางสังคมชั้นสูงเข้าเรียน ต่อมาในปี 1882 (พ.ศ. 2425) กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลได้ Tokyo Women's Model School จึงเปลี่ยนเป็น Tokyo Women's Normal School ในเดือนมีนาคม 1890 (พ.ศ. 2433) และมีโรงเรียนอนุบาลอยู่ในความดูแล ต่อมาในเดือนกันยายน 1910 (พ.ศ. 2435) ได้มีการจัดตั้งรูปแบบของโรงเรียนอนุบาลสำหรับคนที่มีรายได้น้อย (Abumiya, n.d.)

ในช่วงที่ญี่ปุ่นยอมรับกลุ่มศาสนาคริสต์คือตั้งแต่เดือนเมษายน 1880 (พ.ศ. 2423) ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลของเอกชนหลายแห่ง เช่น ปี 2429 Hokuriku Eiwa Kindergarten ที่จังหวัด Kanazawa ได้ก่อตั้งขึ้นโดยบาทหลวงชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นโรงเรียนอนุบาลที่ดำเนินการโดยกลุ่มศาสนาคริสต์ที่เก่าแก่ที่สุด นอกจากนี้ ในช่วงปี 2429-2430 มีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลโดยกลุ่มศาสนาคริสต์ที่ Nagoya, Kyoto, Yokohama, Kobe, Yamaguchi และ Nagasaki ทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถส่งลูกหลานเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลได้ (Fukui, 2017)

การปฏิรูปการศึกษาของญี่ปุ่นเกิดขึ้นระหว่างช่วงปลายสมัยเมจิและไทโซ ผู้บริหารของ Tokyo Women's Higher Normal School Kindergarten ได้นำ Froebel's Block มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ต่อมาเริ่มมีการจัดทำต้นแบบโรงเรียนอนุบาลญี่ปุ่นตั้งแต่เดือนเมษายน 1926 (พ.ศ. 2469) และในสมัยโชวะที่ประเทศญี่ปุ่นมีความเข้มแข็งมาก โรงเรียนอนุบาลก็ได้รับผลกระทบตามไปด้วย เช่น เพลงปลุกใจที่เน้นสงครามและการสร้างชาติให้เข้มแข็งรวมทั้งวัฒนธรรมการไปวัด อาหารและธงชาติ นอกจากนี้ ในช่วงสงครามแปซิฟิก (ค.ศ. 1941) ครูในโรงเรียนอนุบาลจะเป็นผู้นำกิจกรรมกลุ่มที่กระตุ้นปลูกฝังรักชาติ ในปี 1947 หลังสงครามสิ้นสุด การศึกษาปฐมวัยได้รับความสำคัญเป็นอย่างมาก โรงเรียนอนุบาลได้เข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาชาติภายใต้กฎหมายทางการศึกษา (School Education Law) และในปีต่อมาได้มีการจัดพิมพ์คู่มือการศึกษาปฐมวัย (Guidance for Early Childhood Education) (Fukui, 2017, Abumiya, n.d.)

ในปี 1956 ได้มีการทบทวนเป้าหมายในการดูแลเด็กและกระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาล เดิมมีเพียงคู่มือในการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล สถานดูแลเด็กและการดูแลเด็กที่บ้าน ได้มีการจัดทำเป็นหลักสูตรอนุบาลมาตรฐานระดับชาติ ต่อมา ปี 1989 มีการทบทวนกระบวนการสอนเด็กอนุบาลโดยเน้นการสอนบนพื้นฐานความคิดของครู ปัจจุบัน การสอนเด็กอนุบาลให้ความสำคัญกับการเรียนและการเล่น และมีการทบทวนกระบวนการเรียนการสอนเป็นครั้งที่ 5 แล้ว (Fukui, 2017)

2.1.2 ศูนย์ดูแลเด็ก

การเปิดศูนย์ดูแลเด็กของญี่ปุ่นเพื่อลดภาระของแม่ และป้องกันเด็กถูกทอดทิ้งที่มีสาเหตุจากความยากจน ศูนย์ดูแลเด็กก่อตั้งครั้งแรกในสมัยเมจิ ปี 1890 (Fukui, 2017, Abumiya, n.d.) ในโรงเรียนเอกชนชื่อ Atsutomi and Naka Akazawa's Niigata Seishu Private School ผลกระทบจากการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในญี่ปุ่นทำให้ผู้หญิงต้องทำงานในโรงงานจึงทำให้เกิดศูนย์ดูแลเด็กในโรงงาน แต่ในช่วงของสงคราม Russo-Japanese ศูนย์ดูแลเด็กตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ที่สูญเสียคนในครอบครัวจากสงคราม และแม่สงครามสิ้นสุดแล้วแต่ก็ยังคงมีศูนย์ดูแลเด็กต่อไป ต่อมา Tokyo Women's Normal School จัดตั้ง Futaba Day Care Center ในปี 2458 ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์ดูแลเด็กที่เก่าแก่ที่สุดที่มีอยู่ในขณะนี้ หลังจากนั้น ได้มีการจัดตั้งศูนย์ดูแลเด็กโดยเอกชน ซึ่งมี Home Ministry ให้การสนับสนุนงบประมาณบางส่วนแก่ศูนย์ดูแลเด็กผ่านโครงการปฏิรูปการมีงานทำ (Reformative Relief Work Project) (Fukui, 2017)

อย่างไรก็ตาม มีศูนย์ดูแลเด็กของรัฐเกิดขึ้นจำนวนมาก เช่น Osaka (2462) Kyoto (2463) Tokyo (2464) ทั้งนี้ ในปี 2469 มีศูนย์ดูแลเด็กของรัฐ จำนวน 65 แห่งและมากกว่าร้อยแห่งในปี 2472 นอกจากนี้ ยังมีการเปิดศูนย์ดูแลเด็กตามฤดูกาลในเขตชนบทในช่วงที่เกษตรกรมีงานมาก ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลตามนโยบายด้านการเกษตร ในปี 2483 มีศูนย์ดูแลเด็กเพิ่มมากขึ้นถึง 22,758 แห่ง ในช่วงหลังสงคราม ศูนย์ดูแลเด็กได้เปลี่ยนเป็นสถานบริการสวัสดิการเด็กภายใต้กฎหมายสวัสดิการเด็ก ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490) ในความรับผิดชอบของกระทรวงสวัสดิการและสุขภาพ (ปัจจุบันเป็นกระทรวงสวัสดิการ แรงงาน และสุขภาพ) (Fukui, 2017)

โดยทั่วไปแล้ว วัตถุประสงค์ของศูนย์ดูแลเด็กคือการช่วยเหลือเด็กทารกและเด็กเล็กที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจากครอบครัวจึงต้องมอบความไว้วางใจให้สังคมภายนอก ครูในโรงเรียนดูแลเด็กเล็ก (Nursery School) ได้รับการอบรมในสถาบันที่กำหนดโดยกระทรวงสวัสดิการและสุขภาพ ในตอนต้นศูนย์ดูแลเด็กจะเหมือนกับโรงเรียนอนุบาลคือ ถูกรวมเข้าไปอยู่กับการศึกษาในระบบ มีคู่มือศูนย์ดูแลเด็กเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล อย่างไรก็ตาม ในปี 2008 ได้มีการทบทวนคู่มือสำหรับศูนย์ดูแลเด็กภายใต้กระทรวงสวัสดิการ แรงงาน และสุขภาพ โดยกำหนดให้ศูนย์ดูแลเด็กต้องตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้ที่ทำงาน

ดูแลเด็กจะต้องสนับสนุนเด็กเสมือนเป็นผู้ปกป้องและคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก นอกจากนี้เนื่องจากอัตราการเกิดของประเทศญี่ปุ่นลดลงโดยเฉพาะในปี 2006 ลดลงถึง 1.09 ล้านคนส่งผลต่อจำนวนเด็กในโรงเรียนอนุบาล ในทางกลับกัน จำนวนเด็กในศูนย์ดูแลเด็กกลับเพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น (Fukui, 2017)

2.1.3 โรงเรียนอนุบาลและสถานดูแลเด็ก (Hybrid early childhood education and care centers, “Kodomoen”)

ในปี 1998 กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และกระทรวงสวัสดิการ แรงงาน และสุขภาพจึงปรึกษาร่วมกันและมีมาตรการที่จะรวมทรัพยากรคือโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กและมีการจัดทำคู่มือสำหรับการรวมทรัพยากร เนื่องจากจำนวนสถานดูแลเด็กไม่เพียงพอและจำนวนเด็กในโรงเรียนอนุบาลลดลง ต่อมาในปี 2006 มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จที่เกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็กในช่วงปฐมวัย (Act for the Advancement of Comprehensive Services Related to Education and Childcare Among Preschool Children) กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรอง “Kodomoen” โรงเรียนที่จัดชั้นอนุบาลและดูแลเด็ก โดยแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กบริหารจัดการร่วมกัน (Collaborative Day-Care/Kindergarten) 2) โรงเรียนอนุบาลคือ เป็นโรงเรียนอนุบาลที่จัดให้มีศูนย์ดูแลเด็กอยู่ด้วย 3) ศูนย์ดูแลเด็กคือ เป็นศูนย์ดูแลเด็กที่รับเด็กมาเรียนในระดับอนุบาล 4) สถานศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่นที่ดูแลเด็กอนุบาลและเด็กเล็ก ซึ่งในเดือนสิงหาคม 2550 มีโรงเรียนที่เปิดรับชั้นอนุบาลและดูแลเด็กที่ได้รับใบอนุญาตเปิดดำเนินการจำนวน 105 แห่ง และในเดือนเมษายน 2559 มีจำนวนโรงเรียนที่เปิดชั้นอนุบาลและดูแลเด็กที่ได้รับใบอนุญาตดำเนินการจำนวน 4,001 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการรัฐมนตรีได้จัดทำหนังสือเกี่ยวกับระบบใหม่ในการสนับสนุนการเลี้ยงเด็กเรียกว่า “Naruhodo” (Fukui, 2017 and Abumiya, n.d.)

ลักษณะของ “Kodomoen” จะต่างจากโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็ก 3 ประเด็นคือ 1) เป็นสถานที่สำหรับเด็กทุกคนที่พ่อแม่ต้องไปทำงาน 2) พ่อแม่ที่ไม่ได้รับการจ้างงานสามารถนำเด็กมาเข้าที่นี้ได้ 3) มีบริการที่มากกว่าศูนย์ดูแลเด็ก เช่น พ่อแม่สามารถขอรับคำปรึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดู การให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ผู้ที่กำลังตั้งครรภ์สามารถขอรับการสนับสนุนตามความจำเป็นได้

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานศึกษาและศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย
(Abumiya, n.d.)

ประเด็น	โรงเรียนอนุบาล	สถานดูแลเด็ก	โรงเรียนรวมอนุบาล และสถานดูแลเด็ก (ECEC)
กระทรวง ที่รับผิดชอบ	กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (MEXT)	กระทรวงสุขภาพ สวัสดิการ และแรงงาน (MHWL)	MEXT และ MHWL
กฎหมาย	กฎหมายสถานศึกษา มาตรา 77-22 (2007)	กฎหมายสวัสดิการเด็ก มาตรา 39	กฎหมายการศึกษา เด็กปฐมวัยและการดูแลเด็ก และประกาศที่ออกโดย จังหวัด
กลุ่มเป้าหมาย	เด็กที่อายุ 3-5 ปี	เด็กอายุ 0-5 ปี ไม่มีผู้ดูแลที่บ้าน	เด็กอายุ 0-5 ปี พ่อแม่ต้องไปทำงาน
คุณสมบัติและ กระบวนการรับ	พ่อแม่สมัครที่โรงเรียนได้ โดยตรง	เขตเป็นผู้กำหนด พ่อแม่ เลือกสถานที่ และสมัคร ไปที่เขต	พ่อแม่สมัครไปที่โรงเรียน โดยตรง เขตจะพิจารณา ใบสมัคร และตัดสินใจว่า กรณีใดที่เด็กขาดผู้ดูแล
การดูแลเด็กและ เวลาให้บริการ	วันละ 4 ชม. ตั้งแต่ปี 1997 มีการขยายเวลาการดูแลเด็ก	วันละ 8 ชม. บริการนานสุด คือ 11 ชม. หากเขต ให้ความเห็น	ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ของครอบครัว ปกติประมาณ วันละ 4 ชม. หรือ 8 ชม.
มาตรฐาน ของเนื้อหาและ วิธีการสอน	หลักสูตรมาตรฐานชาติ ระดับอนุบาล (คู่มือการศึกษาปฐมวัย)	คู่มือการดูแลเด็ก ในสถานดูแลเด็ก	หลักสูตรมาตรฐานชาติ ระดับอนุบาล และคู่มือ การดูแลเด็กในสถานดูแลเด็ก
คุณสมบัติของครู	ใบประกอบวิชาชีพ ครูอนุบาลตามกฎหมาย บุคลากรทางการศึกษา	คุณสมบัติครูที่ดูแลเด็ก เป็นไปตามกฎหมาย สวัสดิการเด็กและประกาศ ที่เกี่ยวข้อง	ผู้ดูแลเด็กอายุ 0-2 ปี มีคุณสมบัติตามครู ในสถานดูแลเด็ก อายุ 3-5 ปี เป็นครูที่มีใบประกอบวิชาชีพ ครูอนุบาลและครูที่ดูแลเด็ก แต่อาจมีอย่างใดอย่างหนึ่ง
สัดส่วนเด็กต่อครู	35:1	ทารก 3:1 1-2 ปี 6:1 3 ปี 20:1 4-5 ปี 30:1	ทารก 3:1 1-2 ปี 6:1 3-5 ปี ขึ้นอยู่กับ รูปแบบของสถานศึกษา

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสถานศึกษาและศูนย์ดูแลเด็กปฐมวัย
(Abumiya, n.d.) (ต่อ)

ประเด็น	โรงเรียนอนุบาล	สถานดูแลเด็ก	โรงเรียนรวมอนุบาล และสถานดูแลเด็ก (ECEC)
จำนวนเด็ก และสถานศึกษา	เด็กที่เข้าเรียนโรงเรียนอนุบาล มีจำนวน 1,674,163 คน - จำนวนเด็กในโรงเรียน ของรัฐ 19.4% - จำนวนเด็กในโรงเรียน เอกชน 80.6% โรงเรียนอนุบาล มีจำนวน 13,636 แห่ง - จำนวนโรงเรียน ของรัฐ 39.3% - จำนวนโรงเรียน เอกชน 60.7%	เด็กที่ได้รับการดูแล จากศูนย์ดูแลเด็ก มีจำนวน 2,118,352 คน - จำนวนเด็กในศูนย์ดูแล ของรัฐ 46.3% - จำนวนเด็กในศูนย์ดูแล ของเอกชน 53.7% ศูนย์ดูแลเด็กมีจำนวน 22,848 แห่ง - จำนวนศูนย์ดูแล ของรัฐ 47.8% - จำนวนศูนย์ดูแล ของเอกชน 52.2%	ไม่มีข้อมูลจำนวนเด็ก ที่เข้าเรียนในปี 2008 มีสถานศึกษาบริหาร การศึกษารวมอนุบาล และดูแลเด็ก จำนวน 229 แห่ง และในปี 2011 เพิ่มเป็น 762 แห่ง - จำนวนสถานศึกษาของรัฐ 24.5% ลดลง เป็น 19.6% - จำนวนสถานศึกษา ของเอกชน 75.5% เพิ่มเป็น 87.4%

2.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา

2.2.1 นโยบาย กฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โรงเรียนอนุบาลได้จัดเป็นสถานศึกษาจึงต้องปฏิบัติตามกฎหมายสถานศึกษา (School Education Law 1947) มาตรา 77 ระบุว่าโรงเรียนอนุบาลจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเจริญเติบโตและพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจ มาตรา 80 โรงเรียนอนุบาลให้บริการเด็กตั้งแต่อายุสามขวบจนเข้าโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับศูนย์ดูแลเด็กเล็กต้องปฏิบัติตามกฎหมายสวัสดิการเด็ก (Child Welfare Law 1947) มาตรา 39 ศูนย์ดูแลเด็กเล็กมีหน้าที่ดูแลเด็กทารกและเด็กเล็กรายวันให้กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง มาตรา 24 เขตมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเด็กที่มีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลในศูนย์เด็กเล็ก มาตรา 39 (เพิ่มเติม) การพิจารณาเด็กเข้ารับการดูแลตามความจำเป็น เช่น พ่อแม่ต้องทำงาน เจ็บป่วย เป็นต้น (Tarumi, 2009)

ในปี 1989 หลังสิ้นสุดสงคราม อัตราการเกิดลดลงอย่างมากส่งผลให้รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็ก เรียกว่า “Angel Plan 1994-2004” และ “New Angel Plan 2000-2004”

จากนโยบายดังกล่าว ทำให้มีจำนวนสถานดูแลเด็กเล็กเพิ่มมากขึ้นและโรงเรียนปฐมวัยเริ่มบทบาทใหม่ในการเป็นศูนย์ดูแลเด็ก เริ่มมีบริการให้คำแนะนำและโปรแกรมการเล่นเป็นกลุ่มสำหรับเด็กและผู้ปกครองและการดูแลเด็กที่มีความเสี่ยง ปัจจุบันรัฐบาลท้องถิ่นสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาปฐมวัยกับหน่วยงานให้คำปรึกษาเรื่องเด็กประจำท้องถิ่น สนับสนุนการศึกษาด้านสังคม ศูนย์สุขภาพโรงพยาบาล สถานีตำรวจ มหาวิทยาลัยและองค์กรความร่วมมือเอกชนต่าง ๆ (Abumiya, n.d.)

แม้ว่าจะมีนโยบายดังกล่าว และทำให้สถานดูแลเด็กเพิ่มขึ้น แต่อัตราการเกิดก็ยังคงลดลง จึงมีการประกาศใช้กฎหมายต่าง ๆ ได้แก่ Basic Law for Measures to Cope with a Society with a Declining Birthrate, Law on Advancement of Measures to Support Raising Next-Generation Children (2013) และในปี 1997 เป็นต้นมา รัฐบาลมีการส่งเสริมการจัดการศึกษาร่วมกันของโรงเรียนอนุบาลและสถานดูแลเด็กโดยให้อำนาจรัฐบาลท้องถิ่นในการดำเนินการ ต่อมาในปี 2003 รัฐบาลภายใต้ความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (MEXT) และกระทรวงสวัสดิการ แรงงาน และสุขภาพ (MHWL) ได้ใช้เวลา 3 ปีในการเตรียมการรวมโรงเรียนอนุบาลกับศูนย์ดูแลเด็กและประกาศใช้กฎหมาย Law for the Center for Early Childhood Education and Care เพื่อรองรับระบบใหม่ในปี 2006 (Abumiya, n.d.)

นอกจากนี้ Fundamental Law of Education (2006) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและการสนับสนุนพ่อแม่ ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายสถานศึกษา (School Education Law 2007) โดยกำหนดให้การศึกษาปฐมวัยเป็นขั้นแรกของการเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ส่งผลให้ส่วนการศึกษาอนุบาล (Division of Kindergarten Education) ในกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้จัดโครงสร้างองค์กรใหม่เป็นส่วนการศึกษาปฐมวัย (Division of Early Childhood Education) เพื่อรับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่อายุ 3-5 ปี (Abumiya, n.d.)

ในเดือนสิงหาคม 2012 รัฐบาลญี่ปุ่นออกกฎหมายที่เกี่ยวกับเด็กและการดูแลเด็ก 3 ฉบับ ได้แก่ Revised Law for the Center for Early Childhood Education and Care, Act on Child Education and Childcare Support, Adjustment Act on Related Laws for Enforcement of the two Laws นอกจากนี้ มีการออกนโยบายภายใต้กฎหมายทั้ง 3 ฉบับในเดือนเมษายน 2015 คือ The Comprehensive Support System for Children and Childcare (CSSCC) ดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง ได้แก่ สำนักงานคณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (MEXT) กระทรวงสุขภาพ แรงงาน และสวัสดิการ (MHLW) และจังหวัดและเทศบาลทุกพื้นที่ นโยบายนี้เป็นส่วนหนึ่งของ Integrated Reform of the Social Security and Tax Systems จึงได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากการขึ้นภาษีบริโภคจาก 5% เป็น 8% ตั้งแต่เมษายน 2014 (Abumiya, n.d.)

2.2.2 แผนพัฒนา

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ระบบการศึกษาจัดอยู่ในกลุ่มดี อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นได้ตระหนักถึงปัญหาทางเศรษฐกิจและลักษณะทางสังคมประชากรที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงมีการปฏิรูปโดยจัดทำแผนพื้นฐานในการส่งเสริมการศึกษา (2018-2022) ซึ่งมองไปข้างหน้าว่าเด็กที่เข้าเรียนในปี 2018 จะเป็นผู้ใหญ่ตอนต้นในปี 2030 และจะต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่สถานศึกษาต้องเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะทำงานที่อาจเป็นอาชีพที่ยังไม่เกิดขึ้นหรือเทคโนโลยีที่ยังไม่ได้คิดประดิษฐ์ขึ้นมา ญี่ปุ่นตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 จึงมีการเพิ่มองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะข้ามหลักสูตร (Developing Cross-Curricular Skills) การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ (Problem-Solving and Creativity) ลักษณะนิสัยการเรียนรู้ที่ดี (Good Learning Habits) ดังนั้น หลักสูตรใหม่ที่จะใช้ในปี 2020-2022 จะเน้นกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน 3 ด้าน คือ 1) แรงจูงใจในการเรียนรู้และการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิต (Motivation to Learn and Apply Learning to Life) 2) การศึกษาหาความรู้และทักษะทางเทคนิค (Acquisition of Knowledge and Technical Skills) 3) ทักษะการคิด การตัดสินใจและการแสดงออก (Skills to Think, Make Judgement, and Express Oneself) ครูจึงควรได้รับการอบรมอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาการสอนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะใหม่ ๆ ได้ ซึ่งยากต่อการคาดเดาได้ในปัจจุบัน ดังนั้น จึงเน้นนโยบายการศึกษาที่สนับสนุนบุคคลให้มีความพร้อมในปี 2030 โดยเฉพาะในเรื่องหลักสูตรการศึกษา ครู สถานศึกษา งบประมาณ และการศึกษาตลอดชีวิต (OECD, 2018)

จากการที่กฎหมายกำหนดให้เขตมีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์ดูแลเด็กเล็กและศูนย์ ECEC ส่งผลให้เขตต่าง ๆ จะต้องจัดทำแผนดำเนินงาน เช่น Tokyo Metropolitan Comprehensive Plan to Support Children and Child-Rearing โดยบูรณาการแผนงานสองแผนงานตามพระราชบัญญัติเด็ก และการเลี้ยงดูเด็ก “Plan to Support Projects Supporting Children and Child-Rearing Based on the Act on Children and Child-Rearing Support และ Local Action Plan Based on the Act for Measures to Support the Development of the Next Generation” (Tokyo Metropolitan Government, 2018)

2.2.3 หน่วยงาน/องค์กรสนับสนุน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาในระดับปฐมวัยของจังหวัดและเขตพบว่า ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2019 (พ.ศ. 2562) การเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์ดูแลเด็กเล็กเป็นบริการที่รัฐ/เขตจัดให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยสถานศึกษาหรือศูนย์ดูแลของรัฐ/เขตจะได้รับการสนับสนุนทั้งหมด ส่วนสถานศึกษาหรือศูนย์ดูแลของเอกชน รัฐบาลสนับสนุน 50% จังหวัด 25% เขต 25%

นอกจากนี้ ในแต่ละปีรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยโดยจะแจ้งไปยังจังหวัด เขต เกี่ยวกับทุนวิจัยตามหัวข้อที่กำหนดให้ครูในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กทารกเพื่อขอรับทุน (สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การศึกษา, 2019)

แต่ละจังหวัดอาจมีโครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น มหานครโตเกียว มีการส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์ดูแลเด็กเล็กเอกชนในบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเปิดรับคนในพื้นที่มาใช้บริการด้วย เพื่อแก้ปัญหาเด็กที่ต้องรอเข้ารับบริการเนื่องจากศูนย์ดูแลเด็กมีน้อยไม่เพียงพอับความต้องการ (Tokyo Metropolitan Government, 2018)

2.3 หลักสูตร

2.3.1 ปรัชญา แนวคิด หลักการ

การศึกษาปฐมวัยของญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากปรัชญาและวิธีการจัดการเรียนการสอนจากต่างประเทศ เช่น การสอนตามแนว Frobelian ในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 19 การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งแนวคิดของดิวอี้และมอนเตสเซอร์รีจากทางอเมริกาและยุโรปในช่วงทศวรรษ 1920 ทฤษฎีการดูแลเด็กจากสหภาพโซเวียตในช่วงทศวรรษ 1930-1950 แนวการสอนแบบ Reggio Emilia จากอิตาลีตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1990 ต่อมาญี่ปุ่นได้นำแนวคิดต่าง ๆ มาปรับให้เข้ากับบริบทของประเทศ (Liu & Lin, 2018)

มูโตะ (Muto, 2006) ได้สรุปลักษณะของการศึกษาปฐมวัยและการดูแลเด็กของญี่ปุ่นเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้ (Cited in Abumiya, n.d.)

1) พัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม ไม่เน้นสอนการอ่านออกเขียนได้และการคิดเลข แต่จะสอดแทรกไปกับการเล่นหรือกิจกรรมกับเพื่อนบนพื้นฐานของอารมณ์ที่จะทำให้กลุ่มมีความมั่นคง

2) การดำรงชีวิตอิสระและลักษณะนิสัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ครูสอนสิ่งเหล่านี้ในช่วงกิจกรรมการเล่นและช่วงเวลาอื่นที่สามารถสอนมุมมองในเรื่องการดำรงชีวิตได้ การสอนนี้ไม่ใช่การสั่งแต่เป็นการแนะนำ เช่น กระตุ้นความคิดของเด็กให้รู้จักเก็บสิ่งของต่าง ๆ ในห้องเก็บไว้ที่เดิม ครั้งหน้าเด็กจะได้ใช้หรือมีของเล่น

3) ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำแผนการสอน การบันทึกผล การสะท้อนกลับเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอน เนื่องจากครูต้องใช้ดุลพินิจอย่างมากในการจัดกิจกรรมสอนเด็กแม้จะมีประกาศเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

4) บทบาทของรัฐบาลทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นคือ การกำหนดมาตรฐานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การส่งเสริมครูในการทำงาน การกำหนดทิศทางของกิจกรรมทางการศึกษาและการดูแลเด็ก เช่น การระบุเกี่ยวกับการสอนและการดูแลเด็กในระดับดีมาก การประชาสัมพันธ์ประเด็นสำคัญในการจัดการศึกษาและดูแลเด็ก

5) งานวิจัยและการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาปฐมวัยและการดูแลเด็ก มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างมาก เช่น นักวิจัยทำการศึกษาวิจัยลงไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนและ ศูนย์ดูแลเด็ก อาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันฝึกอบรมครูมีประสบการณ์การสอน การทำงาน ร่วมกันกับนักวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น นักจิตวิทยา

การจัดการศึกษาปฐมวัย อาจแบ่งได้เป็น 3 แบบ ดังนี้ (Ochanomizu University, n.d.)

1) การจัดการศึกษาบนพื้นฐานของการรักษาความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม มีวัตถุประสงค์ ให้เด็กเรียนรู้กิจกรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวันและนิสัยการเรียนในช่วงการเล่นอิสระ เด็กได้รับการกระตุ้นให้เล่นกับเด็กอื่น ๆ มากกว่าเล่นคนเดียว ครูแสดงให้เห็นว่ามีความรักต่อเด็ก หลีกเลี่ยง การแสดงอำนาจ วางตัวอย่างสงบ สร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นต่อเด็ก

2) การเพิ่มความสามารถของเด็กในการแสดงกลไกต่าง ๆ โดยหลักสูตรพื้นฐานจะเน้น ให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะการเรียนในลักษณะเป็นกลุ่ม เด็กเรียนทักษะการอ่านตัวอักษรจีน การเขียน อักษรฮิราคะนะ การจำความหมายของตัวเลข ปริมาณ เรขาคณิต การฝึกจำ การเล่นดนตรี การวาดรูป กิจกรรมของเด็กกำหนดเป็นตารางเวลาไว้ โดยเด็กไม่สามารถเลือกได้ด้วยตนเอง เด็กจะมีวินัย ปฏิบัติ ตามกฎของสถานศึกษาอย่างเข้มงวด

3) การจัดการศึกษาที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เวลาส่วนใหญ่จะให้เด็กได้เล่นอย่าง อิสระ และมีกิจกรรมกลุ่ม การสอนโดยตรงจากครูมีน้อยมาก วัสดุอุปกรณ์ในการเล่น เช่น บล็อก ของเล่นพลาสติก จัดเตรียมให้เด็กได้เล่นเมื่อต้องการ ภายใต้บรรยากาศที่จัดให้เด็กสามารถทำกิจกรรม ได้อย่างอิสระ ครูมีความร่าเริง อบอุ่น ปรับวิธีการเข้าถึงเด็กตามความแตกต่างของแต่ละคน เด็กได้รับการยอมรับ

ตามคู่มือการจัดการศึกษาอนุบาลที่จัดทำโดยกรมการศึกษาระบุว่าการจัดการศึกษา ระดับอนุบาลเน้นการพัฒนาเด็ก 5 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาพ 2) สัมพันธภาพ 3) สิ่งแวดล้อม 4) ภาษา 5) การแสดงความรู้สึก

2.3.2 วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลลัพธ์การเรียนรู้

ตามกฎหมายสถานศึกษา มาตรา 23 ระบุว่าโรงเรียนอนุบาลจะต้องพัฒนาพื้นฐาน ของเด็กในการดำรงชีวิต ให้เด็กได้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่สนุก และทำงานร่วมกับครอบครัว ของเด็ก รวมทั้งปูพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น โรงเรียนอนุบาลแต่ละแห่งจะต้องรักษา คุณภาพ และนำหลักสูตรไปใช้พัฒนาเด็กด้านร่างกายและจิตใจตามบริบทของโรงเรียนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Act on Education) กฎหมายสถานศึกษา (School Education Law) อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักสูตรระดับอนุบาล (Course of Study for Kindergarten) โรงเรียนอนุบาลต้องพัฒนาวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่จะสอนตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนด (Monbukagakusho, 2017)

การพัฒนาเด็กอนุบาลทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้นนั้นได้มีการกำหนดจุดประสงค์แต่ละด้านไว้ ดังนี้ (Monbukagakusho, 2017)

1) ด้านสุขภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก

- กระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ มีชีวิตชีวา มีประสบการณ์ของความรู้สึกสมหวัง
- สามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างเต็มที่และออกกำลังกายด้วยความเต็มใจ
- มีนิสัยและเจตคติที่จำเป็นต่อการมีสุขภาพดีและปลอดภัยต่อชีวิต

2) ด้านสัมพันธภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก

- รู้สึกสนุกสนานกับชีวิตในช่วงอนุบาล ได้รับประสบการณ์ของความรู้สึกสมหวังในการทำสิ่งต่าง ๆ
- พัฒนาจนเกิดความคุ้นเคยและมีความสัมพันธ์มากขึ้นกับคนอื่น ๆ ที่ใกล้ชิดและพัฒนาความรู้สึกรักและไว้วางใจ
- เกิดนิสัยและเจตคติที่เป็นที่ยอมรับของสังคม

3) สิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก

- พัฒนาความสนใจและความอยากรู้อย่างสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และการรู้สึกคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การอยู่กับธรรมชาติ
- ได้รับการกระตุ้นให้คิดและค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยตนเองอย่างสนุกสนาน
- ได้รับการส่งเสริมให้เข้าใจธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ความคิดรวบยอดของปริมาณตัวอักษร เป็นต้น ผ่านการสังเกตและการคิดเกี่ยวประสบการณ์และสิ่งรอบตัวที่ผ่านเข้ามาในชีวิต

4) ภาษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก

- มีประสบการณ์ที่สนุกสนานกับการแสดงความรู้สึกด้วยคำพูดของตนเอง
- รู้จักการฟังผู้อื่น การเล่าประสบการณ์ การบอกสิ่งที่ตนเองคิด การพูดคุยอย่างสนุกสนาน
- มีความเข้าใจคำที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน มีความคุ้นเคยกับหนังสือภาพเรื่องเล่า สามารถบอกสิ่งที่ตนเองรู้สึกกับครูหรือเพื่อน

5) การแสดงออก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก

- รู้สึกถึงความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ
- แสดงความรู้สึกและความคิดอย่างสนุกสนาน
- แสดงความรู้สึกผ่านจินตนาการซึ่งเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2.3.3 เนื้อหา

ในปี 2008 มีการจัดพิมพ์หลักสูตรมาตรฐานปฐมวัยโดยกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี กับกระทรวงสุขภาพ สวัสดิการและแรงงาน ได้แก่ National Curriculum Standards for Kindergartens และ Guidelines for Nursery Care at Daycare Centers ซึ่งเป็นการยืนยันว่าเด็กปฐมวัยทุกคนที่อายุ 3-5 ปี จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อให้มีพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Abumiya, n.d.)

เนื้อหาสำหรับการศึกษาปฐมวัย แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ (Ochanomizu University, n.d.)

- 1) พื้นฐานของการดำรงชีวิต
- 2) กิจกรรม โดยให้เกมหรือการเล่นเป็นหลักในการนำไปสู่การดำรงชีวิตในทุกชั่วโมง การเล่นเป็นกลุ่ม การทำกิจกรรมตามประเพณี
- 3) กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบประกอบด้วย ธรรมชาติ การรู้จักจำนวน ปริมาณ เรขาคณิต ภาษา จดหมาย การปั้น และดนตรี

เนื้อหาของการเรียนในโรงเรียนอนุบาลกำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ส่วนสถานดูแลเด็กกำหนดโดยกระทรวงสุขภาพ แรงงาน และ สวัสดิการ (Ochanomizu University, n.d.)

ตามคู่มือการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาล (Monbukagakusho, 2017) และ ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก (Ministry of Health, Labour, and Welfare, 2017) ระบุว่าโรงเรียนอนุบาล ต้องจัดการศึกษาตามหลักสูตรไม่น้อยกว่า 39 สัปดาห์ต่อปี วันละ 4 ชั่วโมง โรงเรียนควรจัดกิจกรรม นอกหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของพ่อแม่และชุมชน เนื้อหาที่สอนเด็กในระดับอนุบาล แบ่งตามการพัฒนาทั้งห้าด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพ

- การสื่อสารกับครูและเพื่อน การกระทำด้วยความรู้สึกมั่นคง
- การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเต็มที่ผ่านการเล่นหลายรูปแบบ
- การเล่นกลางแจ้งหรือนอกห้องอย่างเต็มใจ
- การสร้างความคุ้นเคยกับกิจกรรมที่หลากหลายและมีความสุขกับการทำกิจกรรม
- การสนุกกับการทานอาหารกับครูและเพื่อน ใส่ใจกับการทานอาหาร
- การมีรูปแบบหรือวิถีชีวิตสุขภาพ การรักษาความสะอาด การทำกิจกรรมที่จำเป็นด้วยตนเอง เช่น การเปลี่ยนเสื้อผ้า การรับประทาน การใช้ห้องน้ำ
- เข้าใจวิธีการใช้ชีวิตในโรงเรียนอนุบาล เข้าใจผลที่จะเกิดขึ้นตามมาเมื่อกระทำสิ่งต่าง ๆ การจัดให้เด็กได้ใช้ชีวิตโดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ช่วย

- การสร้างความใส่ใจเกี่ยวกับสุขภาพและกิจกรรมที่จำเป็นเกี่ยวกับการป้องกัน
การเจ็บป่วยอย่างเต็มที่

2) ด้านสัมพันธภาพ

- จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ในการใช้เวลาอย่างสนุกสนานกับครูและเพื่อน
- การให้เด็กคิดและกระทำด้วยตนเอง
- การให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเท่าที่จะทำได้
- การให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ โดยผ่านการเล่นที่หลากหลายด้วยความสนุก
- การแบ่งปันความสนุกสนานความเศร้าผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวกับการมีสัมพันธภาพ
กับเพื่อน
- การบอกให้เพื่อนรู้ในสิ่งที่ตนเองคิด และการเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นคิด
- การเข้าใจจุดแข็งของเพื่อนหรือเพื่อนเก่งอะไร การทำกิจกรรมร่วมกันอย่าง
สนุกสนาน
- ในระหว่างที่ทำกิจกรรมกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน จัดให้เด็กเข้าใจเป้าหมาย
มีความคิดสร้างสรรค์และร่วมมือกัน
- การให้เด็กเข้าใจความแตกต่างของ “ดี” และ “ไม่ดี” และคิดในสิ่งที่ตนเอง
จะกระทำ
- การมีความสัมพันธ์ที่ดีและใกล้ชิดกับเพื่อน
- การสนุกสนานกับเพื่อนจะต้องนึกถึงสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งกฎระเบียบ
- การรักษาของเล่น อุปกรณ์ต่าง ๆ และการแบ่งปันให้ผู้อื่นได้เล่นหรือใช้
- การมีสัมพันธภาพกับผู้สูงอายุ คนในชุมชน โดยคำนึงว่าบุคคลเหล่านี้เป็น
ส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต

3) สิ่งแวดล้อม

- ความสำคัญของธรรมชาติใกล้ตัว ความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ ความสวยงาม
ความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ในการดำรงชีวิตมีหลายสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ
ธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจ น่าค้นหา
- การตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ การดำรงชีวิตของคนในแต่ละ
ฤดูกาล
- การเล่นกับสิ่งรอบตัว ๆ เช่น ธรรมชาติ
- ความสำคัญของการมีชีวิต การอยู่ร่วมกับสัตว์ และพืชรอบ ๆ ตัว ในพื้นที่รอบ ๆ ตัว
- การดูแลรักษาชาติ ธรรมชาติ วัฒนธรรม
- ความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ
- การสนใจสิ่งรอบตัว ของเล่น การคิดหาทางทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ

- กระตุ้นความอยากรู้ด้านความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจำนวนและแผนภูมิที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
- กระตุ้นความอยากรู้ด้านสัญลักษณ์ ตัวอักษร ในชีวิตประจำวัน
- กระตุ้นความอยากรู้ด้านข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต
- การรู้จักธงชาติ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน

4) ภาษา

- การฟังครูและเพื่อนด้วยความสนใจ และการพูดอย่างเป็นมิตร
- การใช้คำพูดบอกสิ่งที่ทำ เห็น ได้ยิน รู้สึก คิด เป็นต้น
- การบอกสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่ยากทำ การถามในสิ่งที่ไม่รู้หรือไม่เข้าใจ
- การตั้งใจฟังเวลาคนอื่นพูด และการเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูด
- การเข้าใจคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- การแสดงความยินดีต่อผู้อื่นอย่างเป็นมิตร
- การใช้คำที่เหมาะสมและสนุกสนานกับการใช้คำในชีวิตประจำวัน
- การจินตนาการและการใช้คำเกี่ยวข้องกับประสบการณ์
- การสร้างความคุ้นเคยกับหนังสือภาพและนิทาน การฟังเรื่องที่สนใจ การสนุกสนานกับการใช้จินตนาการ
- การสนุกสนานกับถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกผ่านตัวอักษรที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

5) การแสดงออก

- การสนุกสนานกับความรู้สึกจากความหลากหลายของเสียง สี รูปทรง รูปร่าง พื้นผิว การเคลื่อนไหว
- การรับรู้ความสวยงาม ความรู้สึกที่แสดงออก และการจินตนาการ
- การแสดงความรู้สึกของตนเองในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นทราบ
- การใช้เสียง การเคลื่อนไหว การวาดรูป การระบายสี เพื่อแสดงความรู้สึก ความคิด
- การสร้างความคุ้นเคยกับวัสดุต่าง ๆ และการใช้วัสดุต่าง ๆ มาเล่นอย่างสร้างสรรค์
- การสร้างความคุ้นเคยกับดนตรี การร้องเพลง การใช้เครื่องดนตรีกำกับจังหวะอย่างง่าย ๆ
- การวาดรูป ระบายสี สร้างสรรค์ ตกแต่งสิ่งต่าง ๆ ผ่านการเล่น
- การแสดงจินตนาการโดยการเคลื่อนไหว คำพูด การเล่นโดยใช้จินตนาการ

2.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2.4.1 การจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษาของ Zhang Yan ได้อธิบายการจัดการเรียนการสอนปฐมวัยของญี่ปุ่นว่ามีลักษณะดังนี้ (Cited in Abumiya, n.d.)

1) ครูเล่นกับเด็กเหมือนเป็นเพื่อนเล่นและกระตุ้นให้เด็กเล่นโดยไม่แสดงบทบาทของการสั่งการ

2) ไม่ปกป้องเด็กจนเกินไป เด็กสามารถเดินโดยไม่ใส่รองเท้าได้รับประสบการณ์การได้รับบาดเจ็บบ้าง ครูจะพูดคุยกับพ่อแม่เกี่ยวกับสุขภาพ พฤติกรรม และการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัน และมีการบันทึกแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูกับพ่อแม่

3) ในพื้นที่สำหรับเล่นจะมีลักษณะเป็นเนินเล็ก ๆ ทางลาด ต้นไม้ พื้นที่สำหรับให้เด็กเล่นทราย น้ำ สัตว์และพืช เด็กสามารถสนุกสนานกับการลองผิดลองถูก กิจกรรมนอกห้องเรียนได้รับการส่งเสริมเช่นเดียวกับในห้องเรียน

4) เนื้อหาที่ใช้ในการสอนจะสอดคล้องกับฤดูกาลวัฒนธรรมประเพณีในช่วงเวลาที่สอน

5) อาหารกลางวันจะเป็นกล่องข้าวที่ทำโดยแม่หรือจากที่บ้าน

6) สามารถเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับผู้อื่นและไม่แสดงออกถึงสิ่งที่ตนเองต้องการอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ คู่มือการจัดการศึกษาปฐมวัย ระบุให้ครูจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละด้าน ดังนี้ (Monbukagakusho, 2017)

ด้านสุขภาพ

1) ครูส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างยืดหยุ่น โดยให้เด็กได้สนุกกับความรู้สึกของการมีอยู่ของตนเองและสมหวังผ่านการสร้างสัมพันธ์กับครูและเด็กอื่น ๆ ครูควรกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายอย่างเต็มใจและได้รับประสบการณ์ของความรู้สึกดี มีความสุขกับการเคลื่อนไหวร่างกาย

2) ครูต้องกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กในการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อพัฒนาความรู้สึกสนุกสนานในการทำกิจกรรม ตระหนักถึงความปลอดภัย รักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ ผ่านการเล่นตามที่เด็กสนใจและความสามารถของเด็ก

3) ครูต้องกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กให้มีความสนใจ อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียน โดยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของกลไกต่าง ๆ ในร่างกาย ครูควรออกแบบสนามเด็กเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เลือกเล่น

4) ครูต้องกระตุ้นให้เด็กอยากรับประทานอาหารโดยรับประทานอาหารร่วมกับครูและเพื่อนในบรรยากาศที่เป็นมิตรอบอุ่น ทำให้เกิดความสนใจในความหลากหลายของอาหาร

5) ครูควรแนะนำเด็กให้มีลักษณะนิสัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตโดยให้เด็กรู้จักการพึ่งพาตนเอง อาสาสมัครในการทำกิจกรรม โดยยังรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ด้านสัมพันธภาพ

1) เด็กสร้างความไว้วางใจในสัมพันธภาพกับครูซึ่งเป็นพื้นฐานของการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ดังนั้น ครูควรคอยสังเกตการกระทำและกระตุ้นให้กำลังใจเด็ก เมื่อมีความรู้สึกต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตัวเองและให้เด็กได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูก

2) ครูจัดกิจกรรมที่มีลักษณะอาสาสมัครเพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันและมองเห็นถึงความสำคัญของแต่ละคนในการทำงานเป็นกลุ่ม ครูต้องกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กที่จะแสดงออกอย่างเชื่อมั่นแสดงความสามารถให้สมาชิกในกลุ่มได้เห็น การได้รับคำชมจากครูและเพื่อน

3) ครูต้องกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กให้ตระหนักถึงการมีตัวตนของผู้อื่นในการสร้างสัมพันธภาพโดยการให้เกียรติและเคารพครูและเพื่อน การพัฒนาความรู้สึกผ่านการปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติรอบตัว สัตว์ พืช ให้เด็กได้รับการพัฒนาความไว้วางใจที่ละน้อย รวมทั้งความเห็นอกเห็นใจผ่านประสบการณ์การเอาชนะอุปสรรค การทะเลาะ ความพ่ายแพ้

4) เมื่อเด็กมีสัมพันธภาพกับเพื่อนและผู้อื่นจนรวมเป็นกลุ่ม ครูต้องให้เด็กรู้จักควบคุมความรู้สึกโดยการกระตุ้นและให้กำลังใจในการแสดงความคิด การยอมรับผู้อื่น การตระหนักในกฎกติกา

5) ครูต้องกระตุ้นให้เด็กพัฒนาความใกล้ชิดกับคนที่อยู่รอบตัว เช่น ผู้สูงอายุและคนในชุมชน ให้ได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนานในการมีสัมพันธภาพ ครูจัดประสบการณ์ในแต่ละวันให้เด็กได้ระลึกถึงความรักของพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย และสมาชิกในครอบครัว และให้เด็กรู้จักซาบซึ้งกับความรัก มีความเคารพต่อคนในครอบครัว

ด้านสิ่งแวดล้อม

1) ครูทำให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมรอบตัวขณะที่เด็กเล่นและเกิดความอยากรู้อย่างต่าง ๆ รอบตัว คอยอำนวยความสะดวกให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ โดยคำนึงถึงกฎ กติกา ในขณะที่เดียวกันกระตุ้นให้เด็กรู้จักฟังความคิดของผู้อื่นและสนุกสนานกับความคิดใหม่

2) ครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดและแสดงออกผ่านการสัมผัสธรรมชาติ เกิดความรู้สึกอารมณ์ต่อความยิ่งใหญ่ความสวยงามของธรรมชาติ

3) ครูควรกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กในการแบ่งปันความรู้สึกที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสิ่งมีชีวิตรอบตัว ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกผูกพันและตระหนักถึงการมีชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เกิดจิตวิญญาณของความรับผิดชอบต่อสังคมและความอยากรู้อย่างซึ้งภายในใจ

4) ครูควรกระตุ้นและให้เด็กเห็นความจำเป็นของการมีชีวิตของสิ่งต่าง ๆ เกิดความสนใจอยากรู้อยากทำ รวมทั้งเข้าใจความคิดรวบยอดของคำว่าปริมาณและค่าที่เขียนให้เห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

ด้านภาษา

1) ครูกระตุ้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนานในการแลกเปลี่ยนคำต่างๆ ในขณะที่สร้างความสัมพันธ์กับครูและเด็กคนอื่น ๆ

2) ครูควรช่วยเด็กที่ละเอียดละน้อยเพื่อให้สามารถเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูดสื่อสารด้วยคำ โดยกระตุ้นให้เด็กสื่อสารความคิดของตนเองด้วยคำต่าง ๆ และฟังสิ่งที่ครูและเด็กคนอื่นพูดด้วยความสนใจและตั้งใจฟัง

3) ครูต้องกระตุ้นให้เด็กมีจินตนาการและพัฒนาความเข้าใจภาษาโดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนานผ่านหนังสือภาพ เรื่องเล่า เป็นต้น ให้เด็กได้ใช้จินตนาการของตนเองและมีความคิดสร้างสรรค์

4) ครูต้องกระตุ้นให้เด็กได้รับประสบการณ์สนุกสนาน มีความสุขกับการบอกความคิด ความรู้สึกผ่านคำต่าง ๆ ที่เห็น และพัฒนาความสนใจความอยากรู้เกี่ยวกับคำที่เห็นในชีวิตประจำวัน

ด้านการแสดงออก

1) ครูควรจัดประสบการณ์ให้เด็กได้แบ่งปันความรู้สึกและแสดงออกถึงความรู้สึกอย่างหลากหลายวิธี

2) ครูควรกระตุ้นให้เด็กรู้สึกสนุกสนานในการแสดงความรู้สึกของตนเองด้วยวิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการ ให้เด็กได้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการแสดงออกและให้เด็กได้มีโอกาสฟังการแสดงความรู้สึกของผู้อื่น

การให้บริการของโรงเรียนอนุบาลโดยทั่วไปเริ่มตั้งแต่ 09.00-14.00 น. ส่วนศูนย์ดูแลเด็กเล็กเปิดบริการตั้งแต่ 07.00-18.00 น. (Hayashi & Tobin, 2017)

2.4.2 การวัดและประเมินผล

ในแต่ละวันครูอนุบาลส่วนใหญ่จะบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กที่รับผิดชอบ วางแผนและเตรียมการสอน/ดูแลเด็กล่วงหน้า และเมื่อสิ้นสุดจะมีการประชุมและสรุปวิธีการสอนและดูแลเด็ก ครูใหญ่หรือหัวหน้าครูดูแลเด็กจะให้คำแนะนำแก่ครู มีการสังเกต อภิปราย บันทึกวิดีโอ เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการดูแลเด็ก (การสัมภาษณ์ครูปฐมวัย, 2019)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลพบว่า เด็กจะได้รับการประเมินเป็นรายบุคคลผ่านการจดบันทึก การสังเกตของครูในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และเด็กจะเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาใกล้บ้านซึ่งไม่มีการสอบเข้า

ประเทศญี่ปุ่นได้มีการปรับปรุงกฎหมายสถานศึกษา (School Education Act 2007) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อสร้างพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับประถมศึกษาและการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, 2016) และพ่อแม่จะต้องไปลงทะเบียนเข้าเรียนเมื่ออยู่ในวัยเข้าเรียน ซึ่งมีระยะเวลาของการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 9 ปี ประกอบด้วยระดับประถมศึกษา 6 ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาโดยใช้ระบบอายุเป็นหลัก เด็กจะลงทะเบียนตามวันเดือนปีเกิด โดยเมื่อมีอายุ 6 ขวบแล้วเด็กจะเข้าเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเปิดเรียนในวันที่ 1 เมษายน ไม่มีระบบข้ามชั้นหรือซ้ำชั้น หากมีเด็กที่ต้องเรียนเป็นระยะเวลานานกว่าคนอื่นเนื่องจากเจ็บป่วยจะถูกจัดให้เรียนในชั้นที่เหมาะสมกับอายุ โดยทั่วไป โรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็นโรงเรียนของรัฐซึ่งดูแลโดยเทศบาล/เขต สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ภายใต้คณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของรัฐจะดูแลโดยรัฐบาลกลาง ทั้งนี้ เทศบาล/เขตจะกำหนดให้เด็กเข้าเรียนตามเขตที่อยู่อาศัย แต่เทศบาล/เขตบางแห่งก็เปิดโอกาสให้พ่อแม่เลือกให้เด็กเข้าเรียนในเขตที่อาศัยได้หากมีที่ว่างโดยมีคณะกรรมการด้านการศึกษาประจำเทศบาล/เขตพิจารณาว่าเด็กควรเข้าเรียนที่ใด (Numano, n.d. and Plaza Homes, 2018) สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หากมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเข้าเรียนโรงเรียนการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการการศึกษาประจำเขตจะพิจารณาภาพรวม ลักษณะความพิการ ความต้องการจำเป็นทางการศึกษา ความเห็นของเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง แพทย์ นักจิตวิทยาและนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง สถานการณ์ของสถานศึกษาและชุมชนทั้งนี้จะเคารพในความคิดเห็นของเด็กและพ่อแม่ให้มากที่สุด และกฎหมายกำหนดให้ครูใหญ่/ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล/ศูนย์ดูแลเด็กต้องส่งรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กไปยังครูใหญ่/ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษา (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, 2016)

2.4.3 ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รัฐบาลท้องถิ่น และคณะกรรมการโรงเรียนเอกชนเสนอโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนอนุบาลบางแห่งได้รับทุนวิจัยจากรัฐโดยอาจจะทำการศึกษาเองหรือร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัย โครงการวิจัยบางเรื่องจะถูกกำหนดจากรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนต่าง ๆ มีการนำเสนอผลจากการศึกษาของโครงการวิจัยที่มาจากกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นประจำทุกปี โดยมีผู้เข้าร่วมฟังเป็นครูและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในเขตพื้นที่และจากทั่วประเทศ (การสัมมนา, 2019)

มีการจัดทำเอกสาร (Bulletin) โดยกลุ่มครูอนุบาลและวารสารสำหรับครูที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ทั่วไป เพื่อให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการสอนต่าง ๆ ความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับของเล่นและอุปกรณ์การเล่น หนังสือภาพใหม่ ๆ เป็นต้น (Ochanomizu University, n.d.)

2.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา

2.5.1 กรอบ/แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

มีการกำหนดมาตรฐานของอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งมีการตรวจสอบอย่างเข้มงวด โรงเรียนอนุบาลของรัฐอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการการศึกษาประจำจังหวัด ซึ่งจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ส่วนโรงเรียนอนุบาลเอกชนจะอยู่ภายใต้การดูแลของกองการศึกษาเอกชนของจังหวัดซึ่งเป็นกลุ่มอิสระ ส่วนใหญ่จะจัดอบรมเฉพาะกลุ่มครูเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย (Ochanomizu University, n.d.)

การฝากเด็กหรือเข้าเรียนที่ศูนย์ดูแลเด็กทั้งของรัฐและเอกชน จะต้องส่งใบสมัครไปที่เขตเพื่อให้พิจารณาโดยจะคำนึงถึงรายได้ความต้องการจำเป็นของพ่อแม่ จากนั้นเขตจะแจ้งผลว่าสามารถเข้าเรียนในสถานดูแลเด็กนั้นได้หรือไม่หรือต้องไปเข้าที่สถานดูแลเด็กที่อื่นรวมทั้งเวลาในการให้เด็กอยู่ที่ศูนย์เลี้ยงดูเด็ก บางครอบครัวมีความจำเป็นต้องให้เด็กอยู่ที่ศูนย์ถึงเวลา 20.00 น. ในปี 2561 ที่เขตฟูกุโอกะมีผู้ส่งใบสมัคร จำนวน 40,000 คน ไม่สามารถเข้าศูนย์ดูแลเด็กได้ 20 คน ไม่สามารถเข้าศูนย์ดูแลตามที่ต้องการได้ 1,300 คน (การสัมภาษณ์, 2019)

จังหวัดจะออกใบอนุญาตให้ศูนย์ดูแลเด็กและศูนย์ ECEC ที่รับเด็กที่พ่อแม่ต้องออกไปทำงานและเป็นศูนย์ที่สามารถสนับสนุนการดูแลเด็กเล็กในชุมชน ลักษณะของสถานศึกษาหรือศูนย์ที่จังหวัดออกใบอนุญาต แบ่งได้ 4 ประเภท คือ

- 1) สถานศึกษาที่บริหารจัดการร่วมในระดับอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กเล็กที่เรียกว่า ECEC
- 2) โรงเรียนอนุบาลที่มีบริการดูแลเด็กเล็ก
- 3) ศูนย์ดูแลเด็กเล็กและรับดูแลเด็กระดับอนุบาล
- 4) ศูนย์ดูแลเด็กในเขตเทศบาลซึ่งไม่มีใบอนุญาตทั้งโรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์ดูแลเด็ก

แต่มีความจำเป็นต้องได้รับอนุญาตให้ดำเนินการ

นอกจากนี้ เทศบาลอนุญาตให้จัดโปรแกรมดูแลเด็กในสถานที่ต่าง ๆ ได้ เช่น Home-Like Childminding Program, Small-Scale Daycare Program, Home Visiting Type Daycare Program, Daycare Facilities at Businesses เป็นต้น

2.5.2 คุณภาพของครูและผู้ดูแล

ครูปฐมวัยจะต้องมีความชำนาญในการเข้าใจโลกภายในของเด็ก สามารถค้นหาได้ว่าเด็กต้องการอะไรและจัดสภาพแวดล้อมทรัพยากรที่ตอบสนองความต้องการก่อนที่เด็กจะร้องขอ (Abumiya, n.d.)

ครูโรงเรียนอนุบาลต้องมีใบประกอบวิชาชีพซึ่งรับรองโดยจังหวัด ใบประกอบวิชาชีพแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ครูที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย 4 ปีจะได้รับใบประกอบวิชาชีพระดับ 1 ครูที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัย 2 ปีจะได้ใบประกอบวิชาชีพระดับ 2 ครูที่สำเร็จการศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษาจะได้รับใบประกอบวิชาชีพพิเศษ (Specialized Certificate) ในแต่ละระดับจะได้รับเงินเดือนต่างกันรวมทั้งความก้าวหน้าในอาชีพ (Ochanomizu University, n.d.) อย่างไรก็ตามทุกคนจะต้องสอบเพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพและหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาครูเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องการฝึกอบรมครูที่รัฐบาลกำหนด ใบประกอบวิชาชีพใช้ได้ 15 ปีจากนั้นต้องสอบเพื่อต่อใบประกอบวิชาชีพ รายชื่อผู้ที่สอบผ่านจะส่งไปให้คณะกรรมการการศึกษาประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาออก/ต่อใบประกอบวิชาชีพ ส่วนครูในศูนย์ดูแลเด็กไม่มีระบบของการต่อใบประกอบวิชาชีพเมื่อสอบได้ใบประกอบวิชาชีพแล้วใช้ได้ตลอดชีพโดยรัฐบาลเป็นผู้ออกใบประกอบวิชาชีพ (การสัมภาษณ์, 2019)

การเป็นครูในโรงเรียนอนุบาลทั้งของรัฐและเอกชนต้องเริ่มจากการเป็นครูฝึกหัดเป็นเวลา 1 ปี โดยมีผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนไปให้คำแนะนำ ไม่น้อยกว่า 6 ครั้ง ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐครูที่สอนมา 10 ปีจะต้องเข้าโปรแกรมฝึกอบรมที่รัฐจัดให้เฉพาะและครูใหม่ (ปีแรก) ทั้งรัฐและเอกชนจะอบรมรวมกัน การอบรมอื่น ๆ จะมีการจัดโดยโรงเรียนของรัฐและเอกชน ในช่วงวันทำงานหรือวันหยุด ซึ่งส่วนใหญ่ครูจะเข้าร่วมอบรม ครูบางคนมีความรักในการทำงานใช้เวลาในช่วงวันหยุดเข้าเรียนระดับบัณฑิตศึกษาหรือรวมกลุ่มเพื่อเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สามารถนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Ochanomizu University, n.d. และการสัมภาษณ์, 2019) ในสถานดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาล

ครูบางคนจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมวิจัยด้านการศึกษาศึกษาปฐมวัย (Japan Society of Research on Early Childhood Care and Education) ซึ่งมากกว่าครึ่งของสมาชิกเป็นครูในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็ก นอกจากนี้ มักจะเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยที่เปิดสอนด้านการศึกษา (Ochanomizu University, n.d.)

2.5.3 บทบาทของพ่อแม่และชุมชน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้พ่อแม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วม พ่อแม่ไปที่โรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์ดูแลเด็กเล็กเพื่อช่วยในการจัดการและใช้อุปกรณ์หรือทรัพยากรในสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ โรงเรียนอนุบาลจะจัดห้องสำหรับผู้ปกครองได้มาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำกิจกรรมต่าง ๆ พ่อแม่สามารถเข้าไปนั่งในห้องเรียนเพื่อดูการเรียนการสอน สังเกตพัฒนาการของเด็กในห้องเรียน (NIER, 2009)

2.6 งบประมาณและการลงทุน

รัฐบาลให้การสนับสนุนงบประมาณให้กับระดับการศึกษาที่จำเป็นแต่งบประมาณสำหรับระดับปฐมวัยมีจำนวนจำกัด (OECD, 2018) ตามแผนพื้นฐานในการส่งเสริมการศึกษา ฉบับที่ 2 (2013-2017) ได้วางแผนให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มหานครโตเกียวได้ให้การสนับสนุนการศึกษาระดับปฐมวัยในหลายโครงการ เช่น โครงการส่งเสริมการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก (Project to Promote the Establishment of Facilities) โดยสนับสนุนงบประมาณบางส่วน มีโครงการส่งเสริมที่ดินศูนย์ดูแลเด็กเล็ก (Project to Secure the Land for Daycare Facilities) โดยการให้เช่าที่ดินของมหานครโตเกียวในราคาต่ำ (Tokyo Metropolitan Government, 2018)

สถานศึกษาที่บริหารรวมทั้งโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กเล็ก (ECEC) จะได้รับงบประมาณจาก 3 แหล่ง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดูแลเด็กเล็ก สนับสนุนจาก Day Nursery Operating Management Fund of the MHLW ระดับอนุบาลได้รับการสนับสนุนจาก Private Education Institution Aid and Subsidy for Kindergarten Fees โดย MEXT ศูนย์ ECEC ได้รับการสนับสนุนจาก Fund to Comfort Parents/Guardians within Child-Rearing จากรัฐบาล ทั้งนี้ พ่อแม่ไม่ได้รับเงินสนับสนุนโดยตรงแต่จะให้ทางสถานศึกษา และส่วนต่างของการสนับสนุนที่กำหนดพ่อแม่จะต้องรับผิดชอบเอง (Abimuya, n.d.)

จากการที่รัฐบาลมีนโยบาย Comprehensive Support System for Children and Childcare (CSSCC) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน 2015 เพื่อลดปัญหาศูนย์ดูแลเด็กเล็กไม่เพียงพอ โดยรัฐบาลสนับสนุนทางการเงินแก่สถานบริการขนาดเล็กในชุมชน (Chiiki-Gata Hoiku) และช่วยเหลือโครงการที่เป็นแผนงานของรัฐบาลท้องถิ่น เรียกว่า Chiiki Kodomo Kosodate Shien Jigyō

โรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กของรัฐได้รับงบประมาณซึ่งมาจากการเก็บภาษี ส่วนโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กของเอกชนได้รับงบประมาณบางส่วนจากรัฐบาลและจังหวัด และจากผู้ปกครองเด็กประมาณ 1,500-2,000 บาท อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2019 ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาปฐมวัยทั้งของรัฐและเอกชน โดยโรงเรียนเอกชนรัฐบาลสนับสนุน 50% จังหวัด 25% เขต 25% ในขณะที่โรงเรียนของรัฐเขตสนับสนุน 100% (การสัมภาษณ์, 2019)

2.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย

2.7.1 แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การศึกษาพิเศษได้จัดขึ้นมานานประมาณ 132 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ ปี 1878 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นและทางการได้ยิน ซึ่งหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีมาตรการให้พัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ ต่อมากฎหมายการศึกษาสำหรับสถานศึกษาใน ปี 1947 ระบุว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาตามเป้าหมายเดียวกันกับเด็กทั่วไป และใน ปี 1954 กฎหมายส่งเสริมการเข้าเรียนในโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ทำให้ต้องมีการดำเนินการให้เด็กพิการได้เข้าเรียนในโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้นได้มีประกาศเกี่ยวกับการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ มีการใช้กฎหมายใบประกอบวิชาชีพครู ปี 1949 ดังนั้น เพื่อให้ครูสามารถสอนในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนการศึกษาพิเศษได้ มหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 53 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 24 แห่งจึงต้องจัดทำสาขาวิชาการศึกษาพิเศษโดยเปิดการสอนถึงระดับปริญญาโท หรือสามารถเรียนที่วิทยาลัยฝึกอบรมครูแต่การได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูงทางการสอนได้ต้องจบระดับปริญญาโท ต่อมาใน ปี 1978 กฎหมายการศึกษาสำหรับสถานศึกษาได้กำหนดให้การศึกษาสำหรับเด็กพิการทุกประเภทจัดการศึกษาเหมือนการศึกษาขั้นพื้นฐานคือเด็กทุกคนต้องได้เรียนตั้งแต่อายุ 6-15 ปี (ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส, 2523)

การบริหารจัดการของประเทศญี่ปุ่นจะแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติหรือรัฐบาล ส่วนกลาง ระดับจังหวัด (47 จังหวัด) และระดับเมืองหรือเขต (1,804 เมือง) คณะกรรมการด้านการศึกษาในระดับจังหวัดจะรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและโรงเรียนเฉพาะความพิการ ส่วนคณะกรรมการด้านการศึกษาในระดับเมืองหรือเขตจะรับผิดชอบการจัดการศึกษาโรงเรียนทั่วไประดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ ในระดับจังหวัดและระดับเมืองจะมีคณะกรรมการแนะนำโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับเด็กในโรงเรียนและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการนี้ทำงานอย่างเป็นอิสระและอยู่ในกำกับของกระทรวงสุขภาพและสวัสดิการ ประกอบด้วย แพทย์ นักจิตวิทยา ครู นักบริหารการศึกษา การให้คำแนะนำจะรวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในการเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการหรือการเรียนในชั้นเรียนพิเศษ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนเด็กพิการในชั้นเรียนทั่วไป

การจัดชั้นเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ โดยทั่วไปจะมีจำนวนนักเรียนห้องละ 7 คน เด็กพิการระดับรุนแรงจะมีจำนวนนักเรียนห้องละ 3 คน ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนทั่วไปจำนวนนักเรียนห้องละ 10 คน แต่ในความเป็นจริงมีจำนวนนักเรียนพิการน้อยกว่าที่กำหนด หลักสูตรใน

โรงเรียนเฉพาะความพิการมีวิชาที่หลากหลายและต้องเป็นไปตามที่สภาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการกำหนด โรงเรียนสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน ประเภทความพิการของนักเรียน ความสามารถ ความถนัด และปัจจัยอื่น ๆ ครูที่สอนด้านการศึกษาพิเศษจะต้องได้รับใบประกอบวิชาชีพในการสอนในโรงเรียนทั่วไประดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับอนุบาล หากจะสอนในโรงเรียนเฉพาะความพิการจะต้องได้รับประกาศนียบัตรในการสอนในแต่ละความพิการ ครูสามารถสอนชั้นเรียนพิเศษร่วมกับครูที่มีใบประกอบวิชาชีพการสอนในโรงเรียนทั่วไปได้ แต่ควรจะได้รับประกาศนียบัตรด้านการสอนในแต่ละความพิการด้วย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการจะถูกจัดตามประเภทและระดับความพิการโดยเรียนที่โรงเรียนเฉพาะความพิการแต่ละประเภท และมีชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นและห้องเสริมวิชาการ (Resource) สำหรับนักเรียนพิการในโรงเรียนทั่วไป นักเรียนที่มีความพิการระดับปานกลางจะได้รับการศึกษาตามประเภทความพิการในชั้นเรียนพิเศษ และนักเรียนพิการระดับน้อยซึ่งเรียนในชั้นเรียนปกติของโรงเรียนทั่วไปในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจะได้รับการเรียนเสริมในชั้นเรียนพิเศษหรือห้อง Resource รัฐมีความเห็นว่าโรงเรียนเฉพาะความพิการควรใช้ประโยชน์จากครูที่มีความรู้และอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกโดยทำให้เป็นศูนย์สำหรับการให้คำปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษแก่ชุมชน และมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความพิการซ้อนและกิจกรรมบำบัดทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการทุกคน

โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างในการนำนโยบายดังกล่าวมาใช้คือ The National Kurihama School for Children with Disabilities ซึ่งก่อตั้งเมื่อ ปี 1973 เป็นโรงเรียนที่สอนเด็กพิการระดับรุนแรงและพิการซ้อน และให้ความร่วมมือกับ National Institute of Special Needs Education (NISE) ในการทำวิจัยด้านการศึกษาพิเศษ มีการสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ห้องเรียน แบ่งกลุ่มเด็กพิการได้ 4-5 คน รวมเด็กทั้งหมด 28 คน การเรียนการสอนจัดตามแผนการเรียนเฉพาะบุคคล มีระบบที่ปรึกษาโรงเรียน พัฒนาระบบของโรงเรียนให้เป็นศูนย์ด้านการศึกษาพิเศษในชุมชน โดยการจัดให้มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยหนุ่มสาวที่มีความพิการ ติดตามข้อมูลข่าวสารในสังคมเทคโนโลยี และพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน สำหรับระบบที่ปรึกษา โรงเรียนปฏิบัติตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ โดยสมาชิกของคณะที่ปรึกษาประกอบด้วยคนในชุมชน ผู้ปกครอง บุคลากรที่เกี่ยวข้องในชุมชน นักการศึกษา แต่งตั้งโดยครูใหญ่ มีจำนวนประมาณ 15 คนหรือน้อยกว่า มีวาระ 1 ปี สามารถเลือกเข้ามาใหม่ได้

โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางร่างกายและสติปัญญานั้น แต่ละโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมเด็กที่มีความพิการให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็น จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จังหวัดมิหน่าที่รับผิดชอบในการจัดตั้งโรงเรียน นักเรียนพิการจะได้รับการสนับสนุนทางการศึกษาจากรัฐบาล

ญี่ปุ่น ประมาณร้อยละ 80 ได้แก่ การดูแลสุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ การจัดตั้งโรงเรียน ซึ่งรวมทั้งโรงเรียนอนุบาล การจัดตั้งห้องสมุด อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการ การฝึกงานสำหรับเด็กพิการ การช่วยเหลือในการเดินทางไปโรงเรียน จัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่นักเรียนจำเป็น จัดหาเก้าอี้รถเข็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จัดหาอุปกรณ์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและทางการเห็น จัดหาอาหารกลางวัน หอพัก จัดหาเอกสารการสอนและคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จัดหาอุปกรณ์กีฬา สร้างสระว่ายน้ำ โรงยิม สร้างหอพักสำหรับเด็กนอกโรงเรียน เตรียมสถานที่ต่าง ๆ สำหรับให้ศึกษาในระดับอนุบาล ประถมศึกษามัธยมศึกษา อุดมศึกษา หางานให้ทำหลังจากสำเร็จการศึกษา รวมทั้งสิทธิอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญของญี่ปุ่น รัฐบาลท้องถิ่นบางแห่งจะมีระบบให้ผู้เชี่ยวชาญไปเยี่ยมโรงเรียนเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลเด็กพิเศษ (Ochanomizu University, n.d.) เมื่อเด็กพิเศษเข้าไปเรียนในโรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์ดูแลเด็กไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนรัฐ/เขตจะให้การสนับสนุนในการปรับสภาพแวดล้อมหรือการจัดการเรียนการสอน

2.7.2 สถาบันแห่งชาติด้านการศึกษาพิเศษ (National Institute of Special Needs Education, Japan-NISE)

สถาบันแห่งชาติด้านการศึกษาพิเศษตั้งขึ้นเมื่อ ปี 1971 เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษาสำหรับเด็กพิการโดยเน้นในเรื่องของการทำวิจัย ต่อมาในเดือนเมษายน ปี 2001 ได้ปรับให้เป็นหน่วยงานที่มีการบริหารอย่างอิสระ โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางด้านการศึกษาพิเศษการสนับสนุนการศึกษาพิเศษในเอเชียและแปซิฟิก ประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน ได้แก่

1) กลุ่มงานนโยบายและแผน มีหน้าที่จัดทำแผนโครงการวิจัยของสถาบัน การสำรวจและวิจัยเกี่ยวกับปัญหา นโยบาย กฎหมาย การบริหารงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ กิจกรรมร่วมกับนานาชาติ การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการของประเทศญี่ปุ่นเพื่อเผยแพร่แก่ประเทศต่าง ๆ การจัดสัมมนาระดับนานาชาติด้านการศึกษาพิเศษ การสำรวจและวิจัยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการในต่างประเทศ การประเมินโครงการที่ดำเนินการโดย NISE

2) กลุ่มงานสนับสนุนการศึกษา มีหน้าที่สำรวจตามแผนงานของสถาบันโดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษาพิเศษ การส่งเสริมความเข้าใจ ความตระหนักและเผยแพร่ในเรื่องการศึกษาพิเศษ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือในการเรียนรู้ ร่วมมือกับผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียนและกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องหลักสูตรและการสนับสนุนชั้นเรียนสำหรับการศึกษาพิเศษ การจัดสัมมนาร่วมกับสถาบันอื่นที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ แรงงาน สวัสดิการ การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนพิการ

3) กลุ่มงานฝึกอบรมครูและข้อมูลสารสนเทศ มีหน้าที่จัดทำแผนหลักสูตรฝึกอบรม การทำแผนฝึกอบรมครูที่สถาบันรับผิดชอบในการดำเนินการ การสำรวจเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตามความต้องการของกรรมการการศึกษาในท้องถิ่น การให้บริการด้านข้อมูล การเผยแพร่ ผลงานวิจัย ข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องช่วยและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก รวบรวมและ ประเมินข้อมูลด้านการสอน สื่อการสอน อุปกรณ์เครื่องช่วยและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการศึกษสำหรับคนพิการ รวมทั้งการนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์

4) กลุ่มงานให้คำปรึกษาสำหรับคนพิการ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านการศึกษาสำหรับ คนพิการแก่จังหวัดและเมืองในกรณีที่เป็นเรื่องยากหรือไม่ค่อยพบ การให้คำปรึกษาคนพิการและ ผู้ปกครองที่ศึกษาในโรงเรียนญี่ปุ่นในต่างประเทศ การวิจัยเชิงคลินิกด้านการให้คำปรึกษา การให้ คำปรึกษาทางโทรศัพท์หรือออนไลน์แก่โรงเรียน การให้คำแนะนำโดยใช้ฐานข้อมูลของสถาบัน การทำ คู่มือการให้คำปรึกษาในโรงเรียน และจัดทำรายงานประจำปีการให้คำปรึกษา

5) ศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีความพิการทางพัฒนาการ มีหน้าที่รวบรวมข้อมูล ค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสำหรับคนพิการด้านพัฒนาการโดยความร่วมมือกับองค์กร ที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ข้อมูล ส่งเสริมการสนับสนุนการศึกษาสำหรับคนพิการและการสร้างความ ตระหนัก

6) กลุ่มงานบริหารทั่วไป มีหน้าที่บริหารจัดการในเรื่องการเงิน งานธุรการ งานบุคคล งานวิเทศสัมพันธ์

โปรแกรมการฝึกอบรมครูที่จัดโดยสถาบัน NISE

สถาบันได้ให้บริการฝึกอบรม ตั้งแต่ ปี 1971 โดยมีผู้ได้รับการฝึกอบรมประมาณ 960 คนต่อปี มีผู้เข้าอบรมหลักสูตร 2 เดือนไปแล้ว ประมาณ 7,700 คน และหลักสูตรอื่น ๆ อีกประมาณ 8,000 คน ทั้งนี้ สถาบันจะเน้นการฝึกอบรมเพื่อให้ครูที่ได้รับการอบรมสามารถ นำความรู้ไปอบรมให้กับครูในโรงเรียนของตนได้มากกว่าการอบรมครูใหม่

1) โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญของครูในเรื่องความพิการต่าง ๆ ใช้เวลา 1 ปี แบ่งเป็น 3 หลักสูตร แต่ละหลักสูตรใช้เวลาในการเข้าอบรม 2 เดือน ได้แก่

- หลักสูตรเกี่ยวกับความบกพร่องทางการเห็น และทางการได้ยิน
- หลักสูตรเกี่ยวกับความบกพร่องด้านพัฒนาการ ทางอารมณ์ ทางการพูด
- หลักสูตรเกี่ยวกับความบกพร่องทางด้านสติปัญญา ทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว และความบกพร่องทางด้านสุขภาพ

2) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลา 2 วัน ได้แก่

- การสัมมนาเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินการแก้ปัญหาตามนโยบายชาติ โดยเน้นในเรื่องกิจกรรมความร่วมมือทางการศึกษาและการเรียนรู้

- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาเร่งด่วนทางการศึกษาพิเศษ
เน้นในเรื่องความพิการทางด้านพัฒนาการ

3) โปรแกรมการให้ความรู้ผ่านทางออนไลน์ เช่น ทฤษฎีการศึกษาสำหรับคนพิการ
ทางการมองเห็น ทฤษฎีการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การทดสอบและการ
ประเมินผลเบื้องต้น เป็นต้น

นอกจากนี้ กระทรวงสุขภาพและสวัสดิการได้มีมาตรการป้องกันและการตรวจหา
ความพิการในระยะแรกเริ่ม เด็กทารกจะได้รับการตรวจคัดกรองความพิการทันทีเมื่อเกิดโดยโรงพยาบาล
ศูนย์สุขภาพ หน่วยงานสวัสดิการเด็กจะทำการวินิจฉัยตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์มารดาและเมื่อคลอด
ออกมา เมื่อเด็กอายุ 1 ปี 6 เดือนจะได้รับการตรวจจากหน่วยงานระดับเมืองในห้องถิ่นและเมื่ออายุ
ครบ 3 ปี สามารถเข้ารับการตรวจจากศูนย์สุขภาพทั่วประเทศ หากตรวจพบความพิการ เด็กจะได้รับ
การตรวจเพิ่มจากผู้เชี่ยวชาญในโรงพยาบาลหรือศูนย์แนะแนวเด็ก เด็กที่ตรวจพบความพิการรวมทั้ง
บิดามารดาจะได้รับการช่วยเหลือด้านการบำบัดรักษา การแนะแนว การจัดการศึกษา โดยหน่วยงาน
รับผิดชอบหลักคือ กระทรวงสุขภาพและสวัสดิการ ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการจะให้การสนับสนุน
ช่วยเหลือในเรื่องการศึกษา

ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ คือ

1) Fundamental Law of Education (Enacted 1947, Last Amended 2006)
เป็นกฎหมายพื้นฐานในการจัดการศึกษาของประเทศ มีการแก้ไขในเรื่องการให้ความสำคัญความ
สามารถทางวิชาการใน 3 ประเด็น ได้แก่

- ความรู้และทักษะ
- ความสามารถในการคิด การตัดสินใจ และการแสดงออก
- แรงจูงใจในการเรียนรู้
- การกำหนดให้มีห้อง Resource สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
สมาธิสั้น และไม่อยู่นิ่ง

2) School Education Law (Enacted 1974, Last Amended 2007) และ
กฎกระทรวง ประกาศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Ordinance for School Education Law (Enacted
1953, Last Amended 2007) และ Rule for School Education Law (Enacted 1947, Last
Amended 2008) มีเนื้อหาที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเฉพาะความพิการด้านการเห็น ด้าน
การได้ยิน ด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหว ชั้นเรียนพิเศษ ต่อมาแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับคู่มือหลักสูตร
ระดับชาติสำหรับระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมีธยมศึกษาตอนต้น มีการเพิ่มชั่วโมงเรียนเพื่อให้มี
ความสามารถทางวิชาการ หลักสูตรใหม่ได้นำมาใช้ในโรงเรียนเฉพาะความพิการไปพร้อมกับโรงเรียน
ทั่วไปด้วย มีการเพิ่มความพิการซ้อนเข้าไปไว้ในกลุ่มความพิการในโรงเรียนเฉพาะความพิการ แสดง
อย่างชัดเจนว่าโรงเรียนเฉพาะความพิการจะได้รับการส่งเสริม สนับสนุนเช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป

3) The Law on the Promotion of Attendance at Schools for the Blind, Schools for the Deaf, and Schools for the Handicapped (1954) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการให้มีอุปกรณ์ เครื่องช่วย เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการ

4) Teachers' Certification Law (1949) มีระบบใบประกอบวิชาชีพครูในโรงเรียนทั่วไประดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ

5) Law on the Standard of Class Organization of Public Compulsory Schools and the Prescribed Number of Teachers (1958) เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียนในโรงเรียนทั่วไป เช่น จำนวนนักเรียน จำนวนครู เป็นต้น

นโยบายด้านการศึกษาของญี่ปุ่นเป็นไปตามกฎหมายสถานศึกษาที่ระบุว่าการศึกษาพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั่วไป และเด็กที่มีความพิการทางร่างกายและจิตใจควรได้รับการศึกษาบนเป้าหมายเดียวกันกับเด็กทั่วไป อย่างไรก็ตาม กฎหมายก็ยังให้เด็กพิการได้เลือกในการเข้ารับการศึกษาพิเศษ นอกจากนี้ กฎหมายพื้นฐานด้านการศึกษาได้ระบุถึงสิทธิในการรับการศึกษาและโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเด็กพิการจะได้รับโอกาสในการเรียนในโรงเรียนทั่วไป

2.8 ผลการจัดการศึกษา

2.8.1 ปัจจัยนำเข้า

โรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีสนามเด็กเล่น มีพื้นที่เปิด พื้นที่สีเขียว ซึ่งดีต่อพัฒนาการของเด็ก ให้ความสำคัญกับห้องเรียนที่สะอาดโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางอ้อม การบริการมีช่วงเวลาจำกัด (เลิกประมาณ 14.00 น.) แต่หากผู้ปกครองมีความจำเป็นโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กเล็กจะขยายเวลาในการให้บริการ ครูมีความสุขกับการทำงาน ครูประมาณ 90% เป็นผู้หญิงมีประสบการณ์การทำงานประมาณ 4-5 ปี และมักจะลาออกหลังจากแต่งงานซึ่งสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะเงินเดือนน้อย ประมาณ 65,000-75,000 บาทต่อเดือน (National Institute of Educational Policy Research: NIER, 2009) สัดส่วนครูต่อเด็กสูงกว่าเกณฑ์ เด็กจะอาศัยอยู่ใกล้สถานศึกษาหรือสถานดูแลเด็กสามารถเดินไปได้ หรือหากอยู่ไกลจะมีบริการรถรับส่ง (การสัมภาษณ์และสังเกต, 2019)

สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น ทั้งในและนอกห้องเรียนมีความหลากหลายและพอเพียงกับเด็ก มีของเล่นช่วยกระตุ้นการเคลื่อนไหว การทำงานของกลไกต่าง ๆ ในร่างกาย ครูใช้เวลาเด็กในการเล่นอย่างอิสระและเล่นอย่างมีเป้าหมาย มีกิจกรรมศิลปะ ดนตรี สอดคล้องกับหลักสูตร ไม่พบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับให้เด็กเล่น

โรงเรียนให้พ่อแม่เตรียมอาหารกลางวันมาจากบ้าน หากวันไหนพ่อแม่ไม่สะดวกสามารถแจ้งโรงเรียนให้เตรียมได้ โดยโรงเรียนจะส่งอาหารกล่องจากร้านค้า เลือกเมนูที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก (การสัมภาษณ์และสังเกต, 2019)

2.8.2 กระบวนการ

การให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ธรรมชาติสอดคล้องกับหลักสูตร เช่น เด็กอายุ 5 ปี ปลูกมันหวานและเก็บมันหวานที่ปลูกมาทาน และแบ่งให้เด็กอายุ 3-4 ปี มีการวาดรูปมันหวานและครอบครัว เป็นต้น ครูจัดบันทึกพัฒนาการของเด็กแต่ละคน มีการประชุมครูเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการพัฒนาเด็กทุกสัปดาห์ มีแผนงานประจำปีและมีบันทึกที่เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลเด็กจากพ่อแม่และครู การจัดการเรียนการสอนใช้การเล่นเป็นสื่อในการทำให้เกิดการเรียนรู้ และเน้นการให้เด็กช่วยเหลือตนเอง มีการทำกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน (NIER, 2009 และการสัมภาษณ์และสังเกต, 2019)

2.8.3 ผลลัพธ์

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของญี่ปุ่นรัฐจะให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนและดำเนินการมากกว่ารัฐบาล โดยรัฐบาล/จังหวัด/เขต จะควบคุมการดำเนินงานผ่านกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในปัจจุบัน อัตราการเกิดของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง และพ่อแม่ต้องไปทำงานนอกบ้านมากขึ้นส่งผลให้จำนวนโรงเรียนอนุบาลเอกชนลดลงศูนย์ดูแลเด็กเล็กมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นแต่ก็ยังมีบางครอบครัวไม่สามารถใช้บริการศูนย์ดูแลเด็กเล็กได้

จากการสังเกตเด็กในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กพบว่า เด็กดูมีความสุข ได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน ช่วยเหลือตนเองได้ อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ชนบทยังมีปัญหาจำนวนศูนย์ดูแลเด็กเล็กไม่เพียงพอทำให้เกิดสถานบริการดูแลเด็กเล็กขนาดเล็กใกล้บ้าน ซึ่งมีเป้าหมายให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยดูแลเด็กประมาณ 6-19 คนและบริการดูแลเด็กที่บ้านโดยแม่ (Family Day Cares) ซึ่งดูแลเด็กประมาณ 5 คนหรือน้อยกว่า (Abimuya, n.d. และการสัมภาษณ์และสังเกต, 2019)

อย่างไรก็ตาม มีการศึกษาที่ระบุว่า เด็กญี่ปุ่นไม่ค่อยได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการมีปากเสียงกับผู้ใหญ่และการต้องการสิ่งที่ตนเองต้องการโดยการต่อรองหรือโต้แย้ง ส่งผลต่อการปลูกฝังบุคลิกภาพในทางบวกและยึดมั่นอย่างมากในการเผชิญกับโลกภายนอกในบริบทของวัฒนธรรมญี่ปุ่น ในการศึกษาของญี่ปุ่นตั้งแต่ระดับปฐมวัยจะได้รับการส่งเสริมให้มีความเข้มแข็งอดทนต่อการแสดงเจตคติของตนเองเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและลดการแสดงออกอย่างชัดเจนในที่สาธารณะ (Abumiya, n.d.)

2.8.4 ข้อพิจารณา

1) ในช่วงทศวรรษ 1990 สังคมญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นวัฒนธรรมที่หลากหลายมากขึ้นทุกปี เนื่องจากมีคนต่างชาติเข้ามาอาศัยในประเทศญี่ปุ่น เช่น เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ จีน ฟิลิปปินส์ บราซิล เปรู บังคลาเทศ เป็นต้น ทำให้เด็กในสถานศึกษาปฐมวัยมีมากขึ้น ในปี 2008 มีจำนวนคนต่างชาติอาศัยอยู่ 2,217,426 คน คิดเป็น 1.74% ของประชากรทั้งหมด และในปี 2006 พบว่ามีการแต่งงานกับคนต่างชาติมีประมาณ 6.1% ของจำนวนคนที่แต่งงานทั้งหมด หรือ 1 ใน 16 คู่ (Abumiya, n.d.)

2) เด็กควรเริ่มทำกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีในการเล่นบ้าง

3) กระตุ้นให้เด็กเล่นและทำงานด้วยกันเป็นกลุ่มโดยใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี เทคโนโลยีกับการเล่นควรใช้ร่วมกันในการพัฒนาทางสังคมและอารมณ์ด้วย (Izumitaylor, n.d.)

บทที่ 3

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์

3.1 ประวัติความเป็นมา

การศึกษาปฐมวัยของสิงคโปร์ประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาล ซึ่งทั้ง 2 แห่งรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี ศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาลมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน เริ่มจากปี 1940 ได้เริ่มจัดบริการดูแลเด็กเล็กเพื่อช่วยเหลือมารดาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย ซึ่งศูนย์มีจำนวนเพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้หญิงได้เข้าสู่ตลาดแรงงานในช่วงของการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อความต้องการแรงงานในช่วงทศวรรษที่ 1960 และ 1970 (Tan, 2017 Cited from Khoo, 2010) สำหรับโรงเรียนอนุบาลเริ่มจัดตั้งในช่วงทศวรรษที่ 1940 และ 1950 โดยโบสถ์องค์กรไม่หวังกำไรและหน่วยงานเอกชน ทั้ง 2 แห่งให้บริการเลี้ยงเด็ก (Nursery) ที่อายุ 3-4 ปี ชั้นเรียนอนุบาล 1 (K1) สำหรับเด็กอายุ 5 ปี และอนุบาล 2 (K2) สำหรับเด็กอายุ 6 ปี ชั้นอนุบาลจะเรียนประมาณ 3-4 ชั่วโมง ส่วนการดูแลเด็กเล็กจะให้บริการครึ่งวัน เต็มวัน หรือแล้วแต่ความต้องการของพ่อแม่ (Tan, 2017)

ศูนย์ดูแลเด็กของรัฐเริ่มจัดตั้งขึ้นในปี 1949 ภายใต้การดูแลของกระทรวงสังคม (Ministry of Social Affairs) จากนั้น National Trades Union Congress (NTUC) ซึ่งเป็นสหภาพแรงงานที่ไม่ได้เป็นองค์กรของรัฐได้เข้ามาดูแลในปี 1979 (Tan, 2017)

ในช่วงปี 1979-1993 รัฐบาลสิงคโปร์ได้ทดลองใช้ระบบการเข้าเรียนก่อนประถมศึกษา 1 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษาบางแห่งเพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษและภาษาจีน และได้เลิกโครงการนี้ในปี 1989 แม้จะพบว่าได้ประโยชน์แต่ก็ไม่คุ้มค่าหากจะต้องลงทุนเพื่อการเรียนภาษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งโรงเรียนอนุบาลเอกชนก็สอนเด็กให้เรียนรู้ทั้ง 2 ภาษาอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองจำนวนมากยังชอบโครงการเตรียมประถมศึกษา เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในปี 1990 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีโครงการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กอายุ 5 ปี และให้เรียนวิชาพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 และเรียนวิชาแบบองค์รวมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อย่างไรก็ตามโครงการเตรียมความพร้อมได้เลิกไปเมื่อปี 1993 เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรที่จะต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น รัฐบาลจึงให้บทบาทกับภาคเอกชนในการจัดการศึกษาปฐมวัย จนกระทั่งปี 2012 รัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลจำนวน 15 แห่งที่มีคุณภาพ และผู้ปกครองสามารถจ่ายค่าเล่าเรียนได้ (Tan, 2017)

ช่วงก่อนปี 2013 มีกระทรวง 2 แห่งที่รับผิดชอบด้านปฐมวัย โดยศูนย์ดูแลเด็กจะต้องได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงสังคมและพัฒนาครอบครัว (Ministry of Social and Family) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงพัฒนาชุมชน วัฒนธรรมและกีฬา (Ministry of Community Development, Youth and Sports) และดำเนินงานภายใต้กฎหมายศูนย์ดูแลเด็ก (Child Care Centers Act 1988) สำหรับโรงเรียนอนุบาลอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายด้านการศึกษา (Education Act 1958) จะเห็นได้ว่าเป็นการแยกระหว่างการดูแลกับการศึกษา อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ ในปี 1999 จึงมีการตั้งคณะกรรมการด้านปฐมวัย (Pre-School Education Steering Committee) โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักและกรรมการมาจาก 2 กระทรวงดังกล่าวเพื่อให้พัฒนางานด้านปฐมวัย คณะกรรมการด้านปฐมวัยได้เสนอแนะให้โปรแกรมอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี ในศูนย์เลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลดำเนินตามคู่มือการสอนและการเรียนรู้ตามกรอบหลักสูตรที่พัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการเมื่อปี 2003 คุณสมบัติด้านการศึกษาและวิชาชีพ การฝึกอบรมทางวิชาชีพในการเป็นครูใหญ่ ครูผู้สอนทั้งในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์เลี้ยงเด็กจะต้องเหมือนกันตั้งแต่ปี 2001 กรอบการประกันคุณภาพที่ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการในปี 2011 ถูกนำมาใช้ประเมินและรับรองคุณภาพของโปรแกรมปฐมวัยในศูนย์เลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล และในปี 2013 รัฐบาลสิงคโปร์จัดตั้งหน่วยงานใหม่ที่ดูแลเรื่องเด็กปฐมวัย ซึ่งต่างจากประเทศในกลุ่ม OECD ที่มีจะจัดตั้งหน่วยงานดูแลด้านการศึกษาปฐมวัยในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานใหม่ที่ดูแลการศึกษาปฐมวัยของสิงคโปร์คือ Early Childhood Development Agency (ECDA) เป็นการรวมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ จาก 2 กระทรวงเพื่อทำงานร่วมกันในการให้บริการเด็กปฐมวัย หน่วยงานนี้บริหารงานภายในกระทรวงสังคมและพัฒนาครอบครัว สถานเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลทุกแห่งจะต้องให้บริการตามกฎหมายว่าด้วยศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development Centres Act) ซึ่งเริ่มใช้ในปี 2018

ในปี 2014 เป็นปีที่มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านปฐมวัยอย่างมากของรัฐบาลสิงคโปร์ โดยมีการเริ่มจัดตั้งโรงเรียน/การสอนในระดับอนุบาลของรัฐภายใต้กระทรวงศึกษาธิการจำนวน 5 แห่ง มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการด้านปฐมวัยให้มีคุณภาพ รวมทั้งวางแผนสร้างโรงเรียนอนุบาลของรัฐในโรงเรียนประถมจำนวน 15 แห่งให้ได้ภายในปี 2016 โดยสถานที่สร้างโรงเรียนอนุบาลนี้พิจารณาพื้นที่ในชุมชน โรงเรียนประถมศึกษาในเขตชานเมือง ซึ่งมีครอบครัวที่อาศัยอยู่แออัดรัฐบาลมากที่สุด เพื่อให้เด็กจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางและต่ำสามารถเข้าถึงการศึกษาได้ โรงเรียนอนุบาลของรัฐจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 1) ให้บริการการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพซึ่งคนสิงคโปร์สามารถเข้าถึงได้ 2) หน่วยทดลองหรือนำร่องด้านการสอนและการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 3) การทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านปฐมวัยอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องราวดี ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้กับบริบทของสิงคโปร์ได้ (Tan, 2017 cited from Heng, 2013) ในปี 2019 มีโรงเรียนอนุบาลของรัฐจำนวน 28 แห่งและมีเป้าหมายให้ได้ 50 แห่งในปี 2023

(การสัมภาษณ์, 2019) นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่ส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลของรัฐให้ข้อมูลว่า เด็ก ๆ รู้สึกสนุกกับการเรียนและมีความเป็นอิสระในการแสดงออก มีความเชื่อมั่นในการแสดงทักษะทางสังคม ซึ่งช่วยในการปรับตัวในการเรียนระดับประถมศึกษา (Tang, 2017 Cited from Ng, 2016; Puthuchear, 2016)

3.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา

3.2.1 นโยบาย กฎหมาย

กฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่คอยกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่

- 1) กฎหมายมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development Centres Act 2017)
- 2) ระเบียบศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development Centres Regulations 2018)
- 3) กฎหมายเด็ก (Children and Young Persons Act)
- 4) จรรยาบรรณครู (Code of Ethics)

3.2.2 แผนพัฒนา

ในปี 2017 รัฐบาลประกาศแผนที่จะเพิ่มจำนวนศูนย์ดูแลเด็กที่มีคุณภาพให้มากกว่าร้อยละ 30 และเพิ่มศูนย์ใหม่ที่ดูแลเด็กเต็มเวลาจำนวน 40,000 แห่ง รวมทั้งสถานที่ดูแลเด็กทารกให้มากกว่า 8,000 แห่งภายในปี 2020 รัฐบาลสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรและได้จัดทำแผนในการพัฒนาบุคลากรด้านปฐมวัย โดยกำหนดว่าในปี 2013 จะต้องก่อตั้งหน่วยงานพัฒนาด้านปฐมวัย (Early Childhood Development Agency (ECDA) เพื่อประกาศแผนแม่บทในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (The Continuing Professional Development Master Plan) ซึ่งรัฐบาลได้เริ่มโปรแกรมตามแผนในปี 2015 มีการจัดทำแผนอัตรากำลังด้านปฐมวัย (Early Childhood Manpower Plan) และกรอบการพัฒนาการดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัยในปี 2016 (The Skills Framework for Early Childhood Care and Education) ต่อมาในปี 2017 รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (The Early Childhood Development Centres Act) และประกาศแผนการเพิ่มสถานที่ดูแลเด็กให้มากกว่า 8,000 แห่งภายในปี 2020 และในปี 2018 มีการจัดทำแผนการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมการศึกษา (The Education [Early Childhood] Industry Transformation Map) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อไปสู่บัณฑิตวิชาชีพและโอกาสในการสร้างความเข้มแข็งในอาชีพ (Neuman, 2019)

3.2.3 หน่วยงาน/องค์กรสนับสนุน

องค์กรสำคัญที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนการศึกษาปฐมวัยของประเทศสิงคโปร์ นอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและครอบครัวและกระทรวงสาธารณสุข คือ The Early Childhood Development Agency (ECDA) (Government of Singapore, 2017)

The Early Childhood Development Agency (ECDA) ก่อตั้งขึ้นในปี 2013 เป็นองค์กรหลักของประเทศสิงคโปร์ที่กำหนดระเบียบและกำกับดูแลการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้งในโรงเรียนอนุบาลและในศูนย์ดูแลเด็กทั่วประเทศ ECDA เป็นความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงพัฒนาสังคมและครอบครัว โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและครอบครัวเป็นกระทรวงหลักที่ดูแล ECDA

ECDA มีพันธกิจที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

- 1) กำหนดระเบียบข้อบังคับสำหรับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยและการจัดหาทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2) พัฒนาวิชาชีพและความก้าวหน้าของครูปฐมวัย
- 3) ร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่เข้าศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย

ภาระงานหลักของ The Early Childhood Development Agency (ECDA) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์ มีดังต่อไปนี้ (Government of Singapore, 2017)

- 1) กำกับดูแลเพื่อยกคุณภาพมาตรฐานของโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์ โดยเป็นผู้กำหนดระเบียบข้อบังคับ เกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหาจัดหาทรัพยากรและแหล่งการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2) อำนวยความสะดวกในการจัดการอบรมให้ความรู้และการพัฒนาวิชาชีพเพื่อส่งเสริมคุณภาพของครูปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
- 3) จัดทำแผนโครงสร้างพื้นฐานและอัตรากำลังเพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย
- 4) จัดหาเงินสมทบและงบประมาณเพื่อรักษามาตรฐานคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในการศึกษาของเด็ก โดยเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง-ต่ำ
- 5) กำกับให้สถานศึกษาปฐมวัยสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองให้ผู้ปกครองเกิดความตระหนักในการส่งเสริมพัฒนาการในบุตรของตน
- 6) ยกกระดับภาพลักษณ์และวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยผ่านกลยุทธ์ในการสร้างความเป็นส่วน

บุคคลที่มีสิทธิเข้ารับบริการตามระเบียบของ The Early Childhood Development Agency (ECDA) มีดังนี้

- 1) เด็กที่เข้าเรียนในศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาล
- 2) ครูปฐมวัยทั้งที่อยู่ในปัจจุบันและที่บรรจุใหม่
- 3) พ่อแม่ ครอบครัวและชุมชนที่เกี่ยวข้อง
- 4) ศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาลที่อยู่ในการกำกับดูแล

3.3 หลักสูตร

3.3.1 ปรัชญา แนวคิด หลักการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของประเทศสิงคโปร์ ได้กำหนดกรอบแนวทางการจัดการศึกษาโดยใช้ชื่อว่า Nurturing Early Learners (NEL) เป็นหลักสูตรที่พัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการ ใช้เป็นแนวทางแก่ผู้สอนเพื่อใช้ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี (Nurturing Early Learners, 2019)

NEL Framework ประกอบไปด้วยแนวทางสำคัญ 3 แนวทาง ได้แก่

- 1) แนวทางจัดการศึกษาสำหรับครู (NEL Educators' Guide) ประกอบด้วยเอกสาร 7 ฉบับ
- 2) แนวทางการใช้แหล่งทรัพยากรสำหรับการสอนและการเรียนรู้ (NEL Teaching and Learning Resources)
- 3) แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับภาษาแม่ (NEL Framework for Mother Tongue Language (MTLs)) ซึ่งมีการให้แนวทางสำหรับครูสอนภาษาแม่ (NEL Educators' Guide for MTLs) และแนวทางการใช้แหล่งทรัพยากรสำหรับการจัดการเรียนรู้ภาษาแม่ (NEL Teaching and Learning Resources for MTLs)

หลักสูตรนี้ได้กำหนดหลักการสำคัญที่ใช้เป็นหลักในการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ผ่านแนวทางแบบองค์รวม (A Holistic Approach to Development and Learning)
- 2) เน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning)
- 3) ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น (Children as Active Learners)
- 4) ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนที่น่าสนใจในการเรียนรู้ของเด็ก (Adults as Interested Supporters in Learning)
- 5) เน้นการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Learning)
- 6) การเล่นเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ (Play as a Medium for Learning)

หลักสูตรสำหรับการศึกษาปฐมวัยในสิงคโปร์มีชื่อว่า Nurturing Early Learners (NEL) เผยแพร่โดยกระทรวงศึกษาธิการ (MOE) ในปี 2012 เพื่อเป็นแนวทางในการสอนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี NEL Framework ประกอบด้วยหลักการ 6 ข้อ ภายใต้ตัวย่อ “iTeach” (Ministry of Education, 2013)

i ย่อมาจาก Integrated Approach to Learning

หมายถึง การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยรวมให้เป็นบริบทที่มีความหมาย โดยสามารถใช้หัวข้อ เรื่องราว หรือโครงการเพื่อกระตุ้นความสนใจและระดับในความเข้าใจของเด็ก

T ย่อมาจาก Teachers as Facilitators of Learning

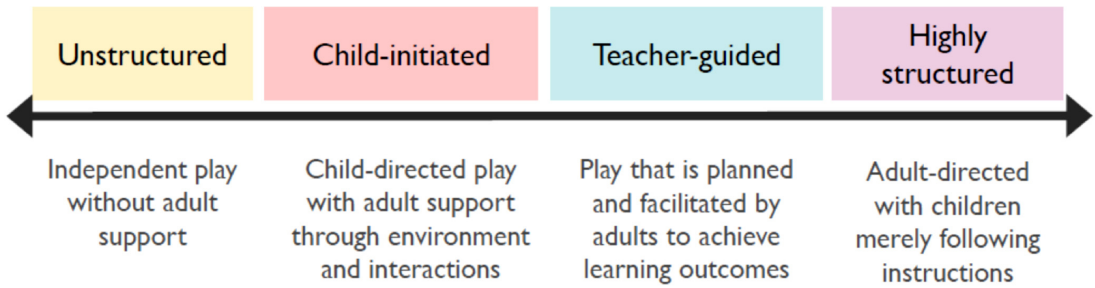
หมายถึง ครูไม่ได้เป็นเพียงผู้สอนแต่ต้องเป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ วางแผนและเสริมต่อการเรียนรู้ของเด็กบนพื้นฐานความเข้าใจของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ ความสนใจ ความต้องการและความสามารถของเด็ก

การสังเกตและตรวจสอบการเรียนรู้ของเด็ก ๆ จะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ของเด็กได้ดีขึ้น เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก โดยครูสามารถทำงานร่วมกับครอบครัวเพื่อช่วยให้เด็กเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและที่บ้าน

e ย่อมาจาก Engaging Children in Learning Through Purposeful Play

การเล่น คือวิธีที่ทำให้เด็ก ๆ ได้สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของพวกเขา การวางแผนประสบการณ์การเล่นที่สนุกสนานให้เด็ก ๆ นั้นคือสิ่งที่ครูสามารถจัดกระบวนการแสวงหาการเรียนรู้ เสริมสร้างหรือขยายการเรียนรู้ของเด็ก

การเล่นมีตั้งแต่การเล่นอย่างอิสระไปจนถึงการเล่นที่กำหนดไว้ การเล่นอย่างมีจุดประสงค์เกี่ยวข้องกับการวางแผนอย่างตั้งใจและการอำนวยความสะดวกในการเล่นของเด็กเพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

ภาพที่ 3.1 กระบวนการเรียนรู้ผ่านการเล่น

a ย่อมาจาก Authentic Learning Through Quality Interactions

เด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อพวกเขาได้สัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ ทั้งวัตถุ สิ่งแวดล้อม รวมถึงผู้คน ในบริบทที่เป็นจริงมีความเกี่ยวข้องและมีความหมายต่อพวกเขา นอกจากนั้นแล้วเด็กยังสร้างองค์ความรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับโลกที่เป็นจริงผ่านการปฏิสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของพวกเขา

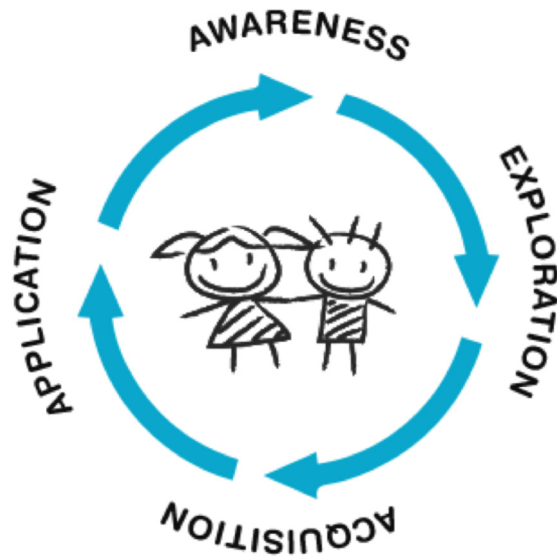
c ย่อมาจาก Children as Constructors of Knowledge

เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้โดยการสังสมจากประสบการณ์เดิม กระบวนการคิดไตร่ตรองและให้เหตุผลเกี่ยวกับประสบการณ์ของพวกเขาจะช่วยให้พวกเขาค้นพบความสัมพันธ์ใหม่ ๆ และกระบวนการของความเข้าใจในระดับที่พัฒนาขึ้น

h ย่อมาจาก Holistic Development

การตระหนักเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมนั้นมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างพัฒนาการและการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ

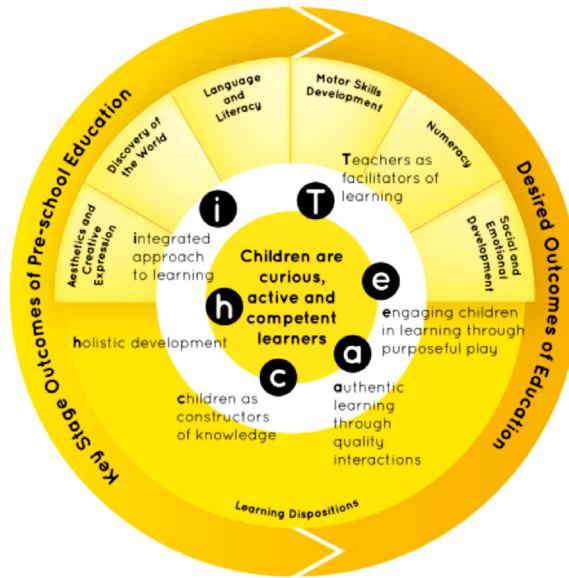
กระบวนการที่เด็กสร้างองค์ความรู้ และได้รับแนวคิดและทักษะ เรียกว่า “วงจรการเรียนรู้” (Learning Cycle) เป็นวงจรหมุนเวียนของ การตระหนักรู้ (Awareness) การสำรวจ (Exploration) การได้รับ (Acquisition) และการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ (Application)

ภาพที่ 3.2 วงจรการเรียนรู้ (Ministry of Education, 2013)

NEL Framework มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรากฐานสำหรับเด็กเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์อันพึงประสงค์ของการศึกษา โดยช่วยให้พวกเขาได้รับความรู้ ทักษะและการจัดการ ผ่านกรอบการเรียนรู้ 6 ด้าน (สุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การสำรวจโลก ภาษาและการสื่อสาร ทักษะการพัฒนากล้ามเนื้อ การคำนวณ การพัฒนาทางสังคมและอารมณ์) เช่นเดียวกับการจัดพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning Dispositions) ทั้ง 6 อย่าง (ความเพียรพยายาม การไตร่ตรอง การรู้คุณค่า การประดิษฐ์คิดค้น ความรู้สึกอัศจรรย์ใจกับสิ่งต่าง ๆ และช่างสงสัย และการมีส่วนร่วม)

แกนหลักของ NEL Framework มุ่งเน้นไปที่เด็กและเน้นความเชื่อที่ว่าเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นและมีความสามารถในการเรียนรู้ หลักการ iTeach ครอบคลุมและสนับสนุนความเชื่อนี้ เป็นพื้นฐานในการชี้แนะครูให้กำหนดและวางแผนทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและเหมาะสมสำหรับเด็ก หลักการของ iTeach เริ่มต้นด้วยวิธีการแบบบูรณาการการเรียนรู้ โดยครูใช้การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายและการมีปฏิสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพเพื่อให้เด็กสามารถสร้างองค์ความรู้และก้าวไปสู่การพัฒนาแบบองค์รวม พยายามส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการสร้างความรู้และได้รับทักษะทั้ง 6 สาระการเรียนรู้ (Ministry of Education, 2013)

ภาพที่ 3.3 หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (Ministry of Education, 2013)

3.3.2 วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลลัพธ์การเรียนรู้

ในหลักสูตรได้ระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ 7 ด้าน ซึ่งเมื่อเด็กจบการศึกษาเด็กจะสามารถ

- 1) รู้จักว่าสิ่งใดถูกและสิ่งใดผิด
- 2) รู้จักให้และแบ่งปันแก่ผู้อื่น
- 3) มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
- 4) มีความอยากรู้อยากเห็นเพื่อสำรวจสิ่งรอบตัว
- 5) มีความสามารถในการฟังและพูดด้วยความเข้าใจ
- 6) มีความสุขในการใช้ชีวิต
- 7) มีการพัฒนาทักษะการประสานการทำงานของร่างกาย ลักษณะนิสัยเพื่อสุขภาพที่ดี การมีส่วนร่วมในความสุขสนุกสนานกับประสบการณ์ทางศิลปะที่หลากหลาย
- 8) มีความรักในครอบครัว เพื่อน ครู และโรงเรียน

ในด้านสาระการเรียนรู้ หลักสูตรมุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม ผ่านสาระการเรียนรู้ 6 สาระ ได้แก่

- 1) สุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 2) การค้นหาโลกรอบตัว

- 3) ภาษาและการรู้หนังสือ
- 4) พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว
- 5) ความรู้ด้านการคำนวณ
- 6) พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์

จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของหลักสูตรสามารถจำแนกได้ตามสาระการเรียนรู้ ตามตารางต่อไป

ตารางที่ 3.1 จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของหลักสูตรจำแนกตามสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	จุดมุ่งหมายการเรียนรู้
1. สุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> - สนุกสนานกับศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว - แสดงความคิดและความรู้สึกผ่านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว - สร้างสรรค์งานศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว ผ่านการทดลองและการคิดแบบจินตนาการ - แบ่งปันความคิดและความรู้สึกผ่านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหว
2. การค้นหาโลกรอบตัว	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความสนใจในโลกรอบตัว - ค้นหาว่าทำไมสิ่งนั้นจึงเกิดขึ้นและสิ่งนั้นเป็นอย่างไรผ่านกระบวนการแสวงหาความรู้แบบง่าย - พัฒนาทัศนคติเชิงบวกผ่านโลกรอบตัว
3. ภาษาและการรู้หนังสือ	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่านและเขียนภาษาอังกฤษ - การเรียนรู้ภาษาแม่ (Mother Tongue Language)
4. พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสุขผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมร่างกาย - แสดงการควบคุม ประสานงานและความสมดุลในกล้ามเนื้อมัดใหญ่ - แสดงการควบคุมและประสานงานในกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก - การพัฒนาลักษณะนิสัยในการสร้างสุขภาวะที่ดีและความปลอดภัยที่บ้าน โรงเรียนและสถานที่สาธารณะ
5. ความรู้ด้านการคำนวณ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเข้าใจในรูปแบบและความสัมพันธ์ของตัวเลข - การใช้ทักษะตัวเลขในชีวิตประจำวัน - มีความเข้าใจในพื้นฐานของรูปทรงและมิติสัมพันธ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
6. พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาความตระหนักรู้ในอัตลักษณ์ของตนเอง - มีความสามารถในการจัดการอารมณ์และพฤติกรรมอย่างเหมาะสม - การให้ความเคารพในความแตกต่างที่หลากหลาย - การสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น - มีความรับผิดชอบในการกระทำของตน

3.3.3 เนื้อหา

กรอบหลักสูตรเด็กปฐมวัย (The Kindergarten Curriculum Framework) ให้ความสำคัญที่ตัวเด็กและความเชื่อที่ว่าเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้และมีศักยภาพ กรอบหลักสูตรปฐมวัยช่วยในการวางแผนทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้หลักสูตรอนุบาลมีคุณภาพ กรอบหลักสูตรอนุบาลไม่ได้บังคับให้ต้องสอนตามนี้ แต่เป็นแนวทางให้สถานศึกษาเลือกใช้ตามความสนใจ ความต้องการจำเป็นและความสามารถของเด็ก ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่กำหนดในกรอบหลักสูตรประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การแสดงความคิดสร้างสรรค์และสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics and Creative Expression) 2) การค้นหาหรือสำรวจโลก (Discovery of the World) 3) ภาษาและการรู้หนังสือ (Language and Literacy) 4) พัฒนาการด้านทักษะกลไกของร่างกาย (Motor Skills Development) 5) ตัวเลข (Numeracy) 6) พัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Development)

กระทรวงศึกษาธิการสิงคโปร์ได้กำหนดให้มีการพัฒนานิสัยการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (Learning Dispositions) ดังนี้

1) ความขยันหมั่นเพียร (Perseverance) เด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรจะทำงานให้เสร็จไม่ล้มเลิกกลางคันแม้จะเจอปัญหา

2) การสะท้อนความคิด (Reflectiveness) เด็กที่สามารถสะท้อนสิ่งที่ตนเองคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองทำหรือเห็น ได้ยิน หรือรู้สึกจากประสบการณ์ที่ได้รับในแต่ละวัน สามารถสร้างความคิดที่หลากหลายและได้รับความรู้ใหม่ ๆ

3) การชื่นชม (Appreciation) เด็กที่มีความรู้สึกชื่นชม ตระหนักว่าทุกคนมีความแตกต่างกัน มีคุณลักษณะเฉพาะ เด็กฟังความคิดของคนอื่นและแสดงความให้เกียรติผู้อื่น

4) การสร้างสรรค์ (Inventiveness) เด็กที่มีความยืดหยุ่นในการคิดประดิษฐ์สร้างสรรค์และสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน การค้นหาความคิดที่หลากหลายและความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา

5) ความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นและความสงสัย (Sense of Wonder and Curiosity) เด็กที่มีความอยากรู้อยากเห็นและความสงสัยจะสนใจในโลกรอบตัว มีความมั่นใจในการตั้งคำถามว่าทำไมสิ่งนั้นสิ่งนี้จึงเกิดขึ้นและมันทำงานอย่างไร ๆ ชอบจะค้นหาและสำรวจสิ่งใหม่

6) ความผูกพัน (Engagement) เด็กมีความสนใจหรือติดอยู่กับการเรียนรู้ สนุกกับสิ่งที่ทำ พยายามหาโอกาสใหม่ ๆ ในการเรียนรู้

3.4 การนำแผน หลักสูตรไปสู่ปฏิบัติ

3.4.1 การจัดการเรียนการสอน

วิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูสามารถนำเอาการพัฒนา
อย่างเป็นองค์รวมมาใช้สอนเพื่อที่จะกระตุ้นความสนใจและต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กจากสิ่งที่เด็ก
สนใจและกระตือรือร้น ซึ่งครูสามารถอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็กได้โดย

- 1) ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย
- 2) เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ในสภาพจริงผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมี
คุณภาพ (Ministry of Education, 2013)

การสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กควรเกิดขึ้นในทุก ๆ ขั้นตอนของวัฏจักรในการเรียนรู้
(การตระหนักรู้ การสำรวจ การสอบถามและการนำไปประยุกต์ใช้) รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ ที่เลือกเพื่อ
นำมาใช้ในการสอนเด็กควรมีส่วนช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ที่สูงขึ้นต่อไป กระทรวง
ศึกษาธิการของประเทศสิงคโปร์ (Ministry of Education, 2013) ได้แนะนำ 4 วิธีการที่ใช้สำหรับ
การจัดการเรียนการสอน ได้แก่

- 1) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย
- 2) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บริบทการเรียนรู้ในสภาพจริง
- 3) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
- 4) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถาม

1) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย

หลักการของการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายครูต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอน
และการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอย่างมีเป้าหมายเพื่อที่เด็กจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ได้ตั้งไว้
ซึ่งครูจะต้องรู้ว่าอะไรคือ “สิ่งที่เด็กสนใจอยากรู้” และต้องค้นหาว่า “อะไรคือสิ่งที่เด็กรู้” “อะไรคือ
สิ่งที่เด็กให้ความสนใจหรือมีสมาธิ” และ “อะไรคือสิ่งที่ทำให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างมีความสุข
สนุก และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย” ซึ่งในขณะที่เดียวกันครูจะต้องตระหนักถึงวัตถุประสงค์
ในการเรียนรู้ เป้าหมายที่คาดว่าเด็กจะได้รับจากการเรียนรู้ผ่านการเล่น

บทบาทหน้าที่ของครูในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่าง
มีจุดมุ่งหมาย ประกอบไปด้วย

- มีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างตั้งใจเพื่อให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน
มีความสุข และเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการสำรวจ การพัฒนาและ
การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะ
- จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา

- สังเกตการเล่นของเด็กเพื่อค้นหาว่าอะไรคือสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น
- แนะนำและต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บริบทการเรียนรู้ในสภาพจริง

การจัดการเรียนการสอนในสภาพจริงมีความสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจข้อมูลใหม่ ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้และเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมหรือสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้มาแล้วก่อนหน้านี้ ประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงก็ต่อเมื่ออยู่ในบริบทที่มีความหมายและสะท้อนทักษะหรือความรู้ ทักษะที่เด็กสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เมื่อเด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในสภาพจริงพวกเขาจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงถึงวิธีการในการประยุกต์ใช้ทักษะและความรู้ในบริบทจริงหรือการตอบสนองในบริบทสภาพแวดล้อมจริงในชีวิตประจำวันของพวกเขา ซึ่งบทบาทหน้าที่ของครูจำเป็นต้องสร้างบริบทการเรียนรู้ในสภาพจริงและให้เด็กมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพเพื่อที่จะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะที่เด็กสามารถจะถ่ายทอดไปยังสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

3) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยการแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มย่อยเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ให้สูงสุดตามแต่ละบุคคล ซึ่งสมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่มีหน้าที่ในการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้สอนไปแต่ยังต้องช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในกลุ่มของตนด้วย ดังนั้นแล้วจึงเป็นการปลูกฝังและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในห้องเรียนและบรรยากาศแห่งความสำเร็จ

4) วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถาม

การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีคุณภาพคือการมีส่วนร่วมระหว่างกันของครูและเด็กในการต่อยอดบทสนทนาเพื่อที่จะสร้างความคิดและหลักการ ครูจำเป็นต้องมีทักษะในการถามคำถามและกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในบทสนทนาหรือการอภิปรายต่าง ๆ นอกจากนั้น ครูจำเป็นต้องหาวิธีการให้เด็กคิดนอกเหนือไปจากสิ่งที่ได้รู้แล้ว ผ่านการพูดคุยและการฟังอย่างเคารพตั้งใจเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กพูด ครูสามารถเสริมแรงและต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กไปถึงพัฒนาทักษะการคิดต่าง ๆ ของเด็กอีกด้วย

3.4.2 การวัดและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแฟ้มสะสมผลงานอย่างมีความหมาย แฟ้มสะสมผลงานมีหลากหลายรูปแบบ เช่น

1) Class Portfolios แฟ้มสะสมผลงานที่ทำในชั้นเรียน ซึ่งอาจเป็นงานกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในชั้นเรียน

2) Showcase Portfolios แฟ้มสะสมผลงานที่มีการเลือกขึ้นมาอย่างเฉพาะเจาะจง เพื่อเก็บไว้เป็นผลงาน ซึ่งอาจเป็นงานเดี่ยวเพื่อแสดงออกถึงความสำเร็จหรือความก้าวหน้าในงาน

3) Teachers' Working Portfolios เป็นแฟ้มสะสมผลงานที่ประกอบไปด้วย อุปกรณ์ที่ช่วยให้ครูกำหนดความสำเร็จของจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ความสามารถ จุดเด่น จุดอ่อน และความต้องการจำเป็นพิเศษต่าง ๆ ของเด็ก

การเข้าเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศสิงคโปร์

เด็กที่ถึงเกณฑ์เข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาพ่อแม่จะต้องไปลงทะเบียนในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายนก่อนจะถึงปีที่เข้าศึกษา ซึ่งโรงเรียนจะเปิดเรียนตั้งแต่เดือนมกราคมถึงพฤศจิกายน พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องลงทะเบียนในเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะบอกรายละเอียดและขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) การเลือกสถานศึกษา

ในการเลือกสถานศึกษาควรเลือกตามความต้องการจำเป็นของเด็กและผู้ปกครอง และคำนึงถึงระยะทางระหว่างบ้านกับสถานศึกษา แต่ละสถานศึกษามีโปรแกรมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของแต่ละสถานศึกษา ผู้ปกครองควรพิจารณาความสนใจของเด็ก เช่น กีฬา ศิลปะ ดนตรี และเลือกสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การเลือกสถานศึกษาที่อยู่ใกล้บ้านจะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ระยะทางที่ใกล้จะทำให้เด็กมีเวลาพักผ่อนและสามารถทำกิจกรรมที่เขาสนใจได้ บางสถานศึกษามีบริการดูแลเด็กหลังเลิกเรียน นอกจากนี้ การที่เด็กได้เรียนภาษาแม่ (ภาษามลายู ภาษาทมิฬและภาษาจีน) จะช่วยให้เด็กสามารถสื่อสาร เรียนรู้วัฒนธรรม สามารถเชื่อมโยงกับชุมชนในแถบเอเชียและในโลกได้ จึงควรเลือกสถานศึกษาที่มีการสอน MLT ที่ตรงกับความสนใจ ควรไปเยี่ยมชมสถานศึกษาเพื่อได้เห็นสิ่งแวดล้อมหรือพูดคุยกับนักเรียน ครู ครูใหญ่ หากเด็กมีความต้องการพิเศษอาจต้องเลือกสถานศึกษาที่สามารถจัดบริการได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็ก

การลงทะเบียนจะต้องระบุที่อยู่ซึ่งใช้ในการรับเข้าศึกษาโดยจะต้องอยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 30 เดือนนับจากวันที่ลงทะเบียนประถมศึกษาปีที่ 1 (3 กรกฎาคม) ไม่เช่นนั้นเด็กอาจจะต้องย้ายไปเรียนที่อื่น หากสถานศึกษาที่เลือกมีคนลงทะเบียนเกินที่ว่างสถานศึกษาจะรับเด็กที่บ้านอยู่ใกล้และเป็นพลเมืองสิงคโปร์ก่อน มีลำดับการพิจารณาดังนี้

- เป็นคนสิงคโปร์ที่บ้านอยู่ห่างภายใน 1 กิโลเมตรรอบสถานศึกษา
- เป็นคนสิงคโปร์ที่บ้านอยู่ระหว่าง 1-2 กิโลเมตรรอบสถานศึกษา
- เป็นคนสิงคโปร์ที่บ้านอยู่เกิน 2 กิโลเมตรจากสถานศึกษา
- บุคคลที่พำนักถาวรที่บ้านอยู่ภายใน 1 กิโลเมตรจากสถานศึกษา
- บุคคลที่พำนักถาวรที่บ้านอยู่ระหว่าง 1-2 กิโลเมตรรอบสถานศึกษา
- บุคคลที่พำนักถาวรที่บ้านอยู่เกิน 2 กิโลเมตรจากสถานศึกษา

2) การเตรียมตัวในการลงทะเบียน

การลงทะเบียนสามารถลงทะเบียนออนไลน์และจะมีการแจ้งผลผ่านระบบ SMS หากไม่ได้รับผลภายในเที่ยงของวันที่ประกาศผลสามารถตรวจสอบได้ที่สถานศึกษาโดยตรง

3) ระหว่างการลงทะเบียน

กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลทุกวันว่าสถานศึกษาใดยังมีที่ว่างให้เข้าศึกษาบ้าง กระทรวงศึกษาธิการจะจัดให้เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ซึ่งใช้เวลาประมาณ 3 วันทำการในการแจ้งรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาที่ว่างสำหรับให้เด็กเข้าเรียน

4) หลังจากลงทะเบียน

เมื่อได้รับผลให้เข้าศึกษาแล้ว ผู้ปกครองและเด็กควรไปปฐมนิเทศรับทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งการเตรียมตัวเด็กเพื่อเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งแตกต่างจากระดับปฐมวัย ควรให้เด็กได้คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ตารางกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลง เรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนและครู รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ

3.4.3 ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้

ในด้านการเข้าถึงข้อมูลหลักสูตร NEL Framework ได้มีการเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการจำแนกเอกสารสำคัญของหลักสูตรไว้อย่างละเอียด ดังนี้

- 1) เอกสารหลักสูตร NEL Framework
- 2) เอกสารแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับครู (NEL Educators' Guide) ประกอบด้วยเอกสาร 7 ฉบับ ได้แก่
 - แนวทางในภาพรวมของการจัดการศึกษา
 - แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
 - แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการค้นคว้าโลกรอบตัว
 - แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือ
 - แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว
 - แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการคำนวณ
 - แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์

3) เอกสารแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับภาษาแม่ (NEL Framework for Mother Tongue Language (MTLs)) 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามาลายูและภาษาทมิฬ

4) เอกสารแนวทางสำหรับครู (NEL Educators' Guide for MTLs) สำหรับการจัดการเรียนรู้ภาษาแม่ 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาจีน ภาษามลายู และภาษาทมิฬ

นอกจากนี้ยังมีเอกสารให้แนวทางการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Teaching and Learning Guidelines on the Use of Information and Communication Technology (ICT) in Pre-school Centres) เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ครูประยุกต์ ICT มาใช้ในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างทันสมัย

สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ถูกออกแบบขึ้นอย่างมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นและท้าทายประสบการณ์ในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม หลักการสำคัญ 3 ประการที่ครูควรพิจารณาประกอบไปด้วย (Ministry of Education, 2013)

1) The Physical Environment เป็นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่นและการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายในการเติบโตของตนเอง

2) The Interactional Environment เป็นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งถูกออกแบบให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ เพื่อนและผู้ใหญ่ เพื่อแลกเปลี่ยนการสื่อสารและบทสนทนา

3) The Temporal Environment การจัดสภาพแวดล้อมแบบชั่วคราวคือการจัดสรรพื้นที่และเวลาสำหรับทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมประจำวันและการเปลี่ยนผ่านระหว่างกิจกรรม

3.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา

3.5.1 กรอบ/แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มใช้กรอบแนวทางหลักสูตรปฐมวัยในเดือนมกราคม 2003 และมีการทบทวนอีกครั้งในปี 2012 เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นในเรื่องการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมแทนการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ กรอบแนวทางหลักสูตรปฐมวัยนี้เรียกว่า Nurturing Early Learners: A Framework for A Kindergarten Curriculum in Singapore (NEL Framework) ซึ่งมีหลักการ 6 ข้อ เรียกสั้น ๆ ว่า “iTeach” ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้แบบบูรณาการ 2) ครูมีหน้าที่ให้การสนับสนุนการเรียนรู้ 3) การทำให้เด็กสนใจการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) สร้างโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ 5) เด็กมีความใฝ่เรียนรู้ 6) การพัฒนาแบบองค์รวม ในช่วงปี 2005-2006 กระทรวงศึกษาฯยังได้พัฒนาและจัดพิมพ์เอกสารข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้นักการศึกษาได้นำไปใช้ประกอบกรอบแนวทางหลักสูตร เช่น คู่มือหลักสูตรและการสอนภาษาทางการที่เป็นภาษาแรกของคนสิงคโปร์ ซึ่งมีถึง 3 ภาษา คือ ภาษาจีน ภาษามลายู (Malay) และ

ภาษาทมิฬ (Tamil) และเพื่อให้มาตรฐานคุณภาพในด้านการดูแล พัฒนาการและประสบการณ์ การเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่วัยทารกจนถึงอนุบาลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และในปี 2008 กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำคู่มือหลักสูตรซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนและตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อแนะนำในการพัฒนาเด็กในสถานเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาล ในปี 2011 กระทรวงสังคม และพัฒนาครอบครัวได้จัดทำกรอบพัฒนาเด็กปฐมวัยเรียกว่า Early Years Development Framework (EYDF) เพื่อใช้ควบคู่ไปกับกรอบแนวทางหลักสูตร (NEL Framework) ซึ่งเป็นคู่มือ การดูแลเด็กอย่างมีคุณภาพ และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 4 ขวบ ในสถานเลี้ยงเด็ก (Tan, 2017)

ประเทศสิงคโปร์ได้ใช้ระบบสังคมที่เชื่อในความสำเร็จด้วยความสามารถของตนเอง ไม่มีชนชั้นหลังจากเป็นประเทศอิสระในปี 1965 ส่งผลให้พ่อแม่คาดหวังที่จะให้ลูกได้รับการศึกษา ในระดับสูงมีการเตรียมพร้อมตั้งแต่เล็ก ทำให้เกิดการแข่งขันสูงและกดดันให้สถานศึกษาระดับปฐมวัย ต้องเน้นในเรื่องวิชาการ ได้แก่ การเข้าใจตัวเลข การอ่านออกเขียนได้และทักษะต่าง ๆ จนกระทั่ง ปี 2000 กระทรวงศึกษาธิการโดยคณะกรรมการด้านปฐมวัย ได้มีการทบทวนครั้งใหญ่และประกาศ ให้การศึกษาปฐมวัยเน้นในเรื่องของการกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้ มีความอยากรู้อยากเห็น (Tan, 2017)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดผลลัพธ์ที่มุ่งหวังให้เกิดกับเด็กทุกคนจากการศึกษาใน ระบบของสิงคโปร์ คือ (Ministry of Education, 2012)

1) การเป็นคนที่มีความเชื่อมั่น (Confident Person) เป็นคนที่มีสามัญสำนึกอย่างมาก ในเรื่องความถูกต้องและไม่ถูกต้อง สามารถปรับตัว มีความยืดหยุ่น รู้จักตนเอง ตัดสินใจอย่างฉลาด คิดวิเคราะห์อย่างอิสระ และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การเป็นคนที่ใฝ่เรียนรู้ (Self-Directed Learner) เป็นคนที่มีความรับผิดชอบใน การเรียนรู้ รู้จักตั้งคำถาม สะท้อนความคิด และค้นหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

3) การเป็นคนที่สนับสนุนผู้อื่น (Active Contributor) เป็นคนที่สามารถทำงานเป็น ทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้เกิดการกระทำ ประเมินความเสี่ยงก่อนจะทำการต่าง ๆ รู้จักใช้ นวัตกรรมและมีความมุ่งมั่นไปสู่ความเป็นเลิศ

4) การเป็นพลเมืองที่ดี (Concerned Citizen) มีจิตสำนึกในการเป็นคนสิงคโปร์ มีความตระหนักรู้อย่างแรงในความเป็นพลเมืองและแสดงบทบาทที่จะทำให้เกิดการดำรงชีวิตที่ดี ในสังคมและสิ่งแวดล้อม

จากผลลัพธ์ที่มุ่งหวังข้างต้น นำไปสู่ผลลัพธ์ด้านพัฒนาการของเด็กในแต่ละชั้นของ ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ดังนั้นระดับปฐมวัยการพัฒนาการโดยรวมเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดใน ปี 2000 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการของการศึกษาปฐมวัยจำนวน 8 ข้อ และ มีการทบทวนอีกครั้งในปี 2013 เรียกว่า Key Stage Outcomes of Pre-school Education ผลลัพธ์

ที่สำคัญของการศึกษาระดับปฐมวัยเน้นที่ความต้องการจำเป็นของเด็กที่เราจะต้องสร้างความเชื่อมั่น และทักษะทางสังคม โดยให้มีความรู้ที่จำเป็น ทักษะและนิสัยในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเครื่องมือ ดังนั้น เมื่อเด็กผ่านการศึกษาระดับปฐมวัยแล้ว เด็กควรมีคุณลักษณะดังนี้ (Ministry of Education, 2012)

- 1) มีความสามารถรู้ว่าจะทำอะไรเป็นเรื่องถูกต้อง สิ่งใดไม่ถูกต้อง
- 2) มีความเต็มใจที่จะแบ่งปันผู้อื่นและรู้จักการรับและการให้
- 3) มีความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 4) มีความอยากรู้อยากเห็นและสามารถสำรวจ ค้นหา
- 5) มีความสามารถในการฟังและการพูดอย่างเข้าใจ
- 6) มีความรู้สึกเป็นสุข สบายกายและใจ
- 7) มีพัฒนาการด้านการทำงานประสานกันของร่างกาย มีสุขนิสัย การมีส่วนร่วมและมีความสนุกสนานกับประสบการณ์ทางศิลปะที่หลากหลาย
- 8) มีความรักครอบครัว เพื่อน ครูและโรงเรียน

ในปี 2003 กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาเครื่องมือในการประเมินตนเองเรียกว่า Pursuing Excellence at Kindergarten's or PEAK และในปี 2011 สิงคโปร์ได้จัดทำระบบประกันคุณภาพปฐมวัยเรียกว่า Singapore Pre-school Accreditation Framework or SPARK ระบบประกันคุณภาพปฐมวัย และได้ใช้ PEAK เป็นตัวชี้วัดถึงระดับคุณภาพ (Quality Rating Scale : QRS) ระบบประกันคุณภาพเป็นการประเมินภายนอกเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดที่ต้องพัฒนาและระดับคุณภาพของสถานศึกษา การประเมินจะอยู่บนฐานของการเทียบเคียงระดับคะแนนจาก QRS ในด้านความเป็นผู้นำ แผนและการบริหาร การจัดการด้านบุคลากร ทรัพยากร หลักสูตร การสอน รวมทั้ง สุขภาพ สุขอนามัยและความปลอดภัย การรับรองคุณภาพจะมีระยะเวลา 3 ปี และสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพจะต้องรายงานระดับการประเมินตนเองทุกปีโดยใช้ QRS และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้เห็นถึงระบบ ความยั่งยืนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แม้การประกันคุณภาพจะดำเนินการตามความสมัครใจของสถานศึกษาแต่ก็มีการกระตุ้นให้สถานศึกษาได้รับการรับรองโดยสถานศึกษาปฐมวัยสามแห่งควรได้รับการรับรองหนึ่งแห่งภายในเดือนกันยายน 2016 (Tan, 2017 cited from MSF, 2016)

ในปี 2017 กฎหมายศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยได้กำหนดให้ศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาลต้องมีใบอนุญาต ซึ่งประมาณครึ่งของโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็กได้รับการรับรองจาก SPARK (Neuman, 2019)

Singapore Pre-school Accreditation Framework (SPARK)

SPARK เป็นกรอบการประกันคุณภาพเพื่อช่วยให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยในสิงคโปร์ มีคุณภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับรองและสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยให้มีความ

พยายามในการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารและการจัดการให้เด็กได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อโตขึ้น ทั้งยังเป็นคู่มือสำหรับสถานศึกษาระดับปฐมวัยให้เข้าใจว่าควรจะมีมุ่งมั่นให้เกิดความสำเร็จในเรื่องใด ควรเทียบเคียงเพื่อวัดและประเมินความสำเร็จอย่างไร การประเมินตามกรอบการประกันคุณภาพได้เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม 2011 สถานดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาลจะสมัครเข้ารับการประเมินและได้รับการรับรอง ซึ่งในปี 2016 มีสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 891 แห่ง ที่ได้รับการรับรองตามกรอบการประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานในเรื่องหลักสูตร การสอน สุขภาพ สุขอนามัยและความปลอดภัย โดยการรับรองมีอายุ 6 ปี นอกจากนี้ มีสถานศึกษาระดับปฐมวัยจำนวน 72 แห่งที่ได้รับการรับรองระดับดีเด่น คือมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี มีการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการอย่างดี วิธีการสอนที่ดีในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กแบบองค์รวมในสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเรียนรู้ กรอบการประกันคุณภาพเป็นแนวทางให้สถานศึกษาปฐมวัยใช้เปรียบเทียบเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพของการดำเนินการจัดการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นกับพ่อแม่และผู้ปกครองในด้านคุณภาพของสถานศึกษา ในกระบวนการรับรองสถานศึกษาจะใช้แบบประเมินตนเองเรียกว่า Quality Rating Scale (QRS) จากนั้น ECDA จะประเมินอีกครั้งเพื่อให้มั่นใจว่าระบบและกระบวนการของสถานศึกษาเป็นการพัฒนาเด็กให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย

กรอบการประกันคุณภาพมาจากค่านิยมหลัก 5 ประการ ซึ่งนำไปสู่เกณฑ์คุณภาพ 7 ด้าน ในการให้คะแนนคุณภาพ ค่านิยมหลัก ประกอบด้วย

1) การให้ความสำคัญที่เด็ก (Child our Focus) เด็กควรได้รับการพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดในการดูแลและมีความปลอดภัยในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตามวัยอย่างเหมาะสม เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถ ความต้องการการเรียนรู้และความสนใจ ครูที่มีศักยภาพในการสอนสูงและมีสิ่งอำนวยความสะดวกจะสามารถดูแลเด็กทุกคนได้อย่างเต็มศักยภาพและเตรียมพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการเริ่มเรียนในระบบ

2) ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (Leadership with Vision) ผู้นำจะต้องกำหนดทิศทางของสถานศึกษา จัดการกับข้อท้าทายต่าง ๆ และการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษา การสอน การมองข้ามไปข้างหน้าถึงประเด็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การกระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจรวมทั้งการนำผู้ร่วมงานให้เกิดความตระหนักในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาปฐมวัย

3) นักวิชาชีพที่ทำให้เกิดผลกระทบ (Professionalism with Impact) ครูเป็นผู้ขัดเกลาคุณลักษณะและชีวิตของเด็ก เป็นผู้ค้นพบศักยภาพของเด็ก ดูแลเด็กให้เติบโตเป็นเวลาหลายปี สถานศึกษาปฐมวัยจำเป็นต้องทุ่มเทให้กับครูที่มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานตามพันธกิจและมีสมรรถนะในการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ครูควรกระตุ้นเด็กอย่างต่อเนื่องให้เด็กได้มีโอกาสค้นหาและสะท้อนสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเป็นนักวิชาชีพในอนาคต

4) นวัตกรรมอย่างมีเป้าหมาย (Innovation with Purpose) ในการดูแลเด็กปฐมวัย สถานศึกษาจำเป็นต้องตามการเปลี่ยนแปลงให้ทัน การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาควรสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีการนำโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวข้องและการนำสิ่งใหม่ ๆ มาปรับใช้ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เด็กได้รับความรู้ ทักษะ และลักษณะนิสัยที่จำเป็นต่อการเป็น ผู้ใหญ่ในอนาคต

5) พันธมิตรเพื่อการเติบโต (Partnership for Growth) การเรียนรู้และพัฒนาการ ของเด็กได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการมีสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวและชุมชน สถานศึกษา ปฐมวัยจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้เด็กได้รับ การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม

การขอรับการประเมินคุณภาพ

กรอบการประกันคุณภาพได้กำหนดระดับการประกันคุณภาพ ออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การลงทะเบียนและการควบคุม/ใบอนุญาต

การบังคับให้สถานศึกษาระดับปฐมวัยต้องลงทะเบียน มาตรการควบคุม โดยการลงทะเบียนหรือออกใบอนุญาตจะช่วยให้นับจำนวนสถานศึกษาที่มีการดำเนินการที่ได้ มาตรฐานระดับหนึ่ง

ระดับที่ 2 การประเมินตนเอง

หลังจากสถานศึกษาระดับปฐมวัยได้ลงทะเบียนแล้ว จะได้รับการกระตุ้น อย่างมากเพื่อให้ดำเนินการประเมินตนเองทุกปี

ระดับที่ 3 การให้คะแนนคุณภาพ

เมื่อสถานศึกษาระดับปฐมวัยเข้าใจคุณภาพของตนเองดีแล้วและมีความ พร้อมที่จะประเมินก็จะขอรับการประเมินคุณภาพจากผู้ประเมินภายนอก

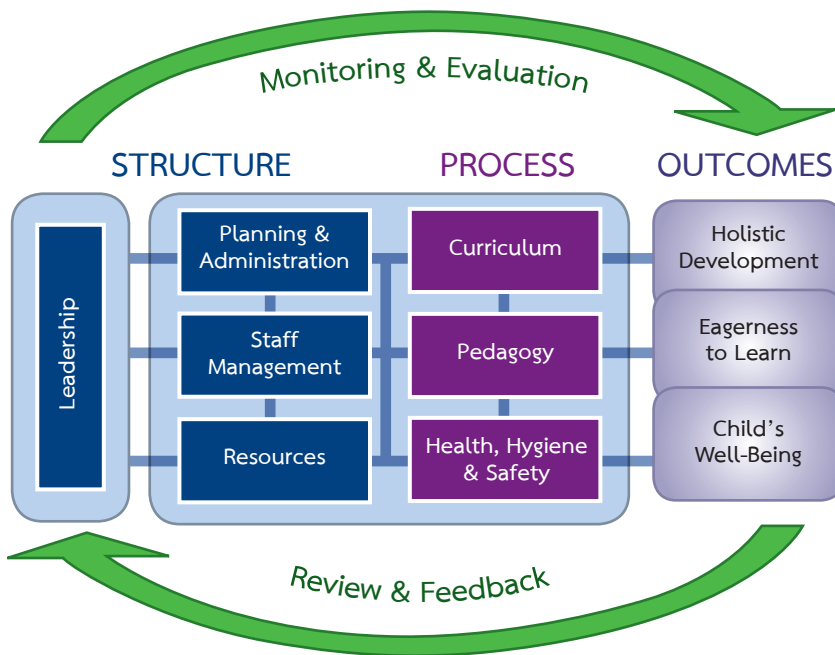
ระดับที่ 4 การประกันคุณภาพ

ผลการประเมินจะแสดงถึงระดับคุณภาพ สถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ได้รับ คะแนนคุณภาพสูงจะดำเนินการขอรับการรับรอง

สถานศึกษาที่ขอรับการประเมินคุณภาพซึ่งเป็นความสมัครใจจะต้องลงทะเบียน สถานศึกษา มีใบอนุญาตและดำเนินการจัดการศึกษามาแล้วอย่างน้อย 1 ปี สถานดูแลเด็กจะต้องมี ใบอนุญาตอย่างน้อย 12 เดือนและมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบใบสมัครรับการประเมิน โรงเรียนอนุบาลจะต้อง ตรวจสอบว่ามีการดำเนินการตามข้อกฎระเบียบเมื่อยื่นใบสมัครขอรับการประเมิน สำหรับเกณฑ์ที่ 7 ด้านสุขภาพ สุขอนามัยและความปลอดภัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินได้รวมอยู่ในเรื่องของการขอใบอนุญาตและการทำตามกฎระเบียบอยู่แล้ว

Quality Rating Scale (QRS)

การประเมินคุณภาพจะพิจารณาตามรูปแบบเกณฑ์คุณภาพ (Quality Rating Model) ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องภาวะผู้นำในฐานะผู้ขับเคลื่อนนโยบาย การบริหารจัดการบุคคล และทรัพยากร เป็นการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการใช้หลักสูตรและจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงสร้างและกระบวนการทั้งหมดเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์การศึกษาปฐมวัยที่ต้องการให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาแบบองค์รวม การกระตุ้นการเรียนรู้และคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็ก

ภาพที่ 3.4 แนวคิดเกณฑ์การประเมินคุณภาพ

(แหล่งที่มา: <https://www.ecda.gov.sg/sparkinfo/Pages/Quality-Rating-Model.aspx>)

ระดับคะแนนคุณภาพจัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้การทำงานด้านปฐมวัยเป็นไปตามผลลัพธ์การศึกษาปฐมวัย เป็นการประเมินโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่อายุ 4-6 ปี ในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็ก เกณฑ์การให้คะแนนเป็นส่วนที่สำคัญของกรอบประกันคุณภาพระดับที่ 2 และ 3 การให้คะแนนคุณภาพประกอบด้วยเกณฑ์ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำ 2) แผนและการบริหารจัดการ 3) การจัดการบุคคล 4) แหล่งทรัพยากร 5) หลักสูตร 6) การสอน 7) สุขภาพ สุขอนามัยและความปลอดภัย สถานศึกษาที่ได้รับการรับรอง (SPARK Certification) เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพทั้ง 7 ด้าน สำหรับเด็กอายุ 0-3 ปี จะเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม โดยพิจารณาเกณฑ์เพิ่ม 2 ด้านคือ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ แหล่งเรียนรู้และทรัพยากร ความผูกพันกับครอบครัว 2) พัฒนาการและการเรียนรู้ ได้แก่ หลักการพื้นฐานในการสอน การพัฒนาทางสังคมและอารมณ์ การพัฒนาทางร่างกาย และการพัฒนาด้านสติปัญญา สำหรับสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองระดับดีเด่น (SPARK-Commendation) เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองคุณภาพระดับสูงในด้านการสอนและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในปี 2018 มีสถานศึกษา 73 แห่ง ที่ได้รับการรับรองระดับดีเด่น

นอกจากนี้ กรอบการประกันคุณภาพยังให้ความสำคัญกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองโดยการกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของงานประกันคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่พ่อแม่หรือผู้ปกครองในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษาปฐมวัย พ่อแม่หรือผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลรายชื่อสถานศึกษาปฐมวัยที่ผ่านการรับรองการประกันคุณภาพรวมทั้งรายละเอียดเกณฑ์การรับรอง

3.5.2 คุณภาพของครูและผู้ดูแลเด็ก

รัฐบาลสิงคโปร์พยายามจะยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ในช่วง 16 ปีที่ผ่านมา สิงคโปร์มีการทบทวนระเบียบ กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับกับคุณภาพ การเข้าถึงและความสามารถในการจ่ายค่าเล่าเรียนเป็นจำนวน 3 ครั้ง คือในปี 2000 ปี 2008 และปี 2012 และผลจากการปฏิรูปนโยบายการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่ปี 2000 มีการพัฒนาคุณภาพของครู ศูนย์ดูแลเด็ก/โรงเรียนอนุบาล และโปรแกรมสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี (Tan, 2017)

รัฐบาลได้เริ่มจัดอบรมให้ครูปฐมวัยในปี 1969 โดยมีสถาบันฝึกอบรมครูระดับชาติทำหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมครูปฐมวัย และต่อมาได้มีสถาบันฝึกอบรมของเอกชนเพิ่มขึ้นมา ในปี 1990 การฝึกอบรมที่ได้รับการรับรองจะมี 3 ระดับ ได้แก่ หลักสูตรพื้นฐานสำหรับครูในสถานดูแลเด็กและในโรงเรียนอนุบาลจำนวน 120 ชั่วโมง หลักสูตรระดับกลางสำหรับครูผู้สอนในระดับปฐมวัยจำนวน 210 ชั่วโมงและหลักสูตรระดับสูงสำหรับการจัดการและการบริหารจำนวน 120 ชั่วโมง (Tan, 2018 Cited from Sharpe, 1998) อย่างไรก็ตาม มีครูจำนวนมากที่ยังไม่ได้ผ่านการอบรม จึงมีการเปิดหลักสูตรอนุปริญาเรียนเต็มเวลา 3 ปีสาขาการศึกษาปฐมวัยที่ Ngee Ann Polytechnic ซึ่งเป็นหลักสูตรปฐมวัยหลักสูตรแรกในปี 1999 รัฐบาลสิงคโปร์ตระหนักว่าคุณภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้นของการศึกษาปฐมวัย จึงมีการจัดทำกรอบแนวทางสำหรับการฝึกอบรมครูปฐมวัย (Framework for Preschool Teacher Training) ในปี 2001 โดยเริ่มจากการกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำของการบริหารและการสอนเด็กปฐมวัยว่าผู้บริหารจะต้องได้รับอนุปริญญาด้านการสอนและการบริหารภายในเดือนมกราคม 2006 และครูจะต้องได้รับประกาศนียบัตรการอบรม และศูนย์หรือโรงเรียนอนุบาลจะต้องมีครูที่ได้รับอนุปริญญาในสัดส่วน 1 ต่อ 4 คนภายในมกราคม 2008 สำหรับโรงเรียนอนุบาลที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไรและมี

มาตรการในการดำเนินการให้ครูมีคุณภาพจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล หน่วยงานฝึกอบรม เอกชนมีจำนวน 4 แห่งในปี 1994 เพิ่มขึ้นเป็น 8 แห่งในปี 2000 และในปี 2004 มีจำนวน 23 แห่งในช่วง 6 ปี คือ ปี 2000 ถึง เดือนมีนาคม 2007 มีจำนวนครูที่ได้รับการประกาศนียบัตรและอนุปริญญา เพิ่มขึ้นจาก 31% เป็น 82% และมีผู้บริหารที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดจาก 14% เป็น 70% (Tan, 2017 Cited from Zulkifli, 2007)

มาตรฐานขั้นต่ำในการสอนระดับอนุบาลยังคงใช้ต่อเนื่องในปี 2008 โดยกำหนดเพิ่มจากเดิมที่ครูต้องผ่านการสอบมัธยมศึกษาตอนปลายระดับชาติจำนวน 3 วิชาเป็น 5 วิชาและได้รับประกาศนียบัตรและอนุปริญญาในการสอน ครูที่สอนชั้นอนุบาล 1 และ 2 หรือสอนเด็กอายุ 5-6 ปี ที่ได้รับประกาศนียบัตรอบรมแล้วจะต้องพัฒนาตนเองให้ได้อนุปริญญาภายในเดือนมกราคม 2013 และแต่ละศูนย์หรือโรงเรียนจะต้องมีจำนวนครูที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดอย่างน้อย 75% ของจำนวนครูทั้งหมด ส่งผลให้ในช่วงปี 2006-2010 มีจำนวนครูที่มีคุณสมบัติตามกรอบแนวทางสำหรับฝึกอบรมครูปฐมวัย โดยครูโรงเรียนอนุบาลมีครูที่มีคุณสมบัติเพิ่มจาก 58% เป็น 85.5% และครูในศูนย์เลี้ยงเด็กเพิ่มจาก 46% เป็น 70% (Tan, 2017 cited from Zulkifli, 2007) ในเดือนมีนาคม 2012 มีครูที่ได้รับการอบรมในระดับอนุปริญญาไปแล้ว 90% (Tan, 2017 cited from Wong, 2012) การที่ครูได้รับการฝึกอบรมเป็นจำนวนมากยังไม่一定有หลักฐานที่ชัดเจนว่าส่งผลต่อคุณภาพของการสอนในชั้นเรียนและพัฒนาการของเด็กอย่างไร

ครูในระดับประถมและมัธยมของสิงคโปร์จะได้รับการอบรมจากสถาบันฝึกอบรมครูของรัฐ แต่การฝึกอบรมครูปฐมวัยจะเป็นสถาบันฝึกอบรมของเอกชนมากกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ ดังนั้น เพื่อให้โปรแกรมการอบรมมีคุณภาพไม่ว่าจะจัดโดยหน่วยใด ในปี 2001 จึงมีการตั้งคณะกรรมการรับรองโปรแกรมปฐมวัยเรียกว่า Pre-school Qualification Accreditation Committee (PQAC) โดยกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงพัฒนาชุมชน วัฒนธรรมและกีฬา มีหน้าที่ประเมินและตรวจสอบเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมครูในระดับต่าง ๆ วิธีการวัดและประเมินผล คุณสมบัติของวิทยากรอบรม สิ่งอำนวยความสะดวกในการอบรมและทรัพยากรต่าง ๆ คณะกรรมการนี้ได้ดำเนินการตรวจสอบตั้งแต่ปี 2001-2013 ต่อมา มีการจัดตั้ง Early Childhood Development Agency (ECDA) ทำให้ปัจจุบันนี้หลักสูตรฝึกอบรมด้านปฐมวัยทุกหลักสูตรจะต้องได้รับการอนุมัติจาก ECDA และการฝึกอบรมจะต้องจัดโดยสถาบันภาคเอกชนจำนวน 8 แห่งและสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 4 แห่งเท่านั้น โปรแกรมด้านปฐมวัยระดับอนุปริญญา (เรียนเต็มเวลา 3 ปี) มีจำนวน 3 หลักสูตรและยังมีหลักสูตรไม่เต็มเวลาสำหรับครูใหม่โดยเปิดสอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา (Polytechnics college) จำนวน 2 แห่ง สำหรับหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรขั้นสูงสำหรับผู้บริหารเป็นหลักสูตรไม่เต็มเวลาจำนวน 850 ชั่วโมงโดยเปิดสอนเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา (Tan, 2017)

ในเดือนตุลาคม 2014 หลักสูตรปฐมวัยทุกหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยฝึกอบรมภาคเอกชนจะต้องได้รับการรับรองจากองค์กรพัฒนาแรงงาน (Workforce Development Agency: WDA) ในสิงคโปร์ซึ่งอยู่ภายใต้ระบบคุณภาพทักษะแรงงาน (Workforce Skills Qualifications System: WSQ)

ในปี 2009 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีหลักสูตรเร่งรัดเพื่อจูงใจและเตรียมคนที่เพิ่งเข้าสู่งานและนักศึกษาให้มีศักยภาพและทักษะในการสอนเด็กอนุบาล นอกจากนี้ ครูและครูใหญ่ได้รับการกระตุ้นให้เข้าเรียนในระดับอนุปริญญาและปริญญาต้านปฐมวัย โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนทุนและรางวัลการสอน ทุนค่าเล่าเรียน

ในปี 2011 กระทรวงพัฒนาชุมชน วัยรุ่นและกีฬา ได้ส่งเสริมให้มีการคัดเลือกและฝึกอบรมผู้ช่วยครู (Para-Educators) และผู้ช่วยนักวิชาชีพดูแลเด็ก (Para-Educators) โดยจะช่วยครูและผู้ดูแลเด็กในการเตรียมกิจกรรมพัฒนาการ กิจกรรมประจำวันและการบริหารจัดการต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ครูและผู้ดูแลเด็กมีเวลาในการเอาใจใส่เรื่องการสอนมากขึ้น บุคคลที่ทำงานอยู่แล้วและต้องการเปลี่ยนงานอาจสมัครเข้าอบรมระหว่างที่ทำงานประจำอื่นได้ ซึ่งจะต้องอบรมจนกว่าจะมีคุณสมบัติตามที่กำหนด โดยผู้ที่จะเป็นผู้ช่วยนักวิชาชีพดูแลเด็กเล็กอายุ 18 เดือนถึง 4 ปี จะต้องผ่านหลักสูตรพื้นฐานด้านการศึกษาและดูแลเด็กปฐมวัย (Fundamentals in Early Childhood Care and Education) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้และทักษะในการพัฒนาและดูแลเด็กสำหรับผู้ช่วยครูและผู้ช่วยนักวิชาชีพดูแลเด็กปฐมวัย การช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมการดูแลประจำวัน กิจกรรมการเรียนรู้ การช่วยครูเตรียมสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่วนผู้ช่วยครูจะทำงานกับเด็กอนุบาลวัย 5-6 ปี ต้องผ่านการอบรมและอย่างน้อยต้องได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาและดูแลเด็กปฐมวัย (Certification in Early Childhood Care and Education) โดยมีความรู้และทักษะในด้านการศึกษาเด็กปฐมวัย พัฒนาการเด็ก การสังเกตและการสอน การวางแผนและออกแบบกิจกรรมพัฒนาการอย่างเหมาะสม การจัดให้มีผู้ช่วยครูและผู้ช่วยนักวิชาชีพดูแลเด็กส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนระเบียบเกี่ยวกับอัตราส่วนบุคลากรต่อเด็กตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2012 ดังนี้ (Ministry of Community Development, Youth and Sports, 2011)

ตารางที่ 3.2 สัดส่วนบุคลากรในสถานศึกษาต่อเด็ก

กลุ่มเด็ก แบ่งตามอายุ	สัดส่วนบุคลากรต่อเด็ก		
	สัดส่วนเดิม	สัดส่วนใหม่แบบไม่มีผู้ช่วย	สัดส่วนใหม่แบบมีผู้ช่วย
18-30 เดือน	1 : 8	1 : 8	1 + 1 : 12
30-36 เดือน	1 : 12	1 : 12	1 + 1 : 18
36-48 เดือน	1 : 15	1 : 15	1 + 1 : 20
48-84 เดือน	1 : 25	1 : 20 (อนุบาล 1) 1 : 25 (อนุบาล 2)	1 + 1 : 30

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและครอบครัวได้ประกาศแผน 3 ปี (2018-2020) ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูปฐมวัยอบรมการสอนภาษาแม่ทั้ง 3 ภาษา (Mother Tongue Language: MTL) คือ จีน มาเลย์และทมิฬ องค์กรพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัย (ECDA) และสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (National Institute of Early Childhood Development: NIEC) ได้จัดให้มีการออกใบรับรองการสอนภาษาแม่ระดับปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์ให้ครูปฐมวัยมีทักษะในการพูดภาษาแม่และมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาเพื่อมีทักษะในการสอนภาษาและดูแลเด็กให้มีความสนใจใฝ่รู้ตลอดชีวิตในการเรียนรู้ภาษาแม่ การอบรมเป็นแบบนอกเวลา ในปี 2019 เปิดสอนภาษามาเลย์และทมิฬ ครูที่ได้รับใบรับรองและประสบความสำเร็จในการสอนภาษาแม่ในช่วงสองปีนี้ (2019-2020) จะได้รับเงิน 2,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ นอกจากนี้ยังสามารถลงทะเบียนเข้าอบรมโปรแกรมพัฒนานักวิชาชีพ (Professional Development Programme: PDP) สำหรับครูและนักการศึกษาที่ดูแลเด็กเล็ก (Educarer) และนับชั่วโมงหลักสูตรการสอนภาษาแม่เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรม PDP องค์กรพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยและกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งนักวิชาชีพด้านปฐมวัยได้จัดทำทรัพยากรสำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี เป็นภาษาจีน มาเลย์และทมิฬ ได้แก่ หนังสือ เกม คู่มือการสอนซึ่งแตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรด้านการสอนภาษาแม่ซึ่งมีอยู่แล้วแต่เป็นของเด็กวัย 5-6 ปี ตามกรอบแนวทางการดูแลเด็กปฐมวัยซึ่งพัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการ ทรัพยากรที่จัดทำสำหรับเด็ก 3-4 ปี จะถูกนำไปใช้ในสถานศึกษานำร่องในปี 2019 และจะขยายไปสถานศึกษาต่างๆ ในปี 2020 ทั้งนี้ องค์กรพัฒนาการศึกษาเด็กปฐมวัยได้ตั้งงบประมาณมากกว่าสามล้านดอลลาร์ในสองปีข้างหน้าเพื่อสนับสนุนเงินครูที่ผ่านการอบรมและการจัดทำทรัพยากรในการพัฒนาการสอนภาษาแม่ (Early Childhood Development Agency, 2017)

3.5.3 บทบาทของพ่อแม่และชุมชน

รัฐบาลสิงคโปร์จัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนวทางการจัดหลักสูตรอนุบาลสำหรับพ่อแม่ชื่อว่า “Nurturing Early Learners-A Curriculum Framework for Kindergartens in Singapore: A Guide for Parents” ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง ผลลัพธ์ที่สำคัญในแต่ละขั้นของการศึกษาปฐมวัย แนวทางการจัดหลักสูตรอนุบาล การเข้าใจธรรมชาติของเด็ก การเรียนรู้ของเด็ก สิ่งที่เด็กเรียนรู้ในระดับปฐมวัยและพ่อแม่จะสนับสนุนเด็กได้อย่างไร ในคู่มือนี้ได้อธิบายให้พ่อแม่/ผู้ปกครองเข้าใจว่าผู้ที่เข้าใจเด็กมากที่สุดและแบ่งปันข้อมูลแก่ครูเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการจำเป็น ประสบการณ์ของเด็กในแต่ละวันและความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของเด็ก พ่อแม่อาจจะได้รับแบบสอบถามหรือขอให้เข้าร่วมประชุมกับครูในการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็ก ในขณะที่เดียวกันครูจะแบ่งปันข้อมูลกับพ่อแม่เกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็กและครูจะช่วยให้พ่อแม่เข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน และวิธีการที่พ่อแม่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการที่บ้านได้อย่างไร พ่อแม่และครอบครัวจะช่วยให้เด็กเกิดความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นที่บ้านและที่โรงเรียนเพื่อเติมเต็มประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน

3.6 งบประมาณและการลงทุน

รัฐบาลสิงคโปร์ได้จัดทำแผน 3 ปี (2018-2020) ของกระทรวงพัฒนาสังคมและครอบครัว ซึ่งมีนโยบายที่ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาปฐมวัยคือ

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนครูปฐมวัยให้เข้าอบรมการสอนภาษาแม่ทั้ง 3 ภาษา (Mother Tongue Language) ได้แก่ จีน มาเลย์และทมิฬ
- 2) EDCA และ National Institute of Early Childhood Development (NIEC) ออกใบรับรองการสอนภาษาแม่ระดับปฐมวัย มีการอบรมนอกเวลา
- 3) ปี 2019 เปิดสอนภาษามาเลย์และทมิฬ ครูที่ได้ใบรับรองและประสบความสำเร็จในการสอนในช่วงสองปีนี้จะได้รับเงิน 2,000 ดอลลาร์สิงคโปร์และสามารถลงทะเบียนเข้าอบรม Professional Development Program
- 4) ทรัพยากรด้านการสอนภาษาแม่สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี ได้จัดทำตามกรอบแนวทางการดูแลเด็กปฐมวัยพัฒนาโดยกระทรวงศึกษาธิการแล้ว แต่ของเด็กอายุ 3-4 ปี องค์กรพัฒนาเด็กปฐมวัย (ECDA) และกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับนักวิชาชีพด้านปฐมวัยจัดทำเอกสารโดยจะใช้ในสถานศึกษานำร่องในปี 2019 และขยายไปสถานศึกษาต่าง ๆ ในปี 2020

นอกจากนี้ โรงเรียนอนุบาลที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไรและมีมาตรการในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล องค์กรพัฒนาการศึกษาปฐมวัย (ECDA) ตั้งงบประมาณมากกว่า 3 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ใน 2 ปีข้างหน้า (2019-2020) เพื่อสนับสนุนเงินครูที่ผ่านการอบรมและการจัดทำทรัพยากรในการพัฒนาการสอนภาษาแม่

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการทบทวนอัตราเงินเดือนของครูเพื่อให้สามารถแข่งขันกับวิชาชีพอื่น ๆ ได้ โดยทั่วไป อัตราเงินเดือนเมื่อจบปริญญาตรีสำหรับครูประมาณ 41,976 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี ซึ่งไม่ต่างมากนักกับวิชาชีพอื่น เช่น วิศวกรอวกาศประมาณ 42,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี นักบัญชีประมาณ 40,200 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี นอกจากนี้ ครูเป็นข้าราชการจะได้รับโบนัสได้สวัสดิการเมื่อเกษียณหากทำงานอย่างน้อย 10 ปีจะได้รับเงินเพิ่มอีกไม่เกิน 168,800 ดอลลาร์สิงคโปร์ (Lim, 2014)

ตั้งแต่ปี 2012 สิงคโปร์ลงทุนในการศึกษาปฐมวัยเป็น 2 เท่า โดยในช่วง 5 ปีใช้จ่ายจาก 622 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาเป็น 1.24 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (Neuman, 2019)

3.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย

จากเป้าหมายการจัดการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ที่มุ่งยกระดับศักยภาพของเด็กทุกคนให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของพวกเขา เด็กทุกคนจึงได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งทางรัฐบาลมีความคาดหวังว่าการให้การศึกษาจะเป็นการเตรียมตัวและพัฒนาให้เด็กดังกล่าวสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความหมาย รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่

- 1) รูปแบบการเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปานกลางและมีความสามารถทางสติปัญญาหรือทักษะการปรับตัวที่สามารถเรียนรู้ในรูปแบบกลุ่มได้ และ 2) โรงเรียนการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่ต้องการการช่วยเหลือเป็นพิเศษ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กกลุ่มเหล่านี้ในประเทศสิงคโปร์มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรวม (Inclusive Education) มากกว่าการแยกเด็กออกไปเรียนเฉพาะทาง โดยรัฐบาลจะเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการเรียนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคน (Ministry of Education, 2019)

3.8 ผลการจัดการศึกษา

3.8.1 ปัจจัยนำเข้า

เด็กในระดับปฐมวัยมาจากครอบครัวที่หลากหลายเชื้อชาติที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมซึ่งสิงคโปร์ให้ความสำคัญในภาษาจีน ภาษามลายู ภาษาทมิฬ พ่อแม่ต้องออกไปทำงานส่งผลให้ความต้องการบริการดูแลเด็กเพิ่มมากขึ้น การขาดครูหรือผู้ดูแลที่มีคุณภาพ (Neuman, 2019)

ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสิงคโปร์มีการเขียนหลักสูตรและกรอบในการจัดการศึกษาโดยระบุเป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน มีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ที่จะเข้าเรียนครูซึ่งอยู่ในระดับสูงและมีสถาบันอบรมครูระดับชาติ มีการสนับสนุนการจัดทำเอกสารต่าง ๆ

ที่ใช้ในการเรียนการสอน เงินเดือนครูสูงเทียบเท่าวิชาชีพอื่น ๆ มีระบบประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน

3.8.2 กระบวนการ

การจัดการเรียนการสอนใช้วิธีการสอนผ่านการเล่น เน้นให้เด็กเรียนรู้ในสภาพจริง ใช้วิธีการสอนแบบตั้งคำถาม ครูมีหน้าที่อำนวยความสะดวกและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการใช้ Portfolio

นอกจากนี้ รัฐบาลสิงคโปร์ยังมีโครงการหรือโปรแกรมสำคัญส่งเสริมเด็กปฐมวัย (Asia-Pacific Regional Network for Early Childhood, 2020) ได้แก่

- Kidstart Programme รับผิดชอบโดย ECDA เป็นโปรแกรมช่วยเหลือเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยให้มีชีวิตเริ่มต้นในวัยเด็กที่ดี เป็นโครงการนำร่อง 3 ปี ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2016 โดยคาดหวังว่าจะมีเด็กจำนวน 1,000 คนในเขตอาศัยของผู้มีรายได้น้อยในสามเขตได้รับประโยชน์จากโครงการนี้
- Focus Language Assistance in Reading Programme (FLAiR) รับผิดชอบโดย Association for Early Childhood Educators (AECS) เป็นโครงการที่ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการที่จะช่วยเหลือด้านภาษากับเด็กอนุบาล โดยเน้นการสร้างพื้นฐานการพูดและการฟังภาษาอังกฤษที่แข็งแรงให้กับเด็ก เพื่อมีความพร้อมในการพัฒนาทักษะการอ่าน
- Project Hand in Hand เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง AECES กับ Temasek Foundation Cares เป็นโครงการที่เน้นชุมชนเป็นฐานโดยเน้นอาสาสมัครรวมทั้งผู้สูงอายุที่ยังแข็งแรงมาเป็นที่ปรึกษาพาเด็กไปสถานศึกษา และกลับบ้านเป็นประจำหรือเมื่อครอบครัวมีเหตุที่ไม่สามารถพาเด็กไปสถานศึกษาได้ โดยคาดหวังว่าเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยจะสามารถไปสถานศึกษาเพิ่มขึ้นและได้รับประโยชน์จากการไปสถานศึกษา ในขณะที่ครอบครัวได้รับความช่วยเหลือทางการเงินด้านการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพตามความต้องการจำเป็นของเด็ก
- Safe and Strong Families Pilot Project รับผิดชอบโดยกระทรวงสังคมและพัฒนาครอบครัว เป็นโครงการที่เน้นการสร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัว และการสนับสนุนของชุมชนเพื่อให้เด็กได้อยู่กับครอบครัว มีการให้คำปรึกษาและสอนทักษะการเป็นพ่อแม่

รัฐบาลลงทุนกับการฝึกอบรมสมรรถนะใหม่ ๆ และกรอบการพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็ก มีการสร้างความก้าวหน้าในอาชีพและแรงจูงใจในการเป็นครูปฐมวัยและผู้ดูแลเด็ก

3.8.3 ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันมีเด็กประมาณ 170,000 คนที่ใช้บริการสถานศึกษาระดับปฐมวัยโดยมีศูนย์ดูแลเด็กประมาณ 1,400 แห่งและโรงเรียนอนุบาลประมาณ 400 แห่ง โรงเรียนอนุบาลมากกว่าครึ่งเป็นสถานศึกษาที่ไม่หวังกำไร มีโรงเรียนอนุบาลจำนวน 15 แห่งที่อยู่ภายใต้การบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ มีผู้สนใจเข้ารับการอบรมเพื่อทำงานในสถานศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการอบรมในระดับประกาศนียบัตรมีจำนวนผู้เข้าอบรมเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าตั้งแต่ปี 2015 ในด้านค่าตอบแทนยังคงน้อยเมื่อเทียบกับวิชาชีพอื่นแต่ก็ได้รับเพิ่มจากเดิมในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ในเรื่องของประสิทธิผลด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพตามกรอบการพัฒนาทักษะยังไม่สามารถสรุปได้จำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาว่าได้นำกรอบการพัฒนาทักษะไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด (Neuman, 2019)

บทที่ 4

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศออสเตรเลีย

4.1 ประวัติความเป็นมา

หลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของประเทศออสเตรเลียได้รับการรับรองโดยสภารัฐบาลออสเตรเลีย Council of Australian Governments (COAG) ในปี 2009 ซึ่งเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ฉบับแรกที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับชาติเพื่อให้ครูปฐมวัยใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในทุกบริบทการเรียนรู้ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่ครูเท่านั้นที่นำหลักสูตรนี้ไปประยุกต์ใช้ แต่ยังรวมถึงชาวออสเตรเลียทุกคนรวมทั้งเด็ก ครอบครัว สมาชิกในชุมชนและผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัวของพวกเขาอีกด้วย หลักสูตรนี้คำนึงถึงการยอมรับธรรมชาติความหลากหลายของประชากรในสังคมออสเตรเลีย รวมทั้งการสนับสนุนการปฏิบัติที่เน้นรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ตอบสนองกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนโดยไม่แบ่งแยก การสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยของประเทศออสเตรเลียนั้นจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักการที่คำนึงถึงและให้ความสำคัญของจุดแข็งของเด็กแต่ละคน มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันของการศึกษาภายในประเทศตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี รวมไปถึงในช่วงการเปลี่ยนผ่านตามระบบการศึกษาในโรงเรียน การให้ความสำคัญและมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันกับบริบทท้องถิ่น สังคม และวัฒนธรรม ตั้งอยู่บนข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยในปัจจุบันและการวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ในระดับปฐมวัย รวมทั้งสนับสนุนการสะท้อนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องในภาคส่วนต่าง ๆ และให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นกับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 3 ปี รวมทั้งเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบโรงเรียนอย่างประสบความสำเร็จต่อไป (DEEWR, 2011)

หลักสูตรการเรียนรู้และการจัดการศึกษาในประเทศออสเตรเลียจะมีความแตกต่างหลากหลายกันอยู่บ้างในการปกครองในแต่ละรัฐ แม้ว่าภายในประเทศเองจะมีหลักสูตรแกนกลางของประเทศเพื่อการพัฒนาและเป้าหมายที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน แต่เนื่องด้วยบริบททางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมภายในประเทศและการปกครองที่เป็นอิสระในแต่ละรัฐ จึงทำให้แต่ละรัฐนำเอาหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละบุคคลรวมถึงคุณภาพของการศึกษาในระดับปฐมวัยแก่เด็กและครอบครัวด้วย

4.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา

4.2.1 นโยบาย กฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ

กฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาทั้ง 7 ข้อ (ACECQA, 2018a) ตัวอย่างเช่น

กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 1.3.1 เกี่ยวกับวงจรของการประเมินผลและการวางแผนได้แก่

- ระเบียบข้อที่ 74 เอกสารการประเมินเด็กหรือการประเมินผลการจัดส่งแผนงานกฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 1.3.3 เกี่ยวกับข้อมูลของผู้ปกครอง
- ระเบียบข้อที่ 75 ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาที่มีการจัดเตรียมไว้ให้
- ระเบียบข้อที่ 76 ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมการศึกษาที่จะมอบให้กับผู้ปกครอง

กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 2.1.1 เกี่ยวกับสุขภาพและความสะดวกสบาย ได้แก่

- มาตรา 51 (1) (a) เงื่อนไขในการอนุมัติบริการ (ความปลอดภัย สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก)
- มาตรา 166 การลงโทษที่ไม่เหมาะสม
- ระเบียบ 81 การนอนหลับพักผ่อน

กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 3.1.1 เกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์การใช้งานได้แก่

- ข้อบังคับ 104 ประตุรัวและความปลอดภัย
- ข้อบังคับ 106 สถานที่ซักรีดและสุขอนามัย
- ข้อกำหนด 107 ข้อกำหนดด้านพื้นที่-พื้นที่ในร่ม
- ระเบียบข้อบังคับ 108 ข้อกำหนดเกี่ยวกับพื้นที่-พื้นที่กลางแจ้ง
- ข้อบังคับ 109 ห้องสุขาและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสุขลักษณะต่าง ๆ

กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 4.1.1 เกี่ยวกับองค์กรนักวิชาการครู ได้แก่

- มาตรา 162 ความผิดในการดำเนินการด้านการศึกษาและการบริการดูแลเว้นแต่จะมีผู้รับผิดชอบ
- ระเบียบข้อบังคับ 118 ผู้นำทางการศึกษา
- ข้อบังคับ 123 การศึกษาต่ออัตราส่วนของเด็ก-บริการที่อิงจากศูนย์กลาง
- กฎระเบียบ 127 คุณสมบัติผู้ให้การดูแลเด็กช่วงกลางวัน

กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 5.1.1 เกี่ยวกับความคิดเชิงบวกของครูต่อการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ได้แก่

- มาตรา 166 การลงโทษที่ไม่เหมาะสม
- ระเบียบ 155 การมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก

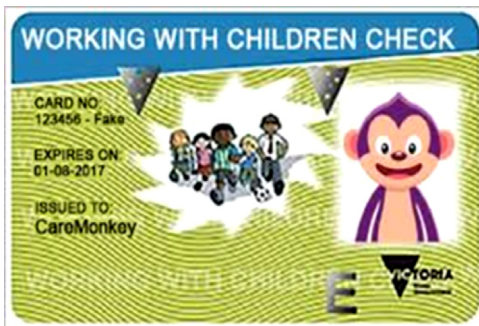
กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 6.1 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุนจากครอบครัว ได้แก่

- ระเบียบ 157 การเข้าถึงสำหรับผู้ปกครอง

กฎหมายและข้อบังคับระดับชาติภายใต้หลักการที่ 7.1.2 เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการ ได้แก่

- มาตรา 21 การประเมินคุณสมบัติและความเหมาะสม
- มาตรา 162 ความผิดในการดำเนินการด้านการศึกษาและการบริการดูแล
เว้นแต่จะมีผู้รับผิดชอบ
- มาตรา 162 ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบรายวันและผู้บังคับบัญชาที่ได้รับการเสนอชื่อ
เพื่อรับการฝึกอบรมการคุ้มครองเด็ก
- มาตรา 163 ความผิดเกี่ยวกับการแต่งตั้งหรือการมีส่วนร่วมของผู้ประสานงาน
การดูแลศูนย์

นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียยังมีกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องทำงานร่วมกับเด็ก เช่น ครู ผู้บริหาร อาสาสมัครที่ทำงานร่วมกับเด็กหรือผู้วิจัยที่เก็บข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ฯลฯ ให้มีการตรวจสอบประวัติทางอาชญากรรมหรือสิ่งผิดกฎหมายก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้มีการทำงานหรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับเด็กซึ่งเป็นการคำนึงถึงความปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการปกป้องสิทธิของเด็กด้วย ซึ่งบัตรนี้มีชื่อเรียกว่า “Working with Children Check” ซึ่งก่อนที่จะได้รับอนุญาตให้ถือบัตรนี้ ผู้สมัครต้องกรอกแบบฟอร์มที่ทางรัฐบาลกำหนด จัดหาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาสนับสนุนตามที่กำหนดไว้และจะมีการตรวจสอบโดยกรมตำรวจเพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องของผู้ที่ยื่นใบสมัครมาด้วย (ACECQA, 2018a) กฎหมายนี้แม้จะไม่ได้มีการบังคับใช้ในทุกรัฐแต่ในแต่ละรัฐก็จะมีการออกกฎหมายควบคุมดูแลที่แตกต่างกันออกไป เช่น ในรัฐแทสมาเนียไม่ได้มีการระบุถึงการนำกฎหมายนี้มาใช้

ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างบัตรสำหรับผู้ทำงานกับเด็ก

4.2.2 หน่วยงาน/องค์กรที่สนับสนุนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

มีองค์กรและหน่วยงานหลายแห่งที่ให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยด้านต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

- 1) Australian Association for Research in Education (AARE) เป็นหน่วยงานแห่งชาติที่ดูแลและสนับสนุนด้านงานวิจัยทางการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย รวมถึงการดูแลและจัดทํานักวิจัยด้านการศึกษาและการพัฒนางานวิจัยด้านการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
- 2) Australian Community Children's Services เป็นหน่วยงานสำคัญหลักของชุมชนในประเทศออสเตรเลียที่มีชื่อเสียงในด้านการให้ความช่วยเหลือเด็ก
- 3) Child Australia เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาและให้การช่วยเหลือเด็กผ่านทางการศึกษา การช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม การสนับสนุนช่วยเหลือในครอบครัว
- 4) Community Early Learning Australia เป็นองค์กรสำคัญทางด้านการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและวัยเด็กตอนกลาง มีอำนาจต่อรองกับผู้กำหนดนโยบาย และยังเป็นตัวแทนของเด็กและครอบครัวทั้งด้านการศึกษาและการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน
- 5) Department of Education and Training เป็นหน่วยงานที่ช่วยเหลือเด็กและครอบครัวในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีคุณภาพด้วยนโยบายและแผนงานที่หลากหลาย
- 6) Department of Social Services มีหน้าที่ในการช่วยเหลือและสนับสนุนเด็กและครอบครัวออสเตรเลีย และจัดทำข้อมูลลงในเว็บไซต์ (www.dss.gov.au) ของส่วนงานด้านเด็กและครอบครัวในหลาย ๆ รูปแบบเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งรูปแบบ การบริการ ผลประโยชน์และค่าตอบแทนต่าง ๆ

7) Early Childhood Teachers Association เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนสมาชิกผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัยที่ทำงานกับเด็กและครอบครัวในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล ศูนย์ดูแลเด็ก โรงเรียนประถมศึกษาหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กปฐมวัย หน่วยงานนี้มีเป้าหมายในการสร้างโอกาสให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กปฐมวัยในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอน การดูแลและการทำงานด้านเด็กปฐมวัย (DEEWR, 2009b)

4.3 หลักสูตร

4.3.1 *ปรัชญา แนวคิด หลักการทางการศึกษาปฐมวัย*

หลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (The Early Years Learning Framework : EYLF) ไม่ได้มีการนิยามหลักปรัชญาเอาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในตัวของหลักสูตรมีความเชื่อเกี่ยวกับเด็กและการเรียนรู้ที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติในหลักของ “3Bs” ซึ่งประกอบไปด้วย

- 1) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging)
- 2) การเป็นตัวของตัวเอง (Being)
- 3) การพัฒนาเพื่อการที่จะเป็น (Becoming)

หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจะสนับสนุนการตระหนักถึงวิสัยทัศน์ของสภารัฐบาลออสเตรเลียที่กล่าวว่า “เด็กทุกคนที่มีการเริ่มต้นในชีวิตที่ดีจะสร้างอนาคตที่ดีขึ้นสำหรับเด็ก ๆ และสำหรับประเทศชาติ” ซึ่งการทำงานกับเด็กครูต้องสะท้อนการทำงานด้วยคำถามที่ว่า ‘ทำไม’ เช่น ทำไมต้องให้เด็กเรียนรู้หรือทำกิจกรรมนี้ ทำไมถึงเลือกสื่อหรืออุปกรณ์เหล่านี้มาใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก รวมทั้งทำไมจึงให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนี้กับโรงเรียน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้ครูคิดพิจารณาการปฏิบัติงานของตนเอง การพัฒนาเด็กเพื่อที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไปนั้นจำเป็นต้องมีการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อ ค่านิยมและความคาดหวังเพื่อที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์สำหรับเด็กตามที่ทางประเทศออสเตรเลียได้กำหนดไว้

ผลจากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้นำมาเป็นหลักการเพื่อใช้ตัดสินใจดำเนินการและจัดบริการทางการศึกษาเพื่อมุ่งไปสู่การประเมินมาตรฐานคุณภาพระดับชาติและการพัฒนาคุณภาพของการบริการโดยให้ความสำคัญกับเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) สิทธิและสิ่งที่เด็กสนใจที่ดีที่สุดเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
- 2) เด็กเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ มีความรอบรู้และมีความสามารถในการเรียนรู้
- 3) หลักการของความเสมอภาค การเรียนรวมและความหลากหลาย สร้างรากฐานให้หลักสูตรและอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายของชาติ
- 4) การเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของชาวอะบอริจินและเกาะช่องแคบทอร์เรสของออสเตรเลีย

- 5) บทบาทของผู้ปกครองและครอบครัวได้รับการเคารพและสนับสนุน
- 6) แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเป็นที่คาดหวังในการกำหนดการบริการและการดูแลทางการศึกษา (DEEWR, 2011)

4.3.2 หลักการ (Principles)

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ ประเทศออสเตรเลียให้ความสำคัญกับหลักในการปฏิบัติ ซึ่งมี 5 ข้อดังต่อไปนี้

- 1) ความสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีความเคารพและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กมีการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ปลอดภัยกับบุคคลหรือผู้ใหญ่ที่พวกเขาเชื่อถือได้ เด็ก ๆ จะรู้สึกมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้นและสามารถที่จะเรียนรู้ได้
- 2) มีความร่วมมือกัน เมื่อผู้ปกครองและครูทำงานประสานความร่วมมือกันจะทำให้ผลลัพธ์ในการเรียนรู้และความสุขของเด็กเพิ่มสูงมากขึ้น
- 3) มีความคาดหวังที่สูงและมีความเสมอภาค ยุติธรรม เมื่อผู้ปกครองและครูมีความคาดหวังที่สูงอย่างมีเหตุผลจะทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะไปถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเอง
- 4) ยอมรับความหลากหลาย หากหลักสูตรปฐมวัยเห็นคุณค่าในการเชื่อมโยงกับการปฏิบัติ ความเชื่อในชุมชนและวัฒนธรรมของเด็กจะยิ่งเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของเด็ก
- 5) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการทำงานที่มีการสะท้อนการปฏิบัติ เมื่อครูมีการตรวจสอบการสอน การปฏิบัติงานและประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ จะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

4.3.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcomes)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ในหลักสูตรปฐมวัยของประเทศออสเตรเลียคำนึงถึงการเรียนรู้ของเด็กเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน 3 องค์ประกอบเพื่อที่จะปลูกฝังให้กับเด็ก ได้แก่ หลักการ การปฏิบัติและผลลัพธ์การเรียนรู้ (Department of Education and Training, 2016) ซึ่งผลลัพธ์การศึกษามีด้วยกัน 5 ข้อได้แก่

- 1) เด็กมีความรู้สึกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง
- 2) เด็กมีความรู้สึกเชื่อมโยงและช่วยเหลือในโลกของตนเอง
- 3) เด็กมีความรู้สึกผาสุก
- 4) เด็กมีความมั่นใจและเป็นผู้เรียนที่มีส่วนร่วม
- 5) เด็กเป็นผู้ที่มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

4.3.4 เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศออสเตรเลีย (The Early Years Learning Framework: EYLF)

หลักการสำคัญที่อยู่ภายใต้หลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของประเทศออสเตรเลีย คือ “Belonging, Being, Becoming” ซึ่งคาดหวังให้เด็กได้รับการจัดการเรียนการสอนและการดูแล โดยเชื่อว่า ถ้าทุกคนมีประสบการณ์อย่างแท้จริงในการเป็นส่วนหนึ่ง ถ้าเด็กทุกคนมีเวลาและพื้นที่ในการเป็นตัวของตัวเองและถ้าเด็กทุกคนได้รับการสนับสนุนในการเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ที่พวกเขาจะเป็น พวกเขาจะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นออกมาได้เป็นอย่างดี (DEEWR, 2009a)

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging)

การรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งคือ การรู้ว่าคุณอยู่ที่ไหนและเป็นส่วนหนึ่งของที่ใด ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ เด็ก ๆ ถือได้ว่าเป็นสมาชิกแรกของครอบครัวของพวกเขา กลุ่มวัฒนธรรม เพื่อนบ้านและชุมชนที่กว้างขึ้นออกไป ในบริบทของปฐมวัย เด็กพัฒนาความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่งเมื่อพวกเขาได้รับการยอมรับ การพัฒนาความผูกพันระหว่างกันและความเชื่อมั่นของผู้ดูแลในการดูแลพวกเขา ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งแสดงถึงการรับรู้ การพึ่งพาซึ่งกันและกันของเด็กกับผู้อื่นและเป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ในการกำหนดตัวตนของตนเองต่อไป ซึ่งในวัยเด็กและตลอดชีวิตความสัมพันธ์มีความสำคัญต่อความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมชุมชนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นตัวของตัวเองและพัฒนาการเพื่อที่จะเป็นในสิ่งที่เด็กอยากเป็นและสิ่งที่พวกเขาสามารถเป็นต่อไปในอนาคต

ดังนั้นแล้วความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างกันจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก เมื่อไหร่ก็ตามที่มีการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับเด็กและครอบครัวของพวกเขาจะช่วยสร้างความรู้สึกของการเป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งต้องมั่นใจว่าเด็กทุกคนได้รับการดูแลเป็นรายบุคคล เห็นคุณค่าในเวลาของเด็กและการเคารพบุคคลอื่นเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี การต้อนรับอย่างจริงจังและยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม พื้นฐานความเป็นมาและความเชื่อจะยิ่งช่วยทำให้เด็กและครอบครัวรู้สึกได้ว่าสถานที่นี้เป็นสถานที่ที่เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งได้อย่างแท้จริง

การเป็นตัวของตัวเอง (Being)

การเป็นตัวของตัวเองคือ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เป็นตัวของตัวเอง ได้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่พวกเขาต้องการทำและได้ทำในช่วงเวลาของตนเอง โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพสูงต้องให้เวลาและพื้นที่แก่เด็กในการสำรวจและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว หลักการของการเป็นตัวของตัวเองนี้ทำให้ตระหนักว่าชีวิตไม่จำเป็นต้องรีบร้อน ชีวิตในวัยเด็กเป็นชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเวลาแห่งความสุข ความสงสัย การสำรวจ การเรียนรู้และการรู้จักตนเอง ไม่ใช่มีแต่ความกดดันหรือความเครียด การเป็นตัวของตัวเองช่วยให้เด็กมีเวลาในการเติบโตในแบบฉบับของตนเองในเวลา

เหมาะสมซึ่งไม่จำเป็นต้องรีบร้อนในการที่จะก้าวต่อไป การตระหนักถึงความสำคัญในชีวิตของเด็ก ๆ เป็นเรื่องสำคัญในปัจจุบันและทำให้พวกเขารู้จักตัวตนของตัวเอง รวมทั้งรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีส่วนร่วมกับความสุขและความซับซ้อนของชีวิตและเผชิญกับความท้าทายในชีวิตประจำวัน ดังนั้นเด็กปฐมวัยไม่เพียงแต่เป็นวัยที่ต้องเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตแต่ยังเป็นการเตรียมพร้อมทั้งกับปัจจุบันอีกด้วย

การพัฒนาเพื่อที่จะเป็น (Becoming)

การพัฒนาเพื่อที่จะเป็นคือ การที่เด็กเติบโตขึ้นเพื่อจะเป็น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้ใหญ่ในการสนับสนุนเด็กในการตระหนักถึงศักยภาพของพวกเขาและช่วยให้เด็กเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีต่อไปในชุมชน การพัฒนาอัตลักษณ์ของเด็ก ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ และความสัมพันธ์จะเปลี่ยนไปในระหว่างช่วงวัยเด็ก โดยเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์และสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การพัฒนาเพื่อที่จะเป็น สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและสำคัญซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปฐมวัยเมื่อเด็กเรียนรู้และเติบโต เน้นการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และกระตือรือร้นในสังคม

4.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

4.4.1 การจัดการเรียนการสอน (Practices)

หลักการสอนเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานของการฝึกฝนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดย

- 1) การใช้วิธีการแบบองค์รวม
- 2) การตอบสนองต่อเด็ก ๆ
- 3) การวางแผนและการจัดการเรียนการสอนผ่านการเล่น
- 4) การสอนอย่างตั้งใจ (Intentional Teaching)
- 5) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพและสังคมที่มีผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้ของเด็ก

6) ให้คุณค่าเกี่ยวกับบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของเด็กและครอบครัวของพวกเขาในการจัดการเรียนการสอน

7) การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กเกิดประสบการณ์ที่ต่อเนื่องและทำให้เด็ก ๆ มีการเปลี่ยนผ่านที่ประสบความสำเร็จ

8) มีการประเมินและติดตามการเรียนรู้ของเด็กเพื่อจัดเตรียมและสนับสนุนเด็ก ๆ เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ (Department of Education and Training, 2016)

การสอนผ่านการเล่น

การเล่นมีความสำคัญต่อเด็กมากตั้งแต่แรกเกิด การเล่นทำให้เด็กทารกและเด็กเล็ก ค้นหาและเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งรอบตัวเมื่อพวกเขาได้สื่อสาร ค้นพบ มีจินตนาการ และสร้างสรรค์ จากการเล่นของเด็กพวกเขาแสดงให้เห็นว่าได้เรียนรู้อะไรบ้างและพยายามสร้างความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ นี่คือเหตุผลที่ทำให้การเล่นเป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญหลักการหนึ่งของโครงสร้างหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนั้น ครูผู้สอนสามารถนำโครงสร้างหลักสูตรนี้มาปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการเล่นโดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนอย่างครอบคลุม (Department of Education and Training, 2016)

การเรียนการสอนผ่านการเล่นไม่ใช่เพียงแค่อะไรจะเกิดขึ้น ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนการเล่นและการเรียนรู้ การเล่นไม่เพียงแต่การปล่อยให้เด็กเล่นและยื่นสังเกตการณ์เพื่อดูผลลัพธ์หรือพัฒนาการของเด็ก การเล่นของเด็กจะเสริมสร้างศักยภาพก็ต่อเมื่อครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นของเด็กโดยตรง เมื่อครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นของเด็กจะทำให้ครูสามารถสนับสนุน แนะนำแนวทางและต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กได้

ครูผู้สอนที่สนับสนุนการเรียนรู้จะใช้วิธีการที่หลากหลายในการมีส่วนร่วมในการเล่น ร่วมกันกับเด็ก ซึ่งรวมไปถึงการสังเกต การฟัง การจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การถามคำถาม และแสดงความคิดเห็นรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับเด็ก ครูจะใช้การตัดสินใจของตนเองเกี่ยวกับช่วงเวลาหรือวิธีการที่ดีที่สุดในการมีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็ก ซึ่งจุดประสงค์สำคัญของครูในการจัดการเรียนการสอนผ่านการเล่นให้เด็กคือการช่วยเหลือสนับสนุนและต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กโดยไม่เข้าไปควบคุมหรือเข้าไปมีบทบาทแทนที่การเล่นของเด็ก

เมื่อเด็กมีโอกาสในการสำรวจและแก้ไขปัญหาระหว่างกันโดยมีการสนับสนุนจากครูหรือผู้ใหญ่จะช่วยช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะการคิดและการเรียนรู้ได้ลึกซึ้งและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น กระบวนการในการทำงานร่วมกันนี้เรียกว่า “Sustained Shared Thinking” ซึ่งจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันและครูมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็กเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของพวกเขา (Department of Education and Training, 2016)

การสอนอย่างตั้งใจ (Intentional teaching)

ความตั้งใจหมายถึงการคิดอย่างถี่ถ้วนผ่านเหตุผลต่าง ๆ นอกจากนั้นยังหมายถึง การตัดสินใจอย่างมีสติเกี่ยวกับวิธีการในการลงมือทำ ไม่ใช่แค่เพียงการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างที่เคยปฏิบัติมาหรือเคยทำมาก่อนหน้านั้น เมื่อใช้วิธีการสอนอย่างตั้งใจนั้นการปฏิบัติต่าง ๆ จะต้องมุ่งเหตุผลของการกระทำอยู่ เช่น เมื่อครูเลือกวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นให้กับเด็กไม่ใช่เลือกอะไรก็ได้ที่มีอยู่ในห้องเก็บของเพื่อนำมาให้เด็กเล่น แต่จะต้องมีการเลือกอย่างตั้งใจว่าสื่อหรืออุปกรณ์ที่เลือกมานั้นอยู่บนพื้นฐานความรู้ของเด็ก ความสนใจและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของเด็กด้วย ดังนั้นแล้วการสอน

อย่างตั้งใจควรสามารถตอบคำถามนี้ได้คือ ทำไมต้องทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำเพื่ออะไร นอกจากนั้นแล้ว การสอนยังต้องยืดหยุ่น ซึ่งการสอนแบบนี้อาจไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกโดยตรง ส่วนใหญ่ การสอนด้วยวิธีการนี้จะพบได้เมื่อมีการวางแผน การเตรียมพร้อมในการสอน ซึ่งอยู่เบื้องหลังในการสอน (Department of Education and Training, 2016)

4.4.2 ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้

ในหลักสูตรการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในประเทศออสเตรเลีย (EYLF) ได้มีการอธิบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างชัดเจนในหลักสูตร ดังนี้

“สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คือ พื้นที่ที่ต้อนรับทุกคนสามารถสะท้อนต่อยอดในชีวิต และแสดงอัตลักษณ์ตัวตนของเด็ก และการมีปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวในบริบทสถานที่ที่มีการตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษและความสนใจของพวกเขา สภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ควรเป็นพื้นที่ที่มีชีวิตชีวา ยืดหยุ่น ที่สามารถตอบสนองต่อความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล สภาพแวดล้อมที่มีศักยภาพการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างหลากหลาย เชิญให้เด็กและครอบครัวมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิด ความสนใจและคำถามต่าง ๆ” (DEEWR, 2009a)

ในหลักสูตรให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการพัฒนาความเข้าใจของเด็กต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่การเรียนรู้กลางแจ้ง สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความหมายรวมทั้งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งเด็กจำเป็นต้องมีโอกาสในการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทั้ง 2 ลักษณะ สภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนควรออกแบบให้เด็กมีประสบการณ์และกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดอันตรายน้อยที่สุด ลดความเสี่ยงของการเกิดการปะทะหรือความขัดแย้งระหว่างกันของเด็กและช่วยสนับสนุนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กด้วย การนำสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงขนาด พื้นที่ และการออกแบบการจัดวางของตึกที่เชื่อมโยงกับบริบทของอายุและจำนวนทั้งหมดของเด็กในการให้การศึกษาและการดูแล (DEEWR, 2009a)

สภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพสูงที่ช่วยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็ก ยกกระดับประสบการณ์ในเชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์ในเชิงรวมกัน ลักษณะของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพที่รวมทั้งพื้นที่การเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนนั้นควรมีลักษณะ เช่น

- สามารถเข้าถึงได้และมีความยืดหยุ่น
- มีความเหมาะสมตามพัฒนาการสำหรับใช้ในกิจกรรมที่เปิด และได้ใช้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสต่าง ๆ
- สภาพแวดล้อมมีความถาวร เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และสะท้อนความหลากหลายของครอบครัวภายในชุมชนของตนเองและที่กว้างออกไป

การออกแบบการจัดวางสื่ออุปกรณ์ในสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณา ซึ่งประกอบไปด้วยแง่มุมต่าง ๆ เช่น

- ขนาดเหมาะสม เพียงพอ ลักษณะของการจัดวางการใช้สำหรับกลุ่มที่แตกต่าง และอายุของเด็ก
- การเข้าถึงระหว่างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- การเข้าถึงและความพร้อมของเฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์และทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลายเหมาะสม
- ระดับของเสียงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- การตรวจตราดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการออกแบบ และการมองเห็นได้อย่างชัดเจน
- การระบายอากาศ เครื่องทำความร้อนความเย็น คุณภาพอากาศ มีแสงธรรมชาติ เข้าถึงและการป้องกันแสงแดด
- การเข้าถึงวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งประกอบไปด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่มาจากธรรมชาติ พืชผัก
- พื้นที่จัดตั้งการให้บริการต่าง ๆ
- สภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่นต่อครูที่สามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างง่ายดายเพื่อตอบสนองต่อความสนใจและศักยภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของเด็ก (DEEWR, 2009a)

4.4.3 การวัดและประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นหมายถึงกระบวนการที่ครูหรือนักการศึกษาใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลหรือวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กรวมไปถึงการเรียนรู้ของเด็กด้วย เพื่อใช้สำหรับการประเมินและการวางแผนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (DEEWR, 2012b) การประเมินในระดับปฐมวัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) Assessment of Learning เป็นการประเมินเด็กในภาพรวมของการเรียนรู้ว่าจะเป็นการประเมินแบบภาคการศึกษาหรือทั้งปีการศึกษา การประเมินในรูปแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมสำเร็จแล้ว ซึ่งเป็นการประเมินที่ทำให้ผู้สอนได้เห็นภาพรวมการเรียนรู้ของเด็กหลังจากที่ได้ผ่านการจัดการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้มาแล้วและผลที่ได้จากการประเมินนี้จะนำไปรายงานให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็ก อีกทั้งผลที่ได้ยังนำไปสู่การวางแผนการเปลี่ยนผ่านไปยังระดับการศึกษาที่สูงขึ้นอีกด้วย เป็นการประเมินที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเมื่อเด็กต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ ๆ

2) Assessment for Learning เป็นกระบวนการในการวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กเพื่อที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินลักษณะนี้เกิดขึ้นในขณะที่เด็กกำลังเล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามปกติในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นการประเมินที่ต่อเนื่องกันในบริบทหรือสภาพแวดล้อมปกติทั่วไป ดังนั้น การประเมินด้วยวิธีการนี้เด็กควรอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยหรือเป็นปกติไม่ควรดึงเด็กออกมาเพื่อทำการประเมินผลการเรียนรู้และพัฒนาการ เพราะการประเมินนี้มีเป้าหมายเพื่อที่สนับสนุนต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กไม่ใช่การประเมินเพื่อการเปรียบเทียบ การประเมินนี้จะทำให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และความเข้าใจของเด็กเพื่อที่จะเห็นภาพรวมในรายละเอียดของตัวเด็กและการสนับสนุนเพิ่มเติมในการเรียนรู้ในลำดับต่อไป เมื่อครูใช้วิธีการนี้ในการประเมินต้องคำนึงถึงว่า

- เด็กมีพัฒนาการและการเรียนรู้ในรูปแบบและเวลาที่แตกต่างกันออกไป
- เด็กควรมีโอกาสหรือสิทธิ์ในการแสดงออกในระบบการประเมินผล
- รูปแบบของการประเมินด้วยวิธีการบรรยายให้เห็นภาพเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะเข้าใจถึงหลักฐานในการเรียนรู้ในเชิงลึก
- การตีความผลของการประเมินควรเป็นในเชิงของการร่วมมือกันระหว่างเด็ก ครู และผู้ปกครองเพื่อให้เห็นภาพจากการสังเกตในทุก ๆ แง่มุมของการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม

การประเมินในรูปแบบนี้จะเป็นการประเมินหลักที่ครูใช้สำหรับการประเมินการจัดการเรียนการสอนของเด็กในระดับปฐมวัยและยังเป็นหนึ่งในการปฏิบัติที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนรู้ปฐมวัยของประเทศออสเตรเลียอีกด้วย

3) Assessment as Learning คือกระบวนการประเมินเพื่อครูหรือผู้สอนจะได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินนี้มาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินนี้จะทำให้ครูได้ทราบถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้ว สิ่ง que เด็กกำลังเรียนรู้และสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ต่อไปในอนาคต ซึ่งการประเมินนี้ครูต้องตระหนักว่าการเรียนรู้ของเด็กมีความหลากหลายและเป็นกระบวนการที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน

ขั้นตอนในการประเมินการเรียนรู้ของเด็ก

ขั้นที่ 1 สังเกตการเรียนรู้ของเด็ก

การสังเกตการเรียนรู้ของเด็กสามารถใช้ได้หลากหลายวิธีการขึ้นอยู่กับสิ่งที่ครูต้องการจะสังเกตเด็ก วิธีการในการสังเกตประกอบไปด้วย การถ่ายวิดีโอ การบันทึกเป็นเรื่องราว การสะท้อนด้วยตัวของเด็กเอง การใช้แบบตรวจสอบ (Checklists)

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก

เป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาตีความหรือทำความเข้าใจ ซึ่งการตีความนั้นต้องสามารถเชื่อถือได้รวมไปถึงต้องเป็นข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งทางหนึ่งในการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้คือการสอบถามจากบุคคลอื่นก่อนที่จะสรุปความ นอกจากนี้ยังจำเป็นที่ต้องพิจารณาถึงครอบครัวของเด็กประกอบการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กด้วย

ขั้นที่ 3 การนำเอาสิ่งที่เข้าใจไปใช้อย่างเหมาะสม

ในขั้นตอนนี้ครูจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาแปลความและนำไปสู่การวางแผนใหม่ ๆ เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการประเมินต้องตระหนักว่าเด็กเป็นผู้ที่มีศักยภาพและเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้

การรายงานผลการเรียนรู้ของเด็ก

แม้ว่าเหตุผลหลักของการประเมินผลคือเพื่อที่จะวางแผนอย่างเป็นวงจรและต่อเนื่อง แต่สิ่งสำคัญหนึ่งในหน้าที่ของครูคือการรายงานหรือการสื่อสารการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งกระบวนการประเมินการเรียนรู้ของเด็กสามารถแลกเปลี่ยนกับผู้ปกครองเด็กหรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ดูแลเด็กหรือครูท่านอื่น ๆ เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องขึ้นไปของเด็กในบริบทหรือสถานที่ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (DEEWR, 2012b) การรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การพูดคุยสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความก้าวหน้ากับผู้ปกครอง การสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครู การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การบันทึกการเรียนรู้ที่เป็นเรื่องราวในบริบทของการเล่นหรือการบันทึกข้อความเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านของเด็กสู่โรงเรียน ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่ครูเลือกใช้จะขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ครูรู้เกี่ยวกับเด็กและครอบครัว เช่น ถ้าผู้ปกครองไม่มีเวลาในการเข้ามาพูดคุยอาจใช้เป็นแฟ้มสะสมผลงานซึ่งมีภาพผลงานและกิจกรรมเพื่อเป็นการสื่อสารและเห็นพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก วิธีการในการประเมินและรายงานผลการเรียนรู้ของเด็กควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการรายงาน และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการรายงานการเรียนรู้ของเด็กคือครูต้องเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลของเด็กและผู้ปกครองด้วย (DEEWR, 2012b)

การเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาในประเทศออสเตรเลีย

การเลือกโรงเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาของเด็กในประเทศออสเตรเลียจะยังคงเป็นความต้องการของผู้ปกครองเป็นหลักเช่นเดียวกับการเลือกในระดับปฐมวัย ซึ่งเมื่อใดก็ตามที่ผู้ปกครองตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ให้ลูกศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาได้แล้วจะมีการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไป การศึกษาต่อในระดับชั้นประถมศึกษาในประเทศออสเตรเลียจะใช้แผนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Statement) เป็นองค์ประกอบและข้อมูลหลักในการส่งต่อข้อมูลรวมทั้งการประเมินความพร้อมและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กจากระดับปฐมวัยเพื่อให้ครู

ในระดับประถมศึกษาได้เข้าใจและพร้อมที่จะพัฒนาเด็กได้อย่างต่อเนื่องต่อไป (Department of Education and Training Melbourne, 2017)

การเปลี่ยนผ่านไปสู่สภาพแวดล้อมหรือโรงเรียนใหม่เป็นสิ่งสำคัญต่อการศึกษาของเด็ก ซึ่งต้องมีการทำงานประสานความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว คุณครูในโรงเรียน และบุคลากรอื่น ๆ เพื่อช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ในเชิงบวก การวางแผนและใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้การเปลี่ยนผ่านของเด็กจากการศึกษาระดับปฐมวัยไปสู่ระดับประถมศึกษาที่เหมาะสมที่สุดควรมีองค์ประกอบดังนี้ การเปลี่ยนผ่านไปยังสภาพแวดล้อมหรือโรงเรียนใหม่จำเป็นต้องมีการพูดคุยปรึกษากันถึงความคาดหวังในการเปลี่ยนผ่าน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทั้งในด้านจุดเด่น จุดแข็ง สิ่งที่เด็กสนใจ ความต้องการของผู้ปกครอง มีการส่งเสริมให้เด็กปรับตัวหรือคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่ในโรงเรียน มีการประสานความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนที่มีการส่งต่อกัน และยังเป็น การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนกับผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลเด็กด้วย ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์สำหรับครูในระดับชั้นประถมศึกษาเมื่อแรกรับเด็กเข้ามา (Department of Education and Training Melbourne, 2017)

ขั้นตอนในการทำการเปลี่ยนผ่าน (Transition Statement) สำหรับเด็กในระดับปฐมวัยสู่ศึกษามีดังต่อไปนี้ (The State of Queensland [Queensland Curriculum & Assessment Authority], 2018)

ขั้นที่ 1: ผู้ปกครองและคุณครูจะพบเพื่อพูดคุยและปรึกษากันเกี่ยวกับพัฒนาการ ความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของเด็กทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการตลอดทั้งปี

ผู้ปกครองและคุณครูจะปรึกษากันเกี่ยวกับพัฒนาการความก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 5 ประการที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางระดับปฐมวัยของประเทศออสเตรเลียว่าเด็กสามารถพัฒนาไปได้ตรงตามผลลัพธ์ที่ทางรัฐบาลกำหนดไว้หรือไม่ คุณครูจะใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาเพื่อพัฒนาแผนการเปลี่ยนผ่าน (Transition Statement) ซึ่งจะเป็นการอธิบายจุดเด่น จุดแข็งของเด็ก สิ่งที่เป็นความท้าทายและแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมในการศึกษาในระดับประถมศึกษาต่อไป

ขั้นที่ 2: คุณครูอนุบาลส่งแผนการเปลี่ยนผ่านที่สมบูรณ์รวมทั้งเอกสารแบบฟอร์ม ยินยอมต่าง ๆ ให้แก่ผู้ปกครอง/ผู้ที่ดูแลเด็ก

คุณครูในระดับชั้นอนุบาลจะมีการอธิบายข้อมูลในแผนการเปลี่ยนผ่าน รวมทั้งการลงนามในเอกสารข้อมูลเพื่อยืนยันข้อมูลในการส่งต่อให้แก่โรงเรียนต่อไป ผู้ปกครองของเด็กสามารถขอคำอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลบนแผนการเปลี่ยนผ่านได้โดยการติดต่อประสานกลับไปยังโรงเรียนของเด็ก

ขั้นที่ 3: ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเลือกที่จะลงนามยินยอมหรือไม่ลงนามก็ได้ซึ่งอาจเป็นผู้ส่งข้อมูลไปยังโรงเรียนใหม่ด้วยตนเอง

- ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเห็นด้วยและยินยอมลงนามเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ บนแผนการเปลี่ยนผ่าน
- ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเลือกที่จะส่งแผนการเปลี่ยนผ่านไปยังโรงเรียนใหม่ด้วยตนเองหากไม่ได้มีการลงนามบนแผนให้กับทางโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนจะไม่สามารถส่งเอกสารไปยังโรงเรียนใหม่ได้

ขั้นที่ 4: คุณครูในโรงเรียนอนุบาลส่งแผนการเปลี่ยนผ่านไปยังโรงเรียนหรือโรงเรียนไม่ได้เป็นผู้ส่งแผนด้วยตนเอง

- ถ้าหากโรงเรียนเป็นผู้ส่งแผนการเปลี่ยนผ่านจากระดับอนุบาลไประดับชั้นประถมศึกษาเอง โรงเรียนจะส่งข้อมูลนี้ไปยังอีเมลของคุณครูใหญ่และเป็นอีเมลทางการของโรงเรียนเท่านั้น หรืออาจเป็นอีเมลภายในของโรงเรียนที่ส่งข้อมูลสำหรับแผนการเปลี่ยนผ่านนี้โดยเฉพาะ
- ถ้าผู้ปกครองมีการเปลี่ยนโรงเรียนกลางคันจำเป็นต้องมีการลงนามในเอกสารยินยอมต่าง ๆ อีกครั้งโดยสามารถให้โรงเรียนเป็นผู้ส่งแผนการเปลี่ยนผ่านนี้ต่อไปยังอีกโรงเรียนหนึ่งได้ หรือผู้ปกครองสามารถส่งแผนการเปลี่ยนผ่านนี้ได้ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 5: คุณครูในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาใช้ข้อมูลในแผนการเปลี่ยนผ่านในการวางแผนการสอนของเด็ก

ถ้าโรงเรียนได้รับแผนการเปลี่ยนผ่านของเด็กจากโรงเรียนอนุบาลโดยที่ไม่มีการลงนามยินยอมจากผู้ปกครองมาด้วยจะไม่สามารถใช้ข้อมูลในเอกสารนั้นได้และเอกสารทั้งหมดนั้นจะถูกทำลายต่อไป

4.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา

4.5.1 กรอบ/แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานคุณภาพเริ่มต้นจากการนำ National Quality Framework (NQF) มาใช้ตั้งแต่ปี 2012 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการดูแลเด็กในสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่รับเลี้ยงเด็กทั้งวัน (Long Day Care) สถานที่รับเลี้ยงเด็กสำหรับครอบครัว (Family Day Care) โรงเรียนอนุบาล (Preschool/Kindergarten) และการบริการดูแลเด็กนอกเวลาเรียน (Outside School Hours Care Services) โดย National Quality Framework (NQF) ระบุเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับมาตรฐานคุณภาพในด้านต่าง ๆ กระบวนการประเมินและคุณภาพ และโครงสร้างการเรียนรู้ระดับชาติ

ทั้งนี้ องค์กรผู้รับผิดชอบคือ The Australian Children's Education and Care Quality Authority (ACECQA) สำหรับองค์ประกอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในประเทศออสเตรเลีย ประกอบไปด้วย 7 ด้าน 15 มาตรฐานและ 40 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) QA1 โปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ
- 2) QA2 สุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก
- 3) QA3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- 4) QA4 การจัดเตรียมบุคลากร
- 5) QA5 ความสัมพันธ์กับเด็ก
- 6) QA6 การทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน
- 7) QA7 ระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ (DEEWR, 2012a)

ตาราง 4.1 มาตรฐานด้านโปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ

QA1	โปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ
1.1 โปรแกรม	โปรแกรมทางการศึกษาได้พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน
1.1.1 ขอบข่ายการรับรองการศึกษา	การตัดสินใจสร้างหลักสูตรมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน รวมถึงผลลัพธ์ของการพัฒนาในเรื่องอัตลักษณ์ของเด็ก การมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงกับชุมชน สุขภาพอนามัยและความมั่นใจ ในฐานะผู้เรียน และประสิทธิผลของการสื่อสาร
1.1.2 เด็กเป็นศูนย์กลาง	ความรู้ จุดเด่นจุดแข็ง ความคิด วัฒนธรรม ความสามารถและความสนใจของเด็กแต่ละคน ณ ปัจจุบัน เป็นพื้นฐานหลักของแผนงาน
1.1.3 โปรแกรมโอกาสในการเรียนรู้	ทุกแง่มุมของโปรแกรมรวมทั้งกิจกรรมประจำวันถูกจัดระบบขึ้นในวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ให้มากที่สุด
1.2 การปฏิบัติ	นักการศึกษาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและต่อยอดการเรียนรู้และพัฒนาการให้กับเด็กแต่ละคน
1.2.1 การสอนอย่างตั้งใจ	นักวิชาการเป็นผู้ที่มีความรอบคอบ มุ่งมั่นและระมัดระวังในทุก ๆ การตัดสินใจและการกระทำ
1.2.2 การสอนโดยใช้การโต้ตอบและการต่อยอด	นักวิชาการตอบสนองต่อความคิดของเด็ก การเล่นและการต่อยอดการเรียนรู้ของเด็กผ่านการถามคำถามปลายเปิด การมีปฏิสัมพันธ์และคำติชมต่าง ๆ

ตาราง 4.1 มาตรฐานด้านโปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ (ต่อ)

QA1	โปรแกรมการศึกษาและการปฏิบัติ
1.2.3 การเรียนรู้ของเด็กโดยตรง	ความคิดเห็นของเด็กแต่ละคนได้รับการส่งเสริมทำให้เด็กสามารถสร้างตัวเลือกและตัดสินใจได้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และโลกของเด็ก
1.3 การประเมินและการวางแผน	นักวิชาการและผู้ประสานงานได้วางแผนงานและมีการสะท้อนการปฏิบัติงานนำเข้าสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามโปรแกรมของเด็กแต่ละคน
1.3.1 วงจรของการประเมินผลและการวางแผน	การเรียนรู้และการพัฒนาของเด็กแต่ละคนได้รับการประเมินผลที่เป็นส่วนหนึ่งของวงจรของการสังเกต การเรียนรู้การวิเคราะห์ กระบวนการจัดการเอกสาร การวางแผน การนำไปปฏิบัติและผลสะท้อนกลับ
1.3.2 การตอบกลับโดยผ่านการใช้วิจารณ์ญาณ	ผลสะท้อนกลับที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ตามพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน ทั้งการทำงานเดี่ยวและการทำงานเป็นกลุ่มช่วยส่งเสริมให้โปรแกรมเป็นไปตามแผนที่วางไว้และนำไปสู่การปฏิบัติ
1.3.3 ข้อมูลสำหรับครอบครัว	ครอบครัวของเด็กได้รับการแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็ก

ตาราง 4.2 มาตรฐานด้านสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก

QA2	สุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก
2.1 สุขภาพ	มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกายของเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสม
2.1.1 สุขภาพและความสะดวกสบาย	เด็กแต่ละคนได้รับการดูแลด้านสุขภาพความผาสุกและความสะดวกสบาย รวมทั้งมีโอกาสนในการพักผ่อน นอนหลับ ผ่อนคลายอย่างเหมาะสม
2.1.2 ขั้นตอนและการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ	การจัดการโรคและความเจ็บป่วยและสุขภาพพลานามัยของเด็กได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างเพียงพอ
2.1.3 รูปแบบการใช้ชีวิตด้านสุขภาพ	มีการสนับสนุนอาหารเพื่อสุขภาพและกิจกรรมที่เสริมสร้างร่างกายอย่างเพียงพอต่อเด็กแต่ละคน

ตาราง 4.2 มาตรฐานด้านสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก (ต่อ)

QA2	สุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก
2.2 ความปลอดภัย	เด็กแต่ละคนได้รับความคุ้มครอง
2.2.1 การจัดการ ดูแล ตรวจสอบ	การตกเตียนอย่างมีเหตุผลและการควบคุมดูแลอย่างเพียงพอทำให้เด็กมีความมั่นใจว่าจะได้รับการปกป้องจากอันตรายและความเสี่ยงต่าง ๆ
2.2.2 การจัดการเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดและเหตุการณ์ฉุกเฉิน	แผนในการจัดการเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดและเหตุการณ์ฉุกเฉินได้รับการพูดคุยปรึกษาหารือด้านการอนุญาต การฝึกปฏิบัติและการนำไปสู่ผลสำเร็จ
2.2.3 การคุ้มครองเด็ก	คณะผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรมีความระมัดระวังในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อการระบุและตอบสนองต่อเด็กที่ถูกข่มเหงและทอดทิ้ง

ตาราง 4.3 มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

QA3	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
3.1 การออกแบบ	มีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมต่อการทำงานและในการใช้งาน
3.1.1 เหมาะสมตามวัตถุประสงค์การใช้งาน	พื้นที่ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ตึก อาคาร อุปกรณ์ ของใช้ต่าง ๆ เหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์ในการใช้งานรวมถึงการเข้าถึงในการใช้งานของเด็กทุกคน
3.1.2 การบำรุงรักษา	สถานที่ ของตกแต่ง อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้มีความสะอาดปลอดภัยและได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี

ตาราง 4.3 มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ต่อ)

QA3	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
3.2 การใช้งาน	สภาพแวดล้อมโดยรวมมีส่วนในการส่งเสริมความสามารถและสนับสนุนการสำรวจค้นคว้าและการเรียนรู้ผ่านการเล่น
3.2.1 สภาพแวดล้อมแบบเรียนรวม	พื้นที่ทั้งในและนอกโรงเรียนได้รับการจัดการและปรับเปลี่ยนเพื่อสนับสนุนให้เด็กแต่ละคนสามารถใช้พื้นที่ได้และเพื่อให้เด็ก ๆ ได้มีประสบการณ์สัมผัสกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น
3.2.2 แหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการเล่น	แหล่งเรียนรู้ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ถูกสร้างขึ้นเพื่อการใช้งานที่หลากหลายและมีจำนวนเพียงพอเพื่อให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการเล่น
3.2.3 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม	การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

ตาราง 4.4 มาตรฐานด้านการจัดเตรียมบุคลากร

QA4	การจัดเตรียมบุคลากร
4.1 การจัดเตรียมบุคลากร	การจัดเตรียมบุคลากรช่วยยกระดับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้
4.1.1 องค์กรนักวิชาการ	การจัดตั้งองค์กรนักวิชาการในการให้ความช่วยเหลือเด็กและช่วยสนับสนุนพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้
4.1.2 ความต่อเนื่องของบุคลากร	บุคลากรที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ในด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง
4.2 ความเป็นมืออาชีพ	คณะผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรด้านอื่น ๆ มีการทำงานร่วมกัน มีความน่าเชื่อถือและมีมนุษยธรรม
4.2.1 การทำงานร่วมมือกันอย่างมืออาชีพ	คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรด้านอื่น ๆ มีการทำงานที่สัมพันธ์กัน มีความน่าเคารพเชื่อถือ ความมุ่งมั่นทำทนายและสามารถเรียนรู้จากผู้อื่นได้ มีความตระหนักรู้ถึงจุดแข็งและทักษะของแต่ละคน
4.2.2 มาตรฐานความเป็นมืออาชีพ	มาตรฐานความเป็นมืออาชีพนำไปสู่ความชำนาญ การทำงานร่วมกันและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ตาราง 4.5 มาตรฐานด้านความสัมพันธ์กับเด็ก

QA5	ความสัมพันธ์กับเด็ก
5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	ความสัมพันธ์ของครูกับเด็กแต่ละคนมีความเคารพและเที่ยงตรงเสมอภาค
5.1.1 ความคิดเชิงบวกของครูต่อการมีปฏิสัมพันธ์ของเด็ก	การมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบอย่างมีความหมายช่วยสร้างความเชื่อใจระหว่างครูกับเด็กทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความมั่นใจและไม่รู้สึกแปลกแยก
5.1.2 ศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็ก	การรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและสิทธิของเด็กทุกคน
5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กด้วยกันเอง	เด็กแต่ละคนจะได้รับการสนับสนุนให้มีการตอบสนองซึ่งกันและกันอย่างมีเหตุผล
5.2.1 การเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน	เด็ก ๆ ได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5.2.2 การควบคุมตนเอง	เด็กแต่ละคนได้รับการขัดเกลาให้รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ตอบสนองต่อการกระทำของผู้อื่นอย่างเหมาะสมและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยการสื่อสารกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 4.6 มาตรฐานด้านการทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน

QA6	การทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน
6.1 ความสัมพันธ์ในเชิงสนับสนุนจากครอบครัว	มีการพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่เคารพซึ่งกันและกันกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองได้รับการสนับสนุนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง
6.1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ให้บริการ	ผู้ปกครองสามารถลงทะเบียนเข้ารับการช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ
6.1.2 เคารพความคิดเห็นของผู้ปกครอง	ความเชี่ยวชาญ วัฒนธรรม คุณค่าและความเชื่อถือของผู้ปกครองได้รับการยอมรับและผู้ปกครองสามารถออกความเห็นหรือร่วมตัดสินใจในเรื่องของสุขภาพและการเรียนรู้ของบุตรหลานตนเองได้
6.1.3 แต่ละครอบครัวได้รับการสนับสนุน	มีการจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นปัจจุบันไว้ให้กับผู้ปกครองที่ต้องการความช่วยเหลือ รวมทั้งการบริการในชุมชนและแหล่งที่มาในการให้ความช่วยเหลือผู้ปกครองในด้านการเลี้ยงดูและสุขภาพอนามัย

ตาราง 4.6 มาตรฐานด้านการทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน (ต่อ)

QA6	การทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชน
6.2 การทำงานร่วมกัน	การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มช่วยในเรื่องของสุขภาพพลานามัย การเรียนรู้แบบเรียนรวมและความผาสุกของเด็ก
6.2.1 การเปลี่ยนผ่าน	มีการสนับสนุนด้านความต่อเนื่องของการเรียนรู้และการเปลี่ยนผ่านต่าง ๆ ให้กับเด็กแต่ละคน โดยการแบ่งปันข้อมูล และหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
6.2.2 การเข้าถึงและการมีส่วนร่วม	การประสานความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนให้เด็กมีการเข้าถึง รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามโปรแกรม
6.2.3 การมีส่วนร่วมในชุมชน	การให้ความช่วยเหลือช่วยสร้างความสัมพันธ์และการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในชุมชนของตนเอง

ตาราง 4.7 มาตรฐานด้านระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ

QA7	ระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ
7.1 ระบบการจัดการ	ระบบการจัดการส่งเสริมการทำงานในการช่วยเหลือต่างๆ อย่างมีคุณภาพ
7.1.1 การให้ความช่วยเหลือตามหลักการและวัตถุประสงค์	หลักการ ปรัชญาความรู้ต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่การจัดตั้งการบริการช่วยเหลือ
7.1.2 ระบบการจัดการ	ระบบจะช่วยจัดการกับความเสี่ยงทำให้เกิดการทำงานที่มีคุณภาพและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
7.1.3 หน้าที่และความรับผิดชอบ	บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบได้รับการจัดแบ่งอย่างชัดเจนและเข้าใจ เพื่อให้สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจและสนับสนุนการทำงานในการให้ความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 4.7 มาตรฐานด้านระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ (ต่อ)

QA7	ระบบการจัดการและการเป็นผู้นำ
7.2 ความสามารถในการเป็นผู้นำ	ความเป็นผู้นำที่มีความสามารถช่วยสร้างวัฒนธรรมเชิงบวกในองค์กรและสังคมการเรียนรู้อย่างมืออาชีพ
7.2.1 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	มีการประเมินตนเองและกระบวนการพัฒนาคุณภาพภายใน
7.2.2 การเป็นผู้นำด้านการศึกษา	มีการสนับสนุนผู้นำทางการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและการปฏิบัติตามแผนงานการศึกษา การประเมินและวงจรการวางแผน
7.2.3 การพัฒนาของผู้เชี่ยวชาญ	ผลงานของครู ผู้ประสานงานและบุคลากรด้านอื่น ๆ จะได้รับการประเมินอย่างสม่ำเสมอและมีการจัดเตรียมแผนรายบุคคลเพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้

4.5.2 ระดับการวัดประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา

เกณฑ์การวัดแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) ต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก (Significant Improvement Required) หมายถึง ขาดการบริการด้านใดด้านหนึ่งใน 7 ด้านนี้ หรือส่วนหนึ่งตามกฎหมายและยังมีความเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของเด็ก

2) มุ่งสู่คุณภาพมาตรฐานระดับชาติ (Working Towards NQS) หมายถึง มีโปรแกรมการจัดการศึกษาที่ปลอดภัยและได้รับการดูแลแต่ยังมีบางด้านที่ต้องได้รับการพัฒนา

3) เทียบเท่าคุณภาพมาตรฐานระดับชาติ (Meeting NQS) หมายถึง มีการบริการดูแลด้านการศึกษาที่มีคุณภาพครอบคลุมครบทั้ง 7 ด้าน

4) เกินกว่าคุณภาพมาตรฐานระดับชาติ (Exceeding NQS) หมายถึง มีการให้บริการที่เกินกว่ามาตรฐานระดับชาติอย่างน้อย 4 ด้าน จากใน 7 ด้าน

5) ความเป็นเลิศ (Excellent) หมายถึง ก้าวล้ำมาตรฐานการศึกษาและได้รับการยอมรับในการเป็นผู้นำทั้งด้านการดูแลและการศึกษาและยังมีการพัฒนาต่อไปอีกอย่างต่อเนื่อง

4.5.3 คุณภาพของครูหรือผู้ดูแล

การลงทะเบียนเพื่อเป็นครูอนุบาลในประเทศออสเตรเลียเป็นไปตามข้อกำหนดใน National Quality Framework (NQF) ซึ่งไม่ได้มีการบังคับเกี่ยวกับการลงทะเบียนเป็นครูในทุกรัฐของออสเตรเลีย แต่ในบางรัฐก็มีนโยบายบังคับให้ครูต้องลงทะเบียนเพื่อที่จะสามารถเป็นครูสอนในโรงเรียนอนุบาลได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย (DEEWR, 2012a) ดังแสดงในตารางด้านล่างซึ่งเป็นการรวบรวมนโยบายเกี่ยวกับการลงทะเบียนเพื่อเป็นครูในระดับปฐมวัยที่แยกออกเป็นในแต่ละรัฐในเขตการปกครองของประเทศออสเตรเลีย

ตาราง 4.8 นโยบายการลงทะเบียนในการเป็นครูของแต่ละรัฐและองค์กรที่ดูแล

รัฐ	การลงทะเบียนการเป็นครู/ การรับรองมาตรฐานคุณภาพ	องค์กรที่มีอำนาจในการดูแล ทางด้านครู
The Australian Capital Territory	ไม่จำเป็นต้องมีการลงทะเบียน สำหรับการเป็นครูในระดับปฐมวัย	ACT Teacher Quality Institute
New South Wales	ไม่จำเป็นต้องมีการลงทะเบียน สำหรับการเป็นครูในระดับปฐมวัย แต่จะต้องจบการศึกษาตาม มาตรฐานและสาขาที่รัฐบาล ในเมือง NSW รับรองถึงจะ สามารถมาเป็นครูได้ อีกทั้ง ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2016 เป็นต้นไป ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ ในศูนย์ที่ได้รับรองมาตรฐาน จากรัฐบาลจำเป็นต้องได้รับรอง มาตรฐานการเป็นครูด้วยเช่นกัน	NSW Education Standards Authority
Northern Territory	ไม่จำเป็นต้องมีการลงทะเบียน สำหรับการเป็นครูในระดับปฐมวัย แต่ครูที่ทำงานในโรงเรียนหรือ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการ ลงทะเบียนในเงื่อนไขของ การจ้างงาน	Teacher Registration Board of the Northern Territory

ตาราง 4.8 นโยบายการลงทะเบียนในการเป็นครูของแต่ละรัฐและองค์กรที่ดูแล (ต่อ)

รัฐ	การลงทะเบียนการเป็นครู/ การรับรองมาตรฐานคุณภาพ	องค์กรที่มีอำนาจในการดูแล ทางด้านครู
Queensland	ไม่จำเป็นต้องมีการลงทะเบียน สำหรับการเป็นครูในระดับปฐมวัย แต่นายจ้างบางคนต้องการครู ที่มีการลงทะเบียนเพื่อใช้เป็น เงื่อนไขในการจ้างงาน	Queensland College of Teachers
South Australia	ตั้งแต่ปี 1976 จำเป็นต้องมี การลงทะเบียนสำหรับการเป็นครู ในระดับปฐมวัย ในวันที่ 1 มกราคม 2014 ครูปฐมวัยทุกคนต้องมีการ ลงทะเบียนในการเป็นครู รวมทั้งครูปฐมวัยที่ทำงาน ใน NQF ด้วย	Teachers Registration Board of South Australia
Tasmania	ครูปฐมวัยจำเป็นต้องมีการ ลงทะเบียนเมื่อต้องทำงาน ในโรงเรียน แต่ครูปฐมวัยที่ทำงาน ใน NQF ไม่จำเป็นต้อง มีการลงทะเบียน	Teachers Registration Board of Tasmania
Victoria	ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2015 ครูปฐมวัยทุกคนที่ได้รับการ จ้างงานและมีบทบาทหน้าที่ เกี่ยวข้องกับองค์กร การบริการ หรือศูนย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กใน รัฐวิคตอเรียต้องได้รับการลงทะเบียน	Victorian Institute of Teaching
Western Australia	ตั้งแต่วันที่ 6 ธันวาคม 2012 ครูปฐมวัยทุกคนต้องมี การลงทะเบียน	Teacher Registration Board of Western Australia

4.5.4 บทบาทของพ่อแม่หรือชุมชน

ในหลักสูตรการเรียนรู้อุปฐมวัยของประเทศออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับครอบครัวและชุมชน ได้มีการระบุอย่างชัดเจนว่าผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กเกิดขึ้นเมื่อครูและสมาชิกในครอบครัวทำงานร่วมกันดังข้อความในหลักสูตรที่ว่า “เด็กประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อครอบครัวและครูทำงานร่วมกันในเชิงพันธมิตรหรือร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก” (DEEWR, 2009a)

การเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging) ตามที่เนื้อหาของหลักสูตรได้กล่าวไว้ มีความสำคัญกับครอบครัวเทียบเท่ากับการดูแลเด็ก ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งและการต้อนรับเป็นสิ่งสำคัญถ้าครอบครัวรู้สึกสะดวกสบายใจในการเข้ามารับบริการ ซึ่งเมื่อครอบครัวรู้สึกมีความสุขและได้รับการต้อนรับเด็กก็จะรู้สึกอย่างนั้นเช่นเดียวกัน

นอกจากนั้น ครอบครัวหรือผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ทางด้านนโยบายและกระบวนการมีส่วนร่วมในโปรแกรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้ปกครองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่ถ้าครูคาดหวังให้ผู้ปกครองทุกคนมีส่วนร่วมด้วยวิธีการที่เป็นทางการอาจจะผิดหวังได้ ความสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จต้องมีพื้นฐานมาจากการเคารพและเข้าใจซึ่งกันและกัน ดังนั้นแล้วจึงมีวิธีการที่หลากหลายในการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องฟังและเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการให้ผู้ปกครองหรือครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม (DEEWR, 2009a)

รัฐบาลออสเตรเลียยังให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดทำโปรแกรมต่าง ๆ เพื่อช่วยผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและเป็นไปในเชิงบวกกับการเรียนรู้ของเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน เช่น การสร้างแอปพลิเคชันที่เรียกว่า Learning Potential App ซึ่งเป็นฟรีแอปพลิเคชันสำหรับผู้ปกครองหรือครอบครัวเพื่อกระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็ก อีกทั้งยังเป็นการใช้เวลาร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ปกครองอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยเด็กและเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้ในแต่ละระดับขั้นที่สูงขึ้น รวมทั้งการช่วยเหลือสนับสนุนสิ่งจำเป็นต่าง ๆ แก่ครอบครัวเพิ่มเติม เช่น การสนับสนุนเงินเพื่อใช้จ่ายค่าชุดนักเรียน รองเท้า ตำราและการออกไปดูงานนอกสถานที่ การสนับสนุนให้มีผู้ประสานงานในการทำงานโดยตรงร่วมกับครอบครัวและเด็ก โอกาสในการเข้าถึงโปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียน (DEEWR, 2009b)

4.6 งบประมาณและการลงทุน

รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้การสนับสนุนการบริการการศึกษาในระดับปฐมวัยแก่ศูนย์ดูแลเด็กและสถานศึกษาเพื่อให้จัดกิจกรรมที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน มีการให้ความช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครองในการดูแลเด็ก การสนับสนุนการบริการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการจัดระบบการให้บริการ สรุปได้ดังนี้ (The Department of Education and Training, 2017)

ตารางที่ 4.9 การสนับสนุนและงบประมาณในการพัฒนาการบริการการศึกษาปฐมวัย

ประเด็นสำคัญ	สรุป	เงินทุน
การสนับสนุนการให้บริการที่มีคุณภาพสูงและลดอุปสรรคในการศึกษาปฐมวัย		
ความพร้อมทางด้านเงินทุนของโรงเรียน	การจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่มากขึ้นตามความต้องการที่เหมาะสมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงวัย	55.3 ล้านดอลลาร์
การให้การศึกษาในระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพ	การเพิ่มการสนับสนุนสำหรับแผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐาน	22.8 ล้านดอลลาร์
การส่งมอบสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษามากขึ้น	การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กปฐมวัยที่สามารถใช้ร่วมกันได้ในโรงเรียนประถมที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล	10 ล้านดอลลาร์
	สนับสนุนโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนรัฐบาลเปิดสอนในระดับปฐมวัย	1.1 ล้านดอลลาร์
การเตรียมการเพื่อสนับสนุนการดูแลของผู้ปกครอง		
การบริการช่วยเหลือด้านสุขภาพของแม่และเด็ก	การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสามารถอ้างอิงได้ด้านการดูแลเด็กตามวัตถุประสงค์ของ MCH Line	4.9 ล้านดอลลาร์
	การเพิ่มสิทธิในการเข้าถึง The Enhanced MCHService 15% ของครอบครัวทั้งหมดจนกระทั่งเด็กมีอายุครบ 3 ปี	37.7 ล้านดอลลาร์
	การเตรียมการออกเยี่ยมเพิ่มเติมสำหรับผู้หญิงและเด็กที่มีประสบการณ์หรือความเสี่ยงต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัว	11 ล้านดอลลาร์
	ดึงดูดพยาบาลใหม่ด้วยการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนต่าง ๆ รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาหรือการพัฒนาวิชาชีพให้กับพยาบาลทุกคนของ MCH	5.2 ล้านดอลลาร์

ตารางที่ 4.9 การสนับสนุนและงบประมาณในการพัฒนาการบริการการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)

ประเด็นสำคัญ	สรุป	เงินทุน
การสนับสนุนการให้บริการที่มีคุณภาพสูงขึ้นและลดอุปสรรคในการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)		
ทักษะและความมั่นใจในการเลี้ยงดูเด็ก	ให้การสนับสนุน Playgroups ทั่วประเทศ และพัฒนาการติดต่อสื่อสารกันระหว่างกลุ่มพ่อแม่ที่มีลูกเป็นครั้งแรกกับโรงเรียนในชุมชน	22.3 ล้านดอลลาร์
การทำให้การบริการด้านการปฐมวัยสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นและครอบคลุมมากขึ้น		
การมีปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนอนุบาล	การจัดการตามคำร้องขอของโรงเรียนอนุบาลเพื่อให้เด็กท้องถิ่นที่อายุ 3 ปีหรือเด็กที่ต้องการความคุ้มครองสามารถเข้าเรียนได้	6.3 ล้านดอลลาร์
	การสร้างโรงเรียนอนุบาลให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายสำหรับครอบครัวที่มีความจำเป็น เช่น การสร้างสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่ไม่สามารถลงทะเบียนเรียนได้ทัน	2.3 ล้านดอลลาร์
การสนับสนุนเด็กพิเศษ	การเพิ่มและสนับสนุนโรงเรียนอนุบาลที่มีโปรแกรมการเรียนรวมสำหรับเด็กพิเศษเพื่อให้เด็กเหล่านี้สามารถเข้าเรียนร่วมกันได้	5 ล้านดอลลาร์
	การสนับสนุนเด็กพิเศษและครอบครัวอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาภายใต้เครือข่ายองค์กรความช่วยเหลือด้านเด็กพิเศษ	7.2 ล้านดอลลาร์
การสนับสนุนครอบครัวในท้องถิ่น	การทำงานร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการพัฒนาภายใต้โครงการที่เหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัวท้องถิ่น	5.4 ล้านดอลลาร์
การสร้างระบบที่ดียิ่งขึ้น		
ความร่วมมือกันกับรัฐบาลท้องถิ่น	การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรที่ให้บริการด้านสุขภาพและมนุษยธรรมกับรัฐบาลท้องถิ่นภายใต้หน่วยงานสนับสนุนเด็กและครอบครัว ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันขององค์กรการศึกษาและการฝึกอบรม องค์กรที่ให้บริการด้านสุขภาพและมนุษยธรรมและรัฐบาลท้องถิ่น	N/A

ตารางที่ 4.9 การสนับสนุนและงบประมาณในการพัฒนาการบริการการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)

ประเด็นสำคัญ	สรุป	เงินทุน
การสร้างระบบที่ดียิ่งขึ้น (ต่อ)		
การลงทะเบียนส่วนกลาง	การสนับสนุนรัฐบาลท้องถิ่นให้ยอมรับ ขยายและปรับปรุงการลงทะเบียนกลางของโรงเรียนอนุบาลในด้านการให้บริการ	5.5 ล้านดอลลาร์
การทำงานร่วมกันของประชาชนและรัฐบาล	การทำงานร่วมกันกับองค์กรเพื่อแสดงให้เห็นถึงความพอดี ความเหมาะสมและความต่อเนื่องของการจัดการเงินทุนแห่งชาติและการตระหนักถึงคุณค่าของการศึกษาปฐมวัย	N/A
รวม		202.1 ล้านดอลลาร์

4.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาและการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นทางรัฐบาลได้ให้คำมั่นสัญญาเพื่อความมั่นใจว่าเด็กพิเศษสามารถเข้าถึงและมีปฏิสัมพันธ์อย่างเต็มที่ในการบริการต่าง ๆ ที่มีคุณภาพสูงในระดับปฐมวัย ซึ่งรวมไปถึงการปฏิรูปการให้บริการช่วยเหลือไปยังครอบครัวและการเปลี่ยนผ่านไปยังการดูแลสนับสนุนเด็กและครอบครัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นหลัก โดยมีหน่วยหรือแผนการดำเนินงานที่ดูแลด้านนี้โดยตรงคือ National Disability Insurance Scheme (NDIS) ซึ่งมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์หลักคือ **“ประชากรทุกคนของออสเตรเลียสามารถเข้าถึงการให้บริการที่หลากหลายของรัฐบาล ซึ่งประกอบไปด้วย ทางด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านการจ้างงาน ความยุติธรรมและการสนับสนุนครอบครัว”** (NDIA, 2019)

การให้บริการจาก NDIS สำหรับเด็กและครอบครัวที่ลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีการจัดตั้งวิธีการที่เรียกว่า Early Childhood Early Intervention (ECEI) เพื่อให้บริการแก่เด็กพิเศษและเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าทุกคนที่มีอายุน้อยกว่า 7 ปี โดยมีขั้นตอนด้วยกัน 5 ขั้นตอนสำหรับการบริการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การติดต่อเครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัย

สามารถติดต่อเครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัยถ้ารู้สึกวิตกกังวลเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กหรือมีการระบุถึงพัฒนาการของเด็ก

ขั้นที่ 2 รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

เนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัย จะช่วยสนับสนุนและตอบสนองสิ่งที่เด็กต้องการตามความเหมาะสมเป็นรายบุคคล โดยเครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัยจะจัดหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องให้กับเด็กและครอบครัวของเด็กต่อไป

ขั้นที่ 3 หาทางแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการจำเป็น

เครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัยจะประสานเด็กและครอบครัวเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือและสนับสนุนที่เหมาะสมที่สุดตามบริบทของแต่ละบุคคล เช่น ศูนย์บริการสุขภาพชุมชน กลุ่มของการเล่นและสถานศึกษา รวมถึงการจัดหาการให้บริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มในระยะสั้น ถ้ามีการระบุไว้ว่าเป็นการสนับสนุนที่เหมาะสมที่สุด

ขั้นที่ 4 การสนับสนุนและบริการที่เข้าถึง

เครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัยจะจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือและบริการต่าง ๆ ที่จัดหาได้ตามบริบทด้านสังคมของครอบครัวเพื่อช่วยให้เด็กบรรลุตามจุดประสงค์ของครอบครัว ซึ่งการช่วยเหลือที่จัดให้ นั้นจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็กและครอบครัว อาจจะประกอบไปด้วย

- ข้อมูลและการเชื่อมโยงเพื่อช่วยให้คุณในการเข้าถึงการช่วยเหลือและบริการที่จัดให้ในบริบทของชุมชนที่อาศัยอยู่
- การให้บริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มในระยะสั้น ถ้ามีการระบุไว้ว่าเป็นการสนับสนุนที่เหมาะสมที่สุด
- ถ้าเด็กต้องการรับบริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มในระยะยาวเครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัยสามารถช่วยให้เข้าถึงองค์กรของ NDIS

ขั้นที่ 5 ความก้าวหน้าของเด็กเครือข่าย ความร่วมมือทางด้านปฐมวัยจะตรวจสอบและทบทวนความก้าวหน้าของเด็กต่อเป้าหมายที่ได้มีการตั้งไว้ รวมทั้งเครือข่ายความร่วมมือทางด้านปฐมวัยและการให้บริการจะช่วยเหลือครอบครัวเพื่อปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้วยตนเองของเด็กและการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนั้นแล้ว การเข้าเรียนหรือการเลือกโรงเรียนของเด็กพิเศษในระดับปฐมวัยคือสิทธิและการตัดสินใจของผู้ปกครองเป็นหลัก คำนึงถึงความต้องการของผู้ปกครองที่จะส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนประเภทใดหรือที่ไหน แต่เด็กพิเศษบางคนนั้นไม่สามารถเข้าในโรงเรียนปฐมวัยทั่วไปได้ถ้าไม่มีการสนับสนุนเพิ่ม ดังนั้น จึงมีการจัดตั้งโปรแกรมและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม (Kindergarten Inclusion Support Program) เพื่อให้เด็กพิเศษหลากหลายประเภท รวมทั้งเด็กพิเศษที่รุนแรงได้รับโอกาส ประสบการณ์และประโยชน์ที่สมควรจะได้รับในโรงเรียนอนุบาล

เด็กเช่นเดียวกับเด็กอนุบาลคนอื่น ๆ ในระดับอายุเดียวกัน รัฐบาลออสเตรเลียในรัฐวิกตอเรียได้ลงทุน 5 ล้านเหรียญดอลลาร์ออสเตรเลียเพื่อที่จะขยายโปรแกรมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสุขในประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัยที่มีคุณภาพ (NDIA, 2019)

4.8 ผลการจัดการศึกษา

ผลการให้คะแนนตามเกณฑ์มาตรฐาน 5 ระดับตามหลักกฎหมายการประเมินคุณภาพโดยแบ่งออกเป็นแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลีย แสดงดังตารางต่อไปนี้ (Australian Children's Education and Care Quality Authority (ACECQA), 2018b)

ตารางที่ 4.10 ผลคะแนนการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละรัฐของประเทศออสเตรเลีย

รัฐ	ต้องพัฒนา ปรับปรุง อย่างมาก	มุ่งสู่คุณภาพ มาตรฐาน ระดับชาติ		เทียบเท่าคุณภาพ มาตรฐาน ระดับชาติ		เกินกว่าคุณภาพ มาตรฐาน ระดับชาติ		ความ เป็น เลิศ	รวม (จำนวน โรงเรียน)
ACT	0	86	(27%)	85	(27%)	144	(45%)	5	320
NSW	19	1,259	(24%)	2,372	(45%)	1,555	(30%)	16	5,221
NT	0	80	(38%)	95	(45%)	34	(16%)	1	210
QLD	3	508	(18%)	1,356	(49%)	887	(32%)	14	2,768
SA	0	282	(26%)	262	(25%)	515	(48%)	7	1,066
TAS	0	45	(20%)	91	(41%)	84	(38%)	0	220
VIC	4	632	(16%)	1,932	(49%)	1,327	(34%)	9	3,904
WA	0	352	(32%)	445	(41%)	288	(27%)	0	1,085
รวม	26	3,244	(22%)	6,638	(45%)	4,834	(33%)	52	14,794

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลการประเมินเมื่อแบ่งตามเกณฑ์มาตรฐาน 5 ระดับ ส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่างระดับเทียบเท่าคุณภาพมาตรฐานระดับชาติและเกินกว่ามาตรฐานคุณภาพระดับชาติ

ตารางที่ 4.11 ผลคะแนนการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาในประเทศออสเตรเลีย
แบ่งตามเกณฑ์มาตรฐาน

มาตรฐาน	ต้องพัฒนา ปรับปรุง อย่างมาก	มุ่งสู่คุณภาพ มาตรฐาน ระดับชาติ	เทียบเท่าคุณภาพ มาตรฐาน ระดับชาติ	เกินกว่าคุณภาพ มาตรฐาน ระดับชาติ	รวม (จำนวน โรงเรียน)
QA 1	1	2,497	7,935	4,361	14,794
QA 7	20	2,149	7,846	4,779	14,794
QA 2	23	2,055	9,181	3,535	14,794
QA 3	9	1,875	8,784	4,126	14,794
QA 6	0	1,136	7,827	5,831	14,794
QA 4	8	938	9,022	4,826	14,794
QA 5	1	787	7,926	6,080	14,794

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นถึงผลการให้คะแนนตามเกณฑ์การประกันคุณภาพมาตรฐานระดับชาติปฐมวัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ผลการให้คะแนนจะเห็นได้ว่า ด้านที่ต้องการการพัฒนาปรับปรุงอย่างมาก ได้แก่ ด้านที่ 2 สุขภาพและความปลอดภัยของเด็กที่มีมากถึง 23 ศูนย์ที่ให้บริการ รองลงมาคือด้านที่ 7 ระบบการจัดการและการเป็นผู้นำที่มีด้วยกัน 20 ศูนย์ให้บริการ ในทางตรงกันข้ามด้านที่ 6 การทำงานร่วมกันของครอบครัวและชุมชนกลับไม่มีศูนย์ใดเลยที่ถูกประเมินให้อยู่ในระดับต้องการการพัฒนาปรับปรุงอย่างมากในด้านนี้ จึงแสดงให้เห็นจากผลการประเมินว่าในด้านการทำงานประสานความร่วมมือกันของครอบครัวและชุมชนในระดับปฐมวัยเป็นด้านที่ประเทศออสเตรเลียให้ความสำคัญและประสบความสำเร็จมากที่สุดเมื่อเทียบกับการประเมินในด้านอื่น ๆ

บทที่ 5

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์

5.1 ประวัติความเป็นมา

การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกี่ยวกับบทบาทของสตรีและเด็ก และความสำคัญของการเรียนรู้ในช่วงระยะแรกเริ่มของเด็กซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนรู้ในอนาคต (Mcguinness Institute, 2016) ในปี 1889 มีการก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียนแห่งแรกขึ้นที่เมือง Dunedin โดยให้ความสำคัญกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนที่อยู่ในชุมชนแออัด ซึ่งเป็นการพัฒนาให้พวกเขาได้เรียนรู้คุณค่าของชาวคริสเตียน และเป็นการปกป้องเด็กให้ปลอดภัยและห่างจากอันตรายและโรคภัย (Mcguinness Institute, 2016)

ต่อมาในปี 1904 มีโรงเรียนอนุบาลเกิดขึ้นแห่งแรกในเมือง Christchurch และในปี 1906 ที่เมือง Wellington ต่อมาในปี 1907 มีองค์กรชื่อว่า The Royal New Zealand Plunket Society ก่อตั้งขึ้นโดยเป็นที่รู้จักกันในนามขององค์กรสำหรับสุขภาพสตรีและเด็กโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมสุขภาพในเด็กเล็ก ซึ่งต่อมาในช่วงปลายของปี 1920 มีสาขาของ Plunket ทั้งหมด 26 สาขา และมีสาขาย่อย 500 สาขา ต่อมาในปี 1910 มีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกของเมือง Auckland ในระหว่างปี 1940-1960 มีสถาบันที่จัดการศึกษาปฐมวัยเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลายรูปแบบ เช่น การก่อตั้งศูนย์การเล่นของเด็กแห่งแรกในเมือง Wellington ในปี 1941 และในปีเดียวกันมีการก่อตั้งศูนย์ดูแลเด็กแห่งแรกที่กำกับโดยรัฐบาลในเมือง Dunedin

ในปี 1947 ปรากฏรายงานเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยมีชื่อเอกสารว่า Report of the Consultative Committee on Preschool Education (Bailey Report) ต่อมาในปี 1948 เริ่มมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดอบรมครูที่สอนในโรงเรียนอนุบาลและในปีเดียวกันมีการจัดตั้งสหพันธ์ศูนย์การเล่นสำหรับเด็กแห่งชาติ (National Playcentre Federation) เพื่อรองรับการดำเนินงานของศูนย์การเล่น ซึ่งขณะนั้นมีศูนย์การเล่นสำหรับเด็กในประเทศนิวซีแลนด์อยู่หลายแห่ง

ในด้านการดำเนินงานของศูนย์ดูแลเด็กเริ่มเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้นอันเนื่องจากในปี 1960 ได้มีการประกาศกฎข้อบังคับของศูนย์ดูแลเด็ก (Childcare Centre Regulations) โดยใช้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการดูแลเด็กในแต่ละศูนย์ บริหารจัดการโดยหน่วยสวัสดิภาพเด็กภายใต้กรมสวัสดิภาพทางสังคมซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนอนุบาลที่บริหารจัดการโดยกระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อย้อนกลับไปก่อนปี 1960 ประเทศนิวซีแลนด์ยังไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยสำหรับเด็กในชนเผ่าเมารี แต่อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นเป็นต้นมาการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กเมารีเริ่มให้ความสำคัญมากขึ้น ดังเห็นได้จากองค์กรชนเผ่าเมารีจัดตั้งศูนย์การเล่นสำหรับเด็กเมารีขึ้น ซึ่งมีการขยายศูนย์บริการดังกล่าวเพิ่มขึ้นโดยมีจำนวนถึง 200 กว่าแห่ง หลังจากนั้นในปี 1963 ได้มีการจัดตั้ง New Zealand Childcare Association (NZCA) ขึ้น

ในปี 1971 มีการเผยแพร่เอกสาร Report of the Committee in Inquiry into Pre-Kindergarten Education (Hill report) ซึ่งมีการระบุถึงความสำคัญของการจัดอบรมบุคลากรด้านการศึกษาระดับปฐมวัย ต่อมาในปี 1972 มีการจัดตั้งโรงเรียน Pasifika ที่เมือง Tokoroa ซึ่งถือได้ว่าเป็นโรงเรียน Pasifika แห่งแรกของประเทศ ในปี 1974 รัฐบาลได้เล็งเห็นโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะยากจน จึงมีการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้เพื่อการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มดังกล่าว

ในปี 1980 มีการเผยแพร่เอกสาร Early Childhood Care and Education Report โดย The State Service Commission (SSC) ต่อมาปี 1982 มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อเป็นกระบอกเสียงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดูแลเด็ก โดยมีชื่อองค์กรว่า Early Childhood Care Workers Union (ECWU) และในปีเดียวกันนี้เองจากการประชุมของชนเผ่าเมารีแห่งชาติจึงเกิดการจัดตั้ง Te Kōhanga Reo National Trust เพื่อกำกับดูแลและบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของชนเผ่าเมารี และมีการตั้งโรงเรียนอนุบาลแห่งแรกสำหรับเด็กเมารีขึ้น (Kōhanga Reo) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้ภาษาเมารีในการเรียนการสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบทอดและอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมเมารี

ในด้านการผลิตครูปฐมวัยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งมีความชัดเจนในปี 1985 มีการเปิดหลักสูตร Diploma of Teaching (ECE) (หลักสูตร 3 ปี) เพื่ออบรมให้กับผู้ที่สอนเด็กปฐมวัยอยู่แล้วให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณ ต่อมาในปี 1987 มีการเปิดหลักสูตร Diploma of Education (Early Childhood Teaching) ซึ่งถือว่าเป็นหลักสูตรมาตรฐานในสมัยนั้น เพื่อผลิตครูให้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานในการสอนเด็กปฐมวัยทั้งในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์ดูแลเด็ก

ในด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในอดีตยังไม่มีหลักสูตรสำหรับจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ จนกระทั่งในปี 1996 ได้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยใช้ชื่อในตามภาษาเมารีว่า เทฟาริกิ “Te Whāriki” และมีการปรับปรุงฉบับล่าสุดเมื่อปี 2017 หลักสูตรนี้

ถือได้ว่าเป็นหลักสูตรแกนกลาง ที่กำหนดหลักการ สาระ เป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางให้โรงเรียนนำไปพัฒนาหลักสูตรของแต่ละโรงเรียนรวมทั้งจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลลัพธ์ตามที่หลักสูตรกำหนด

5.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา

กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษาปฐมวัยของประเทศนิวซีแลนด์ที่สำคัญที่สุดคือกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย กฎหมายสำคัญด้านการศึกษาปฐมวัยได้ถูกจัดกรอปรว้อย่างชัดเจน โดยจัดได้เป็น 3 ระดับ (The Ministry of Education, 2019) ดังนี้

ระดับที่ 1: *The Education Act 1989*

จัดเป็นกรอบกฎหมายการศึกษาหลักของระบบการศึกษาประเทศนิวซีแลนด์ มีการระบุถึงกฎการจัดการศึกษาปฐมวัยในหลายประเด็น ได้แก่ รูปแบบการให้บริการการศึกษาปฐมวัยในลักษณะต่าง ๆ ระเบียบข้อบังคับที่เป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษาและเป็นกฎหมายที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ระดับที่ 2: *Education (Early Childhood Services) Regulations 2008*

กฎหมายด้านการศึกษาปฐมวัย เป็นกฎหมายสำหรับการให้บริการจัดการศึกษาปฐมวัยและกลุ่มการเล่น สาระสำคัญของกฎหมายนี้เกี่ยวข้องกับการรับรองการให้บริการ (License) เช่น การรับรองด้านกระบวนการ โครงสร้างข้อกำหนด เช่น อัตราส่วนเด็กต่อครู คุณสมบัติจำนวนเด็กในห้องเรียน บทบัญญัติและมาตรฐานต่าง ๆ

ระดับที่ 3: *เกณฑ์มาตรฐานของการให้บริการ*

เกณฑ์มาตรฐานการให้บริการในแต่ละวันที่สถานให้บริการปฐมวัย และ kōhanga Reo ต้องปฏิบัติตาม โดยมีการจำแนกตามการให้บริการทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

- การให้บริการแบบศูนย์กลาง (Centre-Based Services)
- การให้บริการที่บ้าน (Home-Based Services)
- การให้บริการในโรงพยาบาล (Hospital-Based Services)
- การให้บริการแบบกลุ่มการเล่น (Certificated Playgroups)

นอกจากนี้ ได้มีการแบ่งระดับที่ไม่เป็นทางการ (ระดับที่ 4) ซึ่งไม่จัดอยู่ในกฎหมายแต่เป็นระดับที่ให้การแนะแนวทางในการปฏิบัติตามเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้การให้บริการการศึกษาปฐมวัยสอดคล้องกับระเบียบและข้อบังคับตามกฎหมาย

5.3 หลักสูตร

5.3.1 *ปรัชญา แนวคิด หลักการ*

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับแรกของประเทศนิวซีแลนด์จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการและเผยแพร่ในปี 1996 ใช้ชื่อว่า เทพาริกิ “Te Whāriki” จากนั้นมีการปรับปรุงฉบับล่าสุดและเผยแพร่ในปี 2017 ถือได้ว่าเป็นหลักสูตรแกนกลางใช้สำหรับจัดการศึกษาปฐมวัยที่จัดพิมพ์ไว้ 2 ภาษาอยู่ในเล่มเดียวกันคือภาษาอังกฤษและภาษาเมารี หลักสูตรนี้เน้นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Curriculum) สำหรับเด็ก 3 กลุ่ม (Ministry of Education, 2017) ได้แก่

- 1) เด็กทารก (แรกเกิด-18 เดือน)
- 2) เด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี)
- 3) เด็กเล็ก (2½-5 ปี)

หลักสูตรเทพาริกิได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีสังคมวัฒนธรรม (Socio Cultural Theory) และแนวคิดแบบองค์รวม (Holistic) ไม่กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน (Blakock, 2013) เปรียบเหมือนการทอเสื่อที่ให้ทุกคน ได้แก่ ครู เด็ก ครอบครัวและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกระบวนการทอองค์ความรู้ในหลักสูตร หลักสูตรจะไม่กำหนดมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์แต่จะใช้การเขียนที่สร้างแรงบันดาลใจเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งหรือพลังในครูที่จะสร้างหลักสูตรสำหรับเด็กในแต่ละชุมชน การให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมและสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งรวมทั้งความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง หลักสูตรเทพาริกิทำให้เห็นถึงความแตกต่างกันในโลก ความเข้มแข็งในความแตกต่างและความหลากหลาย มุ่งเน้นความสนใจของเด็กและการทำงานอย่างใกล้ชิดกับครอบครัวและชุมชน (Tesar, 2015)

หลักการสำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ 4 ข้อ ดังนี้ (The Ministry of Education, 2017)

- 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็ง (Whakamana–Empowerment)
- 2) การพัฒนาแบบองค์รวม (Kotahitanga–Holistic Development)
- 3) การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (Whānau Tangata–Family and Community)
- 4) ความสัมพันธ์ (Ngā Hononga–Relationships)

5.3.2 *จุดมุ่งหมาย และผลลัพธ์การเรียนรู้*

วิสัยทัศน์ของหลักสูตรมุ่งเน้นความสามารถและความมั่นใจของผู้เรียน และสามารถสื่อสารได้ มีสุขภาวะทางจิตใจ ร่างกายและจิตวิญญาณ มีความมั่นคง รู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งและนำความรู้ที่พวกเขาได้รับไปเอื้อประโยชน์ต่อสังคมได้ (The Ministry of Education, 2017)

5.3.3 เนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้

สาระหลักสูตร (Strands) อธิบายถึงสาระหลัก 5 ด้านของการเรียนรู้และการพัฒนา โดยมุ่งพัฒนาความสามารถของเด็กเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความมั่นใจและมีศักยภาพ สาระดังกล่าวประกอบด้วย

- 1) ความผาสุก (Wellbeing)
- 2) ความเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging)
- 3) การเอื้อประโยชน์ (Contribution)
- 4) การสื่อสาร (Communication)
- 5) การสำรวจสิ่งรอบตัว (Exploration)

สรุปสาระการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะในแต่ละด้านได้ดังนี้ (The Ministry of Education, 2017)

ตารางที่ 5.1 สาระการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผลลัพธ์การเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	จุดมุ่งหมาย	ผลลัพธ์การเรียนรู้
1) ความผาสุก (Wellbeing)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ส่งเสริมสุขภาพที่ดี 2) ส่งเสริมอารมณ์ดี 3) ความปลอดภัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นได้ 2) จัดการตนเองและควบคุมการแสดงอารมณ์/ความรู้สึกได้ 3) ดูแลตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอันตรายได้
2) ความเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การเชื่อมโยงกับครอบครัวและโลกภายนอก 2) การรู้จักพื้นที่ของตน 3) ความรู้สึกสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน 4) การรู้จักขอบเขตของตน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานที่และสิ่งต่างๆในโลกของเราได้ 2) แสดงตนให้เป็นส่วนหนึ่งของการดูแล/รักษาสถานที่ที่ตนเองอยู่ 3) แสดงความเข้าใจการทำงานของสิ่งต่าง ๆ และสามารถปรับเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงได้ 4) ปฏิบัติตามกฎระเบียบและสิทธิ
3) การเอื้อประโยชน์ (Contribution)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความเท่าเทียมกัน 2) ความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างเท่าเทียม 2) เข้าใจและภูมิใจต่อความสามารถของตน 3) มีทักษะและกลวิธีในการเล่นและเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น

ตารางที่ 5.1 สารการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผลลัพธ์การเรียนรู้ (ต่อ)

สารการเรียนรู้	จุดมุ่งหมาย	ผลลัพธ์การเรียนรู้
4) การสื่อสาร (Communication)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การพัฒนาวิจนะภาษา 2) การพัฒนาภาษาพูด 3) การรู้เรื่องราวและสัญลักษณ์ ในวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่น 4) การค้นหาวิธีการที่แตกต่าง เพื่อสร้างสรรค์และแสดงออก 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ใช้ท่าทางและการเคลื่อนไหว ในการสื่อสารได้ 2) เข้าใจภาษาพูดและใช้ในการสื่อสารได้ 3) สนุกสนานกับการฟัง/เล่าเรื่องราว รู้จักตัวสัญลักษณ์อักษร/มนทัศน์ สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ 4) แสดงความรู้สึกและความคิด ด้วยวิธีการต่าง ๆ
5) การสำรวจสิ่งรอบตัว (Exploration)	<ol style="list-style-type: none"> 1) การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผ่านการเล่น 2) ความมั่นใจและควบคุมตนเอง 3) การมีกลวิธีในเรียนรู้เพื่อสำรวจ คิดและใช้เหตุผล 4) การพัฒนาแนวคิดการทำงาน เพื่อสร้างความรู้สึกในของความเป็น ธรรมชาติ สังคม กายภาพ และวัตถุ ที่แวดล้อมรอบตัว 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เล่น จินตนาการ สร้างและค้นหา ประสบการณ์กับสิ่งรอบตัว 2) เคลื่อนไหว/เคลื่อนไหวอย่างมีความมั่นใจ 3) ใช้กลวิธีเพื่อหาเหตุและผลและ เพื่อการแก้ปัญหา 4) มีความรู้สึกถึงโลกรอบตัวของตนเอง โดยการสร้างผ่านแนวคิดการทำงาน ของตน

5.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

5.4.1 การจัดการเรียนการสอน

แนวทางการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์เน้นการจัดการ
การเรียนรู้ผ่านการเล่น (Learning Through Play) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดสมรรถนะหลัก คุณค่า
และความรู้ตามกรอบของหลักสูตร การเรียนรู้ผ่านการเล่นช่วยส่งเสริมให้เด็กได้สำรวจ ทดลอง ค้นหา
และแก้ไขปัญหาในแนวทางของตนเองอย่างมีจินตนาการและสนุกสนาน อีกทั้งยังเป็นการมุ่งพัฒนา
ความมั่นใจ ความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของเด็กอีกด้วย (Te Kete
Inpuangi, 2019)

การเรียนรู้ผ่านการเล่นจัดเป็นวิธีการสอนที่สำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
Te Whāriki นอกจากนี้ ยังเป็นวิธีการสอนโดยทั่วไปที่ใช้ในหลักสูตรระดับประถมศึกษาของประเทศ
นิวซีแลนด์อีกด้วย

Ministry of Education in New Zealand (2019a) นำเสนอกิจกรรมการเล่นแบบกลุ่มของเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรไว้ 23 กิจกรรม ได้แก่

- 1) การเล่นผจญภัย
- 2) การต่อ Blocks
- 3) การอ่านหนังสือและนิทาน
- 4) งานไม้
- 5) ดินเหนียว
- 6) การสร้างภาพจากการแปะกระดาษชิ้นเล็ก
- 7) บทบาทสมมติครอบครัว/ละคร
- 8) กิจกรรมดนตรี
- 9) แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ
- 10) สื่อเทคโนโลยีข้อมูลและการสื่อสาร (ICT)
- 11) การสร้างอุปกรณ์/วัสดุสำหรับการเล่น
- 12) กิจกรรมคณิตศาสตร์
- 13) การเล่นทำอาหาร
- 14) การเขียนภาพ (Painting)
- 15) กิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย
- 16) การเล่นเกมเชิงความคิดเพื่อการเรียนรู้ (Play Ideas)
- 17) การเล่นเกมแป้งโด (Playdough)
- 18) ตีกลตา
- 19) เกม Puzzle
- 20) การเล่นเกมทราย
- 21) การเล่นเกมวิทยาศาสตร์และธรรมชาติ
- 22) การไปทัศนศึกษา
- 23) การเล่นเกม

ประโยชน์ของการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก (Te Kete Inpuangi, 2019) มีดังนี้

1) พัฒนาการคิดวิเคราะห์: การเล่นเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิดแบบยืดหยุ่นและคิดระดับสูงของเด็ก เช่น การแก้ไขปัญหา การวิเคราะห์ การตัดสินใจคุณค่า การประยุกต์ความรู้ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์

2) พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล: การเล่นเป็นกิจกรรมที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ รวมทั้งเป็นการฝึกทักษะทางภาษา การมีส่วนร่วม การต่อรอง ความเป็นผู้นำ ความเห็นอกเห็นใจ การฟังอย่างมีส่วนร่วมและการประนีประนอม

3) พัฒนาทักษะในตนเอง: การเล่นช่วยส่งเสริมความรู้สึกถึงสุขภาวะที่ดีเป็นการช่วยส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง แรงจูงใจ ความยืดหยุ่น ความเป็นผู้นำ

4) พัฒนาให้เด็กมีความผูกพัน: การเล่นสามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความผูกพันในระดับที่ลึกซึ้งซึ่งส่งผลดีต่อการเรียนรู้

5) สนับสนุนกระบวนการส่งต่อให้เกิดความราบรื่น: การเล่นช่วยส่งเสริมให้นักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ปรับตัวต่อสิ่งต่างๆ ในโรงเรียนให้ดีขึ้น

ในการเรียนรู้ผ่านการเล่นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้การเล่นของเด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายนั้น คือ ครูผู้สอน ซึ่งมีบทบาทที่หลากหลาย (Te Kete Inpuangi, 2019) ได้แก่

1) สร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนตามความสนใจที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมโอกาสของการเล่นอย่างมีความหมาย

2) ส่งเสริมการเล่นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตร

3) สร้างโอกาสที่เพียงพอเพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่นตามความสนใจและความรู้ที่มีมาก่อน

4) ส่งเสริมการเล่นที่สร้างการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งจะช่วยขยายทักษะการคิดของเด็ก

5) มีความเข้าใจและส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ของเด็กเฉพาะด้านตามความต้องการจำเป็น

6) ส่งเสริมและสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ในด้านการออกแบบการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์ มีการวางแผนการเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูและผู้ปกครองร่วมกันพิจารณาเรื่องราวการเรียนรู้ (Learning Story) ที่สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของเด็กและสอดคล้องกับสาระ/จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่วนใหญ่จะออกแบบเรื่องราวการเรียนรู้สัปดาห์ละครั้งโดยเรื่องราวดังกล่าวเด็กจะถูกถ่ายทอดผ่านกิจกรรมการเล่น ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น โครงสร้างของกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลในประเทศนิวซีแลนด์ในช่วงเช้าเป็นกิจกรรมการเล่นจนกระทั่งพักทานอาหารกลางวันจากนั้นตอนบ่ายก็ยังคงเป็นกิจกรรมการเล่นจนเด็กกลับบ้านเวลาประมาณ 14.30 น. ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเด็กจะได้เรียนรู้ผ่านการเล่นตลอดทั้งวันอย่างมีความหมาย

5.4.2 การวัดและประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยของประเทศนิวซีแลนด์มีการประเมินหลากหลายวิธี โดยส่วนใหญ่เน้นการสังเกตการเรียนรู้ของเด็ก และผลการเรียนรู้ของเด็กจะถูกรวบรวมไว้ใน Learning Stories ของเด็กแต่ละคน ลักษณะของ Learning Stories เปรียบเสมือนงานเขียนรายงานผลการเรียนรู้ 1 หน้ากระดาษหรือมากกว่านั้นก็ได้ โดยระบุถึงกิจกรรมสำคัญที่เด็กได้เรียนรู้ตามลำพังหรือเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ ครูหรือผู้ปกครองจะเขียนในสิ่งที่สำคัญที่เด็กทำได้ ไม่ใช่สิ่งที่เด็กทำไม่ได้ ซึ่งสามารถถ่ายรูปหรือวิดีโอกิจกรรมที่เด็กกำลังทำหรือผลงานของเด็กนำมาประกอบเรื่องราวให้เกิดความชัดเจนได้ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ครู/ผู้ปกครองเขียนนั้นจะต้องเชื่อมโยงผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย Te Whāriki และ Learning Stories ของเด็กที่ถูกเขียนขึ้นทั้งของครูและผู้ปกครองจะต้องสามารถแลกเปลี่ยน/สื่อสารกันให้ทราบทั้งสองฝ่าย ผ่านช่องทางหรือสื่อออนไลน์ต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าวิธีการประเมินผลการเรียนรู้แบบ Learning Stories นี้มีลักษณะของการประเมินผลงานเชิงประจักษ์ในรูปแบบเดียวกันกับการประเมินโดยแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) (My ECE, 2019a)

เพื่อให้เกิดแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กเป็นไปแนวทางเดียวกันและเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ครูและผู้ปกครองถึงแนวทางการวัดประเมินผล กระทรวงศึกษาธิการได้มีการเผยแพร่เอกสารที่นำเสนอแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้พร้อมตัวอย่างในเว็บไซต์ www.education.govt.nz โดยมีชื่อเอกสารว่า Kei Tua o Te Pae สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ปฐมวัยในภาพรวม และ Te Whatu Pōkeka สำหรับการประเมินการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มเด็กเมารีที่เรียนในโรงเรียนเมารี (Ministry of Education in New Zealand, 2019b)

การเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์

ในประเทศนิวซีแลนด์ระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดเป็นการศึกษาในระดับที่ 2 ของระบบการศึกษาต่อจากการศึกษาระดับแรกคือระดับปฐมวัย ช่วงอายุของเด็กที่เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษา มีอายุตั้งแต่ 5-19 ปี ซึ่งโดยโรงเรียนส่วนใหญ่จะรับเด็กเมื่อมีอายุ 5 ปี โดยสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนในวันที่พวกเขาอายุ 5 ปีบริบูรณ์ได้เลยทันทีโดยไม่ต้องรอช่วงเวลาการเปิดเทอมใหม่ แต่อย่างไรก็ตามบางโรงเรียนพยายามที่จะจัดกลุ่มเด็กให้เข้าเรียนพร้อมกัน ระบบการศึกษาในระดับประถมศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์มีตั้งแต่ระดับชั้นที่ 1-8 หรือเรียกว่า Year 1-8 ซึ่งครอบคลุมเด็กช่วงอายุระหว่าง 5-12 ปี จากนั้นจึงเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ระดับชั้นมัธยมศึกษา Year 9-13 ครอบคลุมช่วงอายุประมาณ 13-17 ปี (Ministry of Education, 2019)

เด็กหรือผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่จะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านหรืออยู่ในเขตพื้นที่ที่บ้านของตนตั้งอยู่ ทางโรงเรียนจะเตรียมอัตราจำนวนการรับเข้าที่ตรงกับจำนวนเด็กในเขตพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่าเด็กในพื้นที่นั้นจะได้เข้าเรียน หากแต่ผู้ปกครองต้องการให้เด็กไปเรียนโรงเรียน

นอกเขตผู้ปกครองต้องไปสมัครกับทางโรงเรียน และไม่สามารถมั่นใจได้ว่าจะมีที่ว่างพอสำหรับเด็กที่มาจากเขตอื่นหรือไม่

การรับเด็กจากระดับชั้นปฐมวัยเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาใช้ระบบ Continuous Entry เพื่อให้เด็กได้เข้าสู่โรงเรียนใหม่ด้วยความพร้อมในการเริ่มต้นเรียนที่ดีที่สุดและช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับคนอื่น ๆ ในโรงเรียน โดยการจัดกลุ่มเด็กให้เข้าเรียนพร้อมกันในเทอมใดก็ได้ โดยปกติจะเปิดรับ 2 เทอมซึ่งต่างจากระบบเก่าที่รับเด็กเข้าเรียนเฉพาะเทอมแรก กระบวนการรับเข้าเรียนนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กจะเตรียมความพร้อมและหารือร่วมกัน บุคคลดังกล่าวประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู/เจ้าหน้าที่หน้าของโรงเรียนและบุคลากรในศูนย์ให้บริการ Early Learning Services ในท้องถิ่นนั้น ๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นจะต้องมีแผนจัดช่วงเชื่อมต่อโดยการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ตัวแทนของโรงเรียนและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้สนับสนุนการเรียนสำหรับเด็กกลุ่มนี้ (Ministry of Education, 2019)

ผู้ปกครองเป็นบุคคลหลักที่จะเป็นผู้เลือกโรงเรียนและดำเนินการสมัครเรียนให้กับเด็ก ซึ่งรัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ระบุรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการรับสมัครที่ผู้ปกครองจะต้องดำเนินการไว้ดังนี้ (New Zealand Government, 2019)

- 1) รายละเอียดการเลือกโรงเรียน โดยมีรายละเอียดประเภทโรงเรียน ผลการประเมินโรงเรียนและการคมนาคมเพื่อให้ผู้ปกครองตัดสินใจ
- 2) รายละเอียดการเลือกเขตพื้นที่ของโรงเรียนในโซนต่าง ๆ โดยสามารถค้นหารายชื่อโรงเรียนได้จำแนกตามโซนต่าง ๆ
- 3) รายละเอียดการประสานงานและติดต่อกับโรงเรียนเพื่อทำการสมัคร
- 4) รายละเอียดการเตรียมความพร้อมในตัวเด็ก เช่น การพาเด็กไปเยี่ยมชมที่โรงเรียน และคุยกับครูในโรงเรียน รายละเอียดด้านการเงิน เป็นต้น

5.4.3 ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้

สถานที่ให้บริการจัดการศึกษาปฐมวัย

ในประเทศนิวซีแลนด์มีศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาลจำนวนมากกว่า 5,000 แห่ง แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) การให้บริการโดยครู (Teacher-Led Services): ให้บริการโดยครูที่มีใบประกอบวิชาชีพครูปฐมวัย แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ
 - โรงเรียนอนุบาล (Kindergartens)
 - ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก (Education and Care Services)
 - การให้บริการที่บ้าน (Home-Based Services)
 - การศึกษาแบบ Te Kura (Distance Education)

2) การให้บริการโดยพ่อแม่ (Parent-Led Services): ให้บริการโดยพ่อแม่และผู้ดูแลเด็ก แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ

- ศูนย์การเล่นสำหรับเด็ก (Playcentres and Kōhanga Reo) (สำหรับเด็กเมารี ผู้สอนต้องมีใบรับรอง)
- การเรียนแบบ Playgroups (ผู้สอนมี/ไม่มีใบรับรองก็ได้)
- ศูนย์การเล่นสำหรับเด็ก (Playcentres)
- Puna Kōhungahunga (Māori-Focused Playgroups)
- Pacific Island-Focused Playgroups

แหล่งการเรียนรู้สำหรับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการได้เผยแพร่ข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้สำหรับครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยผ่านทางเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการชื่อว่า www.education.govt.nz ในหัวข้อ 0-6 YEARS Early Learning ซึ่งมีคำแนะนำเอกสารสำคัญ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้แก่

1) การให้บริการ (Running a Service) เกี่ยวข้องกับกระบวนการการให้บริการด้านการศึกษามุมมอง

2) การรับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Licensing and Regulation) เกี่ยวข้องกับกรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ระเบียบและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

3) งบประมาณสนับสนุนและข้อมูล (Funding and Data)

4) การจัดการเรียนการสอน (Teaching and Learning) ให้รายละเอียดและเอกสารด้านหลักสูตรปฐมวัย การประเมินผลการเรียนรู้ แนวทางการจัดช่วงเชื่อมต่อแหล่งข้อมูลและเครื่องมือในการเรียนรู้ และการสนับสนุนการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

5) การจ้างงาน (Employment) เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติและภาระงานของครู

6) สุขภาวะและการมีส่วนร่วมของเด็ก (Child Wellbeing and Participation)

7) บทบาทหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ (How The Ministry Work?) ได้แก่ บทบาท นโยบาย คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ยังมีแหล่งข้อมูลเฉพาะสำหรับผู้ปกครองหรือผู้ดูแล โดยกระทรวงศึกษาธิการนำเสนอผ่านเว็บไซต์ชื่อว่า <https://parents.education.govt.nz/> ผู้ปกครองสามารถเข้าไปศึกษาข้อมูลการให้บริการ สิทธิประโยชน์และแนวทางการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับบุตรของตนเอง

5.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา

5.5.1 มาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์มีการตรวจสอบมาตรฐานและประกันคุณภาพโดยหน่วยงานของรัฐบาลชื่อว่า Education Review Office (ERO) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหลักอยู่ 2 ด้านคือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษา (Education Review Office: ERO, 2016)

สำหรับการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ERO ได้กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินคุณภาพ 2 ตัวชี้วัดหลักคือ ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcome Indicators) และตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process Indicators) (ERO, 2016)

1) ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcome Indicators) มีการจำแนกตัวชี้วัดตามสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นตัวเดียวกันกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรที่กำหนดขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์การเรียนรู้จำแนกตามสาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้	ตัวชี้วัด
1) ความผาสุก (Wellbeing)	1) ดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นได้ 2) จัดการตนเองและควบคุมการแสดงอารมณ์/ความรู้สึกได้ 3) ดูแลตนเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอันตรายได้
2) ความเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging)	1) สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานที่และสิ่งต่าง ๆ ในโลกของเราได้ 2) แสดงตนให้เป็นส่วนหนึ่งของการดูแล/รักษาสถานที่ที่ตนเองอยู่ 3) แสดงความเข้าใจการทำงานของสิ่งต่าง ๆ และสามารถปรับเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงได้ 4) ปฏิบัติตามกฎระเบียบและสิทธิ
3) การเอื้อประโยชน์ (Contribution)	1) ปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างเท่าเทียม 2) เข้าใจและภูมิใจต่อความสามารถของตน 3) มีทักษะและกลวิธีในการเล่นและเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น
4) การสื่อสาร (Communication)	1) ใช้ท่าทางและการเคลื่อนไหวในการสื่อสารได้ 2) เข้าใจภาษาพูดและใช้ในการสื่อสารได้ 3) สนุกสนานกับการฟัง/เล่าเรื่องราว รู้จักตัวสัญลักษณ์อักษร/มโนทัศน์สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ 4) แสดงความรู้สึกและความคิดด้วยวิธีการต่าง ๆ
5) การสำรวจสิ่งรอบตัว (Exploration)	1) เล่น จินตนาการ สร้างและค้นหาประสบการณ์กับสิ่งรอบตัว 2) เคลื่อนไหว/เคลื่อนที่อย่างมีความมั่นใจ 3) ใช้กลวิธีเพื่อหาเหตุและผล และเพื่อการแก้ปัญหา 4) มีความรู้สึกลังโลกรอบตัวของตนเอง โดยการสร้างผ่านแนวความคิดการทำงานของตน

2) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators) อธิบายถึงเงื่อนไขที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพระดับสูงในการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีผลต่อผลลัพธ์ที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก ประกอบไปด้วยรายละเอียดตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 5.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ

1)	ด้านผู้เรียนและการเรียนรู้
1.1	การเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กในบริบทของการเล่นได้รับการสนับสนุนผ่านการให้ความสำคัญในการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วม/ความเป็นหุ้นส่วน
1.2	เด็ก พ่อแม่ และครอบครัวเรามีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยให้ความสำคัญกับภาษา อัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตน
1.3	เด็กได้รับโอกาสทางการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฐมวัย Te Whāriki อย่างเท่าเทียม
1.4	ภาษาและวัฒนธรรมเมารีควรให้คุณค่าและถูกบูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน
1.5	การเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กถูกสนับสนุนผ่านการตอบสนองและกลวิธีที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของตน
1.6	การประเมินการปฏิบัติต้องส่งเสริมอัตลักษณ์ในเด็กเสมือนให้เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ
2)	การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้และความสามารถ
2.1	การเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กได้รับการสนับสนุนโดยผู้นำ และ Kaiako และคนอื่น ๆ ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญอย่างสอดคล้องกับวัฒนธรรม
2.2	ผู้นำ และ Kaiako มีความเชี่ยวชาญในความรู้ ซึ่งสามารถนำหลักสูตรไปใช้สู่การปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสม
2.3	การเรียนรู้ของนักเรียนถูกส่งเสริมโดยผู้นำ และ Kaiako ซึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้โอกาสทางการเรียนรู้ เป็นประโยชน์ต่อความยั่งยืนและการนำไปปรับปรุง
2.4	การเรียนรู้ของนักเรียนได้รับการส่งเสริมผ่านการทำงานของผู้นำ และ Kaiako เช่นเดียวกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
3)	การประเมินเพื่อการปรับปรุง
3.1	ผู้จัดการ ผู้นำ และ Kaiako ใช้การประเมินเพื่อการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม
3.2	มีความสามารถในการประเมิน คั่นคว้าและสร้างความรู้ให้เกิดความยั่งยืนของการปรับปรุงและนวัตกรรม
3.3	การมีส่วนร่วมในการประเมินภายในด้านกระบวนการและการใช้เหตุผลซึ่งมีคุณค่าสำหรับเด็ก
4)	ผู้นำการมีส่วนร่วมและการปรับปรุง
4.1	ผู้นำพัฒนาและจัดทำปรัชญาการให้บริการ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายและการจัดอันดับสิ่งสำคัญ
4.2	มีความน่าเชื่อถือในการสร้างความร่วมมือและการปรับปรุงที่ยั่งยืน
4.3	ผู้นำทำให้มั่นใจในโอกาสของการเข้าถึงการเรียนรู้และการพัฒนาเพื่อสร้างความสามารถในตัวเด็ก

ตารางที่ 5.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (ต่อ)

4)	ผู้นำการมีส่วนร่วมและการปรับปรุง (ต่อ)
4.4	มีการวางแผน การสร้างความร่วมมือและการประเมินผลของหลักสูตร การสอน และการเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาผลลัพธ์อย่างเท่าเทียมสำหรับเด็กทุกคน
4.5	ผู้นำพัฒนา นำไปใช้ และประเมินระบบ กระบวนการ และการปฏิบัติงานขององค์กรที่ส่งเสริมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
5)	การให้บริการผ่านการและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
5.1	การเรียนรู้และสุขภาวะของเด็กในบริบทของความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจ
5.2	การเรียนรู้และการพัฒนาของเด็กได้รับการสนับสนุนผ่านความเป็นหุ้นส่วน ซึ่งรวมถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างบริการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน
5.3	ผลลัพธ์ของเด็กและครอบครัวได้รับการยกระดับผ่านระบบ กระบวนการและการประเมินภายในที่มีประสิทธิภาพ

5.5.2 มาตรฐานคุณภาพของครูและสถานศึกษาปฐมวัย

คุณภาพของครูถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ ดังนั้น ครูที่สอนในระดับปฐมวัยจึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบรับรองหรือใบประกอบวิชาชีพครูปฐมวัยก่อน ครูปฐมวัยสามารถทำงานได้ทั้งในโรงเรียนอนุบาลทั่วไป โรงเรียนอนุบาลเมารีและศูนย์ดูแลเด็ก สำหรับผู้ที่ต้องการเป็นครูสอนเด็กปฐมวัย ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ (TeachNZ, 2019)

- 1) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาปฐมวัย (3 ปี) หรือจบปริญญาตรีสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องแต่ต้องเรียนอนุปริญญาโทสาขาปฐมวัย (Graduate Diploma) เพิ่มอีก 1 ปี
- 2) ผ่านการประเมินคุณสมบัติการเป็นครูโดย New Zealand Qualification Authority (NZQA) ซึ่งมีกรอบมาตรฐานการประเมินคุณสมบัติครูทั้งหมด 6 ระดับ
- 3) ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นครูจากสภาการสอน (Teaching Council)
- 4) ได้รับใบรับรอง Police Clearance

ค่าตอบแทนสำหรับครูปฐมวัยทั่วไปได้รับค่าตอบแทนคิดเป็นรายปีเท่ากับ 45,000-74,000 เหรียญนิวซีแลนด์ และสำหรับครูที่อาวุโสกว่าหรืออยู่ในระดับ Senior จะได้ค่าตอบแทน 74,000-98,000 เหรียญนิวซีแลนด์

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของครูต่อเด็กพบว่า มีการกำหนดสัดส่วนไว้ใน Education (Early Childhood Services) Regulations 2008 โดยจำแนกตามลักษณะการให้บริการ (เต็มวัน

บางเวลา เต็มวันหรือบางเวลา ให้บริการตามบ้าน) ช่วงอายุและจำนวนของเด็ก ตัวอย่างเช่น การสอนเต็มเวลาสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปีมีสัดส่วน 1:5, 2:10, 3:15, 4:20, 5:25 สำหรับเด็กอายุ 2 ปีขึ้นไปมีสัดส่วน 1:6, 2:20, 3:30 การนำเสนอนี้เพียงแค่วิธีอย่างเท่านั้น หากต้องการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมสามารถศึกษาได้ใน Education (Early Childhood Services) Regulations 2008

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์ที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายการศึกษา Education Act 1989 ภายใต้กฎหมายย่อยที่ปรากฏใน Education (Early Childhood Services) Regulations (2008) ซึ่งมีความหลากหลายในเชิงโครงสร้าง ปรัชญาและต้นสังกัดและมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป ดังนี้ (My ECE, 2019b)

- 1) ศูนย์การเล่น (Playcentre)
- 2) ศูนย์ดูแลเด็ก (Childcare)
- 3) สถานเลี้ยงเด็ก (Daycare)
- 4) ศูนย์การเรียนรู้ระยะแรกเริ่ม (Early Learning Centre)
- 5) สถานเลี้ยงเด็ก (Crèche)
- 6) โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียน (Preschool)
- 7) โรงเรียนแนวมอนเตสซอรี (Montessori)
- 8) โรงเรียนอนุบาล (Kindergarten)
- 9) โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียนสำหรับชนเผ่าเมารี (Te Kōhanga Reo)
- 10) โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียน A'oga Amata (เน้นภาษาและวัฒนธรรม Samoan)
- 11) โรงเรียนตามแนว RudolfSteiner

ด้วยความหลากหลายของรูปแบบสถานศึกษาปฐมวัย จึงมีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ดังนี้

- 1) Education (Early Childhood Services) Regulations (2008): ECE Guide to Centre Regulations and Minimum Standards
- 2) Licensing Criteria for Early Childhood Education and Care Centres (2008)
- 3) Licensing Criteria for Kōhanga Reo affiliated with Te Kōhanga Reo National Trust (2008)

นอกจากนี้ เพื่อให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณการให้บริการของสถานศึกษาควรปฏิบัติตามจรรยาบรรณต่อไปนี้

- 1) The Code of Ethical Conduct for Early Childhood Services
- 2) The Code of Rights for Children

5.6 งบประมาณและการลงทุน

การศึกษาปฐมวัยในประเทศนิวซีแลนด์ มีการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาล โดยแบ่งประเภทของการสนับสนุน ดังนี้ (Ministry of Education in New Zealand, 2019c)

1) ECE Funding Subsidy

เป็นการสนับสนุนงบประมาณของรัฐบาลสำหรับสถานให้บริการการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ได้รับการรับรอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่

1) Teacher-Led Services รวมถึงการให้บริการในโรงเรียนอนุบาล ในบ้านและโรงพยาบาล

2) Parent/Whanau-Led Services

การสนับสนุนงบประมาณจะสนับสนุนให้กับเด็กเล็กที่มีอายุน้อยกว่า 6 ปี โดยสนับสนุนให้มากที่สุดไม่เกิน 6 ชั่วโมงต่อวันและไม่เกิน 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (7 วัน) โดยรัฐบาลจะจ่ายให้ปีละ 3 ครั้ง ในเดือนมีนาคม กรกฎาคม และพฤศจิกายน

2) 20 Hours ECE

บริการ “20 Hours ECE” มีวัตถุประสงค์เพื่อลดข้อจำกัดและอุปสรรคด้านค่าใช้จ่ายในการเรียนของเด็ก โดยมีความมุ่งหมายให้เด็กทุกคนต้องเข้ารับการศึกษาในระดับปฐมวัยโดย 20 Hours ECE ให้การสนับสนุนงบประมาณในอัตราที่สูงที่สุดตามที่ได้รับจัดสรรตามระเบียบ ซึ่งรัฐบาลจะสนับสนุนงบประมาณทั้งหมดสำหรับการเรียนของเด็กมากที่สุด 6 ชั่วโมงต่อวันและ 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

คุณสมบัติของเด็กที่จะสามารถเข้ารับบริการ 20 Hours ECE ได้นั้นจะต้องเป็นเด็กอายุ 3-5 ปี ที่เข้าสมัครเรียนในสถานศึกษาปฐมวัยหรือ Kōhanga reo ซึ่งมีการพิจารณารายได้ของครอบครัว สถานภาพของการเข้ามาในประเทศนิวซีแลนด์ร่วมกับเหตุผลอื่น ๆ การให้บริการนี้จะเริ่มเมื่อเด็กอายุ 3 ปีและจะสิ้นสุดในวันก่อนวันเกิดที่จะมีอายุ 6 ปีบริบูรณ์ โดยรัฐบาลจะจ่ายให้ปีละ 3 ครั้ง ในเดือนมีนาคม กรกฎาคม และพฤศจิกายน

ตัวอย่างอัตราของการให้การสนับสนุนสำหรับครู ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเผยแพร่ในเว็บไซต์กระทรวงศึกษาธิการ อัตรานี้จะเริ่มตั้งแต่ปี 2014 ดังรายละเอียดในภาพต่อไปนี้ (Ministry of Education in New Zealand, 2019c)

ตารางที่ 5.4 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนเต็มวันในศูนย์ดูแลเด็ก

\$ per funded child hour (Including ST)	Rates from 1 May 2017			Rates from 1 January			Rates from 1 January 2020		
	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE
80%+ Certificated Teachers	\$12.12	\$6.70	\$11.43	\$12.31	\$6.81	\$11.61	\$12.53	\$6.93	\$11.82
50-79% Certificated Teachers	\$10.97	\$5.78	\$10.41	\$11.15	\$5.87	\$10.58	\$11.35	\$5.98	\$10.77
25-49% Certificated Teachers	\$8.86	\$4.61	\$9.15	\$9.00	\$4.68	\$9.30	\$9.16	\$4.76	\$9.47
0-24% Certificated Teachers	\$7.57	\$3.83	\$8.34	\$7.69	\$3.89	\$8.47	\$7.83	\$3.96	\$8.62

ตารางที่ 5.5 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะคาบในศูนย์ดูแลเด็ก

\$ per funded child hour (Including ST)	Rates from 1 May 2017			Rates from 1 January			Rates from 1 January 2020		
	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE
80%+ Certificated Teachers	\$10.77	\$4.88	\$6.29	\$10.94	\$4.96	\$6.39	\$11.14	\$5.05	\$6.51
50-79% Certificated Teachers	\$9.79	\$4.37	\$5.72	\$9.95	\$4.44	\$5.81	\$10.13	\$4.52	\$5.91
25-49% Certificated Teachers	\$7.98	\$3.75	\$5.05	\$8.11	\$3.81	\$5.13	\$8.26	\$3.88	\$5.22
0-24% Certificated Teachers	\$6.95	\$3.38	\$4.67	\$7.06	\$3.43	\$4.74	\$7.19	\$3.49	\$4.83

ตารางที่ 5.6 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะคาบและเต็มวัน
ในโรงเรียนอนุบาล

\$ per funded child hour (Including ST)	Rates from 1 May 2017			Rates from 1 January			Rates from 1 January 2020		
	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE
80%+ Certificated Teachers	\$12.83	\$7.15	\$12.10	\$13.04	\$7.26	\$12.29	\$13.27	\$7.39	\$12.51
50-79% Certificated Teachers	\$11.60	\$6.15	\$11.01	\$11.79	\$6.25	\$11.19	\$12.00	\$6.36	\$11.39
25-49% Certificated Teachers	\$9.32	\$4.88	\$9.63	\$9.47	\$4.96	\$9.78	\$9.64	\$5.05	\$9.96
0-24% Certificated Teachers	\$7.93	\$4.03	\$8.75	\$8.06	\$4.09	\$8.89	\$8.21	\$4.16	\$9.05
Sessional-100% Certificated Teachers	\$13.59	\$6.82	\$8.16	\$13.81	\$6.93	\$8.29	\$14.06	\$7.05	\$8.44

ตารางที่ 5.7 อัตราการสนับสนุนงบประมาณสำหรับครูที่จัดการเรียนการสอนที่บ้านเด็ก

\$ per funded child hour (Including ST)	Rates from 1 May 2017			Rates from 1 January			Rates from 1 January 2020		
	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE	Under 2	2 and over	20 hours ECE
Quality	\$8.31	\$4.45	\$9.27	\$8.44	\$4.52	\$9.42	\$8.59	\$4.60	\$9.59
Standard	\$7.28	\$3.94	\$8.76	\$7.28	\$3.94	\$8.76	\$7.28	\$3.94	\$8.76

5.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย

5.7.1 หลักสูตรและการเรียนการสอน

เด็กปฐมวัยทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กทั่วไปหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันตามสาระและมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย Te Whāriki ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เน้นการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) ดังนั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่จะเข้ามาเรียนรวมในสถานศึกษาปฐมวัยร่วมกับเด็กคนอื่น ๆ ผ่านการเรียนรู้โดยใช้การเล่น (Learning Through Play) และมีแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และ Learning Stories เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป สำหรับเด็กบางคนที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติมจะได้รับการสนับสนุนผู้ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้ามาช่วยเหลือในสถานศึกษาและทำงานร่วมกับครูปฐมวัยเพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กให้ได้ผลลัพธ์ตามหลักสูตร

5.7.2 การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเป็นบริการสำหรับเด็กอายุ 0-5 ปีที่มีความต้องการจำเป็นมากกว่าเด็กทั่วไปในการส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาการ การสื่อสารและพฤติกรรม ซึ่งผู้ปกครองสามารถขอรับบริการได้ในกรณีที่เด็กเรียนอยู่ที่บ้าน หรือขอรับบริการผ่านสถานศึกษาปฐมวัยที่เด็กกำลังเรียนอยู่โดยครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ขอรับบริการ

กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้สนับสนุนและจัดบุคลากรหรือทีมงานที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มไปยังสถานศึกษาหรือบุคคลที่ประสานมาโดยมีทีมผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (Ministry of Education in New Zealand, 2019d)

- 1) ผู้ให้คำปรึกษาด้านเด็กหูหนวก (Advisers on Deaf Children: AODC)
- 2) ครูผู้ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention Teachers: EITs)
- 3) นักวิชาการสนับสนุนด้านการศึกษา (Education Support Workers)
- 4) Kaitakawaenga (นักวิชาการให้คำแนะนำสำหรับชนเผ่าเมารี)
- 5) นักจิตวิทยา
- 6) นักแก้ไขการพูด

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจะทำงานร่วมกับนักวิชาชีพอีกหลายสาขา เช่น แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักโสตสัมผัสวิทยา นักกายภาพบำบัดและนักกิจกรรมบำบัด

5.8 ผลการจัดการศึกษา

5.8.1 ปัจจัยนำเข้า

ศูนย์ดูแลเด็กและโรงเรียนอนุบาลตั้งอยู่ในเขตที่อยู่อาศัย มีพื้นที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมทั้งในห้องและนอกห้องเรียน มีอุปกรณ์ และสื่อที่หลากหลายให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะพาเด็กมาส่งด้วยตนเอง เด็กมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ สถานศึกษาปฐมวัยมีความหลากหลายในเชิงโครงสร้างแต่อยู่ภายใต้กฎหมายการศึกษา หลักสูตรมีความยืดหยุ่นครูมีคุณสมบัติตามเกณฑ์และต้องมีใบรับรองหรือใบประกอบวิชาชีพ

5.8.2 กระบวนการ

การศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่น สัดส่วนของครูในการดูแลเด็กในชั้นเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้จากของจริงได้รับประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะธรรมชาติและสิ่งรอบตัวที่พบในชีวิตประจำวัน มีการแสดงผลงานของเด็กในชั้นเรียนหรือในสถานศึกษาตามที่ตั้งต่าง ๆ มีการจัดบันทึกการทำกิจกรรม พัฒนาการของเด็กและรายงานให้ผู้ปกครองได้ทราบเป็นระยะ ครูมักใช้การเรียนรู้ผ่านการเล่นเรื่อง (Learning Stories) เพื่อให้เด็กเรียนรู้สถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่าการเน้นท่องจำความรู้และทักษะ

5.8.3 ผลลัพธ์

สถานศึกษาจะไม่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะด้านแต่จะเก็บรวบรวมข้อมูล ทดสอบวางแผนและประเมินเพื่อเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าเด็กมีความสนใจในเรื่องอะไร เกิดความเข้าใจในตัวเด็ก บริบทในชีวิตเป็นอย่างไรมากกว่าองค์ความรู้ ซึ่งวิธีการทดสอบและประเมินจะแตกต่างกันในแต่ละสถานศึกษาแต่ส่วนใหญ่จะใช้การรวบรวมผลงานของเด็กมาจัดทำเป็นเรื่องราว (Learning Stories) (Blaklock, 2013) และในหลักสูตรปฐมวัย Te Whāriki จะเน้นกระบวนการประเมินตามสภาพจริงโดยการสังเกตการเรียนรู้และพัฒนารูปแบบการเล่นในรูปแบบต่าง ๆ และรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ลงในแฟ้มสะสมผลงานซึ่งเป็นหลักฐานแสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

องค์กรที่ทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์คือ Education Review Office (ERO) ซึ่งเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาปฐมวัยและทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินภายนอก โดยไปตรวจเยี่ยมในแต่ละโรงเรียนและนำเสนอผลการประเมินของแต่ละโรงเรียนลงบนเว็บไซต์ของ ERO เมื่อพิจารณาผลการประเมินภาพรวมของทุกสถานศึกษาปฐมวัยจากรายงานประจำปีของ ERO ในปี 2018 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 75 เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับดี รองลงมาร้อยละ 13 อยู่ในระดับดีมากและโรงเรียนที่ยังคงต้องปรับปรุงคุณภาพมีอยู่เพียงร้อยละ 1

บทที่ 6

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

6.1 ประวัติความเป็นมา

ประวัติการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยนั้นมีขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยแต่ในสมัยนั้นยังไม่มีระบบและหลักสูตรในการสอนแบบทางการ ซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาในยุคก่อนมีระบบโรงเรียนนั้นจะแบ่งออกตามประเภทของเด็กคือ 1) การศึกษาปฐมวัยสำหรับเจ้านายเชื้อพระวงศ์ จะเป็นการจัดการศึกษาในพระบรมมหาราชวังโดยจ้างอาลักษณ์มาสอนหนังสือแก่เจ้านายอายุประมาณ 3 ปีขึ้นไปจนถึง 7 ปี 2) การศึกษาปฐมวัยสำหรับบุคคลที่มีฐานะดี จะเป็นการที่พ่อแม่จ้างคนมาสอนหนังสือให้แก่เด็กที่บ้านหรือพ่อแม่อาจจะสอนตามความสามารถของตนเองหรือสอนอาชีพของตนให้แก่เด็ก และ 3) การศึกษาปฐมวัยสำหรับบุคคลธรรมดาที่พ่อแม่มีฐานะยากจน จะเป็นการนำลูกชายไปฝากไว้ที่วัดให้เป็นศิษย์วัดเพื่อเรียนหนังสือและศึกษาพระธรรมวินัย ส่วนเด็กผู้หญิงนั้นผู้ปกครองจะไม่ยอมให้เรียนหนังสือ (ไพรวลัย กระจ่าง และคณะ, 2557)

จนกระทั่งในช่วงต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้มีการก่อตั้ง “โรงเรียนเด็ก” แห่งแรกขึ้นในปี พ.ศ. 2433 โดยพระอัครชายาเธอ พระองค์เจ้าสายสวลีภิรมย์เป็นองค์ก่อตั้งเพื่อจัดการบำรุงเลี้ยงทารกเด็กชาย หญิง บุตรคนยากจน และต่อมาในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 จึงได้มีการนำแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยมาใช้ในโรงเรียนอนุบาล โดยหน่วยงานที่นำมาใช้ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนราษฎร์ (ไพรวลัย กระจ่าง และคณะ, 2557) ในปี พ.ศ. 2480-2482 กระทรวงธรรมการได้จัดส่งครูหลายคนไปศึกษาดูงานการศึกษาปฐมวัยในประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 6 เดือนเพื่อที่จะได้กลับมาจัดเตรียมพัฒนาโรงเรียนอนุบาล (กุลณพัฒน์ พัชรชัยรัตน, 2562) เมื่อเตรียมบุคลากรพร้อมแล้วรัฐบาลได้มีการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลของรัฐขึ้นเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2483 คือโรงเรียนอนุบาลละอออกุทิศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และเริ่มมีนโยบายส่งเสริมให้ภาคเอกชนเปิดการสอนระดับอนุบาลศึกษา ขณะเดียวกันหน่วยงานต่าง ๆ ก็เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กวัยนี้หลากหลายรูปแบบ ทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาโดยตรงและหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันดำเนินการ (ไพรวลัย กระจ่าง และคณะ, 2557)

6.2 กลไกการขับเคลื่อนด้านการศึกษา

6.2.1 กฎหมาย พระราชบัญญัติ ระเบียบ

รัฐบาลไทยจึงได้ออกกฎหมายและวางนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังปรากฏสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติต่าง ๆ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ซึ่งเนื้อความในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยนั้น สรุปได้ดังนี้ “...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย โดยในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน...”

(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยในมาตรา 18 (1) ได้ระบุให้จัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, 2542)

นอกจากนี้ ยังมี **พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562** ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบูรณาการงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ต้องอยู่ในการดูแลของ 4 กระทรวงหลัก คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงมหาดไทย อีกทั้งยังมีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเน้นเรื่องการดูแล การพัฒนาและการจัดการเรียนรู้ โดยต้องทำตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์มารดาให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงและสมองพัฒนาเต็มที่ เมื่อคลอดออกมาก็นั้นเรื่องการดูแลและการพัฒนาเด็กเล็กด้วยการให้แรงจูงใจและให้ความรู้แก่มารดาในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาทำงานร่วมกับแม่เด็กเล็ก นอกจากนี้ ยังมีสาระสำคัญเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปตาม

ความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแต่ละบุคคล ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดการคัดกรองเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก แล้วสามารถจัดบริการพิเศษตามความต้องการจำเป็นนั้นให้แก่เด็กได้เร็วที่สุด

(พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562, 2562)

6.2.2 แผนพัฒนา

ช่วงวัยแรกของมนุษย์หรือช่วงปฐมวัย (0-5 ปี) เป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานของชีวิตให้เกิดการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและร่างกาย หากเด็กคนใดไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้อง เมื่อพ้นช่วงวัยนี้ไปแล้วก็จะสูญเสียโอกาสทองในการพัฒนาศักยภาพของเด็กไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556 และสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก) ซึ่งสำหรับประเทศไทยแล้ว การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต เป็นช่วงเวลาที่ทำให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มศักยภาพ เป็นการสร้างรากฐานของชีวิตและเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวงซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข) แม้กระนั้น ยังมีปัญหาและความท้าทายที่กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย อาทิ ปัญหาภาวะทุพโภชนาการ ซึ่งมีทั้งภาวะโภชนาการขาดและภาวะโภชนาการเกิน ปัญหาเรื่องความเข้าใจถึงประเด็นความสำคัญถึงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การขาดเวลา ความรู้ เจตคติและทักษะในการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่และผู้ปกครอง ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการปฐมวัย และปัญหาของกลุ่มเด็กไร้รัฐ ไร้สัญชาติ กลุ่มชนกลุ่มน้อยที่ไม่อาจเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านบริการสาธารณสุขได้โดยเฉพาะในพื้นที่แนวตะเข็บชายแดน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก) ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย โดยแผนการศึกษาในปัจจุบันนี้จัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยคือ “ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์” กล่าวคือ ประเด็นเรื่องการพัฒนา ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตนั้น ในช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย จะเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ ก่อนการตั้งครรภ์ ส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่งเสริมการให้สารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก และให้มีการลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยในทุกด้าน (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 ได้มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยคือในยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพทุนมนุษย์ โดยเป้าหมายที่ 2 มีเป้าหมายให้คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และ

ความสามารถเพิ่มขึ้น ซึ่งในส่วนของเด็กปฐมวัยจะส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทักษะทางสมอง และทักษะทางสังคมที่เหมาะสม โดยการให้ความรู้แก่พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กในเรื่องโภชนาการ วิธีเลี้ยงดู และกระตุ้นพัฒนาการเด็กในช่วง 0-3 ปีแรก และสนับสนุนให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน กำหนดมาตรการสร้างความสมดุลชีวิตและการทำงานให้พ่อแม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ด้วยตนเอง พัฒนาหลักสูตรการสอนและปรับปรุงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เน้นการพัฒนาทักษะสำคัญต่าง ๆ สนับสนุนการผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่ให้ความรู้ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และผลักดันให้มีกฎหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุมทั้งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ พัฒนาสุขภาพอนามัย และการเตรียมทักษะการอยู่ในสังคมให้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559)

ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นั้น ยังมีแผนงานโครงการสำคัญอีกหลายแผนงาน ซึ่งแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยนั้น คือ **แผนงานการลงทุนพัฒนาเพิ่มศักยภาพเด็กปฐมวัย** โดยมีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการสร้างเด็กปฐมวัยให้เป็นพลเมืองรุ่นใหม่ที่มีพัฒนาการที่สมวัยทั้งทักษะทางสมองและทักษะทางสังคม โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเรื่อง 1) กำหนดนโยบาย/มาตรการที่เอื้อให้ครอบครัวสามารถดูแลเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ 2) ยกระดับคุณภาพบุคลากรและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) จัดสภาพแวดล้อมภายในชุมชน และ 4) ออกกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยจัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จะมุ่งเน้นเรื่องการทำให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยแนวทางการพัฒนาในกลุ่มเด็กปฐมวัยจะส่งเสริมให้เด็กเล็ก (0-2 ปี) ได้รับการดูแลและพัฒนาที่สมวัย รอบด้าน อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง มีการปรับระบบการบริหารจัดการ การดูแลและพัฒนาเด็กเล็กและการศึกษาปฐมวัย (3-5 ปี) ให้มีคุณภาพ พัฒนาหลักสูตรและคู่มือเตรียมความพร้อมพ่อแม่ และการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กเล็กให้มีพัฒนาการตามวัย และพัฒนาหลักสูตร การศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาเซียนและระดับสากล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ก)

แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ประกอบด้วย 7 เรื่อง โดยเรื่องที่ 2 เป็นการปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ซึ่งจะเน้นเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของการสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2561)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ได้นำหลักการของ “อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก” ที่มีหลักการสำคัญคือ การไม่เลือกปฏิบัติและประโยชน์สูงสุดของเด็ก ร่วมกับแนวคิด “ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของบรอนเฟนเบรนเนอร์” ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานที่ตัวเด็กและเยาวชนพร้อมกับบริบทแวดล้อมตัวเด็กและเยาวชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาโดยทิศทางของแผนพัฒนา นั้น เน้นให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 รวมทั้งมีความเป็นพลเมืองสร้างสรรค์ที่สามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในภาคีที่มีพลังในกระบวนการพัฒนาสังคมโดยแผนพัฒนา นี้มียุทธศาสตร์ทั้งสิ้น 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมบทบาทและระดมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

(คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2561)

ปัจจุบันกำลังดำเนินการจัดทำ (ร่าง) **แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2561-2564** เพื่อเป็นจุดเชื่อมต่อของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีเป้าประสงค์ให้เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน อย่างมีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัยและต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษาและสวัสดิการสังคมได้อย่างเท่าเทียม เพื่อให้นโยบายดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ในแผนพัฒนา นี้ จึงกำหนดให้มียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งสิ้น 7 ยุทธศาสตร์ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กปฐมวัย คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดและการให้เด็กเข้าถึงบริการที่พัฒนาเด็กปฐมวัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบทบาทความเป็นพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดู และบทบาทของครอบครัว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการที่พัฒนาเด็กปฐมวัย

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560ข)

สรุปได้ว่า กลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยประกอบไปด้วย 4 หน่วยงานหลัก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงมหาดไทย ในการขับเคลื่อนการทำงานแบบบูรณาการกันภายใต้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

6.3 หลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยอาศัยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิต ให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.3.1 ปรัชญา แนวคิด หลักการ

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรักความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

- 1) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
- 2) ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
- 3) ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
- 4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิตและสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัยและมีความสุข
- 5) สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.3.2 วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลลัพธ์การเรียนรู้

จุดมุ่งหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแบ่งออกตามช่วงอายุของเด็กปฐมวัยเป็น 2 ช่วงคือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ตารางที่ 6.1 จุดมุ่งหมายเมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย

จุดมุ่งหมาย	
เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี	เด็กอายุ 3-6 ปี
<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขภาพดี 2. สุขภาพจิตดีและมีความสุข 3. มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4. มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสารและสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงและมีสุขนิสัยที่ดี 2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม 3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตารางที่ 6.1 จุดมุ่งหมายเมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย (ต่อ)

จุดมุ่งหมาย	
เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี	เด็กอายุ 3-6 ปี
<p>1. พัฒนาการด้านร่างกาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี - ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน <p>2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย <p>3. พัฒนาการด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว - ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย <p>4. พัฒนาการด้านสติปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย - สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว 	<p>1. พัฒนาการด้านร่างกาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี - กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน <p>2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข - ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว - มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม <p>3. พัฒนาการด้านสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย - อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตามเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข <p>4. พัฒนาการด้านสติปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย - มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ - มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ - มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตารางที่ 6.2 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระดับปฐมวัย

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์	
เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี	เด็กอายุ 3-6 ปี
1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย	
1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี 1.2 ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน	1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี 1.2 กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ	
2.1 มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสม กับวัย	2.1 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข 2.2 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว 2.3 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม
3. พัฒนาการด้านสังคม	
3.1 รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม รอบตัว 3.2 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย	3.1 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง 3.2 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย 3.3 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตน เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา	
4.1 สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย 4.2 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว	4.1 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย 4.2 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ 4.3 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ 4.4 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถ ในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

6.3.3 เนื้อหา

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ช่วงอายุ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ช่วงอายุแรกเกิด-2 ปี

เน้นการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ส่งเสริมให้เด็กใช้ร่างกายตามความสามารถ ด้านอารมณ์ จิตใจ ส่งเสริมการตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างเหมาะสมภายใต้สภาพแวดล้อมที่อบอุ่นและปลอดภัย ด้านสังคม ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด และด้านสติปัญญา ส่งเสริมให้เด็กได้สังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เพื่อสร้างความเข้าใจและใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละวันต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1) การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี ได้แก่ การรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย การดูแลสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย การกระทำอย่างสุภาพ มีมารยาทแบบไทย

2) การเคลื่อนไหวและการทรงตัว ได้แก่ คว่ำ คลาน ยืน เดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี ปีนป่ายเครื่องเล่นสนามเด็กเล็ก เล่นม้าโยก ลากจูงของเล่น มีล้อ ขี่จักรยานทรงตัวของเด็กเล็กโดยใช้เท้าช่วยไถ

3) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ-ตา ได้แก่ การมองตามเครื่องแขวนหรือโมบายที่มีเสียงและสี ร้อยลูกปัดขนาดใหญ่ เล่นหยอดบล็อกรูปทรงลงกล่อง ดอกหมุด โยนรับลูกบอล เล่นน้ำ เล่นปั้นแป้ง ใช้สีเทียนแท่งใหญ่วาดเขียนขีดเขียน

4) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ ได้แก่ สบตา อุ้ม โอบกอด สัมผัส เป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงอารมณ์ ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออกอย่างนุ่มนวล อ่อนโยน ปลูกฝังการชื่นชมธรรมชาติรอบตัว

5) การส่งเสริมทักษะทางสังคม ได้แก่ เล่นจ๊ะเอ๋ เล่นจ้ำจี้ เล่นโยกเยก เล่นประกอบคำร้อง พาเด็กไปเดินเล่นนอกบ้าน พบปะเด็กอื่นหรือผู้ใหญ่ ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิด

6) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การเล่นมองตนเองกับกระจกเงา การเล่นของเล่นที่มีพื้นผิว ขนาด รูปร่าง สีที่แตกต่างกัน

7) การส่งเสริมการสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว ได้แก่ มองตามสิ่งของ หันหาที่มาของเสียง ค้นหาสิ่งของที่ปิดซ่อนจากสายตา กิจกรรมการทดลองง่าย ๆ

8) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นการฝึกเปล่งเสียง เลียนเสียงพูดของคน สัตว์ รู้จักเรียกชื่อตนเอง ชื่อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ชื่อพ่อแม่และคนใกล้ชิด รู้จักสื่อความหมาย

ด้วยคำพูดและท่าทาง ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ จากของจริง อ่านหนังสือนิทานภาพ หรือร้องเพลงง่าย ๆ ให้เด็กฟัง

9) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ชีตเขียนวาดรูปอย่างอิสระ เล่นบล็อก เล่นของเล่นสร้างสรรค์ พูดเล่าเรื่องตามจินตนาการ เล่นสมมติ

ช่วงอายุ 2-3 ปี

เน้นการจัดประสบการณ์ผ่านการเล่นตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถตามวัยของเด็ก ทั้งนี้ เด็กในช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นมากกว่าในช่วงแรก มีการพึ่งพาตนเอง แสดงความเป็นตัวของตัวเอง สาระการเรียนรู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1) *ประสบการณ์สำคัญ* เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้านที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในวิถีชีวิตของเด็กและในสังคมภายนอก พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรง การจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญมีดังนี้

- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เช่น การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี การเล่นออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างอิสระ การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การวาด การปั้น การฉีก การตัดปะ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว และการรักษาความปลอดภัย
- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เช่น การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก การเล่นอิสระ การเล่นบทบาทสมมติ การชื่นชมธรรมชาติ การเพาะปลูกอย่างง่าย การเลี้ยงสัตว์ การฟังนิทาน การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ ตามความสนใจ
- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เช่น การช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวันตามวัย การเล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น การแบ่งปัน การอดทน รอคอยตามวัย การใช้ภาษาบอกความต้องการ การออกไปเล่นนอกบ้าน การไปสวนสาธารณะ การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนสถาน
- ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น การตอบคำถามจากการคิด การเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การยืดหยุ่นความคิดตามวัย การจดจ่อใส่ใจ การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสี

และรูปทรงต่างกัน การฟังเสียงรอบๆ ตัว การฟังนิทานหรือเรื่องราวสั้น ๆ การพูดบอกความต้องการ การเล่าเรื่อง การสำรวจ และการทดลองอย่างง่าย ๆ การคิดวางแผนที่ไม่ซับซ้อน การคิดตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในเรื่องที่ง่าย ๆ ด้วยตนเอง การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

- 2) *สาระที่ควรเรียนรู้* สาระที่ให้เด็กช่วงวัยนี้เรียนรู้ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเด็กเป็นลำดับแรกแล้วจึงขยายไปสู่เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็กเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย
- เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก ได้แก่ ชื่อและเพศของตนเอง การเรียกชื่อส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าและร่างกาย การดูแลตนเองโดยมีผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือ การล้างมือ การขับถ่าย การรับประทานอาหาร การถอดและสวมใส่เสื้อผ้า การรักษาความปลอดภัย และการนอนหลับพักผ่อน
 - เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ได้แก่ บุคคลภายในครอบครัวและบุคคลภายนอกครอบครัว รู้จักชื่อเรียกหรือสรรพนามแทนตัวของญาติหรือผู้ดูแล วิธีปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การทักทายด้วยการไหว้ การเล่นกับพี่น้องในบ้าน การไปเที่ยวตลาดและสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน การเล่นที่สนามเด็กเล่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี
 - ธรรมชาติรอบตัว ได้แก่ การสำรวจสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเล่นน้ำ เล่นทราย การเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ ที่ไม่เป็นอันตราย การเดินเล่นในสวน การเพาะปลูกอย่างง่าย
 - สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ได้แก่ ชื่อของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว การเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่าย ๆ ของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก

ช่วงอายุ 3-6 ปี

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านตามหลักสูตรปฐมวัย ประกอบด้วย

- 1) *ประสบการณ์สำคัญ* เป็นแนวทางให้ผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้
- ด้านร่างกาย ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน การรักษาความปลอดภัย การตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเอง
 - ด้านอารมณ์ จิตใจ ได้แก่ สนุกหรือภาพ ดนตรี การเล่น คุณธรรม จริยธรรม การแสดงออกทางอารมณ์ การมีอัตลักษณ์เฉพาะตน และเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

- ด้านสังคม ได้แก่ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทสมาชิกของสังคม การเล่นและทำงานแบบร่วมมือร่วมใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การยอมรับในความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ด้านสติปัญญา ได้แก่ การใช้ภาษา การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหา จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้

2) *สาระที่ควรเรียนรู้* จะเป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด “ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา” ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

- เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก ได้แก่ เรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่าง ๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาดมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม การแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม
- เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย แหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ธรรมชาติรอบตัว ได้แก่ ชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช รู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุข

- สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ได้แก่ การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม

6.4 การนำแผนและหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

6.4.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอน

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี

เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1) ข้อควรคำนึงในการเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์

- อบรมเลี้ยงดูเด็กและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ
- ตระหนักและสนับสนุนสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับ
- ปฏิบัติตนต่อเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และใช้เหตุผล
- ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างสมดุลครบทุกด้าน
- ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม และวัฒนธรรมไทย
- ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถและการเรียนรู้ของเด็ก
- สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก
- จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
- ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
- ประสานความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดู สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชน

2) แนวทางการเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์

- ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล
- สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจและความมั่นคงทางอารมณ์ให้กับเด็กในชีวิตประจำวัน
- จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

- จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
เด็กอย่างหลากหลาย
- จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่
สะอาดหลากหลาย ปลอดภัยและเหมาะสมกับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก
รอบด้าน รวมถึงมีพื้นที่ในการเล่นน้ำ เล่นทราย
- จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อธรรมชาติ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก
สื่อที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ หลีกเลี่ยงการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นที่เลี้ยงเด็ก
- จัดรวบรวมข้อมูลและติดตามการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของ
เด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
- จัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และ
ชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ การเข้าร่วมกิจกรรมและ
การประเมินพัฒนาการเด็ก

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะ
การบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้
ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
ไม่จัดเป็นรายวิชา ซึ่งมีหลักและแนวทางในการจัดประสบการณ์ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1) หลักการจัดประสบการณ์

- จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กโดย
องค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง
- เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่าง
บุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และ
พัฒนาการของเด็ก
- จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง
ของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่าง
ต่อเนื่อง
- ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2) แนวทางการจัดประสบการณ์

- จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง
ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็ม
ตามศักยภาพ

- จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระ การเรียนรู้
- จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอ ความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรม แบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อม เด็ก
- จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตาม แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง
- จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นใน สภาพจริง โดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
- จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของ เด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน
- จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

3) การจัดกิจกรรมประจำวัน

สถานศึกษาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งอาจจัดเวลาเรียนแตกต่างกันแต่จะต้องมีเวลา เรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อ 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปีบริบูรณ์ สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการ ทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2560)

หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

- กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น
วัย 3-4 ปี มีความสนใจประมาณ 8-12 นาที
วัย 4-5 ปี มีความสนใจประมาณ 12-15 นาที
วัย 5-6 ปี มีความสนใจประมาณ 15-20 นาที
- กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที
- กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที
- กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง โดยจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

- การพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี
- การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและระบบประสาทตามือได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อมและใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

- การพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น โดยรวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่ายทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ
- การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดรวบยอดและคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงานและทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล
- การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่านและบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ
- การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อกและเล่นก่อสร้าง

6.4.2 การวัดและประเมินผล

การประเมินผลการจัดการศึกษาในเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 นั้น จะเป็นเรื่องของการประเมินพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1) การประเมินพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ควรประเมินให้ครอบคลุมครบทุกช่วงอายุ เพราะช่วงวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วอีกทั้งมีความเสี่ยงต่อสภาพความผิดปกติต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเฝ้าระวังและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู ควรสังเกตพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล หากพบความผิดปกติต้องรีบพาไปพบแพทย์หรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเพื่อหาทางแก้ไขหรือบำบัดฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด หลักในการประเมินพัฒนาการมีดังนี้

- ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน
- ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
- ประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในกิจกรรมต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวัน การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์เด็กและผู้ใกล้ชิด และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก
- บันทึกพัฒนาการลงในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (เล่มสีชมพู) และใช้คู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือของหน่วยงานอื่น
- นำผลที่ได้จากการประเมินพัฒนาการไปพิจารณาจัดกิจกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย

2) การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็กต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมและส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินพัฒนาการควรมียึดหลัก ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

- วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
- ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
- ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี

- ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ
- สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-6 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรมการเล่นกับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

6.5 มาตรฐานการจัดการศึกษา

มาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบไปด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ กรอบแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คุณภาพครูหรือผู้ดูแล และบทบาทของพ่อแม่และชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.5.1 กรอบแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี กับ 2) สำหรับเด็กที่มีอายุ 3-6 ปี ซึ่งแต่ละรูปแบบมีแนวทางดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี

ในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัว แต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานนอกบ้านจึงต้องนำเด็กไปรับการเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้น สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรออกแบบและจัดทำหลักสูตรร่วมกับพ่อแม่ ครอบครัว บุคลากรทางสาธารณสุข ผู้เลี้ยงดูหรือผู้สอน คณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชน เพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1) ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี รวมทั้งรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดู ความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง วัฒนธรรมความเชื่อของท้องถิ่นและความพร้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) จัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยการกำหนดปรัชญาการศึกษา วิสัยทัศน์ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงอายุอย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ผ่านประสบการณ์สำคัญที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งอาจต่างกันตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมของเด็ก

การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการ โดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่ง

3) ประเมินหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการทำหลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

สำหรับเด็กที่มีอายุ 3-6 ปี

สถานศึกษาต้องคำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชนมาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1) จุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา บนพื้นฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและสะท้อนให้เห็นหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เช่น การประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้สอนปฐมวัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2) การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

- ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบันสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
- จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดปรัชญาการศึกษา วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ โดยโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้

รายปี เพื่อกำหนดประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ในแต่ละช่วงอายุ ระยะเวลาเรียน การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและ แหล่งการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาอาจกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมและความ จำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

- ประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำ หลักสูตรไปใช้เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบ ของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้ง ระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำ ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

6.5.2 คุณภาพของครูและผู้ดูแล

คุณภาพของครูและผู้ดูแลตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 การบริหารจัดการบุคลากรทุกประเภทตามหน่วยงานที่สังกัด ข้อ 1.2.3 ครู/ผู้ดูแลเด็กที่ทำ หน้าที่หลักในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องมีคุณสมบัติดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

1) ผู้ทำหน้าที่ครูมีใบประกอบวิชาชีพครู มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือกรณีที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาที่เกี่ยวข้อง (ครูสาขาอื่นที่ไม่ใช่เอกปฐมวัย จิตวิทยา แพทย์ พยาบาล สาธารณสุข คหกรรม) ต้องมีการศึกษารายวิชาที่เกี่ยวข้อง กับเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 3 หน่วยกิต (ไม่ต่ำกว่า 45 ชั่วโมง)

2) ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยครู กรณีที่วุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีมีประสบการณ์ทำงานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 ปีหรือผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามที่ส่วนราชการรับรอง หรืออยู่ในระหว่างการอบรมดังกล่าว ภายในระยะเวลา 1 ปี

3) ครู/ผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาต่อเนื่องระหว่างประจำการอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง

6.5.3 บทบาทของพ่อแม่และชุมชน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวถึง บทบาทของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู
ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี

พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูจะมีบทบาทในการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

- ต้องมีความพร้อมในการให้ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก โดยให้รายละเอียดตาม
ผลการบันทึกในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัย กระทรวง
สาธารณสุขหรือของหน่วยงานอื่น
- เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กในการใช้ชีวิตครอบครัวอย่างอบอุ่น มั่นคง มีการ
สื่อสารทางบวกระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรัก
ความเอื้ออาทรและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
ต่าง ๆ และมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต
- ต้องพิจารณาเลือกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามมาตรฐาน
การเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี
- ตระหนักถึงความสำคัญที่จะร่วมมือกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการส่งเสริม
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามวัย
- ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เลี้ยงดูเด็ก
ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอื้ออาทร ความปลอดภัยและส่งเสริม
ให้เด็กมีอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้เด็กมี
จินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการพัฒนา
เด็กไปในทิศทางเดียวกัน
- สร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะให้เด็กรับ
การอบรมเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี

พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของ
บุตรหลานและเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ่อแม่ ผู้ปกครอง
ควรดำเนินการดังนี้

- ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ
- จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก
- มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลาน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลบุตรหลานอย่าง
ใกล้ชิด

- จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่านิทาน อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนาพูดคุย ซักถามปัญหาในการเรียน ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ
- ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลานเพื่อช่วยให้บุตรหลานของตนปรับตัวได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยังได้ระบุแนวทางบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษาของเด็กในประเทศไทยไว้ โดยบทบาทของผู้ปกครองนั้น มีดังนี้

- มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ
- มีสิทธิ์รับรู้ข่าวสารและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะความสามารถของบุตรหลานให้เต็มตามศักยภาพ

ทั้งนี้ ในส่วนของชุมชนก็มีบทบาทในการสนับสนุนเรื่องการศึกษาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย ดังนี้

- สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม
- ติดตามและดูแล ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ

6.6 งบประมาณและการลงทุน

การศึกษาของ เจมส์ เจ. เฮกแมน พบว่า การลงทุนในการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนทางสังคมที่สูงมากโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กยากจนหรือด้อยโอกาส หากสามารถลงทุนในเด็กกลุ่มนี้ได้เร็วเท่าไรผลตอบแทนที่สังคมจะได้รับก็ยิ่งสูงขึ้น ซึ่งการลงทุนด้านงบประมาณกับการศึกษาและสุขภาพของเด็กในวัยนี้จะให้ผลตอบแทนกลับคืนต่อสังคมมากถึง 7.3 เท่าหรือคิดเป็นอัตราผลตอบแทนร้อยละ 13.7 ต่อปี (การศึกษาของเด็กปฐมวัย, ม.ป.ป.)

รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาปีงบประมาณ 2555-2560 ตามตารางต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) โดยคิดเป็นรายหัว ประมาณ 45,000 บาท/คน/ปี

ตาราง 6.3 ร้อยละของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ปีงบประมาณ 2555-2560

การศึกษา	ปีงบประมาณ					
	2555	2556	2557	2558	2559	2560
รวม	100	100	100	100	100	100
ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา	76.00	74.50	74.00	72.90	70.62	70.08
ระดับอุดมศึกษา	16.60	16.70	16.90	18.50	19.41	21.05
การศึกษาไม่กำหนดระดับ	0.50	0.50	0.50	0.50	1.67	0.57
การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.27
การบริการสนับสนุนการศึกษา	3.70	4.50	4.50	4.30	4.63	2.84
การศึกษาอื่น	3.20	3.70	4.10	3.80	3.66	5.19

6.7 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

6.7.1 กลุ่มเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี

ปรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท ซึ่งเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปีจะมีความเสี่ยงต่อสภาพความผิดปกติ ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจึงต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด หากพบความผิดปกติต้องช่วยเหลือบำบัดฟื้นฟูโดยเร็วที่สุด โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูสามารถนำเด็กไปรับบริการในการส่งเสริมพัฒนาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล ศูนย์บริการทางสาธารณสุข ศูนย์การศึกษาพิเศษ มูลนิธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะทางหรือโรงเรียนเรียนรวม

6.7.2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3-6 ปี

สามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปปรับใช้ได้ทั้งในส่วนของโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ความต้องการและศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท เพื่อพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดโดยดำเนินการ ดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายคุณภาพเด็ก ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสาระการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก สถานศึกษาหรือผู้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถเลือกหรือปรับใช้ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็กเพื่อนำไปจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้ครอบคลุมพัฒนาการของเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

2) การประเมินพัฒนาการเด็ก จะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่มีความพิการแต่ละด้านอาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการที่เอื้อต่อสภาพความพิการของเด็ก ทั้งวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ควรให้สอดคล้องกับเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านดังกล่าว

3) สถานศึกษาที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะควรได้รับการสนับสนุนครูพี่เลี้ยงให้การดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการ กรณีที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีผลพัฒนาการไม่เป็นไปตามเป้าหมายควรมีการส่งต่อไปยังสถานพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้ได้รับการพัฒนาต่อไป

6.8 ผลการจัดการศึกษา

6.8.1 ปัจจัยนำเข้า

ปี 2562 มีจำนวนนักเรียนปฐมวัยจำนวนทั้งสิ้น 1,826,489 คน จำแนกตามระดับการศึกษา ดังแสดงในตารางต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ตารางที่ 6.4 จำนวนนักเรียนปฐมวัย ประจำปีการศึกษา 2562

ระดับการศึกษา	จำนวนนักเรียน		รวมนักเรียน
	ชาย	หญิง	
เตรียมอนุบาล	9,264	8,974	18,238
อนุบาล 1	150,950	145,054	296,004
อนุบาล 2	386,621	364,331	750,952
อนุบาล 3	392,055	368,844	760,899
เด็กเล็ก	211	185	396
รวม	939,101	887,388	1,826,489

จากสถิติการศึกษาประเทศไทยประจำปีการศึกษา 2559-2560 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) พบว่ามีเด็กที่เข้าเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 44 ของจำนวนเด็กที่ต้องเข้าศึกษาขั้นพื้นฐานตอนอายุ 6 ปี ส่วนการเข้าถึงการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาที่มีอัตราเข้าเรียนสุทธิอยู่ที่ ร้อยละ 92.6 (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

6.8.2 กระบวนการ

การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ประกอบด้วยกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน และในปี พ.ศ. 2562 มีการประกาศใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

6.8.3 ผลลัพธ์การจัดการศึกษาปฐมวัย

กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2560 พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้าน ร้อยละ 67.5 โดยเด็กอายุ 0-2 ปี มีพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้าน ร้อยละ 76.80 เด็กอายุ 3-5 ปีมีพัฒนาการสมวัยรวมทุกด้าน ร้อยละ 58.00 เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่มีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 94.8 ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 92.10 ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 90.4 และด้านภาษาและการใช้ภาษามีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 79.4 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัย 6 ครั้ง ปี พ.ศ. 2442 2447 2550 2553 2557 และ 2560 พบว่า สถานการณ์พัฒนาการสมวัยเด็กปฐมวัยยังคงที่และมีแนวโน้มลดลง ที่ร้อยละ 71.7 72.0 67.7 73.4 72.0 และ 67.5 ตามลำดับ พัฒนาการสมวัยเด็กปฐมวัยไทยมีอัตราต่ำกว่าสถิติองค์การอนามัยโลกที่พบร้อยละ 80-85 ของเด็กปฐมวัยทั่วโลก และไม่บรรลุค่าเป้าหมายตามแผนบูรณาการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยที่กำหนดไว้ ร้อยละ 85 นอกจากนี้ ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยเนื่องจากไปสอบบรรจุส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมพัฒนาการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, 2558)

บทที่ 7

การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยกับต่างประเทศ

จากการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในแถบเอเชียแปซิฟิกเริ่มเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนในประเทศ โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนในประเทศให้พร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ ประเทศในกลุ่ม OECD ที่อยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาเศรษฐกิจระดับสูง ได้แก่ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ได้มีการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและคำนึงถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาเศรษฐกิจระดับกลางและรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยเช่นกัน โดยเชื่อว่าการพัฒนาคนตั้งแต่ระดับปฐมวัยเป็นการสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการเติบโตเป็นคนที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้ และแผนการช่วยพัฒนาประเทศภายใต้โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคงและยั่งยืน ดังนั้น จึงมีการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2561-2564 มีการจัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ทำให้เกิดความเข้าใจแนวคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและเป้าหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัยของแต่ละประเทศ ซึ่งมีทั้งความเหมือนหรือความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันอยู่กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ดังรายละเอียดผลการเปรียบเทียบและตารางเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยต่อไปนี้

ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยกับต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบในด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาปฐมวัยพบว่า หน่วยงานหลักที่จัดการศึกษาปฐมวัยที่มีเหมือนกันทุกประเทศคือ กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ที่มีกระทรวงศึกษาธิการเพียงหน่วยงานเดียวรับผิดชอบ ส่วนประเทศอื่น ๆ มีหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมรับผิดชอบด้วย ได้แก่ ในประเทศญี่ปุ่นมีกระทรวงสุขภาพ สวัสดิการ และแรงงาน ประเทศสิงคโปร์ กระทรวงสังคมและพัฒนาครอบครัวและประเทศไทยมี จำนวนหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกันนอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการอีก 3 กระทรวง ได้แก่ กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงสาธารณสุข

ในด้านผลการเปรียบเทียบประเภทสถานศึกษาปฐมวัยพบว่า สถานศึกษาที่ทุกประเทศ มีเหมือนกันคือ ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล ในประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ มีลักษณะของการจัดการศึกษาที่บ้าน นอกจากนั้นเป็นสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีความเฉพาะหรือมีชื่อเรียก ที่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ได้แก่ Outside School Hours Care ของประเทศออสเตรเลีย Te Kura (การจัดการศึกษาของเมารี) และ Playcenters/Playgroup ของประเทศนิวซีแลนด์ โรงเรียนบริหารร่วมในการดูแลเด็กเล็กและอนุบาลเรียกว่า ECEC หรือ “Kodomoen” ของประเทศ ญี่ปุ่น ส่วนของประเทศไทยมีประเภทสถานศึกษาที่มีชื่อเรียกแตกต่างกัน ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการหรือเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ผลการเปรียบเทียบช่วงอายุของเด็กปฐมวัยในแต่ละประเทศพบว่า โดยส่วนใหญ่เริ่มให้บริการการศึกษาตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี ยกเว้นประเทศออสเตรเลียเริ่มให้บริการตั้งแต่อายุ 2-3 ปี และประเทศสิงคโปร์ซึ่งเริ่มที่เด็กอายุ 2 เดือน และโดยส่วนใหญ่วัยอนุบาลจะเริ่มเมื่อ เด็กอายุ 3-5 ปี ซึ่งในช่วงอายุ 5-6 ปี ประเทศออสเตรเลียจัดเป็นกลุ่ม Prep เพื่อเตรียมเข้าสู่ระดับ ชั้นประถมศึกษา

ผลการเปรียบเทียบในด้านการรับสมัครพบว่า โดยส่วนใหญ่เกือบทุกประเทศการสมัคร เข้าเรียนจะดำเนินการโดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่สามารถสมัครได้โดยตรงกับทางสถานศึกษา ยกเว้น ประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์ที่มีวิธีการสมัครแตกต่างไปจากประเทศอื่น กล่าวคือ ในประเทศญี่ปุ่นหาก ต้องการส่งเด็กเข้าเรียนที่ศูนย์ดูแลเด็กเล็กต้องสมัครผ่านสำนักงานเขตของแต่ละจังหวัด ส่วนโรงเรียน อนุบาลพ่อแม่สามารถสมัครได้โดยตรงที่โรงเรียน ในประเทศสิงคโปร์จะมีความแตกต่างระหว่าง สถานศึกษาของรัฐและเอกชน ซึ่งในส่วนสถานศึกษาของรัฐพ่อแม่สามารถลงทะเบียนสมัครเข้าเรียน ทางออนไลน์ของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับสถานศึกษาของเอกชนสามารถสมัครได้ที่สถานศึกษา โดยตรง

ผลการเปรียบเทียบด้านกฎหมายที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาปฐมวัยพบว่า โดยส่วนใหญ่ทุกประเทศจะมีกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะสำหรับจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น ประเทศญี่ปุ่น ‘School Education Law, Article 2’ สำหรับอนุบาล และ ‘Act on Child Education and Child Care Support’ สำหรับศูนย์ดูแลเด็ก ประเทศสิงคโปร์ มีระเบียบการจัดการศึกษาปฐมวัยเรียกว่า ‘The Early Childhood Development Agency (ECDA)’ ประเทศนิวซีแลนด์ ‘Early Childhood Services Regulations 2008’ และประเทศไทย มีพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายหรือระเบียบอื่น ๆ ที่นำมาใช้ร่วมกัน เช่น กฎหมายด้านสิทธิเด็กและกฎหมายหรือระเบียบมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัย สำหรับประเทศออสเตรเลียมีความแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ กล่าวคือ กฎหมายบังคับทางการศึกษาจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ โดยส่วนใหญ่จะสอดคล้องกันไปตามมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาทั้ง 7 ข้อ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบด้านเวลาในการดูแลเด็กพบว่า ประเทศญี่ปุ่นและประเทศสิงคโปร์มีระยะเวลาขั้นต่ำใกล้เคียงกัน คือ ในศูนย์ดูแลเด็กเล็กใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมงต่อวันและในระดับอนุบาลไม่ต่ำกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน ในประเทศนิวซีแลนด์และประเทศไทยมีระยะเวลาใกล้เคียงกันคือประมาณ 7 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนประเทศที่กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำน้อยที่สุดคือ ประเทศออสเตรเลีย กำหนดไว้ 3 ชั่วโมงต่อวัน

ผลการเปรียบเทียบในด้านปรัชญา/หลักการของหลักสูตรพบว่า เนื้อหาของปรัชญา/หลักการของหลักสูตรที่แต่ละประเทศกำหนดไว้ตรงกันมากที่สุดยกเว้นประเทศญี่ปุ่น คือ “การส่งเสริมความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็ก” รองลงมาคือ “การสร้างความสัมพันธ์/การเรียนรู้โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน” ซึ่งมีกล่าวไว้ 3 ประเทศ คือ ประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และสิงคโปร์ และ “การพัฒนาการเรียนรู้แบบองค์รวม” ซึ่งมีกล่าวไว้ใน 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศนิวซีแลนด์ สิงคโปร์และไทย นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลีย สิงคโปร์และไทยมีการกำหนดบางเนื้อหาของปรัชญา/หลักการที่มีแนวคิดใกล้เคียงกัน กล่าวคือการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนมีลักษณะของ Active Learner

ในด้านเป้าหมายของหลักสูตรพบว่า ประเทศสิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ กำหนดเป้าหมายที่ใกล้เคียงกัน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) เด็กมีความสามารถในการเชื่อมโยงโลกรอบตัวได้โดยรู้จักขอบเขต/พื้นที่หรือโลกของตนเอง 2) เด็กสามารถเรียนรู้/อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม และ 3) เด็กมีความสามารถทางภาษาและการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ สำหรับประเด็นที่ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์และออสเตรเลียกำหนดไว้ในเป้าหมายใกล้เคียงกันคือ เด็กต้องมีความรู้สึกดีและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน สำหรับประเทศไทยเป้าหมายที่กำหนดขึ้นโดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็กเป็นสำคัญ

สำหรับผลการเปรียบเทียบเนื้อหาของหลักสูตรพบว่า เนื้อหาด้านการส่งเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ทักษะทางอารมณ์/สังคมหรือสัมพันธภาพที่ดีถูกระบุไว้ในหลักสูตรของ 4 ประเทศยกเว้นประเทศไทย เนื้อหาด้านการสำรวจสิ่งรอบตัว/สิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติรอบตัวถูกระบุไว้ในหลักสูตรของ 4 ประเทศยกเว้นประเทศออสเตรเลีย สำหรับเนื้อหาที่ระบุไว้ในหลักสูตรของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์และนิวซีแลนด์ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันมี 2 เนื้อหาคือ เนื้อหาด้านความผาสุก/สุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเนื้อหาด้านภาษาและการสื่อสาร แต่อย่างไรก็ตามเนื้อหาในหลักสูตรของประเทศสิงคโปร์มีความแตกต่างจากประเทศอื่นตรงที่เน้นการรู้หนังสือ (การอ่าน และการเขียน) และการคำนวณ

เมื่อพิจารณาวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 5 ประเทศพบว่า ใช้วิธีการเดียวกันคือ การจัดการเรียนการสอนผ่านการเล่น (Play-Based Approach) โดยเน้นการเล่นที่มีความหมายต่อการพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก อย่างไรก็ตาม ในแต่ละประเทศจะมีแนวทางเป็นของตนเอง เช่น ประเทศญี่ปุ่นเน้นให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองให้มากที่สุดโดยครูไม่ต้องเข้าไปช่วยเหลือประเทศสิงคโปร์และไทยเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นต้น

ผลการเปรียบเทียบในด้านคุณสมบัติของครูและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยพบว่า ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กำหนดคุณสมบัติของครูปฐมวัยที่สอนในระดับอนุบาลไว้เหมือนกัน กล่าวคือ การเป็นครูสอนเด็กระดับอนุบาลจะต้องมีใบรับรองวิชาชีพ/ขึ้นทะเบียนเป็นครูระดับอนุบาลโดยเฉพาะ ยกเว้นประเทศไทยที่ใช้ใบรับรองวิชาชีพครูทั่วไป นอกจากนี้ สำหรับผู้ดูแลเด็กเล็กประเทศญี่ปุ่นได้มีการให้การรับรองทางวิชาชีพอย่างชัดเจน

ในด้านสัดส่วนของครูต่อเด็กพบว่า ในแต่ละประเทศมีเกณฑ์การกำหนดสัดส่วนจำแนกตามอายุของเด็ก จำนวนครูและจำนวนเด็กโดยตัวเลขสัดส่วนครูต่อเด็กของแต่ละประเทศมีความหลากหลาย แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในบางช่วงอายุ เช่น ช่วงเด็กแรกเกิดหรือต่ำกว่า 1 ปี ส่วนใหญ่ในแต่ละประเทศจะมีสัดส่วนใกล้เคียงกันคือ ครู 1 คนต่อเด็กจำนวน 3-4 คน

เมื่อพิจารณาในด้านมาตรฐานสถานศึกษาพบว่า ในแต่ละประเทศมีแนวทางในการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาเป็นของตนเองโดยส่วนใหญ่จะกำหนดออกมาในรูปแบบกฎหมายหรือระเบียบ ดังเช่นประเทศญี่ปุ่น นิวซีแลนด์และประเทศไทย ส่วนประเทศสิงคโปร์และออสเตรเลียจะผูกกำหนดคุณภาพไว้ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพ

ในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยพบว่า โดยส่วนใหญ่มีระบบ/องค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจประเมินคุณภาพที่ชัดเจน ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ประกันคุณภาพโดย SPARK ประเทศออสเตรเลียโดย Australian Children's Education and Care Quality Authority (ACECQA) ประเทศนิวซีแลนด์โดย Education Review Office (ERO) และประเทศไทยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

ระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 ส่วนประเทศญี่ปุ่นไม่มีระบบการประกันคุณภาพที่ชัดเจนแต่มีการเขียนรายงานและตรวจเยี่ยมเป็นครั้งคราว

ผลการเปรียบเทียบในด้านค่าใช้จ่ายในการเรียนพบว่า ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์และออสเตรเลียพ่อแม่ยังคงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในบางส่วนและได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้การสนับสนุนจากรัฐบาลจะขึ้นอยู่กับรายได้ของครอบครัว ส่วนประเทศนิวซีแลนด์และประเทศไทยพ่อแม่ไม่ต้องจ่ายค่าเรียนยกเว้นแต่การขอรับบริการพิเศษนอกเหนือจากการเรียนปกติพ่อแม่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเฉพาะส่วนเกินนั้น สำหรับโรงเรียนของเอกชนในประเทศไทย ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะต้องเป็นความรับผิดชอบของพ่อแม่/ผู้ปกครอง อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2562 ประเทศญี่ปุ่นเริ่มให้บริการการศึกษาและดูแลเด็กปฐมวัยโดยพ่อแม่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ว่าจะเรียนในโรงเรียนของรัฐหรือเอกชน

คณะผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดข้อมูลการเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 7.1 ตารางเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยกับประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ทั้งประเทศไทย

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
1. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	1. กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2. กระทรวงสุขภาพ สวัสดิการและแรงงาน	กระทรวงศึกษาธิการและ กระทรวงสังคมและ พัฒนาครอบครัว	กระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุขและ กระทรวงศึกษาธิการ
2. ประเภทของสถานศึกษา	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก 2. โรงเรียนอนุบาล 3. โรงเรียนบริหารร่วมในภาค ดูแลเด็กเล็กและอนุบาล เรียกว่า ECEC หรือ "Kodomoen"	1. ศูนย์ดูแลเด็ก 2. โรงเรียนอนุบาล	- Long Day Care - Preschool/Kindergarten - Outside School Hours Care - Family Day Care	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก 2. โรงเรียนอนุบาล 3. บ้าน 4. Te Kura 5. Playcentres/Play group	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก เช่น ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์ และ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ที่เรียกชื่ออย่างอื่น 2. โรงเรียนอนุบาล 3. โรงเรียนประถมศึกษา
3. ช่วงอายุเด็ก	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็กแรกเกิด - เข้าเรียนชั้นประถมศึกษา 2. อนุบาล 3 ปี - เข้าเรียน ชั้นประถมศึกษา (บางแห่งรับตั้งแต่ 2 ปี)	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก 2 เดือน-4 ปี (บางแห่งรับถึง 6 ปี) 2. อนุบาล 3-7 ปี	เตรียมอนุบาล 2-3 ปี อนุบาล 3-5 ปี Prep 5-6 ปี	1. เด็กทารก (แรกเกิด-18 เดือน) 2. เด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี) 3. เด็กเล็ก (2 ½ - 5 ปี)	แรกเกิด ถึง 6 ปี
4. การสมัคร	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็กต้องสมัคร ผ่านสำนักงานเขต 2. สมัครที่โรงเรียนอนุบาล โดยตรง	สำหรับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ พ่อแม่สามารถลงทะเบียนสมัคร เข้าเรียนทางออนไลน์ของ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนโรงเรียนอนุบาลและ ศูนย์ดูแลเด็กเอกชนสามารถ ติดต่อสถานศึกษาได้โดยตรง	- เลือกโรงเรียนอนุบาล - ศึกษาเกี่ยวกับค่าเล่าเรียน - ลงทะเบียนเรียน ซึ่งต้องมี ข้อมูลได้แก่ ชื่อเด็ก ที่อยู่ รายละเอียดเกี่ยวกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครองหรือ	พ่อแม่เป็นผู้เลือกโรงเรียน และสมัครเรียนให้ลูก	สมัครเข้าเรียนด้วยความสมัครใจ ของพ่อแม่/ผู้ดูแล

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับประเทศไทย (ต่อ)

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
4. การสมัคร (ต่อ)			ผู้ดูแลเด็ก ข้อมูลบุคคล ที่มารับส่งเด็กที่โรงเรียน ใบสูติบัตร ข้อมูลทางสุขภาพ (ก่อนที่การเข้าเรียนจะได้รับ การยืนยันต้องแสดงประวัติ ของการฉีดวัคซีนตามข้อบังคับ ที่เด็กควรได้รับให้ถูกต้อง)		
5. กฎหมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. School Education Law, Article 2 (อนุบาล) 2. Regulations of the School Education Law, Articles 36-39 (อนุบาล) 3. Child Welfare Law, Article 35, 45 (อนุบาล) 4. Revised Law for the Center for Early Childhood Education and Care 5. Act on Child Education and Child Care Support 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระเบียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของ The Early Childhood Development Agency (ECDA) 2. กฎหมายมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development Centres Act 2017) 3. ระเบียบศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย (Early Childhood Development Centres Regulations 2018) 4. จรรยาบรรณครู (Code of Ethics) 	<p>กฎหมายบังคับทางการศึกษาจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละรัฐในประเทศออสเตรเลีย</p> <p>กฎหมายและนโยบายที่สอดคล้องกันส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาทั้ง 7 ข้อ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Education Act 1989 2. Early Childhood Services Regulations 2008 3. Children's Act 2014 	พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับประเทศไทย (ต่อ)

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
6. เวลาในภาคเช้าของเด็ก	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็กมาตรฐานไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน 2. มาตรฐานไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมงต่อวัน	1. ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก 7 โมงเช้าถึงเที่ยงทุ่ม 2. สำหรับเด็กอายุ 5-7 ปี ต่อลำดับที่พ่อแม่สามารถเลือกช่วงเวลาเข้าหรือบ่ายได้	อนุบาลใช้เวลาประมาณ 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	35-40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	ประมาณ 6-7 ชั่วโมงต่อวัน
7. ปรัชญา/หลักการของหลักสูตร	1. พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม ไม่นั่นสอนอ่านออกเขียนได้ 2. การดำรงชีวิตอิสระและลักษณะนิสัยที่ดี 3. ภูมิใจในความเชี่ยวชาญ 4. รัฐบาลส่วนกลางและท้องถิ่นกำหนดมาตรฐาน 5. การเชื่อมโยงงานวิจัย	1. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ผ่านแนวทางแบบองค์รวม 2. การเรียนรู้แบบบูรณาการ 3. เด็กเป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้น 4. ผู้ใหญ่เป็นผู้สนับสนุนที่ใส่ใจในการเรียนรู้ของเด็ก 5. การเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ 6. การเล่นเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้	5 ข้อ ได้แก่ 1. ความสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีความเคารพและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน 2. มีความร่วมมือกัน 3. มีความคาดหวังที่สูงและมีความเสมอภาค ยุติธรรม 4. ยอมรับความหลากหลาย 5. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ	1. การเสริมสร้างพลังอำนาจ 2. การพัฒนาแบบองค์รวม 3. การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 4. ความสัมพันธ์	1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุม 2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษานันทนาการที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย 4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิตและสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยและนิวซีแลนด์กับประเทศไทย (ต่อ)

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
8. เป้าหมายของหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาพื้นฐานในการดำรงชีวิต ประสบการณ์สนุกสนาน ทำงานร่วมกับครอบครัว พื้นฐานการเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> สุขภาพ/แสดงความคิด/สร้างสรรค์ผ่านศิลปะดนตรีและการเคลื่อนไหว สนใจโลกรอบตัวผ่านการศึกษาหาความรู้ พัฒนาการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาแม่และภาษาอังกฤษ มีความสมดุลในการประสานงาน/เคลื่อนไหวกิจกรรมทางกาย มีทักษะการใช้ตัวเลข/คำนวณในชีวิตประจำวัน ตระหนัก/จัดการอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น 	<p>ผลลัพธ์ 1: เด็กมีความรู้สึกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง</p> <p>ผลลัพธ์ 2: เด็กมีความรู้สึกเชื่อมโยงและช่วยเหลือในโลกของตนเอง</p> <p>ผลลัพธ์ 3: เด็กมีความรู้สึกผจญภัย</p> <p>ผลลัพธ์ 4: เด็กมีความมั่นใจ</p> <p>ผลลัพธ์ 5: เด็กเป็นผู้ที่มีความสามารถที่มีประสิทธิภาพ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมสุขภาพ/อารมณ์/ความปลอดภัย เชื่อมโยงครอบครัว/โลกภายนอก/รู้จักขอบเขตหรือพื้นที่อื่น มีความเท่าเทียม/เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น พัฒนาทางภาษา/เรื่องราว/สัญลักษณ์ในการสื่อสาร เรียนรู้ผ่านการเล่น/สำรวจสิ่งรอบตัว 	<p>มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา</p> <p>ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
9. เนื้อหาหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> สุขภาพ สัมพันธ์ภาพ สิ่งแวดล้อม ภาษา การแสดงออก 	<ol style="list-style-type: none"> สุนทรียศาสตร์และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การค้นคว้าโลกรอบตัว ภาษาและการรู้หนังสือ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว ความรู้ด้านการคำนวณ พัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ 	<p>ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (Belonging)</p> <p>การเป็นตัวของตัวเอง (Being)</p> <p>การพัฒนาการเพื่อที่จะเป็น (Becoming)</p>	<ol style="list-style-type: none"> ความผจญภัย ความเป็นส่วนหนึ่ง การเอื้อประโยชน์ การสื่อสาร การสำรวจสิ่งรอบตัว 	<ol style="list-style-type: none"> เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับประเทศไทย (ต่อ)

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
10. วิธีการจัด ประสบการณ์ การเรียนรู้	1. Child-Center and Play- Based 2. การให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วย ตนเองมากที่สุด โดยครู ไม่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ เรียกว่า “Mimamoru”	“iTeach”	การจัดการเรียนการสอน ผ่านการเล่น (Play-Based Learning Approach) การสอนอย่างตั้งใจ มีวัตถุประสงค์ (Intentional Teaching)	Play-Based Approach	กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น
11. คุณสมบัติ ของครู/ ผู้ดูแลเด็ก	ใบประกอบวิชาชีพครูโรงเรียน อนุบาล ใบประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์ดูแลเด็ก	ใบประกอบวิชาชีพครู ในสถานศึกษาปฐมวัย ไม่มีใบประกอบวิชาชีพ ผู้ดูแลเด็กในสถานศึกษาปฐมวัย แต่จะต้องผ่านการอบรมจาก NIEC และทำงานในศูนย์ ดูแลเด็กที่มีใบอนุญาต	ไม่ได้มีการบังคับเกี่ยวกับ การลงทะเบียนเป็นครูในทุกรัฐ ของออสเตรเลีย แต่ในบางรัฐ ก็มีนโยบายบังคับกับที่ครูต้อง มีการลงทะเบียนเพื่อที่จะ สามารถเป็นครูสอนในโรงเรียน อนุบาลได้อย่างถูกต้องตาม กฎหมาย	ใบประกอบวิชาชีพครูอนุบาล ใบ Police Clearance	1. ผู้ทำหน้าที่ครูมีใบประกอบ วิชาชีพครู 2. ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ช่วยครู มีประสบการณ์หรือผ่าน การฝึกอบรมเกี่ยวกับ การดูแลและพัฒนา เด็กปฐมวัย 3. ครู/ผู้ดูแลเด็กได้รับ การพัฒนาต่อเนื่องระหว่าง ประจำการอย่างน้อย ปีละ 20 ชั่วโมง
12. สัดส่วน ครูต่อเด็ก	ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก แรกเกิด 1:3 1-2 ปี 1:6 3 ปี 1:20 4-5 ปี 1:30 โรงเรียนอนุบาล 1:35	1.5-2.5 ปี 1:8/1+1:12 2.5-3 ปี 1:12/1+1:18 3-4 ปี 1:15/1+1:20 4-7 ปี 1:20 อ.1 1:25 อ. 2 1+1:30	แรกเกิด - 2 ปี 1:4 2-3 ปี 1:5 3-6 ปี 1:11	ต่ำกว่า 2 ปี 1:5, 2:10, 3:15, 4:20, 5:25 2 ปีขึ้นไป 1:6, 2:20, 3:30	1. ต่ำกว่า 1 ปี 1 : 3 กลุ่มละไม่เกิน 6 คน 2. ต่ำกว่า 2 ปี 1 : 5 กลุ่มละไม่เกิน 10 คน 3. ต่ำกว่า 3 ปี 1 : 10 กลุ่มละไม่เกิน 20 คน 4. อายุ 3 ปี-ก่อนเข้า บ. 1 : 15 กลุ่มละไม่เกิน 30 คน

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับประเทศไทย (ต่อ)

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
13. มาตรฐาน สถานศึกษา	การปฏิบัติตามกฎหมาย ที่กำหนดขนาดพื้นที่ อุปกรณ์ จำนวนบุคลากร	Quality Rating Scale (QRS)	สอดคล้องกับการประกันคุณภาพ ทั้ง 7 ด้านของ Australian Children's Education and Care Quality Authority (ACECQA)	1. Education (Early Childhood Services) Regulations (2008) 2. Licensing Criteria for Early Childhood Education and Care Centres (2008) 3. Licensing Criteria for Kōhanga Reo affiliated with Te Kōhanga Reo National Trust (2008)	มาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติ
14. การประกัน คุณภาพ	ไม่มีระบบชัดเจนแต่มีการเขียน รายงานและตรวจเยี่ยม เป็นครั้งคราว	มีระบบประกันคุณภาพ SPARK	Australian Children's Education and Care Quality Authority (ACECQA) QA1 โปรแกรมการศึกษา และการปฏิบัติ QA2 สุขภาพและความปลอดภัย ของเด็ก QA3 สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ QA4 การจัดเตรียมบุคลากร QA5 ความสัมพันธ์กับเด็ก QA6 การทำงานร่วมกันของ ครอบครัวและชุมชน QA7 ระบบการจัดการและ การเป็นผู้นำ	Education Review Office (ERO)	สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติ

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับประเทศไทย (ต่อ)

หัวข้อ	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์	ไทย
15. ค่าใช้จ่ายของพ่อแม่	รัฐบาลกลาง จังหวัดและเขตให้การสนับสนุนตามอัตราค่าเล่าเรียนที่กำหนด หากสถานศึกษาคิดค่าเล่าเรียนเกินอัตราพ่อแม่ต้องรับผิดชอบในส่วนต่าง 1. ศูนย์ดูแลเด็ก รัฐบาลสนับสนุน 50% จังหวัด 25% เขต 25% 2. โรงเรียนอนุบาล สนับสนุนตามรายได้ของพ่อแม่ โดยรัฐบาลสนับสนุน 2/3 และ 1/3 สนับสนุนโดยเมืองและตำบล แต่ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2019 ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ	พ่อแม่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย โดยมีการสนับสนุนงบประมาณบางส่วนจากรัฐบาล ซึ่งแตกต่างกันไปตามรายได้ของครอบครัว	ค่าเล่าเรียนในระดับอนุบาลจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละรัฐและสถานที่ เช่น ระยะเวลาในการดูแลหรือมีค่าใช้จ่ายอื่นเพิ่มเติม เช่น การพาไปทัศนศึกษา แต่รัฐบาลออสเตรเลียจะมีการช่วยเหลือ ค่าเล่าเรียนอยู่บ้างและจะให้เงินสนับสนุนโดยตรงแก่โรงเรียน และรัฐบาลจะช่วยเหลือเรียนเพิ่มเติมกับครอบครัวในบางกรณี เช่น เป็นชนพื้นเมืองหรือชาวอะบอริจิน ครอบครัวที่มีลูกแฝดสองหรือแฝดสาม	ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับเด็กที่เข้าเรียนในระดับปฐมวัย ตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 5 ปี อย่างไรก็ตามพ่อแม่อาจจะมีการจ่ายเพิ่มในกรณีพิเศษ เช่น อาหารพิเศษ การเพิ่มจำนวนครู/พี่เลี้ยงเพื่อดูแลเด็ก และการเพิ่มระยะเวลาการดูแลเด็ก เป็นต้น	รัฐบาลสนับสนุนสำหรับเด็กที่เข้าศึกษาในหน่วยงานภาครัฐ ส่วนของของเอกชนเป็น ความรับผิดชอบของพ่อแม่/ผู้ปกครอง

บทที่ 8

รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยที่พึงประสงค์ในยุค 4.0

8.1 บริบท

8.1.1 กฎหมาย

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุว่า“...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย โดยในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน...” นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 กำหนดให้งานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ต้องอยู่ในการดูแลของ 4 กระทรวงหลัก คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงมหาดไทย อีกทั้งยังมีแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเน้นเรื่อง การดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้ โดยต้องทำตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์มารดาให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงและสมองพัฒนาเต็มที่ เมื่อคลอดออกมาก็เน้นเรื่อง การดูแลและการพัฒนาเด็กเล็กด้วยการให้แรงจูงใจและให้ความรู้แก่มารดาในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามาทำงานร่วมกับแม่เด็กเล็ก และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นไปตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแต่ละบุคคล ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดการคัดกรองเด็กตั้งแต่ออยู่ในครรภ์มารดาเพื่อให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแล้วสามารถจัดบริการพิเศษตามความต้องการจำเป็นนั้นให้แก่เด็กได้เร็วที่สุด

8.1.2 เกณฑ์มาตรฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณภาพของเด็ก 2) กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และยังมีมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 3) คุณภาพของเด็กปฐมวัย

8.1.3 นโยบายไทย 4.0

ประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลัก โดยกำหนดเป็น 2 ยุทธศาสตร์ (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559) ได้แก่ 1) การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน มุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลใน 4 มิติประกอบด้วย ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม การรักษาสິงแวดล้อมและการยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ 2) การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก แบ่งเป็น 3 ระดับคือ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาคอาเซียนและการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก โดยเน้นในเรื่องการอนุรักษ์โลก การสร้างสันติภาพที่มั่นคง การเติบโตที่ยั่งยืนและการสร้างความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน

นอกจากนี้ ปัจจัยหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายประเทศไทย 4.0 คือการปรับเปลี่ยนคนไทยใน 4 มิติคือ เป็นคนไทยที่มีความรู้และทักษะสูง มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม เป็นคนไทยที่มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและสามารถยืนอย่างมีศักดิ์ศรีในเวทีสากล สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้ ทำงานและประกอบธุรกิจได้อย่างเป็นปกติสุขในโลกยุคดิจิทัลโดยการเสริมสร้างให้เกิดการเจริญเติบโตในตัวคน ทั้งนี้ เด็กไทยควรปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ให้มีลักษณะต่อไปนี้

- 1) การเรียนด้วยความกระตือรือร้น
- 2) การเรียนที่เกิดจากความอยากรู้ อยากรู้ทำและอยากเป็น
- 3) การเรียนเพื่อตอบโจทย์เฉพาะบุคคล
- 4) การเรียนรู้เกิดทั้งในห้องเรียน นอกโรงเรียนและนอกระบบ
- 5) การเรียนที่เริ่มจากการใช้ความคิด
- 6) การคิดนอกกรอบ
- 7) การเรียนแบบชี้แนะ
- 8) การเน้นการสร้างคุณค่าร่วม
- 9) การมุ่งเน้นการระดมความคิดสร้างสรรค์แบบกลุ่ม
- 10) การให้รางวัลจากการทำงานร่วมกัน
- 11) การเรียนที่เน้นการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา
- 12) การทำโครงการและแก้ปัญหาโจทย์ในรูปแบบต่าง ๆ
- 13) การวัดความสำเร็จจากการบรรลุผลสัมฤทธิ์
- 14) การเรียนเพื่อการประกอบอาชีพ

8.1.4 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

หลักการหรือปัจจัยสำคัญด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ประการ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ได้แก่

- 1) Authentic Learning
- 2) Mental Model Building
- 3) Internal Motivation
- 4) Multiple Intelligence
- 5) Social Learning

นอกจากนี้ ครูต้องปรับบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) การเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำหรือปฏิบัติแล้ว การเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเองผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เรียกว่า PBL (Project-Based Learning)

สำหรับเนื้อหา/สาระสำคัญในการเรียนรู้ของทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) ประกอบด้วย

- 1) สาระวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาแม่และภาษาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และรัฐและความเป็นพลเมืองดี
- 2) หัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
- 3) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ
- 4) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี
- 5) ทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบต่อเชื่อถือได้ (Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

8.1.5 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว

จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจท่ามกลางความแข่งขันสูงพ่อแม่จำเป็นต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่มีรายได้น้อยเนื่องจากการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง อีกทั้งสภาพสังคมไทยปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นและมีลูกน้อยลงพ่อแม่จึงตั้งเป้ากับความสำเร็จของลูกไว้มากพร้อมทุ่มเททุกอย่างและมีความคาดหวังต่อเด็กไทยในระดับสูง และมีค่านิยมที่อาจจะไม่ถูกต้องมากนักของพ่อแม่ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กในระยะยาว (จินตนา ธรรมวานิช, 2562) ได้แก่

1) ค่านิยม “ลูกต้องมีอนาคตที่ไกลสดใส (กว่าพ่อแม่)” พ่อแม่ผลักดันเด็กด้วยความคาดหวังให้ลูกเป็นคนเก่งฉลาดกว่าคนอื่น ซึ่งอาจทำให้เด็กเติบโตเป็นคนเก่งฉลาดแต่ไร้วินัย ค่านิยมนี้ส่งผลให้พ่อแม่เร่งเด็กทางด้านวิชาการไม่ส่งเสริมในเรื่องอื่น ๆ ทำให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาการมีวินัยรวมทั้งทักษะที่สำคัญอื่น เช่น ความคิดสร้างสรรค์ทักษะทางอารมณ์ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

2) ค่านิยม “ลูกเป็นหน้าตาของพ่อแม่” ยุคนี้ความสำเร็จของลูกกลับเป็นทั้งความภาคภูมิใจและความเป็นหน้าตาทางสังคมของพ่อแม่ พ่อแม่มักขีดเส้นทางให้ลูกเดิน มีการตีกรอบและข้อตกลงที่เคร่งครัด เมื่อเด็กเติบโตขึ้นจะกลายเป็นคนที่ขาดความมั่นใจในตนเอง หวาดระแวง มีความเครียดและวิตกกังวล มีภาวะซึมเศร้า ไม่รู้จักการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีความเสี่ยงที่จะออกนอกกลุ่มนอกทางถ้ามีโอกาส

3) ค่านิยม “ลูกฉันเก่งไร้เทียมทาน” ปัจจุบันนี้แต่ละครอบครัวมีลูกน้อยลงและมีลูกยากพ่อแม่จึงรักและให้ความสำคัญกับลูกมาก ทำให้เกิดเป็นค่านิยมของการหลงลูกผลักดันและชื่นชมในทุกสิ่งอย่างที่ลูกกระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือไม่ เด็กกลุ่มนี้เมื่อเติบโตขึ้นจะกลายเป็นคนที่ขาดวินัย มีนิสัยปิดความรับผิดชอบไม่ยอมรับความผิดของตนเองและชอบโทษคนอื่น

4) ค่านิยม “วัตถุทดแทนเวลาที่หายไป” ความกดดันทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ทำให้พ่อแม่ส่วนใหญ่ต้องช่วยกันทำงานเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว พ่อแม่จึงมักชดเชยเวลาด้วยการตามใจลูก ปรนเปรอลูกด้วยวัตถุและไม่ได้รับการส่งเสริมในเรื่องวินัยหรือทักษะต่าง ๆ ซึ่งเด็กจะกลายเป็นคนหัวเหว่ ขาดความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งอาจมีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจ เช่น ดิตยาเสพติดทะเลาะวิวาท

จากค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อลูกอย่างคาดไม่ถึงทำให้เด็กมีปัญหาด้านพัฒนาการ พฤติกรรมและการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิต ปัญหา ครอบครัวและต่อสังคมโดยรวม

8.2 ปัจจัย

8.2.1 ความเป็นหุ้นส่วนของพ่อแม่ (Partnership with Parents)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่และบุคคลในครอบครัว ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด “ครอบครัวคุณภาพ” โดยให้พ่อแม่และบุคคลในครอบครัวมีความรอบรู้ในการเลี้ยงดูลูก ดังนี้ (กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2561)

- 1) มีความรู้และทัศนคติที่ดีในการดูแลส่งเสริมพัฒนาของลูก
- 2) มีทักษะปฏิบัติและสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็กเพื่อดูแลเด็กอย่างมีคุณภาพ
- 3) ไม่ใช้ความรุนแรงหรือวาจาที่ทำร้ายจิตใจลูก
- 4) จัดหาหนังสือหรือของเล่นที่เหมาะสมกับพัฒนาการเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการพัฒนา

- 5) ไม่กีดตันลูก

นอกจากนี้ พ่อแม่ไม่ควรเลี้ยงลูกแบบปกป้องตามใจอย่างไร้ขอบเขต ขาดการอบรมสั่งสอนหรือการใช้วิธีลงโทษที่รุนแรงทำให้ลูกเกิดความรู้สึกด้านลบและต่อต้านควรหันมาใช้ในการสร้างสรรค์และใช้วินัยเชิงบวกแทน โดยพ่อแม่ควรให้ความใกล้ชิดอบอุ่น สร้างสัมพันธภาพอันดีให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ ควรมีการวางกรอบกติกาปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ฝึกฝนจนเป็นกิจนิสัยอบรมและให้เหตุผลแก่เด็กในสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ รวมทั้งสอนให้เห็นคุณค่าของการปฏิบัติที่ถูกต้อง (จินตนา ธรรมวานิช, 2562) ดังนั้น ความเป็นหุ้นส่วนของพ่อแม่ในการเป็นครอบครัวคุณภาพคือ ความรอบรู้ของพ่อแม่และบุคคลในครอบครัวที่สามารถเลี้ยงดูลูกได้อย่างเหมาะสมอันเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย

8.2.2 คุณภาพครู/ผู้ดูแล

ครู/ผู้ดูแลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยนอกจากมีคุณสมบัติที่เป็นไปตามมาตรฐานตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว ครูที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่จะเติบโตในยุคไทย 4.0 ควรมีคุณลักษณะสำคัญคือ การเข้าใจและรู้จักตนเอง การมีความรู้เรื่องเทคโนโลยี การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีทักษะภาษาอังกฤษและการมีทักษะทางด้านสุนทรียศาสตร์ (ดนตรี ศิลปะและการละคร)

8.2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตำแหน่งผู้อำนวยการและ

รองผู้อำนวยการหากมีองค์ความรู้ด้านเด็กปฐมวัยด้วยแล้วจะทำให้มีความสามารถทางการบริหารงานด้านเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความเข้าใจในนโยบายและสถานการณ์ปัจจุบันด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยในการนำไปปฏิบัติต่อไป

8.2.4 ความร่วมมือของชุมชนและบุคคลคนในสังคม

ความร่วมมือของชุมชนและบุคคลในสังคมเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย อีกทั้งยังถูกระบุไว้เป็นบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษาของเด็กในประเทศไทยไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 โดยมีสาระสำคัญคือ 1) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการลงทุนเพื่อการศึกษา 2) สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อม 3) รับรู้ข่าวสารและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ติดตามและดูแล ป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ

8.2.5 ระบบการผลิตครูและคุณภาพครู

ระบบการผลิตครูปฐมวัยจากค่านิยมของการเข้ารับราชการที่มีสวัสดิการที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิตจึงเกิดความต้องการเพิ่มคุณวุฒิด้านการศึกษาของครูให้สูงขึ้น แต่ระบบการผลิตครูในปัจจุบันยังขาดกลไกในการติดตามและประเมินคุณภาพ เช่น การเปิดรับครูปฐมวัยจำนวนมากทำให้อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับจำนวนนักศึกษาไม่สอดคล้องกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาครูปฐมวัยไม่สามารถทำได้ด้วยการบรรยายเท่านั้นแต่จำเป็นต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยมีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยมาดูแลอย่างใกล้ชิด (สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการผลิตครูปฐมวัยควรเน้นทักษะด้านสุนทรียศาสตร์ (ดนตรี ศิลปะและการละคร) เนื่องจากทักษะด้านนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูในการออกแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็ก นอกจากนี้บัณฑิตครูด้านปฐมวัยบางส่วนไม่ได้ประกอบอาชีพครู ทำให้ระบบการผลิตบัณฑิตครูปฐมวัยสวนทางกันทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย

8.2.6 การเตรียมการเชื่อมต่อ (Transition)

การเตรียมการในการเชื่อมต่อเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยแบ่งการเชื่อมต่อออกเป็น 2 ช่วง คือ 1) การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการเชื่อมต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือเป็นการเชื่อมต่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุแรกเกิด - 3 ปีกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กมีส่วนสำคัญเนื่องจากการพัฒนาต้องมีความต่อเนื่องเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวเพราะพัฒนาการของเด็ก

ในวัยนี้ยังไม่เอื้อต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การปรับตัวของเด็กในรอยเชื่อมต่อการพัฒนา จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนการช่วยเหลือจากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ผู้สอนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้สอนระดับประถมศึกษาและพ่อแม่/ผู้ปกครอง

8.2.7 งบประมาณ

สถิติการศึกษาประจำปี 2559 (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) พบว่า งบประมาณที่จัดสรรให้กับระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาต่อหัว งบประมาณ 45,000 บาท/คน/ปี ซึ่งสารสนเทศไม่ได้จำแนกการจัดสรรงบประมาณไปที่ระดับปฐมวัย โดยเฉพาะ หากแต่เป็นภาพรวมในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา

8.3 การดำเนินงาน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยของประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ภายใต้บริบทและปัจจัยดังกล่าวข้างต้น นำไปสู่แนวทางให้คณะผู้วิจัยเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยในยุค 4.0 ดังนี้

8.3.1 หลักการ

การจัดการศึกษาปฐมวัยไทยประกอบด้วย ศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โดยศูนย์ดูแลเด็กควรอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เนื่องจากเด็กเล็กจะต้องได้รับการดูแลจากแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำและกระทรวงสาธารณสุขเป็นแหล่งที่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านการดูแลเด็กรวมทั้งการให้คำแนะนำกับพ่อแม่หรือการจัดฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กเล็ก ส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรให้การสนับสนุนด้านสวัสดิการและการสงเคราะห์เด็ก โรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ การลดจำนวนกระทรวงที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัยน่าจะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานและทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ในการจัดการศึกษาปฐมวัยยังคงเน้นในเรื่องของการให้เด็กได้พัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพและควรเป็นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กทั่วไปโดยผ่านการเล่นอย่างอิสระและการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย ภายใต้บรรยากาศของความสนุกสนาน เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้เมื่อเข้าสู่ช่วงวัยต่อไป

8.3.2 เป้าหมาย

ตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งภายในประเทศโดยให้ความสำคัญกับการจ้างงาน ความอยู่ดีมีสุขของคนในสังคม การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ โดยปัจจัยสำคัญคือการเปลี่ยนให้คนไทยเป็นคนที่มีความรู้และทักษะสูง มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย สามารถดำรงชีวิต เรียนรู้ ทำงานได้อย่างเป็นสุขในโลกยุคดิจิทัล ประกอบกับทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะพื้นฐานในการรู้หนังสือ ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการใช้ชีวิต ซึ่งในระดับปฐมวัยการวางรากฐานเพื่อพัฒนาเด็กไปสู่คุณลักษณะดังกล่าวควรกำหนดเป้าหมายสำคัญและไม่กว้างมากหรือหลากหลายจนยากต่อการจดจำและการนำไปใช้ของครูหรือผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีเป้าหมาย ดังนี้

- 1) เด็กมีสุขภาพดี ตระหนักถึงความปลอดภัย
- 2) มีความรักธรรมชาติ
- 3) การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

8.3.3 ลักษณะของสถานศึกษาและการจัดบริการ

การจัดสถานศึกษาปฐมวัยควรเป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการมีพื้นที่ภายนอกห้องเรียนให้เด็กได้เล่นอุปกรณ์ที่หลากหลาย เล่นได้อย่างอิสระ มีพื้นที่เพียงพอ จัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นธรรมชาติ เช่น ปลูกต้นไม้ พืชสวนครัว และพื้นที่ภายในห้องเรียนที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระ มีของเล่น หนังสือภาพ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ เช่น มีตุ๊กตาสัตว์ มีความปลอดภัย มีทางหนีไฟ ไม่มีสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ใกล้เด็ก นอกจากนี้ ภายในห้องเรียนควรมีความสว่างเพียงพอ ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป อากาศถ่ายเท

ศูนย์ดูแลเด็กควรมีห้องสำหรับซงนม/ล้างขวดนมที่สะอาด มีเครื่องซักผ้า ที่นอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ควรจัดเก็บอย่างเป็นระเบียบและสะอาด

การบริการรถรับส่งสำหรับพ่อแม่ที่ไม่สะดวกในการเดินทางไปส่งเด็ก สถานศึกษาควรจัดรถที่เหมาะสม ที่นั่งไม่กว้างและช่องระหว่างที่นั่งไม่ควรกว้างจนเกินไป แบริดตู้ทั่วไป และควรมีเข็มขัดนิรภัยสำหรับเด็ก สิ่งเหล่านี้จะป้องกันไม่ให้เกิดกลงไปนั่งเล่นกับพื้นรถและครุมองเห็นได้ สำหรับเรื่องอาหารว่างหรืออาหารกลางวัน สถานศึกษาไม่ควรจัดทำเองหรือจ้างคนมาประกอบอาหารในสถานศึกษาแต่ควรจ้างร้านค้าที่สามารถทำอาหารตามเมนูที่สถานศึกษากำหนดและจัดส่งตามเวลาได้ ซึ่งในปัจจุบันมีบริการส่งอาหารจากผู้ประกอบการอิสระจำนวนมาก

8.3.4 หลักสูตรหรือสาระการเรียนรู้

คุณลักษณะของคนในยุค 4.0 และศตวรรษที่ 21 ควรเป็นคนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายได้ สามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ตระหนักในเรื่องของสิ่งแวดล้อม การมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น หลักสูตรหรือสาระการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) การรู้จักตนเอง รู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว สังคมและประชากรโลก
- 2) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตรอบตัว
- 3) การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การรู้จักใจเขาใจเรา การร่วมมือกันทำกิจกรรม
- 4) การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัยทั้งตัวเราและต่อผู้อื่น รวมทั้งรักษาภูมิคุ้มกัน
- 5) การสื่อสาร การถาม การบอกเล่าเรื่อง การฟังผู้อื่น

8.3.5 กระบวนการเรียนรู้

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงที่ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรคำนึงถึงพัฒนาการที่เด็กจะได้รับ โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรใช้การเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างอิสระและการเล่นอย่างมีวัตถุประสงค์ (Play-Based Learning Approach) การทำโครงการ (Project-Based Learning) การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา การจัดประสบการณ์ตรงให้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน เช่น การปลูกต้นไม้ การเก็บผลไม้ การตัดดอกไม้มาใส่ในแจกัน การให้ทำกิจกรรมประจำวันด้วยตนเอง เช่น เก็บขยะไปไว้ที่ถัง การให้เด็กคุ้นเคยกับการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในทุกกิจกรรมเด็กควรทำอย่างมีความสุข

8.3.6 การประเมินผล

ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไม่เน้นการสอนเขียนอ่าน เหมือนระดับประถมศึกษา แต่จะเป็นการสร้างความรู้ความคุ้นเคยและให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคมรอบตัวมีความรู้สึกสนุกสนานมีความสุข ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็นอยากเรียนรู้เมื่อเข้าสู่วัยประถมศึกษา แม้จะไม่เน้นการสอนเขียน อ่าน คิดเลข แต่เด็กจะได้เรียนรู้ผ่านการเห็นตัวอักษร รู้จักคำต่าง ๆ ที่พบเห็นทุกวัน เด็กสามารถเข้าใจและอ่านคำนั้นได้ ดังนั้น การประเมินผลจึงไม่ใช่การสอบข้อเขียนแต่เป็นการสังเกตพัฒนาการของเด็ก โดยการจดบันทึกพฤติกรรม ผลงานของเด็ก การบันทึกวิดีโอ การสอบถามพ่อแม่

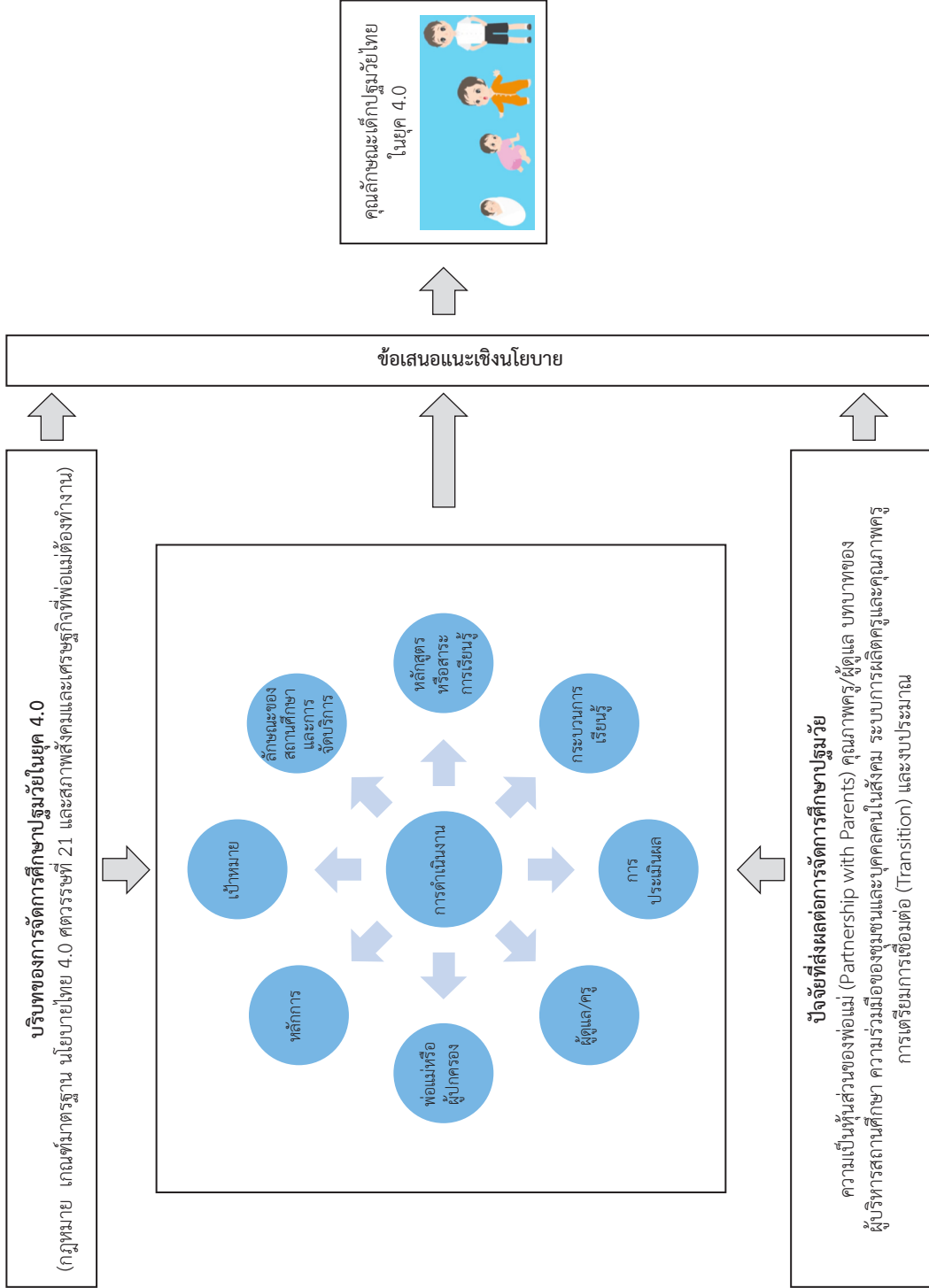
8.3.7 ผู้ดูแล/ครู

ในการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามผู้ดูแลเด็กและครูมีส่วนสำคัญอย่างมากในการทำให้เด็กได้พัฒนาตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กและครูอนุบาลควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ครูควรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและได้รับใบประกอบวิชาชีพ
- 2) ผู้ดูแลเด็กควรสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและได้รับการอบรมมีใบประกอบวิชาชีพ
- 3) มีการอบรมครู/ผู้ดูแลเด็กทุก 5 ปี
- 4) เงินเดือนควรได้รับสอดคล้องกับภาระความรับผิดชอบ
- 5) ควรมีการตรวจประวัติครู/ผู้ดูแลเด็ก

8.3.8 พ่อแม่หรือผู้ปกครอง

พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรมีความเข้าใจและช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยให้ข้อมูลครูเกี่ยวกับเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน ซึ่งพ่อแม่บางคนไม่มีเวลามากพอที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่บ้านนาน ๆ ดังนั้น ครูจึงไม่ควรคาดหวังหรือบอกให้พ่อแม่ต้องไปทำกิจกรรมเฉพาะเพื่อพัฒนาเด็กแต่ควรแนะนำให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องทำในแต่ละวันอยู่แล้วทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้เห็นพัฒนาการเด็กในทุกด้าน นอกจากนี้ การจัดให้มีสมาคมผู้ปกครอง ครู (Parent Teacher Association: PTA) เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูลการพัฒนาเด็กจะช่วยลดความกังวลของพ่อแม่และผู้ปกครองในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ระดับประถมศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่พึงประสงค์ในยุค 4.0 สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

ภาพที่ 8.1 รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยที่พึงประสงค์ในยุค 4.0

8.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ประเด็นที่ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรจัดเวทีเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการดำเนินงานของแต่ละกระทรวงที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัยและความเป็นไปได้ในการลดกระทรวงที่รับผิดชอบหรือกำหนดภาระงานที่ชัดเจนของแต่ละกระทรวง รวมทั้งแนวทางการทำงานร่วมกัน เช่น คณะกรรมการที่มีตัวแทนจากทุกกระทรวงที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ คณะกรรมการไม่ควรมากเกินไปเพราะจะทำให้การขับเคลื่อนเป็นไปได้ยาก

ประเด็นที่ 2 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรวางแนวทางร่วมกับกระทรวงที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาปฐมวัยรวมทั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประกันคุณภาพการศึกษาในการตรวจสอบและให้คำแนะนำสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย

ประเด็นที่ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงสาธารณสุขวางแผนแนวทางการผลิตและพัฒนาผู้ดูแลเด็กเล็กและครูปฐมวัยให้มีความรู้ ทักษะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กในยุค 4.0 และมีคุณภาพตามเกณฑ์อย่างยั่งยืนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ประเด็นที่ 4 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและกระทรวงที่เกี่ยวข้องควรผลักดันให้สถานศึกษาปฐมวัยจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกับเด็กทั่วไป

ประเด็นที่ 5 รัฐบาลควรทบทวนการจัดสรรงบประมาณแก่สถานศึกษาปฐมวัย ควรให้สถานศึกษาได้รับงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้อสื่อ อุปกรณ์ หนังสือ รวมทั้งค่าอาหารกลางวันตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ประเด็นที่ 6 รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยเพื่อนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยโดยมีทั้งที่กำหนดหัวข้อและแบบอิสระ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ไม่ได้ต้องการคำตอบหลาย ๆ อย่าง แบบกว้าง ๆ ในคราวเดียวกันซึ่งไม่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ แต่ควรเป็นงานวิจัยที่ตอบคำถามประเด็นเดียวอย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

- กฎหมาย. พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562). สืบค้นจาก http://web.senate.go.th/bill/bk_data/513-6.pdf.
- กฎหมาย. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). สืบค้นจาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>.
- กฎหมาย. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. สืบค้นจาก https://drive.google.com/file/d/15UOeMxOyTXbKw0NQkCieb0XY_HFR8ACD/view
- กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ, กรมอนามัย. (2561). รายงานการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัยไทย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย.
- การศึกษาของเด็กปฐมวัย. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก https://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2018/thai2018_10.pdf
- กุลณพัฒน์ พัชรชัยรัตน. (2562). การจัดการศึกษาปฐมวัย: นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ. วารสารมหาจุฬาริชาการ, 6 (ฉบับพิเศษ), 414-435.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564. สืบค้นจาก http://tpso4.m-society.go.th/images/DatabaseTPSO4/News_TPSO/Advertise/2562/PlanChilden2560-2564.pdf
- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2561). แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. สืบค้นจาก http://www.lertchaimaster.com/doc/20180926_EduReformPlan.pdf
- ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส. (2553). รายงานการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในประเทศไทย. นครปฐม: วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพวัลย์ กระสัง, พรทิพย์ บุญครัน, และ กาญจนา ดารวีรัมย์. (2557). ประวัติความเป็นมาของการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย. สืบค้นจาก http://eced2.blogspot.com/p/blog-page_4309.html
- ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). (2561). สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2562). *ผลการประเมินคุณภาพภายนอก*. สืบค้นจาก <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559*. สืบค้นจาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/421-file.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *มองสถิติและตัวชี้วัดทางการศึกษา*. 1(3), 1-8. สืบค้นจาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1304-file.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดก่อนเข้า ประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นจาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1151-file.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). *รายงานการติดตามการดำเนินงานของ แผนปฏิบัติการ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2555-2559) ประจำปี 2556*. สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1367>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สืบค้นจาก <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). *แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560-2564*. สืบค้นจาก http://www.mua.go.th/users/budget/doc/0503_4_w657_detail.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ข). *ร่างแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2561-2564*. (เอกสารอยู่ระหว่างจัดทำ)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2559-2560*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *สถิติการศึกษาประจำปี 2559*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. สืบค้นจาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

- อรพรรณ บัวอิน. (2560). การศึกษาปฐมวัยและพัฒนาการเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศกำลังพัฒนา: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/NER/article/download/80505/64129>
- Abumiya, M.I. (n.d.). *Preschool Education and Care in Japan*. <https://www.nier.go.jp/English/educationjapan/pdf/201109ECEC.pdf>
- Adreas & Schleicher. (2017). *Start Strong V*. Retrieved from <https://www.slideshare.net/OECD/EDU/starting-strong-v>
- Asia-Pacific Regional Network for Early Childhood (ARNEC). (2020). *Singapore Country Profile: Early Childhood Care and Development (ECCD)*. Retrieved from [https://arnec.net/static/uploads/9%20Singapore%20ECCD%20Country%20Profile%20\(1\).pdf](https://arnec.net/static/uploads/9%20Singapore%20ECCD%20Country%20Profile%20(1).pdf)
- Australia Government Department of Education and Training. (2017). *The early years learning framework for Australia*. Retrieved from <https://www.education.gov.au/early-years-learningframework-0>
- Department of Education and Training Melbourne. (2017). *Transition: A positive start to school. State of Victoria*. Retrieved from: <https://www.education.vic.gov.au/Documents/childhood/professionals/learning/Transition>
- Early Childhood Development Agency. (2013). *Early years development framework for child care centres. Singapore: Early childhood development agency*. Retrieved from https://www.ecda.gov.sg/growatbeanstalk/Documents/EYDF%20eng_secured.pdf
- Early Childhood Development Agency. (2015). *The Singapore Pre-school Accreditation Framework (SPARK)*. Retrieved from <https://www.ecda.gov.sg/SPARKinfo/Pages/AboutSPARK.aspx>
- Education Review Office. (2016). *Indicators of quality for early childhood education: what matters most*. Retrieved from <https://www.ero.govt.nz/how-ero-reviews/ero-reviews-of-early-childhood-services-and-kohanga-reo/what-matters-most-in-high-quality-early-childhood-education-draft-evaluation-indicators/>
- Essa. (2007). *Introduction to early childhood education*. Belmont, CA: Delmar.

- Hayashi, A. & Tobin, J. (2017). Reforming the Japanese Preschool System: An Ethnographic Case Study of Policy Implementation. *Education Policy Analysis Archives*. 25(100). 1-16.
- Hays, J. (2015). *Teenagers and Youth in Singapore. Facts and Details*. Retrieved from http://factsanddetails.com/southeast-asia/Singapore/sub5_7b/entry-3730.html <https://www.education.govt.nz/early-childhood/licensing-and-regulations/the-regulatory-framework-for-ece/>
- Izumi-Taylor, S. (n.d.). Play and Technology in Group-Oriented Japanese Early Childhood Educational Settings. *He Kupu*. 9-15.
- Lim, K.M. (2014). Teacher Education & Teaching Profession in Singapore. Paper presented at the *International Conference on the Teaching Profession in ASEAN*, Bangkok, Thailand.
- Liu, X. & Lin, C. (2018). History and Reform of Early Childhood Care and Education (ECCE) in Japan. In Fleer, M. & Oers, B. (Eds.) *International Handbook of Early Childhood Education*. Springer Science+Business Media B.V. , 623-648. DOI 10.1007/978-84-024-0927-7_29.
- Mcguinness Institute. (2016). *History of education in New Zealand*. Mc Guinness Institute Limited, New Zealand.
- Ministry of Community Development, Youth and Sports. (2011). *Better Support for Child Care Teachers and Better Staff-Child Interactions Through Introduction of Para-Educators and Para-Educators*. Retrieved from <https://www.ecda.gov.sg/PressRelease/Pages/Better-Support-for-Child-Care-Teachers-and-Better-Staff-Child-Interactions-Through-Para-Educators-and-Para-Educators.aspx>
- Ministry of Education. (2019). *School*. Retrieved from <https://www.education.govt.nz/school/>
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology. (2016). *Country Note on Transitions between ECEC and Primary Education Japan*. Retrieved from <http://www.oecd.org/education/school/SS5-country-background-report-japan.pdf>

- Ministry of Education in New Zealand. (2017). *Te Whāriki: Early childhood curriculum*. The Ministry of Education, New Zealand.
- Ministry of Education in New Zealand. (2019). *The regulatory framework for ECE*. Retrieved from <https://www.education.govt.nz/early-childhood/licensing-and-regulations/the-regulatory-framework-for-ece/>
- Ministry of Education in New Zealand. (2019a). *Play ideas for play groups*. Retrieved from <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/learning-tools-and-resources/play-ideas/>
- Ministry of Education in New Zealand. (2019b). *Assessment for learning*. Retrieved from <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/assessment-for-learning/>
- Ministry of Education in New Zealand. (2019c). *ECE Funding Handbook*. Retrieved from <http://www.education.govt.nz/early-childhood/funding-and-data/funding-handbooks/ece-funding-handbook/>
- Ministry of Education in New Zealand. (2019d). *Early intervention services*. Retrieved from <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/learning-tools-and-resources/early-intervention/>
- Ministry of Education, Singapore. (2013). *Nurturing Early Learners (NEL): a curriculum framework for kindergartens in Singapore*. Retrieved from https://www.ecda.gov.sg/growatbeanstalk/Documents/MOE%20NEL%20Resources/NEL_educators%20guide%20vol%201_overview.pdf
- Ministry of Education, Singapore. (2019). *Special Educational Needs*. Retrieved from <https://www.moe.gov.sg/education/special-education>
- Ministry of Education. (5 December, 2019). *Primary 1 (P1) Registration*. Retrieved from <https://beta.moe.gov.sg/primary/p1-registration/>
- My ECE. (2019a). *Learning Stories: What is a Learning Story? And is it a good way of assessing a child's learning?*. Retrieved from <https://www.myece.org.nz/educational-curriculum-aspects/227-learning-stories>

- My ECE. (2019b). *About the Early Childhood Regulations Guide and Centre Compliance with Legal Requirements*. Retrieved from <https://www.myece.org.nz/centre-mininum-legal-requirements/148-about-this-guide-and-how-to-see-help-if-you-are-unsure-about-a-centre-s-compliance>
- Neuman, M. (2019). *Early Childhood Workforce Initiative*. Retrieved from <https://www.r4d.org/wp-content/uploads/Brief-Singapore.pdf>
- New Zealand Government. (2018). *Strategic plan for early learning 201-2029: Draft for consultation*. Retrieved from <https://conversation.education.govt.nz/assets/ELSP/Early-Learning-Strategic-10-Year-Plan.pdf>
- New Zealand Government. (2019). *How to enrol your child at school in NZ*. Retrieved from <https://www.govt.nz/browse/education/school-and-college/how-to-enrol-your-child-at-school-in-nz/>
- Numano Taro. (n.d.). *Primary School in Japan*. Retrieve from <https://www.nier.go.jp/English/educationjapan/pdf/201109BE.pdf>
- Nurturing Early Learners. (2019). *Frameworks and Guidelines*. Retrieved from <https://www.nel.sg/resources/frameworks-and-guidelines>
- Ochanomizu University, Research Center for Child and Adolescent Development and Education. (n.d.). *Framework and mechanisms of early childhood education in Japan. Early Childhood Education Handbook*. Retrieved from http://www.ocha.ac.jp/intl/cwed_old/eccd/report/hand_E/1-1e.pdf
- OECD. (2017). *Starting Strong 2017: Key OECD indicators on early childhood education and care*. Paris: OECD Publishing. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1787/9789264276116-en>
- OECD. (2018). *Education Policy in Japan: Building Bridges Towards 2030*. Retrieved from <https://www.oecd.org/education/education-policy-in-japan-9789264302402-en.htm>
- Plaza Homes. (December 17, 2018). *Enrolling in a Japanese public school and materials you need to prepare*. Retrieved from <https://www.realestatetokyo.com/living-in-tokyo/education/enrolling-japanese-public-schools/>

- Research Center for Child and Adolescent Development and Education. (n.d.) *Early childhood education handbook*. Tokyo: Ochanomizu university. Retrieved from http://www.ocha.ac.jp/intl/cwed_old/eccd/report/hand_E/1-1e.pdf
- Tan, C.T. (2017). *Enhancing the quality of kindergarten education in Singapore: policies and strategies in the 21st century*. International Journal of Child Care and Education Policy. 11 (7). 1-22. DOI. 10.1186/s40723-017-0033-
- Tarumi, Y.N. (2009). *Japanese Early Childhood Education and Care (ECEC) System. Policy and Practice of Early Childhood Education and Care across Countries*. 25-30.Tokyo: NIER.
- Te Kete Inpuangi. (2019). *Learning through play – What’s it all about?*. Retrieved from <https://nzcurriculum.tki.org.nz/Curriculum-resources/NZC-Online-blog/Learning-through-play-What-s-it-all-about>
- TeachNZ. (2019). *Studying to be a teacher*. Retrieved from <https://www.teachnz.govt.nz/studying-to-be-a-teacher/getting-qualified/>
- The Smart Local. (2019). *15 Traits Thai Make Us Singaporeans*. Retrieved from <https://thesmartlocal.com/read/15-traits-that-make-us-singaporeans/>
- The State of Queensland (Queensland Curriculum & Assessment Authority) (2018). *Queensland kindergarten learning guideline*. Retrieved from: https://www.qcaa.qld.edu.au/downloads/p_10/qklg_2019.pdf
- The StraitsTime. (October 10, 2015). *What 18-year-olds tell us about Singapore’s future*. Retrieved from <https://www.straitstimes.com/opinion/what-18-year-olds-tell-us-about-singapores-future>
- The Sunday time. (May 12, 2019). *The 19+ What they are, What they want*. Retrieved from <https://www.straitstimes.com/singapore/education/the-19-who-they-are-what-they-want>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.สุภัทธ์ จำปาทอง	เลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ตุลาคม 2561 – ธันวาคม 2562)
นายสำเนา เนื้อทอง	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
นางสาวจันทิมา ศุภรพงศ์	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

คณะนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิณี เชียงชนะนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล
ดร.สุนันทา ขลิบทอง
นางสาวสุรณี เฉลิมชัยนุกูล
นางสาวแคลร์ ชาน

บรรณาธิการเอกสาร

นางสาวอโณทัย สุขเจริญโกศล นายพงศธร ยุติธร

ประสานการจัดพิมพ์

นางสาวอโณทัย สุขเจริญโกศล

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวจันทิมา ศุภรพงศ์	นางพัชราพรรณ กฤษญาจินดารุ่ง
นางสมพร พรวิกุลรัตนานา	นางสาวพิกุล กันทะวง
นายธีระพจน์ คำรณฤทธิศร	นางสาวศนิชา ภาวโน
นางสาวสุภาพร แข่งสมุทร	นางสาวรุ่งทิพย์ มานะกิจ
นายพงศธร ยุติธร	นางสาวอโณทัย สุขเจริญโกศล
นางสาวแววดาว อุทิศ	นายชิษณุ วิญญูพันธ์
นางสาวจิตาภา กรุงแสนเมือง	

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 13/2563
ISBN 978-616-564-039-8